

KRISTIAN SINDBALLE

DANSK FORSIKRINGSRET

FØRSTE DEL

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KØBENHAVN - 1948

COPYRIGHT 1948 BY GYLDENDALSKE
BOGHANDEL NORDISK FORLAG - COPENHAGEN

—
OPLAG: 1250 EKSEMPLARER

—
PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN

INDHOLD

§ 1. Indgaaelse af Forsikringsaftaler	7
§ 2. Almindelige Bestemmelser om Selskabets Ansvar	16
§ 3. Egen eller fremmed Interesse som Genstand for Skadesforsikring	27
§ 4. Hvilke Skader forskellige Arter af Skadesforsikring angaar	44
§ 5. Almindelige Begrænsninger af Selskabets Ansvar	99
§ 6. Ansvar for Opofrelser ved Skadesforsikring	122
§ 7. Opgørelse af Tingsskade	131
§ 8. Opgørelse af anden Skade end Tingsskade	154
§ 9. Regresret for Selskabet	158
§ 10. Begrænsning af Forsikringen ved Fastsættelse af Forsikringssum	169
§ 11. Ansvarsfrihed som Følge af urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger	187
§ 12. Ansvarsfrihed som Følge af Fareforøgelse	201
§ 13. Skærpelser af de almindelige Regler om Risikooplysninger og Fareforøgelse	212
§ 14. Ansvarsfrihed som Følge af manglende Præmiebetaling	217
§ 15. Ansvarets Begyndelse og Aftalens Ophør	221
§ 16. Den sikredes Krav paa Forsikringsydelsen	243
§ 17. Selskabets Krav paa Præmie	258

§ 1. Indgaaelse af Forsikringsaftaler.

1. I denne Fremstilling omtales først den Forsikring, som omhandles i Lov om Forsikringsaftaler Nr. 129 af 15. April 1930, dernæst Pensionskassers Forsikring af deres Medlemmer, og saa den sociale Forsikring.

F. A. L. angaar Aftaler om direkte Forsikring med Selskaber eller Institutioner, der driver Forsikringsvirksomhed, § 1. Derimod gælder Loven ikke Genforsikring.

Ikke alle Aftaler om direkte Forsikring med Selskaber eller Institutioner, der driver Forsikringsvirksomhed, omfattes af F. A. L. Udenfor denne falder ifølge § 1 navnlig¹⁾ den sociale Forsikring og Aftaler, hvorved en Arbejdsgiver lover Pension til Personer, der beskæftiges i hans Virksomhed. Afgiver en privat Arbejdsgiver Løfte herom, maa ifølge Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 § 1 en Pensionskasse stiftes, hvis ikke hans Forpligtelse overføres til et Livsforsikringsselskab. En Pensionskasses Forsikring af sine Medlemmer falder udenfor F. A. L., fordi Kassen ikke kan siges at drive Forsikringsvirksomhed.

At et Selskab eller en Institution skal være Forsikringsgiver, for at F. A. L. kan faa umiddelbar Anvendelse, maa ses i Forbindelse med, at kun — visse — Selskaber og Institutioner har Ret til at drive Forsikringsvirksomhed. Naturligvis udelukkes det ikke ved F. A. L.s § 1, at Bestemmelser i Loven kan faa analog Anvendelse paa Aftaler med f. Eks. Enkeltmand.

Alle de Regler om Forsikringsaftaler, F. A. L. indeholder,

¹⁾ Ikke blot anerkendte Arbejdsløshedskassers Forsikringer, men enhver Aftale, hvorved en Fagsammenslutning forsikrer sine Medlemmer mod Tab ved Arbejdsløshed eller Arbejdsstandsning, falder udenfor Loven.

gælder saavel gensidig som anden Forsikring. Om de selskabsretlige Forhold ved gensidig Forsikring indeholder Loven intet.

2. Parterne i en Forsikringsaftale er Forsikringsgiveren og Forsikringstageren. I Overensstemmelse med, hvad der i F. A. L.s § 2 fastslaas som Lovens Sprogbrug, betegnes Forsikringsgiveren i det følgende som Selskabet.

Ved enhver Forsikringsaftale overtager Selskabet et Ansvar, ifølge hvilket en Forsikringsydelse skal erlægges, naar en Forsikringsbegivenhed indtræder. Den, til hvem Forsikringsydelsen skal erlægges, betegnes som den sikrede²⁾, § 2. Der kan være flere sikrede. Oftest er Forsikringstageren sikret, men han behøver ikke at være det.

Som Vederlag for det Ansvar, Selskabet overtager, betinges Præmie, der ofte skal betales periodevis.

Det nærmere Indhold af Parternes Rettigheder bestemmes ved Regler i F. A. L. og ved Forsikringsbetingelserne. Ifølge § 3 er Lovens Regler fravigelige, for saa vidt ikke det modsatte er udtrykkelig bestemt eller følger af andre Retsregler. Men en Forsikringsbetingelse kan undertiden tilsidesættes, selvom den ikke er i Strid med nogen ufravigelig Bestemmelse. Navnlig³⁾ hjemler § 34 i visse Tilfælde Tilsidesættelse af „Bestemmelser i Forsikringsaftalen, der afviger fra, hvad Loven vilde medføre“, hvilket Udtryk maa antages at omfatte ikke alene Forsikringsbetingelser, hvorved bestemte Lovregler fraviges, men ogsaa Betingelser vedrørende Spørgsmaal, hvorom Loven ingen Regler indeholder, med andre Ord alle Bestemmelser i Forsikringsaftalen, der ikke blot gengiver en Regel i Loven. Tilsidesættelse skal finde Sted, for saa vidt det Resultat, der ellers vilde fremkomme i det paagældende Tilfælde, er aabenbart ubilligt og i Strid med god Forsikringspraksis. Ved § 34 lovfæstes altsaa i et vist Omfang gode Selskabers Praksis. Oplysning herom kan faas gennem Udtalelse af Assurandør-Societetet.

²⁾ Jfr. dog angaaende Ansvarsforsikring nedenfor § 3 ved Note 4.

³⁾ Andre Regler af den i Teksten nævnte Art findes i § 23, 1. Stk., og § 32, 2. Stk., jfr. nedenfor § 16 Nr. 2 og 4.

I Reglen vil en Forsikringsaftale indeholde dels Selskabets almindelige Betingelser for vedkommende Forsikringsart, dels særlige Betingelser. Disse sidste maa gaa forud for de almindelige Betingelser, for saa vidt de er i Strid dermed.

Undertiden benyttes som almindelige Forsikringsbetingelser Normal- eller Standardregler, der er fastsat af en Organisation af Selskaber. Og alle Søforsikringer hos Medlemmer af Foreningen af danske Søassurandører overtages paa Grundlag af Dansk Søforsikrings-Konvention af 2. April 1934, der foruden af nævnte Forening er vedtaget af Dansk Dampskibs-rederiforening og Grosserer-Societetets Komité. Af de Regler i F. A. L., der gælder for Søforsikring, er med Undtagelse af §§ 23, 32 og 34 de ufravigelige, med eller uden Ændringer ogsaa de fleste fravigelige optaget i Sf. K., og ifølge dennes § 1 anvendes Lovens fravigelige Regler kun, for saa vidt de er optaget i Konventionen.

3. En Forsikringsaftale kan komme i Stand enten ved, at Forsikringstageren antager et Tilbud fra Selskabet, eller ved, at Selskabet antager et Tilbud fra Forsikringstageren. Det almindeligste er, at Forsikringstageren afgiver Forsikringsbegæring ved at udfylde og underskrive en trykt Blanket, der udleveres ham af en Agent for Selskabet, af hvem han er opfordret til at tage Forsikring. En saadan Forsikringsbegæring vil være et Tilbud, naar den Risiko, der ønskes overtaget, samt Præmien og de øvrige Forsikringsbetingelser er angivet deri. Og er Præmien og de øvrige Forsikringsbetingelser ikke angivet i Begæringen, kan denne være et Tilbud om at tage Forsikring mod tariffmæssig Præmie og i det hele paa almindelige Betingelser. Efter Omstændighederne maa dog Begæringen i saa Fald opfattes ikke som Tilbud, men som Opfordring til Selskabet om at give Tilbud.

De almindelige Regler om Afslutning af Aftaler i Lov Nr. 242 af 8. Maj 1917 maa i det hele være anvendelige. Er en Forsikringsbegivenhed indtraadt, og Selskabet har Viden derom, maa det dog vistnok være afskaaret fra at omgøre Beslutning om Overtagelse af Forsikringen, selv om Accept

endnu ikke er afsendt eller dog efter almindelige Regler kunde tilbagekaldes.

I Reglen er Agenten uden Fuldmagt til at indgaa Forsikringsaftaler. Er han det, kan urigtige Angivelser af ham om Præmien eller de øvrige Forsikringsbetingelser ikke binde Selskabet, men vel medføre, at Forsikringstageren ikke bindes ved et af ham paa Opfordring af Agenten givet Tilbud om at tage Forsikring. Viser Accept fra Selskabet, at Agentens Angivelser var urigtige, maa Forsikringstageren give Selskabet Meddelelse uden ugrundet Ophold, hvis han vil undgaa at blive bundet i Overensstemmelse med Accepten⁴⁾.

Som Bevisdokument angaaende en indgaaet Forsikringsaftale udsteder Selskabet almindeligvis Police, i hvilken den Risiko, der overtages, samt Præmien og de øvrige Forsikringsbetingelser angives. Ofte sker Accept af et i en Forsikringsbegæring indeholdt Tilbud alene ved, at Selskabet fremsender Police gennem Agenten. Efter Sf. K.s § 31 kan Forsikringstageren kræve Police udstedt, naar Aftalen er sluttet, og naar Præmien eller, hvis Betaling i Rater er aftalt, første Præmierate er erlagt, kan Policen kræves udleveret. Vil Forsikringstageren rejse Indsigelse mod Policens Indhold, maa han efter Sf. K.s § 31 gøre det uden unødigt Ophold. Undlader han dette, anses Policen som godkendt⁵⁾.

4. For visse Tilfælde er Pligt til at tage Forsikring paalagt ved Lov:

Brandforsikring i et anerkendt gensidigt Bygningsbrandforsikringsselskab er foreskrevet for Landbrugsejendommers Bygninger og for Bygninger, der er opført med Statslaan efter Lovgivningen om Byggeri med offentlig Støtte, Lov om Landbrugsejendomme Nr. 106 af 3. April 1925 § 2, Lov om Opførelse og Udleje af Landarbejderboliger paa Landet Nr. 139 af 13. April 1938 § 17 og Lov om Byggeri med offentlig Støtte Nr. 235 af 30. April 1946 § 5. Er en Kommune Ejer,

⁴⁾ U. f. R. 1902 S. 502.

⁵⁾ Det siges udtrykkelig i Sf. K. § 31, at Policens Bestemmelser gaar forud for Konventionen, og at skrevne, paastemplede eller ved Slip paaførte Bestemmelser i Policen gaar forud for dennes trykte Tekst.

kan Indenrigsministeriet dog fritage for Forsikringstvungen efter sidstnævnte Lov.

For de Husmandsbrug, mindre Gartnerier, Havebrug og mindre Gaardmandsbrug, der omfattes af Lovgivningen om Oprettelse af mindre Landbrug m. v., er foruden Bygningsbrandforsikring som nævnt foreskrevet Brandforsikring af Besætning, Inventar og Driftsmateriel m. v., Forsikring af Bygninger mod Stormskade, Forsikring af Markens Afgrøde mod Haglskade og Forsikring af Glasset i Drivhuse og Mistbænke m. v. mod Storm- og Haglskade, Lov Nr. 150 af 29. Marts 1943 §§ 31 og 45.

Efter Lov om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælpere Nr. 270 af 16. Juni 1941 § 10 er Husbonden, hvis en Medhjælper er under 18 Aar, pligtig at holde hans Ejendele paa Tjenestestedet brandforsikret for indtil 500 Kr. Er ikke andet aftalt, gælder det samme, hvis Medhjælperen er over 18 Aar, § 33.

Pantelaanere skal holde deres Panter forsikrede mod Brand og Indbrudstyveri for Laanesummen med Tillæg af en Trediedel, Regulativ Nr. 389 af 30. Juli 1921 § 19.

For Motorkøretøjer, Luftfartøjer og Hunde er der Pligt til at tage Ansvarsforsikring som nærmere bestemt ved eller i Henhold til Lovbekg. Nr. 131 af 14. April 1932 § 39, Lovbekg. Nr. 251 af 5. August 1937 § 39 og Lov Nr. 164 af 18. Maj 1937 § 15.

Pligt til Ansvarsforsikring af Motorkøretøjer paahviler ikke Kongen, Medlemmer af det kongelige Hus, fremmede Statsoverhoveder, Medlemmer af fremmede regerende Fyrstehuse, Medlemmer af det herværende diplomatiske Korps eller fremmede Magters herværende udsendte Konsularembedsmænd. Undtaget fra Forsikringspligten er endvidere Motorkøretøjer, der er indregistreret som tilhørende en dansk Statsmyndighed eller Statsinstitution eller en dansk kommunal Institution. Men iøvrigt skal ethvert Motorkøretøj, der benyttes her i Landet, forsikres i et Selskab, der af Justitsministeriet er anerkendt til at overtage lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøjer. For saa vidt angaar Motorkøretøjer, der —

ifølge Godkendelse af Politiet til saadant Brug — udlejes uden Fører til Personbefordring, skal Forsikringen tages enten hos Foreningen af Ansvarsforsikringsselskaber til Overtagelse af Forsikringer for Automobile, der udlejes uden Fører til Personbefordring, eller hos Gensidige Selskabers Forening for Forsikring af Udlejningsautomobiler, Bekg. Nr. 192 af 30. Juni 1932 § 5. Ønskes Kaskoforsikring af et Motorkøretøj, der udlejes uden Fører til Personbefordring, skal den tages i samme Selskab som Ansvarsforsikringen. Ved Registrering af et Motorkøretøj og ved Udlevering af Prøveskilte til vedvarende Brug paaser Politiet, at Forsikringspligten opfyldes, Bekg. Nr. 314 af 22. December 1927 §§ 3 og 6. Ophører en Forsikring, skal Selskabet give Politiet Meddelelse, § 18. Afmeldes et Motorkøretøj, eller tilbageleveres Prøveskilte til vedvarende Brug, giver Politiet Selskabet Meddelelse, §§ 4 og 6. For Prøveskilte til Brug i et kortere Tidsrum eller i bestemt angivet Øjemed tager Politiet ifølge Bekg. Nr. 192 af 30. Juni 1932 § 59 Ansvarsforsikring i Dansk Forening for international Motorkøretøjsforsikring, hvoraf ethvert af Justitsministeriet anerkendt Selskab skal være Medlem, Bekg. Nr. 205 af 30. Juni 1934. I denne Forening forsikres ogsaa fremmede Motorkøretøjer under deres Benyttelse her i Landet. Paa Grundlag af Overenskomster mellem Foreningen og tilsvarende Foreninger i Finland, Norge og Sverige er dog den Ordning gennemført, at et Motorkøretøj fra et af de fire Lande kan nøjes med den i dets Hjemland tegnede Forsikring, ogsaa naar det benyttes i de tre øvrige Lande. Det paases af Toldvæsenet og, hvis et hidtil fremmed Køretøj indregistres her i Landet, af Politiet, at Forsikringspligten er opfyldt. Om fornødent udsteder Toldvæsenet selv Forsikringskort paa en fra Foreningen modtaget Blanket. Skade paa ikke med Motorkøretøj befordret Person, der er forvoldt af ukendt Motorkøretøj, og som skulde være dækket af dettes lovpligtige Forsikring, har nævnte Forening paataget sig at erstatte, Cirkulære fra Justitsministeriet Nr. 19 af 20. Februar 1939. Foreningen er dog ikke pligtig at erstatte Skaden, hvis den kan

dækkes ad anden Vej, og Regreskrav fra en Trediemand, der har dækket Skaden, er Foreningen uvedkommende⁶⁾).

Ethvert ikke af Staten ejet Luftfartøj, der er indført i det danske Luftfartøjsregister og agtes benyttet til Luftfart indenfor dansk Omraade, eller som ifølge særlig Tilladelse agtes benyttet til Luftfart indenfor dansk Omraade i det Øjemed at prøve Fartøjets Luftdygtighed eller andre Egenskaber, skal være ansvarsforsikret, medmindre Ministeriet for offentlige Arbejder bestemmer, at anden Sikkerhedsstillelse skal træde i Stedet for Forsikring. Forinden Registreringen eller Meddelelsen af Tilladelse paases det, at Forsikring eller anden Sikkerhedsstillelse foreligger, Lovbekg. Nr. 251 af 5. August 1937 §§ 8 og 15. For fremmede Luftfartøjer, der ifølge Overenskomst med vedkommende Stat eller særlig Tilladelse benyttes til Luftfart indenfor dansk Omraade, bestemmer Ministeriet, hvorvidt der skal foreligge Forsikring eller anden Sikkerhedsstillelse. Krav herom kan dog ikke rejses, for saa vidt angaar militære Luftfartøjer, der — med Tilladelse af Krigs- eller Marineministeriet — kommer her til Landet.

Lovpligtig Hundeansvarsforsikring skal tages hos et Medlem af Foreningen af Forsikringsselskaber til Overtagelse af lovpligtige Ansvarsforsikringer for Hunde, af hvilken ethvert Ansvarsforsikringsselskab kan blive Medlem, hvis Vedtægter er stadfæstet af Handelsministeren, og som overfor Assurandør-Societetet forpligter sig til at overholde de af dette godkendte Præmier for Hundeansvarsforsikring, Bekg. Nr. 259 af 1. September 1937 § 2. Ved Anmeldelse af en Hund til Politiet (paa Landet Sognefogden) og ved Fornyelse af Hundetegn paases det, at Forsikring foreligger, § 5. For Tilfælde, hvor en Hund ikke er forsikret, har nævnte Forening paataget sig det Ansvar, som Forsikringen ellers vilde bære, § 4.

Til Jagttegn, som enhver Jæger har Pligt til at løse ifølge

⁶⁾ Efter H. R. D. i U. f. R. 1946 336 kan Foreningen gøre Fradrag i Erstatningen for Dagpenge og Invaliditetserstatning ifølge en af skadelidte taget Ulykkesforsikring.

Lov om Jagten Nr. 145 af 28. April 1931 § 14, er knyttet en Jagtforsikring, Bekg. Nr. 58 af 18. Marts 1932 § 5.

Ikke sjældent følger Pligt til at tage Forsikring af Aftale. Ved cif-Salg skal saaledes Sælgeren tage sædvanemæssig Transportforsikring for den Del af Forsendelsen, under hvilken han ikke bærer Faren for hændelig Undergang eller Forringelse af Salgsgenstanden, Lov om Køb Nr. 102 af 6. April 1906 § 64. For Handelskommission gælder, om ikke andet er aftalt eller følger af Sædvane, at Kommissionæren skal holde Gods brandforsikret, som Kommittenten tilstiller ham til Salg, eller som han køber for Kommittentens Regning, for saa vidt ikke Godsets Art eller Forholdene iøvrigt medfører, at Forsikring er nødvendig, Lov Nr. 243 af 8. Maj 1917 § 10.

5. Visse Selskaber har Pligt til at overtage Forsikringer:

Efter de for anerkendte gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber gældende Bestemmelser⁷⁾ skal ethvert af disse Selskaber inden for sit — stedlige eller faglige — Omraade paa Begæring overtage Brandforsikring af Bygninger, der fyldestgør de Krav til Modvirkning af Brandfare, Retsordenen stiller⁸⁾. Dog udelukker Tilvirkning eller Oplagring af Sprængstoffer i en Bygning Forsikring af denne, i de for Landbygninger bestemte Selskaber ogsaa af Bygninger i Nærheden. I Reglen skal heller ikke Bygninger af midlertidig Karakter forsikres. Og i de yngre, for Landbygninger bestemte Selskaber begrænses det Beløb, for hvilket Bygninger paa samme Sted kan forsikres, i Reglen til $\frac{1}{3}$ pCt. af Selskabets samlede Forsikringssum.

De Selskaber, der er anerkendt til at overtage lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøjer, har Forsikringspligt med Hensyn til saadanne Forsikringer, Bekg. Nr. 314 af 22. December 1927 § 10. Et gensidigt Selskab skal dog kun over-

⁷⁾ Dansk Selskabsret VI § 21.

⁸⁾ At dennes Regler om Modvirkning af Brandfare er overtraadt, vil sjældent medføre Nægtelse af Forsikring, men om ikke Forholdet rettes, vil Selskabet gaa frem, som naar Overtrædelse begaas, efter at Forsikring er tegnet, jfr. nedenfor § 5 ved Note 15.

tage Forsikringer for Personer, der hører til Kredsen af dem, for hvem Selskabet er bestemt.

Medlemmer af Foreningen af Forsikringsselskaber til Overtagelse af lovpligtige Ansvarsforsikringer for Hunde har Forsikringspligt med Hensyn til disse Forsikringer, Bekg. Nr. 259 af 1. September 1937 § 2.

Ogsaa Statsanstalten for Livsforsikring har Forsikringspligt⁹⁾.

6. Vedtægter og Tarifer for de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber godkendes af Justitsministeren.

For lovpligtige Ansvarsforsikringer af Motorkøretøjer og for lovpligtige Hundeansvarsforsikringer er visse Forsikringsbetingelser fastlagt henholdsvis ved Lovbekg. Nr. 131 af 14. April 1932 § 39 og Bekg. Nr. 314 af 22. December 1927 og ved Bekg. Nr. 259 af 1. September 1937 § 2. Paa Forlangende skal Policer vedrørende lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøjer forelægges Justitsministeriet til Godkendelse.

Lovpligtig Ansvarsforsikring af Luftfartøj skal tegnes paa Betingelser, som Ministeriet for offentlige Arbejder fastsætter, Lov Nr. 251 af 6. August 1937 § 39.

For saa vidt angaar de Skadesforsikringsselskaber, der er undergivet Tilsyn efter Lov om Skadesforsikringsvirksomhed m. v. Nr. 155 af 2. Maj 1934, fører Forsikringsraadet i Henhold til Prisloven Kontrol med Tarifaftaler, Præmier og andre Forsikringsvilkaar som bestemt ved Bekg. Nr. 308 af 4. Oktober 1944.

For Statsanstalten for Livsforsikring er Grundlaget for Præmieberegningen og de almindelige Forsikringsbetingelser i det store og hele fastsat ved Lov¹⁰⁾. De private Livsforsikringsselskabers Beregningsgrundlag og almindelige Forsikringsbetingelser godkendes af Handelsministeren¹¹⁾.

⁹⁾ II Del § 2 Nr. 1.

¹⁰⁾ II Del § 2 Nr. 1.

¹¹⁾ Dansk Selskabsret VI § 3 Nr. 6.

§ 2. Almindelige Bestemmelser om Selskabets Ansvar.

1. Hvilket Ansvar, Selskabet paatager sig ved Syge-, Ulykkes- eller Livsforsikring, omtales i II Del §§ 1 og 2.

Genstand for Skadesforsikring er efter F.A.L.s § 35 enhver lovlig Interesse, der lader sig ansætte i Penge. Modsetningsvis ligger heri, at kun en saadan kan være Genstand for Skadesforsikring.

De Interesser, der ifølge § 35 kan forsikres, er af yderst forskellig Art. Navnlig omfatter Bestemmelsen ikke blot den Interesse, at selve Værdien af en Ting bevares, eller at en Fordring eller anden Rettighed ikke tabes, men ogsaa den, at Tab af Indtægter eller Forøgelse af Udgifter ved Beskædiggelse af en Ting eller paa anden Maade undgaas, og ikke blot den Interesse, Ejeren af en Ting eller Indehaveren af en Fordring har i, at Tingene eller Fordringen bevares, men lige saa vel den f. Eks. en Panthaver har deri.

Det er Interessen i at undgaa en Forsikringsbegivenhed, ikke i at faa Forsikringsydelsen, der er Genstand for Forsikringen. Allerede heraf følger formentlig, at en Forsikring, hvorefter Forsikringsydelsen skal erlægges, naar en økonomisk fordelagtig Begivenhed indtræder, ikke er Skadesforsikring. I hvert Fald ligger det i Udtrykket Skadesforsikring, og forudsættes det i § 39, at Forsikringsbegivenheden maa være en Skades Indtræden.

Skønt ikke selve Interessen, men kun Skaden, der lides, lader sig ansætte i Penge ved Forsikringsarter som Ansvars- eller Uredelighedsforsikring, idet Interessens Pengeværdi maatte ansættes efter Omfanget af den største tænkelige Skade, og en Grænse for, hvor stor Skade der kan opstaa, ikke lader sig angive, er det efter Lovens Indhold klart, at

ogsaa Forsikringer af de nævnte Arter er Skadesforsikring. Genstand herfor er altsaa i Virkeligheden enhver lovlig Interesse i at undgaa økonomisk Skade. Omvendt maa enhver Forsikring, der angaar en saadan, være Skadesforsikring, hvis den ikke ifølge § 1 falder udenfor Lovens Omraade. Men er Skaden kun delvis økonomisk, behøver Forsikringen ikke at være Skadesforsikring, selvom den er begrænset til den økonomiske Del af Skaden. Syge- eller Ulykkesforsikring, der i Loven ligesom Livsforsikring sidestilles med Skadesforsikring, falder nemlig udenfor Begrebet Skadesforsikring, ogsaa hvis Forsikringen er begrænset til økonomisk Skade, hvad den i § 25 forudsættes at kunne være. Selv i saa Fald er altsaa — med Undtagelse af § 25, 1. Stk. — Lovens Regler om Skadesforsikring i hvert Fald ikke umiddelbart anvendelige.

2. Forsikringsydelsen ved Skadesforsikring begrænses ved den ufravigelige Regel i § 39, 1. Stk., hvorefter Selskabet, selvom andet er aftalt, ikke er forpligtet til at udrede større Erstatning, end hvad der kræves til den lidte Skades Dækning. Fra denne Regel gælder dog visse Undtagelser:

Efter § 75 er Forsikringsværdien af et Skib ved Søforsikring den Værdi, Skibet havde, da Selskabets Ansvar begyndte. Ved Kaskoforsikring ydes derfor denne Værdi i Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab, selvom Skibets Værdi ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden er lavere. For Fastsættelsen af Erstatning for partiel Skade er Bestemmelsen uden Betydning.

Forsikringsværdien af Varer ansættes ifølge § 75 ved Søforsikring af Varer uanset senere Prisforandringer til den Pris, som umiddelbart før Transportens Begyndelse paa Afgangsstedet betales for Varer af samme Art frit leverede i Skib, paa Banevogn eller paa andet Befordringsmiddel, med Tillæg af 10 pCt. samt af Præmie for almindelig Forsikring og af Fragt, for saa vidt denne skal betales uden Hensyn til, om Transporten fuldføres. Den saaledes ansatte Forsikringsværdi ydes altsaa i Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab, selvom Varernes Værdi ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden er lavere.

De gængsne Regler finder tilsvarende Anvendelse paa anden Transportforsikring end Søforsikring, § 78.

Er Policen takseret, idet Genstanden for Forsikringen ved Aftalen er fastsat til en bestemt Værdi, er efter § 39, 2. Stk. Taksten bindende for Selskabet, hvis ikke det godtgør, at mere end den lidte Skade vil blive erstattet, om Taksten lægges til Grund for Skadesopgørelsen. Med andre Ord, i Totaltabstilfælde har Selskabet Bevisbyrden for, at Taksten overstiger Skaden. Ved Kaskoforsikring af Skib, hvor Policen altid takseres, er Taksten endda ifølge § 75 bindende for Selskabet, hvis ikke det godtgør, at Taksten overstiger, hvad der med Rimelighed kan anses som Forsikringsværdien¹⁾, der jo her er Skibets Værdi, da Selskabets Ansvar begynder, og denne Regel faar efter § 78 tilsvarende Anvendelse ved anden Transportforsikring end Søforsikring, altsaa navnlig ved Kaskoforsikring af Luftfartøj eller Motorkøretøj. Men ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj er Taksering af Policen ikke i Brug.

Ogsaa Vedtagelse af bestemte Vurderingsregler er efter § 39, 2. Stk. bindende for Selskabet, hvis ikke det godtgør, at mere end den lidte Skade vil blive erstattet, om de vedtagne Regler lægges til Grund for Skadesopgørelsen. Som Eksempler paa aftalte Vurderingsregler kan nævnes de ved flere Forsikringsarter forekommende Bestemmelser om, at Skade opgøres paa Grundlag af medgaaede Udgifter til Istandsættelse, Genopførelse eller Genanskaffelse, Reglen i Sf. K.s § 178, hvorefter Forsikringsværdien af Varer ansættes, ikke som ifølge F. A. L.s § 75 efter Prisen umiddelbart før Transportens Begyndelse, men efter Prisen ved Forsikringens Begyndelse og, om ikke andet oplyses, efter Fakturabeløbet, og hvorefter der i Stedet for det i sidstnævnte Bestemmelse fastsatte 10 pCt.'s Tillæg gøres Tillæg for Avance, der vel, om ikke andet er aftalt, sættes til 10 pCt., men formentlig maa

¹⁾ Efter Sf. K.s § 10 skal denne Regel — uden Hjemmel i F. A. L. — gælde al Søforsikring, altsaa navnlig ogsaa Forsikring af Kaskointeresse, af Fragtinteresse eller af Fragt og/eller Interesse, hvor Policen altid takseres.

beregnes ikke blot af Varernes Pris, men ogsaa af Præmie for almindelig Forsikring og af Fragt, der skal betales uden Hensyn til, om Transporten fuldføres, endvidere Reglen i Sf. K.s § 194 angaaende partiel Skade paa Varer, hvorefter disses Forsikringsværdi bliver af Betydning ogsaa for Opgørelse af saadan Skade, endvidere saadanne nærmere Regler om Fradrag for Forskellen mellem nyt og gammelt ved Fastsettelse af Skade paa en Ting, som for Søforsikring af Skib er givet i Sf. K.s § 154 og undertiden forekommer i Betingelserne for andre Forsikringsarter, endelig den ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand almindelige Regel om, at en Skades Størrelse bestemmes som en saa stor Del af Virksomhedens aarlige Fortjeneste, som dens Nedgang i Omsætning i Ansvarstiden udgør af dens Aarsomsætning.

Naar Vedtagelse af bestemte Vurderingsregler medfører Omkastning af Bevisbyrden, maa saa meget mere de Vurderingsregler, Loven giver navnlig i §§ 37 og 38, have denne Følge. Disse Regler kan derimod ikke, som Reglerne i §§ 75 og 78, antages at være bindende for Selskabet, hvis det godtgøres, at mere end den lidt Skade vil blive erstattet, om de lægges til Grund for Skadesopgørelsen.

Af § 39, 1. Stk. kan ikke sluttes, at Selskabet er berettiget til at faa tilbage, hvad det maatte have betalt udover Erstatning for lidt Skade. Og denne Begrænsning af Reglens Betydning er af Vigtighed. Indenfor Søforsikring vil Selskabet nemlig næppe nogensinde angribe en fastsat Takst. Ved Kaskoforsikring er jo ogsaa Skibets Værdi ved et bestemt Tidspunkt Forsikringsværdi, og Taksten fastsættes ved en virkelig Forhandling mellem Parterne. Og ved Forsikring af Kasko- eller Fragtinteresse er Størrelsen af lidt Skade saa vanskelig bestemmelig, at en forudgaaende Fastsettelse ved Aftale mellem Parterne er paakrævet.

3. Reglen i § 39, 1. Stk. maa forstaas saaledes, at Selskabet ikke er pligtig at udrede større Erstatning, end hvad der kræves til Dækning af den Skade, Forsikringen omfatter.

Det forhøjer ikke den Grænse for Selskabets Forpligtelse, som § 39, 1. Stk. fastsætter, om der foreligger Overforsik-

ring, altsaa om Forsikringssummen overstiger den forsikrede Interesses Værdi.

Ofte tages Forsikring af en Interesse mod en vis Fare i flere Selskaber. I Reglen vil de enkelte Forsikringer da være Underforsikringer. Hvad enten det er Tilfælde eller ej, hæfter ifølge § 41, om ikke andet er aftalt, hvert Selskab overfor den sikrede, som det vilde hæfte, om Forsikring var taget alene hos det. Men som forudsat i § 42, maa det følge af § 39, 1. Stk., at den sikrede ikke kan have Krav paa mere i Erstatning, end hvad der kræves til Dækning af den Skade, Forsikringerne angaar. For Tilfælde, hvor Dobbeltforsikring foreligger, idet de Beløb, de enkelte Selskaber efter § 41 har Pligt til at udrede, tilsammen overstiger, hvad den sikrede har Krav paa, hjemler derfor § 42 Regres mellem Selskaberne²⁾).

Kan Skade, en Forsikring omfatter, fordres erstattet af Trediemand, maa det følge af § 39, 1. Stk., at hvad Trediemand har betalt den sikrede i Erstatning, fragaar i Selskabets Forpligtelse. Medmindre andet er aftalt, har det derimod, som det udtrykkelig siges i Sf. K.s § 71, ingen Indflydelse paa Selskabets Ansvar, at Skaden kan fordres erstattet af Trediemand. Selskabet kan altsaa ikke forlange, at den sikrede først skal søge Erstatning hos Trediemand. Men erstatter Selskabet Skaden, maa enten Trediemand være regrespligtig, eller Kravet paa ham bortfalde³⁾).

Af § 39, 1. Stk. synes at maatte følge, at økonomisk Fordel eller udenfor Forsikringen faldende økonomisk Skade, den sikrede henholdsvis indvinder eller undgaar paa Grund af Forsikringsbegivenheden, kan fradrages i Erstatningen. Med Støtte i § 51, hvorefter den sikrede efter Evne skal afværge eller begrænse den Skade, Forsikringen angaar, maa det vel endvidere antages, at ogsaa hvad den sikrede burde have indvundet eller undgaaet af Fordel eller Skade som nævnt, kan fradrages. I Sf. K.s § 73 siges det udtrykkelig, at hvad den sikrede som Følge af Havariet har eller burde have sparet eller indtjent, fradrages i Erstatningen. Betydningen heraf

²⁾ Nedenfor § 9 Nr. 2.

³⁾ Nærmere nedenfor § 9 Nr. 1.

svækkes imidlertid i ikke ringe Grad ved, at den sikrede ved Afgørelsen af, om Fradrag er berettiget, maa kunne kræve Skade taget i Betragtning, der er en Følge af Forsikringsbegivenheden, men ikke omfattes af Forsikringen. Saadan Skade vil nemlig ofte foreligge i et Omfang, der ikke kan bestemmes saa nøjagtig, at fornødent Bevis for Berettigelsen af Fradrag i Erstatningen muliggøres. I Tilfælde, hvor de bag § 39, 1. Stk. liggende Hensyn ikke gør sig gældende med større Vægt, fordi den Fordel eller Skade, der er Spørgsmaal om at gøre Fradrag for, er en upaaregnelig Følge af Forsikringsbegivenheden, maa sikkert endog ubestemte Muligheder for Skade som Følge af denne, tages i Betragtning. Medens man saaledes vel i Erstatning for tabt Fragt kan gøre Fradrag for sparede Losningsomkostninger eller lignende og efter Omstændighederne for anden Fragt, der indtjenes, kan man sikkert ikke i Erstatning for Skade paa Skib fradrage Fordelen ved en særlig gunstig Fragt, Skibet opnaar i den Havn, det anløber for Reparation, eller for Kursgevinst paa Erstatning fra Trediemand for saadan ved Havariet opstaaet Skade, som Forsikringen ikke omfatter. Efter Omstændighederne maa vistnok Fradrag for opnaaet Vinding kunne gøres i Erstatning for Skade paa Skib som Følge af, at det har forceret en is-spærret Havn for at opnaa en god Fragt, eller i Erstatning for Skade paa Varer som Følge af, at de til Udnyttelse af en gunstig Salgsmulighed er kørt fra Skib til Lager i stærk Regn⁴⁾. At derimod Fradrag i Erstatning for Skade paa Bygninger ikke kan gøres i Anledning af for Ejendommen fordelagtige Forandringer paa en Naboejendom, der skyldes Forsikringsbegivenheden, vil normalt følge af, at Fordelen ikke kan ventes at være varig. Og Fradrag for Undgaaelse af Smittefare ved Nedslagning af et sygt Husdyr kan, selv om den øvrige Besætning er uforsikret, allerede af den Grund ikke gøres i Erstatning for Dyret, at Smittefaren skyldes Dyrets Sygdom.

4. Selvom fuld Forsikring af en Interesse er behørig taget og vedligeholdt, saaledes at der ikke bliver Spørgsmaal om

⁴⁾ Jfr. nedenfor § 5 ved Note 6.

Begrænsning eller Bortfald af Selskabets Ansvar efter Reglerne om Underforsikring, urigtige eller ufuldstændige Oplysninger ved Forsikringens Tegning, Fareforøgelse eller manglende Præmiebetaling, kan Lovens eller Aftalens Vurderingsregler eller Franchisebestemmelser i Aftalen, ved Sø- eller anden Transportforsikring ogsaa de omtalte Regler om Forsikringsværdien i § 75 eller § 78 føre til, at den sikrede ikke faar fuld Dækning af Skade, Forsikringen angaar.

Naar Selskabets Ansvar er begrænset paa Grund af Vurderingsregler eller Franchisebestemmelser eller paa Grund af § 75 eller § 78, og Skaden kan fordres erstattet af Trediemand, er det kun for en tilsvarende Del af sit Ansvar, Trediemand bliver regrespligtig eller frigjort, om Selskabet betaler.

Ved Forsikring i flere Selskaber medfører det uden særlig Vedtagelse næppe Nedsættelse af den ved § 39, 1. Stk. bestemte Grænse for, hvad den sikrede kan være berettiget til at faa i samlet Erstatning, om de enkelte Selskabers Ansvar overfor ham paa Grund af Vurderingsregler eller paa Grund af § 75 eller § 78 er nedsat i samme eller i indbyrdes forskellig Grad. For Søforsikringer, der tegnes paa Grundlag af Sf. K., fastslaar imidlertid dennes § 17, at Erstatningen ikke kan overstige det højeste Beløb, som den sikrede kunde kræve hos noget af Selskaberne, hvis Interessen var fuldt forsikret paa de aftalte Vilkaar hos det alene.

Nævnte Regel i Sf. K.s § 17 gælder ogsaa Tilfælde, hvor de enkelte Selskabers Ansvar overfor den sikrede er nedsat i samme eller i indbyrdes forskellig Grad paa Grund af Franchisebestemmelser. Uden særlig Vedtagelse synes den ved § 39, 1. Stk. fastsatte Grænse for den samlede Erstatning ikke at kunne antages nedsat ved Franchiser, der alene tager Sigte paa at fritage Selskabet for at erstatte mindre Skader, hvorved ofte en væsentlig Billiggørelse af Forsikringen kan opnaas. Men den nævnte Regel i Sf. K.s § 17 maa vistnok antages at gælde ogsaa uden særlig Vedtagelse, naar det for at gøre den sikrede interesseret i at undgaa Skade er aftalt, at han skal bære indtil et vist Beløb af hver Skade eller en vis Del deraf.

I Forbindelse med Franchisebestemmelse herom gøres Ansaret ofte betinget af, at Bestemmelsen overholdes, saaledes at Ansaret bortfalder i Tid, for hvilken den udækkede Del af Interessen forsikres andetsteds, og Gyldigheden af en saadan Betingelse, der kan aftales ogsaa i Forbindelse med Underforsikring, fastslaas udtrykkelig i F. A. L.s § 43. Hvis da ikke Reglen i Sf. K.s § 17 antoges at gælde, vilde ogsaa Forsikring andetsteds alene af den dækkede Del af Interessen medføre Bortfald af Selskabets Ansvar.

5. Under Hensyn til Muligheden af, at f. Eks en Køber kan ønske at tage Sø- eller anden Transportforsikring af Varer, som han ikke ved, om Sælgeren forsikrer, fastslaar F. A. L.s § 43 Gyldigheden af en Aftale, hvorved baade Selskabets Ansvar og dets Ret til Præmie gøres betinget af, at Forsikring ikke tages andetsteds. Det er uden Betydning for en saadan Aftales Gyldighed, om Selskabet skal have ubetinget Ret til Policepenge og Godtgørelse af Stempel.

Uden at Retten til Præmie begrænses eller gøres betinget, kan det for Tilfælde af Forsikring ogsaa andetsteds aftales, at Selskabet skal hæfte alene for Skade, som den sikrede ikke faar godtgjort ifølge den anden Forsikring, men Vedtagelse om videregaaende Ansvarsfrihed fritager ifølge § 43 ikke Selskabet for at erstatte saadan Skade, uden for saa vidt det følger af Aftale om Selvrisiko for den sikrede. Ved Opgørelse af Skade, Selskabet hæfter subsidiært for, maa for Forsikringen gældende Vurderingsregler og Franchisebestemmelser samt, ved Sø- eller anden Transportforsikring, Reglerne i § 75 eller § 78 være anvendelige.

Har hvert af de Selskaber, i hvilke Forsikring er taget, betinget sit Ansvar af, at Interessen ikke forsikres andetsteds, hæfter det enkelte Selskab ifølge § 43 med det Beløb, som det efter Regresreglen i § 42 vilde være kommet til at bære, hvis intet af Selskaberne havde betinget sit Ansvar paa nævnte Maade. Det samme maa gælde, hvis hvert af Selskaberne har betinget sig subsidiær Hæftelse, eller hvis fuld Ansvarsfrihed er betinget af et Selskab og subsidiær Hæftelse af et andet.

6. Som vi har set, afgrænser og bestemmer § 43 nøje Sel-

skabets Adgang til at gøre sit Ansvar betinget af, at Interessen ikke forsikres andetsteds.

Tildels bestemmer Loven ogsaa Adgangen til at gøre Ansvaret betinget paa anden Maade. Aftaler herom, hvis Gyldighed eller Ugyldighed ikke fastslaas ved Loven, maa efter Omstændighederne kunne tilsidesættes i Henhold til § 34.

Ved Forsikring mod Skade paa Ting kan Selskabet ønske at betinge sit Ansvar af, at anden til Tingen knyttet Interesse ikke forsikres andetsteds. Gyldigheden af en Vedtagelse herom fastslaas udtrykkelig i § 43. Herefter kan Ansvaret ved Brandforsikring betinges af, at Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand ikke tages andetsteds, og ved Søforsikring af Skib af, at Forsikring af Kaskointeresse ikke tages andetsteds for mere end et nærmere bestemt Beløb. Om Betingelsen er opfyldt, maa afgøres efter Forholdene ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden.

Om Adgangen til at betinge Ansvaret af, at anden Forsikring tages i samme Selskab, indeholder Loven intet. Ved Kreditforsikring vil Selskabet ofte kræve Pant i Livsforsikringspolice, undertiden desuden fordre Forsikringstagerens andre Forsikringer overført til sig. Det vil imidlertid næppe forekomme, at Ansvaret ifølge Kreditforsikringen gøres betinget af Livsforsikringens Vedligeholdelse eller af andre Forsikrings Forbliven hos Selskabet.

Under Hensyn til, at et Forsikringsselskab ifølge Tilsynslovgivningen ikke maa drive anden Virksomhed end Forsikring, kan Selskabet næppe gøre sit Ansvar betinget af, at Forsikringstageren gør sine Indkøb indenfor Selskabets Kreds af større Kunder eller lignende.

Ved Brandforsikring, Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade eller Maskinforsikring er det almindeligt, at Selskabet betinger sig Ret til Eftersyn af Risikoen, og ved Kreditforsikring stilles undertiden Krav om Beføjelse til at lade Revision foretage. Men der forekommer næppe Vedtagelser om, at Ansvaret skal bortfalde, hvis Adgang til Eftersyn eller Revision nægtes Selskabet.

Hvorvidt urigtige eller ufuldstændige Oplysninger ved Forsikringens Tegning, Fareforøgelse eller manglende Præmiebetaling medfører Bortfald af Selskabets Ansvar, omtales i det følgende ⁵⁾).

7. Ifølge § 35 kan saavel Trediemands som Forsikringstagerens Interesse være Genstand for Skadesforsikring. Hvem de sikrede er ved den enkelte Forsikring, kan afgøres ved Aftalen. Visse Begrænsninger i Aftalefriheden gælder dog dels ved Bygningsbrandforsikring, dels ved al anden Forsikring mod Skade paa Ting end Søforsikring af Skib ⁶⁾). For Forsikring mod Skade paa Ting fastslaar Loven desuden en fravigelig Regel om, hvem der anses som sikrede, naar ikke andet er aftalt.

Hvilke Skader den enkelte Forsikring angaar, kan bestemmes ved Aftalen. Dog fastslaar Loven forskellige Begrænsninger i Aftalefriheden i saa Henseende. Desuden indeholder Loven en Del fravigelige Regler om, hvilke Skader en Forsikring anses at omfatte, naar ikke andet er aftalt.

Stedsangivelse forekommer navnlig ved Forsikring mod Skade paa Tingsindgreb som Led i Aftalens Individualisering af Risikoen. For saa vidt en Stedbegrænsning i Aftalen ikke hører med hertil, synes dens Virkning at maatte bero paa Reglerne om Fareforøgelse ⁷⁾).

Hvad angaar Tidsbegrænsning af en Forsikring, er Aftalefriheden kun for saa vidt begrænset, som Selskabet ikke kan betinge sig Ret til at opsige Forsikringen paa Grund af Overtrædelse af Sikkerhedsforskrifter, urigtige eller ufuldstændige Oplysninger ved Forsikringens Tegning, Fareforøgelse eller manglende Præmiebetaling udover, hvad Loven hjemler ogsaa uden særlig Aftale derom ⁸⁾).

8. Selskabet kan være uden Ansvar ifølge almindelige Regler om Viljeserklæringers Ugyldighed. Hvorvidt urigtige eller bristende Forudsætninger medfører Ansvarsfrihed, afgøres

⁵⁾ Nedenfor §§ 11—14.

⁶⁾ Nedenfor § 3 Nr. 1.

⁷⁾ Nedenfor § 13.

⁸⁾ Nedenfor § 15 Nr. 6.

imidlertid paa særlig Maade ved Lovens Bestemmelser om urigtige eller ufuldstændige Oplysninger ved Forsikringens Tegning, Fareforøgelse og manglende Præmiebetaling. Ogsaa om Ansvarsfrihed ifølge Forhold som omhandlet i Lov om Aftaler Nr. 242 af 8. Maj 1917 §§ 30 og 33 gælder noget særligt⁹⁾).

Hverken efter almindelige Regler eller efter F. A. L. medfører det Ansvarsfrihed for Selskabet, om Forsikring er taget i svigagtig Hensigt. Efter Sf. K.s § 13 er Aftalen ikke bindende for Selskabet, naar Overforsikring er taget i svigagtig Hensigt. Er Overforsikring fremkommet ved Dobbeltforsikring, er ifølge § 16, jfr. § 15 hvert af Selskaberne ansvarsfrit, naar Dobbeltforsikringen er taget i svigagtig Hensigt, hvad den kan være, selvom ikke hver af Forsikringerne er det. Ved Forsikring af fremmed Interesse har svigagtig Hensigt hos den sikrede samme Virkning som svigagtig Hensigt hos Forsikringstageren, § 94.

Forinden en Forsikring tegnes, vil Forsikringstageren ofte blive spurgt, om Interessen er forsikret andetsteds. Besvares Spørgsmaalet forkert, maa Reglerne om urigtige Oplysninger ved Forsikringens Tegning faa Anvendelse.

Med Henblik paa Muligheden af, at Interessen forsikres andetsteds efter Aftalens Afslutning, betinges det ofte, at Forsikringstageren eller den sikrede skal give Selskabet Meddelelse, hvis det sker. Forsømmelse af at give pligtig Meddelelse medfører efter F. A. L.s § 44 Erstatningspligt, men selv for Svigstilfælde kan videregaaende Virkning af Forsømmelsen ikke aftales.

Ogsaa uden særlig Aftale derom, skal den sikrede ifølge § 44, naar han i Anledning af en Forsikringsbegivenheds Indtræden kræver Erstatning, give Selskabet Underretning om, hvorvidt Forsikring er taget andetsteds og i bekræftende Fald hos hvilke Selskaber. Forsømmelse medfører Erstatningspligt, hvis ikke andet er bestemt, men videregaaende Virkning kan aftales¹⁰⁾).

⁹⁾ Nedenfor § 11 ved Note 3.

¹⁰⁾ Jfr. nedenfor § 16 Nr. 2.

§ 3. Egen eller fremmed Interesse som Genstand for Skadesforsikring.

1. Angaaende det Spørgsmaal, hvorvidt en Skadesforsikring har alene Forsikringstagerens Interesse til Genstand, eller den tillige eller udelukkende er, hvad der betegnes som Forsikring af Trediemands Interesse, Forsikring til Fordel for Trediemand, Forsikring af fremmed Interesse eller — med et ikke i Loven, men undertiden i Forsikringsbetingelserne anvendt Udtryk — Forsikring for fremmed Regning, indeholder F. A. L. i § 55 en Formodningsregel om Forsikring af Indbo og i § 54 en tildels ufravigelig Regel om Tingsforsikring uden Angivelse af nogen bestemt Interesse.

Medmindre andet fremgaar af Omstændighederne, anses Forsikring af Indbo ifølge § 55 at omfatte ikke blot Forsikringstagerens, men ogsaa hans Ægtefælles, hans hjemmeboende Børns og de til hans Husstand hørende, i personligt Tjenesteforhold til ham staaende Personers Indbo. F. Eks efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring er dog de nævnte Indbo ikke medforsikret, for saa vidt de selv har taget Forsikring, og undertiden medforsikres Medhjælperes Indbo kun efter særlig Begæring. Udenfor Reglen i § 55 falder Logerende og Lærlinge, uanset om de faar Kost og Logi hos Forsikringstageren. Til Børn maa derimod Adoptiv- og Stifbørn regnes, efter Omstændighederne formentlig ogsaa Plejebørn. Om Erstatning skal ydes et Barn som hjemmeboende eller en Person som hørende til Forsikringstagerens Husstand og staaende i personligt Tjenesteforhold til ham, maa afgøres efter Forholdene ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Overstiger Forsikringssummen Værdien af de i § 55 nævnte Indbo, kan det være rimeligt

at erstatte ogsaa Skade paa andre Indbogenstande, som Forsikringstageren bærer Risikoen for, f. Eks. fordi han har laant dem, eller som et Barn eller en Medhjælper ved Flytning fra Forsikringstageren har efterladt paa Forsikringsstedet.

Tingsforsikring uden Angivelse af nogen bestemt Interesse anses ifølge § 57 taget til Fordel for enhver, der som Ejer, Panthaver eller Indehaver af anden tinglig Ret, eller fordi han bærer Faren for Tingen, vil lide Tab ved, at den forringes eller gaar til Grunde. Dog hører en Søpanthaver ikke til Kredsen af de sikrede, medmindre hans Panteret er forbunden med personlig Fordring mod Pantets Ejer.

Reglen i § 54 angaar ikke Tilfælde, hvor det er angivet i Aftalen, hvis Interesse Forsikringen skal gælde. Udenfor Reglen falder ogsaa f. Eks. Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand og Ansvarsforsikring af Motorkøretøj. Efter Ordlyden skulde Reglen kun gælde Forsikringer, der ikke ifølge udtrykkelig Aftale, men efter Formodningsreglen i § 36 angaar den Interesse, der knytter sig til, at selve Tingens Værdi ikke forringes. At denne Interesse udtrykkelig er angivet som Genstand for Forsikringen, kan dog ikke gøre Reglen uanvendelig. Og selvom Forsikringen omfatter ogsaa anden Interesse, maa Reglen være anvendelig, for saa vidt angaar Interesse i, at selve Tingens Værdi ikke forringes.

Af det anførte følger, at ingen i Henhold til § 54 kan kræve Erstatning for andet end Skade paa Tingen. En anden end Ejeren har Ret til Erstatning, for saa vidt og kun for saa vidt Skaden rammer ham, fordi Ejeren's Interesse i, at selve Tingens Værdi ikke forringes, helt eller delvis er overført til ham. Det samlede Beløb af Erstatninger kan ikke overstige Tingens Værdi.

Ligesom efter § 55 maa det afgøres efter Forholdene ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden, hvem der som sikrede har Ret til Erstatning.

Naar Overgang af den forsikrede Interesse finder Sted ved Ejerskifte, vil den ny Ejer af Tingen efter § 54 blive sikret i den tidligere Ejers Sted. Man kan imidlertid ikke gaa ud fra,

at Retten mod Selskabet gaar over paa den ny Ejer netop samtidig med, at han bliver Ejer. Efter § 54 kan nemlig Fareovergangen medføre, at Retten mod Selskabet overføres til den ny Ejer. Paa den anden Side ligger det ikke i § 54, at Fareovergangen altid bestemmer, hvornaar den ny Ejer bliver sikret i den tidligere Ejers Sted. Ved Salg af Tingen vil vel, selv om Køberen er blevet Ejer, Sælgeren være sikret, saa længe han bærer Faren, hvis Forsikringserstatningen er mindre end Salgssummen, og denne ikke er betalt. Men er Salgssummen betalt, kan Køberen sikkert kræve Forsikringserstatningen, selvom Faren endnu ikke var gaaet over paa ham, da Forsikringsbegivenheden indtraf. Og er Forsikringserstatningen større end Salgssummen, maa Køberen, naar Salgssummen ikke er betalt, have Ret til det overskydende, da ifølge § 39, 1. Stk. kun et til Salgssummen svarende Beløb kan tilkomme Sælgeren. Køberens Ret til Forsikringserstatningen eller en Del af denne er end ikke betinget af, at hans Ret til Tingen er omsætningsbeskyttet. Men er den ikke det, kan ganske vist Sælgerens Kreditorer efter Forsikringsbegivenhedens Indtræden søge sig fyldestgjort i ikke udbetalt Forsikringserstatning, der ellers vilde tilfalde Køberen. Som Køberen efter det anførte undertiden er sikret, selvom Sælgeren baade er Ejer af Tingen og bærer Faren, saaledes kan Sælgeren være sikret, selvom Køberen baade er Ejer og bærer Faren, nemlig ifølge den Tilbageholdsret eller Standsningsret, der under visse Betingelser tilkommer Sælgeren ved henholdsvis Kontant- og Kreditsalg, idet den maa bevirke, at Køberen ikke kan have Ret til Forsikringserstatningen uafhængig af, om han betaler Købesummen. Ved Salg paa Afbetaling er baade Sælger og Køber sikrede, saa længe kun en Del af Salgssummen er betalt.

Til Kredsen af sikrede hører efter § 54 Indhavere af tinglige Rettigheder, men ikke som efter den tilsvarende svenske Regel alle Indhavere af Rettigheder til Tingen. Hvilken Begrænsning af Reglen Anvendelsen af Udtrykket tinglig Ret medfører, er noget tvivlsom. Da i Tilfælde af Ejerskifte den

ny Ejer kan være sikret, selv om hans Ret ikke er omsætningsbeskyttet, bør Stillingen som sikret næppe heller for begrænsede Rettighedshaveres Vedkommende antages betinget af Omsætningsbeskyttelse. Formentlig ligger det altsaa ikke i det nævnte Udtryk, at Retten skal være tinglig beskyttet. Men udenfor Reglen i § 54 falder sikkert Indehavere af Rettigheder, der efter deres Art ikke kan faa Omsætningsbeskyttelse, saaledes Tidsbefragter af Skib og Indehaver af partiel Brugsret til Løsøre. Er et Skibs Værdi nedsat ved, at det er tidsbortfragtet for lang Tid til lav Tidsfragt, vil det ogsaa være naturligt, om Rederen tager en tilsvarende lav Forsikring, hvad han kan nøjes med, naar han ikke medforsikrer Tidsbefragterens Interesse. Arresthavere maa utvivlsomt omfattes af Reglen, skønt deres Ret aldrig er beskyttet overfor Kreditorer.

Da § 54 er begrænset til Forsikring af Interesse i, at selve Tingens Værdi ikke forringes, vil en Lejer kun være sikret, hvis Lejen er lav. Ved Udlejning til sædvanlig Leje overføres nemlig ingen Del af Ejerens Interesse til Lejeren.

Af § 39, 1. Stk. følger, at hvis Tingen er behæftet udover sin Værdi, sikres de i § 54 nævnte Personer kun, for saa vidt der efter Reglerne om Prioritetsordenen er Dækning for deres Rettigheder.

Ligesom Reglen i § 55 er den omtalte Bestemmelse i § 54 efter Ordlyden en Fortolkningsregel, idet den angiver, hvilke Interesser Forsikringen skal anses at omfatte. Af § 88 følger dog, at Bygningsbrandforsikring ikke kan begrænses til Ejers Interesse, men maa omfatte ogsaa Panthavere, hvormed i denne Forbindelse menes Indehavere af viljebestemt Pant. Og efter de særlige Regler om gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber skal disses Forsikringer tegnes til Fordel for enhver, der har Ret til Ejendommen ifølge Overdragelsesdokument, Pantebrev, Udlæg eller deslige tinglyst. Endvidere kan det efter § 54 kun ved Søforsikring af Skib betinges, at Forsikringen skal ophøre ved Ejerskifte. Er Ophør i Tilfælde af Ejerskifte aftalt ved anden Forsikring, vedvarer denne uanset Aftalen 14 Dage eller, ved Kreaturforsikring, 3 Dage efter

Ejerskiftet i det Omfang, i hvilket den ny Ejer ikke ifølge en af ham taget Forsikring har Krav paa Erstatning.

Som andre Fortolkningsregler maa de i §§ 54 og 55 indeholdte undertiden anses fraveget uden udtrykkelig Aftale derom. Efter sidstnævnte Bestemmelse er det da ogsaa kun, hvis ikke andet fremgaar af Omstændighederne, at Forsikring af Indbo foruden Forsikringstagerens omfatter visse andre Personers Indbo. Motiverne nævner, at en Begrænsning til Forsikringstagerens eget Indbo kan fremgaa af Fastsættelsen af Forsikringssummen. Dennes Størrelse kan ogsaa vise, at det er Meningen at fravige Fortolkningsreglen i § 54. Har saaledes Ejeren af en med Panteret uden personlig Fordring behæftet Ting forsikret denne for Værdien med Fradrag af Pantebeløbet, kan heraf fremgaa, at han ikke har villet medforsikre Panthaverens Interesse. For saa vidt angaar Søpanteret uden personlig Fordring mod Pantets Ejer, gælder det iøvrigt ifølge § 54 uanset Forsikringssummens Størrelse, at Panthaverinteressen ikke anses omfattet af Forsikringen. Om denne Undtagelse er tilstrækkelig begrundet, kan betvivles. Det forekommer ikke ofte, at Forsikringssummen sættes lavt af Hensyn til, at der er Søpanterettigheder uden personlig Fordring, idet disse i Reglen er af kort Varighed. Søforsikringsselskaberne ser vistnok bort fra, at Beløb af Søpanterettigheder uden personlig Fordring, som Ejeren sparer som Følge af Forsikringsbegivenheden, efter den ufravigelige Regel i § 39, 1. Stk. kan fradrages ved Erstatningsberegningen. I Retspraksis er snæver stedlig Begrænsning af et gensidigt Kreaturforsikringsselskabs Omraade antaget at medføre, at kun Tab, der rammer et Medlem, skal erstattes¹⁾.

Angiver Aftalen f. Eks. en bestemt Panthavers Interesse som Genstand for Forsikringen, vil deri ligge, at Fortolkningsreglen i § 54 ikke faar Anvendelse. Derimod maa denne Regel kunne anvendes, selvom Ejeren af Tingen er angivet som sikret. Efter Sf. K.s § 4 gælder dog Reglen ikke ved Søforsikring af andet end Varer eller Ladningsinteresse, hvis den sikrede er angivet i Aftalen, hvad han normalt vil være.

¹⁾ U. f. R. 1935, 599 og 1945, 536.

I saa Fald omfatter nemlig Forsikringen, hvis ikke andet er aftalt, kun vedkommendes Interesse. Ogsaa ved Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse fraviges Reglen efter Sf. K. Dennes §§ 176 og 202 bestemmer vel, at medmindre andet er aftalt, omfatter saadan Forsikring ikke blot den angivne sikredes Interesse, men ogsaa dens, til hvem der fra ham er overdraget eller paa anden Maade overført Ret til Varerne, eller paa hvem Faren for disse er gaaet over. Men medforsikret er herefter kun Interesser, som en Retsefterfølger af Vedkommende er Indehaver af, ikke som efter Reglen i § 54 ogsaa Interesser, der indehaves af en Retsforgænger af ham eller af en Person, til hvem Ret til Varerne er overført fra en Retsforgænger af ham. Paa den anden Side synes efter de nævnte Bestemmelser, i Modsætning til, hvad der gælder efter Reglen i § 54, en Søpanthaver, der er Retsefterfølger af vedkommende, omfattet af Forsikringen, selv om hans Pantet ikke er forbunden med personlig Fordring mod Pantets Ejer.

Som en Fravigelse af Fortolkningsreglen i § 54 kan det ikke anses, om Forsikring af Indbo, Besætning, Lagervarer eller andet Tingsindbegreb tegnes saaledes, at Forsikringen til enhver Tid angaar de og kun de Genstande af vedkommende Art, der befinder sig paa et bestemt Forsikringssted og tilhører en navngiven Person, normalt Forsikringstageren. Tilhørsforholdet til Forsikringstageren indgaar nemlig her som Led i Individualiseringen af den Risiko, Selskabet overtager. At Overførelse fra Forsikringstageren af Ejendomsret til en bestemt Ting, der forinden omfattes af Forsikringen, skal medføre Ophør af denne, for saa vidt angaar vedkommende Ting, er da heller ikke i Strid med den Bestemmelse i § 54, hvorefter en ny Ejer er sikret en vis Tid efter Ejerskiftet, selvom andet er aftalt.

Som Eksempler paa Forsikring af fremmed Interesse udenfor de i §§ 54 og 55 omhandlede Tilfælde kan nævnes den Brandforsikring, som en Husbond, en Handelskommis-sionær eller en Pantelaaner skal tage til Fordel for henholds-vis Medhjælpere, Kommittenter eller Ejere af Panter, samt

en Erhvervsdrivendes Brand- eller Indbrudstyveriforsikring til Fordel for Kunder, fra hvem han har modtaget Ting til Bearbejdelse eller Opbevaring.

2. For saa vidt en Forsikring angaar Forsikringstagerens egen Interesse, har han Raadighed over den, saaledes at han er berettiget til at træffe Afgørelse om Ændring, Ophævelse eller Opsigelse af Aftalen og til at modtage Opsigelse eller anden Meddelelse fra Selskabet vedrørende Forsikringen. Det kan dog tænkes, at Retsforhold til Trediemand udelukker eller begrænser Forsikringstagerens Raadighedsret, men i Reglen vil dette kun være Tilfældet, naar han overfor Trediemand har forpligtet sig til at opretholde Forsikringen.

Ifølge § 56 har Forsikringstageren ogsaa ved Forsikring af Trediemands Interesse nævnte Raadighed, medmindre andet følger af Retsforholdet mellem ham og Trediemand. Efter de særlige Regler om gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber kan dog en Forsikring, der ikke gælder Forsikringstagerens Interesse alene, men tillige eller udelukkende saadanne andre Personers Interesser, som har Ret til Ejendommen ifølge Overdragelsesdokument, Pantebrev, Udlæg eller deslige tinglyst, ikke ophæves eller opsiges af Forsikringstageren uden Samtykke af de paagældende, uden for saa vidt disse ikke har betinget sig Forsikring i det bestemte Selskab, og Forsikring for mindst samme Beløb som den hidtidige Forsikring er taget for Tiden fra dennes Ophør i et andet af de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber. Ej heller kan Forsikringen nedsættes uden Samtykke som nævnt, uden for saa vidt Værdiforringelse af Bygningerne kan begrunde Nedsættelsen. Har nogen af de paagældende betinget sig Forsikring i det bestemte Selskab, maa Samtykke fra ham foreligge som Paategning af det tinglyste Dokument angaaende hans Ret.

Selvom Forsikringstageren ikke er berettiget til at raade over Forsikringen, har han ifølge § 56 ved Forsikring af fremmed Interesse, efter Forholdets Natur ogsaa ved Forsikring af egen Interesse Legitimation dertil, saaledes at hans Raaden er bindende i Forhold til Selskabet, hvis ikke dette

vidste eller burde vide, at hans Raaden var uberettiget. Efter de særlige Regler om gensidige Bygningsbrandforsikrings-selskaber maa dog Opsigelse af en Forsikring eller Begæring om Ophævelse eller Nedsættelse deraf bilægges med Genpart af Ejendomsbladet til Oplysning om, hvorvidt Samtykke fra andre end Forsikringstageren er nødvendigt, eller hvorvidt foreliggende Samtykke er tilstrækkeligt, og til Oplysning om dette sidste maa der foreligge Attestation af, om nogen ifølge Ejendomsbladet berettiget har betinget sig Forsikring i netop det bestemte Selskab. Og ved Søforsikring af Varer, hvortil maa regnes Søforsikring af Ladningsinteresse, eller ved anden Transportforsikring af Varer er Forsikringstagerens Legitimation betinget af, at han enten foreviser Policen til fornøden Paategning eller godtgør, at der ikke er udfærdiget Konnossement, hvortil maa regnes Modtagelses- eller Gennemgangskonnossement, eller Fragtbrev af saadan Art, at Afsenderen af Varerne ikke kan raade over dem, efter at han har givet Dokumentet fra sig. Efter Forholdets Natur maa denne Undtagelsesregel ligesom Hovedreglen gælde ogsaa ved Forsikring af egen Interesse. I Sf. K.s §§ 199 og 202 fastslaas Forsikringstagerens Ihændehaveelse af Policen som Betingelse for hans Legitimation for alle Tilfælde af Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse, altsaa for saavel Forsikring af egen som Forsikring af fremmed Interesse, ja endog for Tilfælde, hvor det godtgøres, at Konnossement eller Fragtbrevsduplikat ikke er udfærdiget. Paategning af Policen om Ændring eller Ophør af Forsikringen er efter Sf. K. ikke fornøden.

Undtagen ved gensidig Bygningsbrandforsikring, hvor de omtalte Regler er ufravigelige, kan det bestemmes i Aftalen, at Forsikringstageren altid skal kunne raade over Forsikringen med bindende Virkning i Forhold til Selskabet. I Tilfælde, hvor der maa regnes med Muligheden af, at Policen af Forsikringstageren vil blive overdraget til en — anden — sikret, maa dog vistnok Vedtagelse om ubetinget Legitimation for Forsikringstageren, skønt Policen ikke er noget Om sætningsdokument, være paaført denne for at kunne paa-

beraibes overfor vedkommende, uanset om han kender eller bør kende Vedtagelsen. I hvert Fald bør dette sikkert antages ved Sø- eller anden Transportforsikring af Varer, for hvilke Konnossement eller Fragtbrevsduplikat er udfærdiget. Ved de af visse Forretningsdrivende til Fordel for en maaske stor og skiftende Kreds af Kunder tegnede Forsikringer kan det derimod næppe komme Selskabet til Skade, om det har undladt at føre Vedtagelsen paa Policen, skønt Undladelse heraf ogsaa ved saadanne Forsikringer vil være et lidet naturligt Forhold.

Udenfor gensidig Bygningsbrandforsikring kan Legitimation til at raade over Forsikringen ved Aftalen tillægges en anden end Forsikringstageren, men efter Omstændighederne maa formentlig ogsaa Vedtagelse desangaaende være paaført Policen for at kunne paaberaibes over for en godtroende Erhverver af denne. Ifølge Sf. K.s §§ 199 og 202 har ved Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse Indehaveren af Policen og kun han den omtalte Legitimation.

3. Ved Forsikring af fremmed Interesse tilkommer Retten til Erstatning, naar en Forsikringsbegivenhed indtræder, ikke som ved Forsikring af egen Interesse Forsikringstageren, men den, hvis Interesse Forsikringen skal dække, altsaa den sikrede, uanset om han har faaet Meddelelse om Forsikringen eller ej. Og denne Bestemmelse kan ifølge § 39 ikke fraviges ved Aftalen. Er der flere sikrede, maa hver af disse være berettiget til sin Del af Erstatningen.

Naar Kravet paa Erstatning tilkommer en fra Forsikringstageren forskellig sikret, kan Forsikringstageren ikke være berettiget til at raade derover f. Eks. ved at give Afkald derpaa overfor Selskabet. Heller ikke dette, der er i Strid med, hvad der vilde gælde efter almindelige Regler om Trediemandsløfter, kan fraviges ved Aftalen.

At Selskabet dog ogsaa i visse Tilfælde af Forsikring af fremmed Interesse maa kunne forhandle med Forsikringstageren om Erstatningen og udbetale denne til ham med frigørende Virkning, følger allerede af, at Selskabet ikke altid kan vide, om Forsikring til Fordel for Trediemand forelig-

ger. Og Selskabet maa kunne betinge sig, at Forsikringstageren altid skal have Legitimation til at forhandle om Erstatningen og oppebære denne, og at han skal benytte sin Legitimation. I Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring hedder det da ogsaa, at hvis Forsikringen omfatter ikke blot Genstande, der tilhører Forsikringstageren, men ogsaa andre Personer tilhørende Ting, kan Selskabet forlange, at disse andre lader sig repræsentere ved Forsikringstageren under alle Forhandlinger om Erstatning. Efter Omstændighederne og navnlig ved Sø- eller anden Transportforsikring af Varer maa dog sikkert en Vedtagelse om Legitimation for Forsikringstageren være paaført Policen for at kunne paaberaabes overfor en godtroende Erhverver af denne. Og Vedtagelsen kan ikke formodes at skulle afskære Selskabet fra at forhandle med den sikrede og udbetale til ham. Uanset Vedtagelsen maa Selskabet endog have Pligt hertil, hvis Insolvens eller andet særligt Forhold hos Forsikringstageren kan befrygtes at medføre, at han ikke vil afregne med den sikrede, og Selskabet har Kundskab herom.

Er ikke andet aftalt, mangler Forsikringstageren ifølge § 57 Legitimation til at forhandle med Selskabet om Erstatningen og oppebære denne, for saa vidt han har opgivet en bestemt Person som den sikrede, eller nogen selv har anmeldt sig som saadan over for Selskabet²⁾. Ved Forsikring af fast Ejendom — hvortil formentlig maa regnes saavel Forsikring af Afgrøder mod Hagelskade som Forsikring af Bygninger mod Brand-, Storm-, Vandlednings-, Husbukke- eller Svampeskade eller lignende — gælder desuden, at Forsikringstageren mangler Legitimation, for saa vidt den sikrede har tinglyst Ret i Ejendommen. Utvivlsomt gælder denne Regel, ogsaa for saa vidt angaar saadant medforsikret Løsøre, som ifølge §§ 37 og 38 i Loven om Tinglysning omfattes af Pant i fast Ejendom. Og i vidt Omfang har Forsikringsselskaber

²⁾ Reglen er antaget uanvendelig ved en Erhvervsdrivendes Kundeforsikring, hvor Kundernes Navne var opgivet af Hensyn til Skadesopgørelsen, U. f. R. 1944, 927.

ved Udstedelse af Deklarationer overfor Kreditinstitutioner angaaende Pant i fast Ejendom afskaaret sig fra at udbetale Erstatning ifølge særskilt Brandforsikring af saadant Løsøre til Forsikringstageren uden Samtykke af Panthaveren.

Udenfor de nævnte Tilfælde har Forsikringstageren den omtalte Legitimation. Selv ved Forsikring af saadant Løsøre, som er Tilbehør til en fast Ejendom og omfattes af Pant i denne, behøver altsaa Selskabet ikke at skaffe sig Oplysning om Ejendomsbladets Indhold, men kan holde sig til Forsikringstageren, for saa vidt ikke en anden af ham er opgivet som sikret eller selv har anmeldt sig. Ved Sø- eller anden Transportforsikring af Varer er dog den heromtalte Legitimation for Forsikringstageren ifølge § 57 betinget paa samme Maade som hans Legitimation til at raade over Forsikringen efter § 56, hvilket efter Forholdenes Natur maa gælde ogsaa Forsikring af egen Interesse. Og efter Sf. K.s §§ 199 og 202 er Forsikringstagerens Ihændehevelse af Policen i alle Tilfælde af Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse Betingelse ogsaa for hans her omtalte Legitimation. Kvittering paa Policen for udbetalt Erstatning er efter Sf. K. ikke fornøden, men kan ifølge § 91 ved alle Arter af Søforsikring fordras af Selskabet.

Legitimation for Forsikringstageren ifølge § 57 til at forhandle med Selskabet om Erstatningen og oppebære denne kan lige saa lidt som Vedtagelse af videregaaende Legitimation dertil forpligte ham til at benytte sin Legitimation uden særlig Aftale om, at han skal det, eller afskære Selskabet fra at forhandle med den sikrede og udbetale til ham, hvad Selskabet endog maa have Pligt til i Tilfælde, svarende til dem, hvor saadan Pligt foreligger uanset Vedtagelse om videregaaende Legitimation for Forsikringstageren.

Udenfor gensidig Bygningsbrandforsikring kan Legitimation til at forhandle med Selskabet om Erstatningen og oppebære denne ved Aftalen tillægges en anden end Forsikringstageren, men efter Omstændighederne maa formentlig Vedtagelse desangaaende være paaført Policen for at kunne paaberaabes overfor en godtroende Erhverver af denne. Ifølge

Sf. K. har ved alle Arter af Søforsikring Ihænde-haveren af Policen og ved Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse kun han den omtalte Legitimation, §§ 91, 199 og 202.

Som allerede antydtes, maa Forsikringstageren, naar han oppebærer Erstatning, der tilkommer en fra ham forskellig sikret, afregne med denne. Det samme gælder, naar en anden end Forsikringstageren oppebærer saadan Erstatning. Udbetaling af Erstatning til den sikrede eller Fordeling af Erstatning mellem flere sikrede kan det saaledes paahvile Selskabet, Forsikringstageren eller Trediemand at foretage.

Erstatning for Skade paa en bestemt Ting skal langtfra i alle Tilfælde, hvor der ifølge § 54 er flere erstatningsberettigede, fordeles mellem disse:

Naar Erstatning for Skade paa en Bygning, som almindeligvis ved Glasforsikring og undertiden ved Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade, ydes in natura, bliver der ikke Spørgsmaal om Fordeling, idet saavel Indehavere af begrænsede Rettigheder i Ejendommen som dennes Ejer opnaar den Erstatning in natura, som de har Krav paa, ved at Selskabet udbedrer Skaden. Ogsaa hvis Erstatning for Beskadigelse af en Løsøregenstand f. Eks. ved Brandforsikring af Løsøre, hvor Selskabet vel ikke plejer at erstatte in natura, men almindeligvis betinger sig Ret dertil, ydes ved Istand-sættelse af Genstanden, vil Udbedringen af Skaden medføre, at alle i Tingen berettigede uden videre fyldestgøres for deres Krav. Dette vil derimod oftest ikke være Tilfældet, hvis Selskabet yder en ny Ting som Erstatning for en beskadiget eller tabt Løsøregenstand, idet Indehavere af begrænsede Rettigheder i denne i Reglen ikke uden videre faar tilsvarende Rettigheder i den ny Ting. Og faar de ikke det, maa Ejeren som den, der oppebærer hele Erstatningen in natura, om han ikke foretrækker at fyldestgøre de paagældende i Penge, fordele Erstatningen ved at give dem tilsvarende Rettigheder i den ny Ting eller stille anden betryggende Sikkerhed for deres Fyldestgørelse, hvilket sidste ifølge Analogien af de straks nedenfor omtalte Bestemmelser i § 58 maa være tilstrækkeligt.

Ydes Erstatning for Skade paa en Bygning eller en Løsøregenstand i Penge, kan ifølge § 58, naar Istandsættelse, Genopførelse eller Genanskaffelse har fundet Sted, hele Erstatningen udbetales Ejeren paa Betingelse af, at den istandsatte eller genopførte Bygning eller den istandsatte eller genanskaffede Løsøregenstand omfattes af de 'paagældende begrænsede Rettigheder og af Forsikringen, eller at der stilles Rettighedshaverne anden betryggende Sikkerhed for deres Fyldestgørelse. Da anden Sikkerhed maa være unødvendig, naar Rettighederne og Forsikringen vel ikke uden videre omfatter, men af Ejeren bringes til at omfatte vedkommende Bygning eller Løsøregenstand, gaar Reglen i § 58 ud paa, at den hele Erstatning i Penge kan udbetales Ejeren, hvis han har skaffet de øvrige sikrede enten Erstatning in natura og samme Forsikringsdækning af deres Interesser som før Forsikringsbegivenheden ³⁾ eller anden Sikkerhed som nævnt. Og uanset Ordet „kan“, maa Ejeren i saa Fald have Ret til hele Erstatningen, hvis ikke Fordeling af den allerede har fundet Sted, eller hans Ret er overdraget eller paa anden Maade overført til en anden.

Bestemmelsen i § 58 hjemler ikke Adgang til Udsættelse af Erstatningsfordeling i Forventning om, at Betingelserne for Udbetaling til Ejeren alene vil blive opfyldt. Imidlertid vil Erstatningen aldrig være forfalden til Udbetaling straks ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Og i Tilfælde, hvor Erstatningen fastsættes paa Grundlag af medgaaede Udgifter til Istandsættelse, Genopførelse eller Genanskaffelse, vil der altid være Mulighed for at opfylde Betingelserne i § 58, forinden fuld Udbetaling kan kræves. Noget andet er, at hvis ikke andet er aftalt, kan der ifølge § 24 i Reglen kræves Forskud, som maa fordeles, hvis ikke Betingelserne efter § 58 er opfyldt.

Efter de særlige Regler om gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber skal Erstatningen almindeligvis anvendes til Istandsættelse eller Genopførelse af den skaderamte Byg-

³⁾ Kravet om Forsikringsdækning stilles ikke af de øvrige nordiske Love om Forsikringsaftaler.

ning, saaledes at fuld Erstatning eller mulige Forskud udbetales Ejeren henholdsvis efter Arbejdets Fuldførelse eller efterhaanden, som det skrider frem, uanset om Forsikringen er til Fordel ogsaa for Indehavere af begrænsede Rettigheder i Ejendommen. Efter Aktieselskabernes Forsikringsbetingelser gælder samme Ordning for deres Brandforsikring af Bygninger.

Ofte skal Erstatningen ogsaa ved Stormskadeforsikring af en Bygning anvendes til Udbetaling af Skaden. Dog gælder dette ikke ved den Stormskadeforsikring, der indgaar som Led i Kombineret Grundejerforsikring.

En Begrænsning i Beskyttelsen for den Ret til Erstatning, der efter § 57 tilkommer den sikrede, naar en Forsikringsbegivenhed indtræder, følger ved Forsikring til Fordel for Trediemand af, at Forsikringstageren ifølge § 56 har Legitimation til at træffe Aftale med Selskabet om Ophævelse af Forsikringen med Virkning fra et Tidspunkt før Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Aftale herom kan dog ikke medføre Bortfald eller Indskrænkning af den sikredes Erstatningskrav, naar Selskabet vidste eller burde vide, at Forsikringsbegivenheden var indtraadt.

Ved Ansvarsforsikring af fremmed Interesse følger det af § 57, at Forsikringstageren har hverken Ret eller Legitimation til at forhandle med Selskabet om Erstatning og oppebære denne, idet han altid har opgivet en anden som den sikrede allerede ved Forsikringens Tegning. Men ved Ansvarsforsikring har heller ikke den sikrede Ret eller Legitimation som nævnt, medmindre den skaderamte Trediemand er fyldestgjort for sit Erstatningskrav. Naar den sikredes Erstatningspligt er fastslaaet, og Erstatningens Størrelse er bestemt, indtræder nemlig ifølge § 95 den skaderamte Trediemand i den sikredes Ret mod Selskabet, for saa vidt han ikke er fyldestgjort. Og den Ret, der saaledes umiddelbart ifølge Loven overføres paa Trediemand har Beskyttelse ogsaa forinden Overførslen, idet den efter § 96, naar Selskabet er vidende om Forsikringsbegivenhedens Indtræden, ikke kan indskrænkes eller forspildes ved Forhandlinger mellem den

sikrede og Selskabet. Heraf følger, at for saa vidt ikke Trediemand er fyldestgjort, har den sikrede aldrig den omtalte Legitimation, idet den Betingelse, at Selskabet er vidende om Forsikringsbegivenhedens Indtræden, altid vil være opfyldt, naar Forhandlinger om Erstatning føres¹⁾).

Af § 96 følger ogsaa, at naar Selskabet er vidende om Forsikringsbegivenhedens Indtræden, kan Trediemands Ret ikke indskrænkes eller forspildes ved, at der imellem den sikrede og Selskabet træffes Aftale om Ophævelse af Forsikringen med Virkning fra et Tidspunkt før Forsikringsbegivenhedens Indtræden. At Aftale herom mellem Forsikringstageren og Selskabet ikke kan medføre Bortfald eller Indskrænkning af Erstatningskravet, naar Selskabet er vidende om Forsikringsbegivenhedens Indtræden, gælder som nævnt ikke blot ved Ansvarsforsikring til Fordel for Trediemand, men ved al Forsikring for fremmed Regning.

Da Reglerne i §§ 95 og 96 er udeladt i Sf. K., faar de ved Søforsikring af Skib eller af Fragt paa Grundlag af Konventionen ikke Anvendelse paa den som Led i saadan Forsikring indgaaende Ansvarsforsikring.

4. Ifølge § 57 er det, naar Forsikringsbegivenheden indtræder, at Retten til Erstatning tilkommer den sikrede. Efter Forsikringsbegivenhedens Indtræden kan Retten dertil almindeligvis overdrages eller paa anden Maade overføres.

I de Tilfælde, hvor Erstatningen ved Bygningsbrandforsikring eller Stormskadeforsikring af en Bygning skal anvendes til Istandsættelse eller Genopførelse af den skaderamte Bygning, kan vel den sikrede give Transport paa sin Ret til Erstatning eller Dele deraf til Dækning af Istandsættelses- eller Genopførelsesudgifter, men iøvrigt maa Overførsel af hans Ret uden Overførsel af Ejendommen være udelukket, for saa vidt ikke Istandsættelse eller Genopførelse allerede har fun-

¹⁾ At det ved lovpligtig Ansvarsforsikring af et Motorkøretøj eller en Hund ifølge Bekg. Nr. 314 af 22. December 1927 § 15 og Bekg. Nr. 259 af 1. September 1937 § 3 er paa Selskabets egen Risiko, om det udbetaler Erstatning til Forsikringstageren, er efter det i Teksten anførte ikke noget for saadan Ansvarsforsikring særligt.

det Sted. I de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter siges det udtrykkelig, at den sikredes Ret til Erstatning ikke kan gøres til Genstand for Arrest eller Udlæg uden i Forbindelse med Ejendommen. I Københavns Brandforsikring, efter hvis Vedtægter der ikke er Istandsættelses- eller Genopførelsespligt indenfor Voldene, er dog ogsaa denne Regel begrænset til Omraadet udenfor Voldene.

Ved Ansvarsforsikring, hvor Retten til Erstatning, for saa vidt ikke den skaderamte Trediemand er fyldestgjort, overføres til ham umiddelbart ifølge § 95, naar den sikredes Erstatningspligt er fastslaaet, og Erstatningens Størrelse er bestemt, og hvor ifølge § 96 Trediemands Ret heller ikke forinden Overførslen kan indskrænkes eller forspildes ved Forhandling mellem Selskabet og den sikrede om Erstatningen eller ved Udbetaling af denne til den sikrede, maa det saa meget mere være udelukket, at Trediemands Ret kan indskrænkes eller forspildes ved Overdragelse eller anden Overførsel fra den sikrede.

5. Ved Udbetaling af Erstatning kan Selskabet efter almindelige Regler modregne forfaldne Krav mod den, der har Ret til Erstatningen, og Krav mod Forsikringstageren paa forfalden Præmie samt, hvis Udbetaling sker til en Retsefterfølger af den sikrede, efter Omstændighederne visse Krav paa den sikrede. Ved Bygningsbrandforsikring og ved Stormskadeforsikring af en Bygning kan dog, naar Erstatningen skal anvendes til Istandsættelse eller Genopførelse af Bygningen, Krav mod den sikrede eller Krav paa forfalden Præmie næppe bringes i Modregning, hvorimod Krav ifølge Transport til Dækning af Istandsættelses- eller Genopførelsesudgifter kan afgøres ved Modregning med Krav paa Transporthaveren. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring maa det, naar Retten til Erstatning ifølge § 96 overføres til den skaderamte Trediemand, antages, at kun Krav paa ham, men ikke Krav mod den sikrede eller Krav paa forfalden Præmie kan bringes i Modregning. Ved frivillig Ansvarsforsikring maa derimod ogsaa Krav paa forfalden Præmie kunne benyttes til Modregning overfor den skaderamte Trediemand. Efter Sf.

§ 3. Egen el. fremmed Interesse som Genstand for Skadesforsikring. 43

K.s § 101 kan ikke blot som ellers forfalden, men ogsaa uforfalden Præmie bringes i Modregning, naar Erstatning ydes for Totaltab eller som for Totaltab, eller der med Hjemmel i § 85 kræves Erstatning efter Reglerne om partiel Skade i Stedet for Erstatning som for Totaltab.

Naar Forsikringtageren eller en anden skal afregne fra Selskabet oppebaaret Erstatning, kan Krav paa den sikrede ikke bringes i Modregning ⁵⁾).

⁵⁾ U. f. R. 1932, 156.

§ 4. Hvilke Skader forskellige Arter af Skadesforsikring angaar.

1. Til Individualisering i objektiv Henseende af den Risiko, en Skadesforsikring angaar, hører ofte Angivelse i Aftalen af den Ting, det Tingsindbegreb, den Fordring eller den Virksomhed, som den forsikredes Interesse knytter sig til. Ved Ansvarsforsikring maa altid den Person (det Selskab, den Institution) angives, hvis Ansvar Forsikringen gælder, efter Omstændighederne ogsaa vedkommendes Erhverv, det af ham benyttede Motorkøretøj eller Luftfartøj, eller hans Egenkab af Hundebesidder.

Da der i objektiv som i subjektiv Henseende kan knytte sig forskellige Interesser f. Eks. til en Ting eller en Virksomhed, maa Interessens Art ofte angives i Aftalen, saaledes som det sker, naar Forsikringen betegnes som Ansvars- eller Driftstabsforsikring. I de hyppige Tilfælde, hvor det er Forringelse af en Tings Værdi, Forsikringen skal angaa, behøver dog Interessens Art ikke at angives, idet Tingsforsikring ifølge F. A. L.s 36 anses at gælde saadan Skade, men ikke anden Skade, naar den er tegnet uden Angivelse af nogen bestemt Interesse, hvorved maa være underforstaaet i objektiv Henseende, idet Begrænsning af Forsikringen til en Panthavers Interesse eller lignende ikke kan gøre § 36 uanvendelig.

Som det fremgaar allerede af Benævnelserne for de forskellige Forsikringsarter, er ved de fleste af disse kun en bestemt Art af Fare omfattet af Forsikringen. Og undtaget fra denne er i Reglen flere eller færre Skader, der efter Aftalens Hovedbestemmelser skulde erstattes, om ikke de var særlig undtaget. En Undtagelsesbestemmelse kan angaa Skader af

en bestemt Art, Skader under en vis Størrelse eller Skader med Aarsag som nærmere angivet.

Ved Afgørelsen af, hvilke Forsikringer Selskaberne vil tilbyde, og hvorledes de vil afgrænse deres Ansvar ved de forskellige Forsikringsarter, gør flere Hensyn sig gældende. Normalt tilbydes kun saadanne Forsikringer, som en større Kreds har Behov for. Hensynet til Forsikringsvirksomhedens Soliditet medfører vidtgaaende Begrænsninger i Henseende til, hvilket Ansvar Selskaberne kan paatage sig. Undertiden kan en væsentlig Billiggørelse af Forsikringen opnaas ved Undtagelse af Smaaskader eller ved andre Begrænsninger, der er uden større Betydning for Hovedparten af de sikrede, og som derfor ret naturlig optages i de almindelige Forsikringsbetingelser, men maaske paa Begæring fraviges mod Til lægspræmie. Ønsket om at undgaa Bevistvivl eller modvirke Misbrug kan føre til at begrænse Forsikringen udover, hvad man vilde gøre, om retstekniske Hensyn kunde lades ude af Betragtning.

Loven indeholder visse almindelige Regler om Begrænsning af Ansaret i Tilfælde af forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden, Overtrædelse af Sikkerhedsforskrifter eller Forsømmelse af at afværge eller begrænse Skaden. Paa den anden Side fastslaar Loven en særlig Udvidelse af Ansaret til at gælde ogsaa rimelige Opofferelser i det Øjemed at afværge eller begrænse Skaden. Disse almindelige Regler omtales i de to følgende Afsnit. Her fremstilles de for forskellige Forsikringsarter særlige Bestemmelser vedrørende Ansarets Omfang i objektiv Henseende.

2. (1) a. Ved Søforsikring forstaar F. A. L. ifølge § 59 Forsikring mod Fare, for hvilken den forsikrede Interesse udsættes under Søtransport. Som Søforsikring anses dog ogsaa Forsikring, der knytter sig til Skib, som er oplagt, befinder sig paa Bedding eller i Dok eller af anden Grund ligger stille, samt Forsikring af Gods, der befinder sig i saadant Skib, og utvivlsomt gælder det samme, som det udtrykkelig siges i Sf. K.s § 2, Forsikring, der knytter sig til Skib under Bygning eller Stabel afløbning, samt Forsikring mod Fare,

ikke paa Søen, men paa Indsø, Flod, Kanal eller anden Vandvej.

Søforsikring er ikke begrænset til bestemte Farearter. For saa vidt ikke særlig Undtagelse er gjort, omfatter Søforsikring ifølge F. A. L.s § 50 enhver Art af Fare, for hvilken den forsikrede Interesse udsættes. Og efter Sf. K.s § 50 angaar Søforsikring Skade som Følge af, at en ulykkelig Hændelse rammer den forsikredes Interesse.

En vis Begrænsning ligger i, at en Fare eller ulykkelig Hændelse skal have medført Skaden. Allerede heraf følger nemlig, at Selskabet ikke erstatter Forringelse ved Slid eller Ælde, almindeligt Svind eller ordinær Lækage. Men af Udtrykket ulykkelig Hændelse kan ikke som af Begrebet Ulykkestilfælde ved Ulykkesforsikring udledes, at den skadelige Paavirkning skal være pludselig eller ganske kortvarig. Forsikringen omfatter derfor ogsaa Skade, der opstaar efterhaanden som Følge af daarlig Stuvning, langsom Indtrængen af Søvand eller lignende. Arrest eller anden Retsforfølgning af den sikredes Kreditorer er ikke i sig selv en ulykkelig Hændelse, men kan skyldes en saadan, og er det Tilfældet, maa Skade derved efter Omstændighederne erstattes. I Sf. K.s § 66 siges det udtrykkelig, at Skade ved Arrest eller anden Retsforfølgning af den sikredes Kreditorer erstattes, naar Retsforfølgningen finder Sted i Anledning af et Krav, der omfattes af Forsikringen¹⁾. Ogsaa berettiget Ophævelse af en Aftale fra Trediemands Side kan skyldes en ulykkelig Hændelse, men er det ikke i sig selv. Formentlig maa derimod Brud paa Aftale fra Trediemands Side og Arrest eller anden Retsforfølgning af Trediemands Kreditorer anses som ulykkelig Hændelse²⁾. At fremmed Magts Beslaglæggelse, Opbringelse eller Tilbageholdelse omfattes af Søforsikring, fremgaar

¹⁾ At Skaden, som det siges i § 66, dog heller ikke i saa Fald skal erstattes, hvis det kan lægges den sikrede til Last, at Retsforfølgningen ikke er afværget, følger i hvert Fald i Reglen allerede af de nedenfor i § 5 omtalte almindelige Regler om Forsømmelse af at afværge eller begrænse Skaden.

²⁾ Jfr. dog U. f. R. 1943, 14 (H. R. D.).

af F. A. L.s § 72. Men det samme maa gælde Ekspropriation, Beslaglæggelse, Tilbageholdelse eller lignende Foranstaltning af Myndigheder i Skibets Hjemland, som da ogsaa særlig undtages ved Krigssøforsikring af Skib, men ikke ved civil Søforsikring deraf. Endvidere maa sikkert Ind- og Udførselsforbud³⁾ og Karantæneforanstaltninger som Desinfektion af Skib eller Gods anses som ulykkelige Hændelser. Selv Muligheden af, at offentlige Skibsafgifter forhøjes, er en Fare, som den forsikrede Interesse vilde være udsat for ved Forsikring af Interessen i at opnaa en bestemt Nettofortjeneste, hvilken Interesse imidlertid aldrig gøres til Genstand for Søforsikring. Endelig kan det ikke antages, at Konjunkturtab, Tab af Marked eller lignende er undtaget fra Forsikringen allerede i Kraft af den her omtalte Begrænsning⁴⁾.

Efter Sf. K.s § 64 er Skade som Følge af, at den sikrede har afsluttet Fragtkontrakt eller anden Kontrakt paa usædvanlige Betingelser, undtaget fra Forsikringen.

Krigsfare undtages i Reglen fra Søforsikring ved Bestemmelse i Policen. Ved Krigsfare forstaas ifølge Sf. K.s § 75 Fare, der skyldes Krig, herunder krigslignende Operationer, mellem anerkendte eller ikke anerkendte Statsmagter eller saadanne Magters Forholdsregler i Anledning af udbrudt eller truende. Krig. Til Dækning af Krigsfare blev der under de sidste Krige ved Lov oprettet særlige Instituter for danske Skibe og for Varer med store, tildels af Staten tilvejebragte Garantikapitaler.

Ved anden Forsikring end Søforsikring vil Krigsfare undertiden være uden Betydning eller kun for saa vidt have Betydning, som Krig kan hindre Afværgelse eller Begrænsning af Skade eller medføre Stigning i Priser, der lægges til Grund ved Skadesopgørelse. Normalt undtages Krigsfare ikke ved Storm- eller Haglskadeforsikring, ved Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade, ved Kautions- eller Kreditforsikring eller ved Ansvarsforsikring, undertiden ikke hel-

³⁾ U. f. R. 1920, 383 (H. R. D.).

⁴⁾ Angaaende den sikredes fortsættelige eller uagtsomme Fremkaldelse af Forskringsbegivenheden henvises til § 5, Nr. 1.

ler ved Kreaturforsikring, hvor dog utvivlsomt Krigsklausul bør optages i Forsikringsbetingelserne. Ved Landtransport-, Lufttransport-, Brand-, Driftstab-, Tyveri-, Vandlednings-skade-, Glas- eller Maskinforsikring undtages Krigsfare. Og almindeligvis undtages tillige Skade som Følge af Oprør eller borgerlige Uroligheder. Under den sidste Krig overtog det for Søforsikring af Varer oprettede Institut i et vist Omfang ogsaa Krigsforsikring af Varer under Landtransport eller Forarbejdning i Udlandet, og til Dækning af Krigsfare iøvrigt stiftedes ved Lov en Række gensidige Forsikringsforbund, i hvilke de paagældende Interesser var forsikret umiddelbart ifølge Loven. Forbundenes Forsikring angik Skade paa Tingene som Følge af Krigen, herunder krigslignende Operationer, Neutralitetskrænkelser, Foranstaltninger til Værn mod saadanne samt Borgerkrig, Oprør eller borgerlige Uroligheder under Krigen eller i Forbindelse med denne, uanset i hvilket Land de maatte opstaa, dog for Bygningers Vedkommende ikke al saadan Skade paa disse, men kun Skade ved Brand, Eksplosion, Sprængning eller Sammenstyrtning.

Er Krigsfare undtaget, kan der let opstaa Tvist om Selskabets Erstatningspligt, naar Skaden skyldes baade Krig og anden Aarsag. Det kan ikke antages, at Selskabet er ansvarsfrit i alle Tilfælde, hvor Krig har været medvirkende Aarsag. Selvom Skaden er en saadan, for hvis Indtræden Faren var væsentlig forøget paa Grund af Krig, maa Selskabet sikkert i Reglen betale Erstatning, naar Krigen ikke er umiddelbar Aarsag til Forsikringsbegivenhedens Indtræden. For saa vidt andet ikke er bestemt i Forsikringsbetingelserne, maa saaledes den civile Forsikring erstatte Søskade, der umiddelbart skyldes fejlagtig Navigering, Taage eller haardt Vejr, selvom foreskreven Fravigelse af den sædvanlige Sejlroute, Sejlads i Konvoj, Slukning af Fyr, Inddragning af Sømærker eller Blænding af Lanterner har medvirket, ja selvom Skibet i Fredstid aldrig vilde være kommet derhen, hvor Ulykken indtraf. Og medfører Krigsforhold paa Landjorden, saaledes som Fjernelsen af det danske Politi under den sidste Krig, en stærk Forøgelse af Faren for Indbrudstyveri eller Røveri, maa desuagtet den civile Forsikring erstatte Skade derved

undtagen i Tilfælde, hvor Forbrydelsen efter sin Art er en saadan, som vanskelig kunde tænkes begaaet i Fredstid. Rammes et grundstødt eller paa anden Maade havareret Skib af Krigsskade, maa omvendt denne bæres af Krigsforsikringen, selvom det maa antages, at hvis ikke Havariet havde fundet Sted, vilde ogsaa Krigsskaden være undgaaet. Har baade Krig og anden Aarsag medvirket umiddelbart til Skadens Indtræden maa vistnok i Reglen Krigsforsikringen betale Erstatningen. I Retspraksis har man dog undertiden lagt Vægt paa, hvad man har ment at kunne fastslaa som Hovedaarsag til Skaden. Deling af denne i passende Forhold mellem Krigsforsikringen og den civile Forsikring er en Fremgangsmaade, man her i Landet kun i ringe Omfang har anvendt.

b. Medens baade F. A. L.s § 60 og Sf. K.s § 50 angiver, hvilke Farer Søforsikringen angaar, fastslaas dens Omfang i Henseende til Skader kun af sidstnævnte Bestemmelse.

For saa vidt ikke andet følger af de øvrige Regler i Konventionen eller af Bestemmelser i Aftalen, erstattes ifølge Sf. K.s § 50 al Skade, der foraarsages ved, at en ulykkelig Hændelse rammer den forsikredes Interesse.

Selskabets Erstatningspligt er altsaa ikke begrænset til Skade, der har ramt Interessen. I en vis Forstand maa ganske vist en Skade altid have ramt den forsikredes Interesse, naar den skal erstattes, idet da Interessen i at undgaa Skaden omfattes af Forsikringen. Men ved Angivelse i Aftalen af, hvad Genstanden for Forsikringen er, begrænses denne ikke til Skade paa vedkommende Genstand. Reglen i F. A. L.s § 36 fraviges altsaa ved Sf. K.s § 50 for de paa Grundlag af Konventionen tegnede Forsikringer, der er Tingsforsikringer.

Medens det ved al Forsikring er klart, at Selskabet maa være ansvarligt, selvom Forsikringsbegivenheden er indtraadt paa upaaregnelig Maade, og sikkert ikke kan antages, at Selskabet er uden Ansvar for upaaregnelige Følger af Forsikringsbegivenheden, er det udenfor Søforsikring ret almindeligt, at Ansvaret ved Forsikringsbetingelserne begrænses til umiddelbare (direkte) Følger af Forsikringsbegivenheden.

Denne Begrænsning hjemler Sf. K. ikke. Aarsagsforholdet mellem en Skade og den ulykkelige Hændelse, der har ramt den forsikredes Interesse, kan imidlertid være af en saa svag og fjern Karakter, at Skaden ikke kan siges at være en Følge af Hændelsen i retslig Forstand. Og en Skade, der ikke har ramt den forsikrede Interesse, kan som samvirkende Aarsager have dels Farer, der har ramt den forsikrede Interesse og derfor omfattes af Forsikringen, og dels Farer, der falder udenfor Forsikringen, fordi de ikke har ramt den forsikrede Interesse. I saa Fald maa vistnok Selskabet i Reglen være ansvarsfrit, naar ikke en af Forsikringen omfattet Fare er umiddelbar Aarsag til Skaden.

Som Anvendelse af Reglen i § 50 kan det opfattes, at Selskabet efter § 59 erstatter Omkostninger, herunder Renter, som den sikrede med Rimelighed afholder for at tilvejebringe Penge til Dækning af Havariudgifter, der omfattes af Forsikringen, eller for at stille Sikkerhed overfor Trediemand for Krav, Forsikringen omfatter, og at Selskabet efter § 60 erstatter Omkostninger, der er nødvendige til Afgørelse af, om en ulykkelig Hændelse har medført Skade, der omfattes af Forsikringen, til Opgørelse af saadan Skade eller til Beregning af Erstatningen. Erstatning af Omkostninger efter sidstnævnte Regel forudsætter dog ikke, at en ulykkelig Hændelse har ramt den forsikrede Interesse eller overhovedet har fundet Sted, men dette kan udtrykkes saaledes, at selve Nødvendigheden af at foretage nærmere Undersøgelse i saa Henseende betragtes som en ulykkelig Hændelse, der har ramt Interessen.

Som det er nødvendigt allerede af Hensyn til Forsikringsvirksomhedens Soliditet, undtages ved § 63 Konjunkturtab, Tab af Marked og lignende Tab fra Selskabets Ansvar. For saa vidt ikke andet er bestemt, svarer Selskabet efter § 63 heller ikke for Tidstab eller for Forøgelse af sædvanlige Omkostninger ved Forsinkelse. Og for Erstatningsansvar hæfter Selskabet udenfor de nedenfor i § 6 omhandlede Tilfælde kun ved Forsikring af Skib eller af Fragt, og der kun i et nærmere bestemt Omfang, § 65.

(2)a. Søforsikring af Skib, der betegnes Kaskoforsikring, omfatter Skibets Skrog, Maskineri, Inventar og Reservegods, Sf. K.s § 109. Udenfor Forsikringen falder dog Redskaber og Maskiner, bestemt til Fiskeri, Udlægning af Kabler eller andet Formaal, der ikke vedrører Skibets Sejlads eller dets Befordring af Gods eller Passagerer. Og Udredningsgenstande angaar Forsikringen ikke.

Idet Genstanden for Kaskoforsikring herefter ikke er i Rederens Interesse i de fra Forsikringen undtagne Redskaber og Maskiner eller i Udredningsgenstande, men alene hans Interesse i Skrog, Maskineri, Inventar og Reservedele, foreligger en Forsikringsbegivenhed kun, naar sidstnævnte Interesse er ramt af en ulykkelig Hændelse.

Skønt ikke klart fastslaaet i Konventionen, er det utvivlsomt, at Fragttab, Skade paa Rederen tilhørende Gods, der befordres med Skibet, Skade paa Udredningsgenstande eller Skade paa Fangst og Fangstudrustning som hørende under henholdsvis Forsikring af Fragt, Varer, Udredning eller Fangst og Fangstudrustning ikke erstattes af Kaskoforsikringen, selvom Skaden skyldes, at en ulykkelig Hændelse har ramt Skibet. Det samme maa gælde Skade paa de ifølge § 109 fra Forsikringen undtagne Redskaber og Maskiner, idet Meningen med Undtagelsen er at henvise en Reder, der ønsker saadanne Genstande forsikret, til at træffe særlig Aftale med Selskabet. At Driftstab paa Grund af partiel Skade paa Skibet er undtaget fra Forsikringen, følger af, at som nævnt Tidstab ikke erstattes. Driftstab som Følge af Totalforlis maa være undtaget som hørende under Forsikring af Kasko- eller Fragtinteresse.

I udvidende Retning fraviges de almindelige Regler om Ansvar for Skade, der ikke har ramt den forsikrede Interesse, i to Henseender:

Hvis Forsikringen omfatter Krigsfare, fraviges den almindelige Regel om, at Tidstab og Forøgelse af sædvanlige Omkostninger ved Forsinkelse ikke erstattes, ved § 166, hvorefter Selskabet, naar Skibet som Følge af Krig midlertidig unddrages den sikrede ved Embargo, Opbringelse eller

Tilbageholdelse af fremmed, anerkendt eller ikke anerkendt Statsmagt, erstatter de ved Unddragelsen forårsagede Udgifter, herunder Hyre og Kostpenge samt Forsikringspræmier, og godtgør Afsavn af Skibet med 6 pCt. p. a. af Forsikringssummen. Som Led i Forsikringen indgaar herefter en Driftstabsforsikring, der imidlertid i Reglen begrænses ved Aftalen. Da Reglen gælder midlertidig Unddragelse, kan Driftstabserstatningen ikke fordres sammen med Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab.

For Erstatningsansvar hæfter Selskabet som bestemt i F. A. L.s § 61, der dog i nogen Grad fraviges ved Sf. K.s §§ 160—162. Disse Regler angaar Tilfælde, hvor Skibet eller dets Tilbehør støder imod andet Skib eller anden fast eller flydende Genstand, eller hvor andet Skib eller anden fast eller flydende Genstand støder mod Skibet eller dets Tilbehør. Selskabet hæfter for Ansvar, den sikrede ifalder ved saadant Sammenstød, med Undtagelse af Ansvar for Tab af Menneskeliv eller anden Skade paa Person, for Skade paa Skibets egen Ladning eller andre ombordværende Genstande, for Skade, der iøvrigt maa erstattes nogen, hvis Interesse er knyttet til Skibet, f. Eks. en Tidsbefragter, og for Skade, der alene paa Grund af Aftale af usædvanligt Indhold skal erstattes af Bugferselskab, Værft eller lignende, og som derfor er undtaget allerede ifølge den for al Søforsikring gældende Regel i § 64. Hvis Ansvar ikke opstaar, fordi den Genstand, hvormed Skibet støder sammen, tilhører dettes Ejer, hæfter Selskabet, som om en anden var Ejer af Genstanden, §§ 124 og 125. — Ansvar, der ikke omfattes af Forsikringen, dækkes ofte ved gensidig Forsikring i en Protection Club.

Har Skibet Ladning inde, naar Sammenstødet sker, bærer Kaskoforsikringen ikke hele det omtalte Ansvar, men kun den Del deraf, som falder paa Skibet, naar Ansvaret fordeles mellem Skib og Fragt efter Forholdet mellem Skibets Værdi efter Sammenstødet, fastsat efter Reglerne i Sølovens § 256, Nr. 1, med Tillæg af Beløb som bestemt i § 257, Nr. 2, og Fragten, omfattende de i Sølovens § 268, 2. Stk., 1. Pkt. nævnte Beløb. Den Del af Ansvaret, der ved Fordelingen

falder paa Fragten, bæres af Fragtforsikringen, hvis en saadan foreligger.

Om det Erstatningsansvar, der helt eller delvis bæres af Kaskoforsikringen, i Tilfælde af Sammenstød mellem to Skibe med Skyld paa begge Sider skal opgøres efter en Dobbelt- eller Enkeltkravsregel (Brutto- eller Nettometode, cross eller single liability-Princip), afgør hverken Loven eller Konventionen. I Praksis følges Dobbeltkravsreglen⁵⁾. Faar den sikrede som Følge af Sammenstødet Krav paa Erstatning for Skade, der ikke omfattes af Forsikringen, kommer altsaa saadan Erstatning ham fuldtud tilgode.

Forklaringen paa, at en Forsikring mod Ansvar for Skade ved Sammenstød er kommet til at indgaa som Led i Kasko- og Fragtforsikring, maa søges i, at saadant Ansvar normalt er begrænset efter de særlige Regler om Rederansvar. Med den Begrænsning til Skib og Fragt, der tidligere gjaldt i Danmark som i adskillige andre Lande, opnaaedes ved fuld Forsikring af Skib og Fragt tilfredsstillende Dækning ikke blot for Skade paa Skibet og Tab af Fragt, men ogsaa for det omhandlede Ansvar, idet dette nedsattes tilsvarende, naar Sammenstødet medførte Skade paa Skibet eller Tab af Fragt. Efter den nu. bl. a. i de nordiske Lande i Henhold til en international Konvention gennemførte Ordning, der fastsætter Ansvarsgrænsen for Redere til Skibets Værdi ved Rejsens Slutning, altsaa efter Sammenstødet, med Tillæg af 10 pCt. af dets Værdi ved Rejsens Begyndelse, er der, naar Sammenstødet medfører Totaltab af Skib og Fragt, Mulighed for, at der kommer til at mangle Dækning for de nævnte 10 pCt. Undertiden tager Rederne særlig Forsikring herimod.

Hvis Skibet er blevet Vrag, og Rederen har Pligt til at fjerne Vraget, maa Kaskoforsikringen ifølge den almindelige Regel i Sf. K.s § 50 erstatte Udgifterne, der, naar de ved nævnte internationale Konvention fastslaaede Regler faar Anvendelse, højst kan udgøre 10 pCt. af Skibets Værdi ved Rejsens Begyndelse, idet Forpligtelse til at fjerne Vraget

⁵⁾ Jfr. H. R. D. i U. f. R. 1938, 38, der dog ikke fastslaar den i Teksten nævnte Løsning for alle Tilfælde.

omfattes af Reglerne om Begrænsning af Rederansvaret. For disse Udgifter vil der ikke være Dækning, medmindre Erstatningen for Skibets Forlis nedsættes tilsvarende, f. Eks. ved at Vraget har Værdi, eller at Selskabet faar Regres mod Trediemand. Særlig Forsikring til Dækning af de paagældende Udgifter er ikke i Brug.

Fra Selskabets Forpligtelse til at erstatte partiel Skade paa Skibet eller dets Tilbehør gøres en Række Undtagelser:

Skyldes et Havari Slid, Alder, Raaddenskab, Rust, Tæring, Rotter, Mus, Orm eller anden Aarsag, der kan sidestilles med de nævnte, erstattes ifølge Sf. K.s § 121, der afviger noget fra den tilsvarende Bestemmelse i F. A. L.s § 62, ikke Skade paa den Del af Skibet, paa hvilken vedkommende Aarsag har virket. At, som det udtrykkelig siges i Sf. K.s § 122, Selskabet ikke erstatter Skade paa en Genstand, der er en Følge af dens almindelige Brug, følger allerede af, at saadan Skade ikke skyldes en ulykkelig Hændelse. Tildels følger ogsaa Reglen i § 121 heraf.

Skyldes et Havari Konstruktions- eller Materialefejl, erstattes ikke Skade paa den Del af Skibet, der er behæftet med Fejlen, § 120. Herved maa dog være forudsat, at Fejlen ikke hidrører fra Reparation af en Skade, der omfattes af Forsikringen.

Skade paa Skibets Maskineri erstattes kun, for saa vidt den er en Følge af Ild eller Eksplosion af andet end Maskineriet, af Skibets Synken, Stranding eller Grundstødning, af dets Sammenstød med fast eller flydende Genstand, herunder Is, af Vold eller Røveri eller af Tyveri, der maa antages ikke at være forøvet af Besætning eller Passagerer, § 155. Hvad der henregnes til Maskineriet, angives nærmere i § 158.

Ogsaa Ansvar for Skade paa løst Inventar med Undtagelse af Baade, der er paa deres rette Plads, og for Skade paa Kahytsudstyr og Kahytsmontering, herunder dog ikke faste Træ- eller Metalgenstande, begrænses til Tilfælde, hvor Skaden skyldes en af de nævnte Aarsager, og, for saa vidt angaar Skade ved Tyveri, yderligere til Tyveri fra aflaaet Rum, § 156. Angaaende andet Inventar fastslaar § 157 en

Franchisebestemmelse for Tilfælde, hvor Skaden ikke skyldes nogen af de nævnte Aarsager, eller den skyldes Tyveri fra ikke aflaaet Rum. Hvad der henregnes til Inventaret, angives nærmere i § 158.

For Skade paa Reservegods, der ikke hører med til rimelig Udrustning af Skibet, ydes ingen Erstatning, § 159.

At der ikke i Erstatning for Totaltab gøres Fradrag for de nævnte, fra Forsikringen undtagne Skader paa Skibet eller dets Tilbehør, er selvfølgelig, for saa vidt angaar Skade paa Reservegods som nævnt og fastslaaes iøvrig udtrykkelig i § 134.

En Franchisebestemmelse i Policen vil i Reglen angaa Skade ikke blot paa Skibets Tilbehør, men ogsaa paa dets Skrog saavel som Selskabets Hæftelse for Ansvar ifølge Sammenstød, §§ 246 og 247. Almindeligvis vil derimod heller ikke en Franchisebestemmelse i Policen medføre Afdrag i Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab. Dog kommer i Reglen en Isskadefranchise til Anvendelse, naar Erstatning som for Totaltab ydes af anden Grund end Skibets Bortebliven. Ved Kaskoforsikring af Træskib undtages Isskade ofte helt fra Forsikringen.

Ifølge § 118 hæfter Selskabet ikke for Bøder, Beslaglæggelse eller Konfiskation som Følge af, at Skibets Fører, Mandskab eller andre gør sig skyldig i eller mistænkes for Toldsvig, Overtrædelse af Ud- eller Indførselsforbud eller lignende Forseelse eller Forsøg derpaa.

(b). Forsikring af Kaskointeresse er en Forsikring mod Driftstab ifølge Totalforlis af det Skib, Forsikringen angaar, omend Rederens Bevæggrund til at tage Forsikringen kan være, at Kaskoforsikringen af Skibet paa Grund af lav Kaskotakst ikke giver ham tilstrækkelig Dækning i Tilfælde af Totalforlis. Størrelsen af Driftstabet ansættes ved Aftalen til et bestemt Beløb, idet Policen altid takseres. At Forsikringen ikke ogsaa gælder Driftstab ifølge partiel Skade paa Skibet, forklares ved, at Selskabet umuligt kunde indgaa paa at erstatte saadant Driftstab med et ved Aftalen fastsat Beløb.

I Overensstemmelse med det anførte bestemmer Sf. K.s

§§ 170 og 171, at den sikrede har Ret til Erstatning for Totaltab eller som Totaltab i de Tilfælde, i hvilke Kaskoforsikringen ifølge de herom gældende Regler i Konventionen har Pligt til at betale saadan Erstatning, men at han uden for saadanne Tilfælde ikke har Ret til nogen Erstatning, medmindre andet er aftalt.

(c). Ogsaa Forsikring af Fragtinteresse er en Forsikring mod Driftstab ifølge Totalforlis af det Skib, Interessen knytter sig til. Oftest tages Forsikringen sammen med Forsikring af Fragt, som Forsikring af Fragt og/eller Interesse. Naar Forsikring af Fragt er tegnet paa Tid eller for flere Rejser, anses nemlig ifølge § 206 til enhver Tid kun Fragten for den Rejse forsikret, som Skibet befinder sig paa, og ret naturlig lader man da, hvis Forsikringssummen overstiger denne Fragt, eller Skibet ikke har Fragt paa Kølen, Forsikringen gælde som Forsikring af Fragtinteresse for henholdsvis det overskydende Beløb eller hele Forsikringssummen, § 256.

I Overensstemmelse med det anførte bestemmes den sikredes Ret til Erstatning ved Forsikring af Fragtinteresse paa samme Maade som ved Forsikring af Kaskointeresse⁶⁾.

(d). Forsikring af Skib under Bygning omfatter foruden Skibet saadanne Dele og Materialer, som særlig er fremstillet eller indkøbt dertil, og som befinder sig indenfor Værftets Omraade, samt dettes Tegninger og Modeller til Skibet.

Der indgaar ikke som ved Kaskoforsikring en Driftstabsforsikring i Forsikringen, naar denne omfatter Krigsfare, § 175. For Tiden indtil Søsætningen af Skibet hæfter Selskabet ikke for Ansvar for Sammenstødsskade. Reglerne om Begrænsning af Selskabets Ansvar for Skade paa Inventar, Maskineri eller Reservegods gælder ikke i nævnte Tid. For saa

⁶⁾ Den almindelig anvendte Police hjemler ved Forsikring af Fragtinteresse, at Fradrag for Udredning i Behold kan gøres i Erstatningen, for saa vidt ikke Fradrag derfor skal gøres i Erstatning ifølge foreliggende Forsikring af Fragt eller af Udredning. Saadant Fradrag synes, som tilstrækkelig hjemlet allerede ved den almindelige Bestemmelse i § 73, at maatte kunne gøres ogsaa ved Forsikring af Kaskointeresse.

vidt angaar Maskineri eller Inventar, der endnu ikke er indføjet eller bragt paa Plads i Skibet, gælder Reglerne om Begrænsning af Selskabets Ansvar heller ikke Tiden efter Søsætningen. Iøvrigt faar Bestemmelserne om Kaskoforsikring tilsvarende Anvendelse. At Udgifter ved mislykket Stabelafløbning erstattes, siges i Reglen udtrykkelig i Policen.

(3) a. Søforsikring af Varer angaar undertiden en bestemt Vareforsendelse, men tages oftest som Generalforsikring af alle Forsendelser som nærmere angivet, saaledes de Varer, som indenfor et vist Tidsrum afsendes af den sikrede eller sendes til ham, og som ikke — ifølge Aftale om Køb — skal forsikres af en anden. For Stykgodsforsendelser i Indlandet tegnes ofte Pauschalforsikring, hvor Præmien ikke, som ved Generalforsikring, beregnes for de enkelte Forsendelser, men paa Grundlag af den samlede Aarsomsætning.

Medmindre andet er aftalt, omfatter Søforsikring af Varer ifølge Sf. K.s § 177 ikke (1) Penge, Værdipapirer, Perler, Ædelstene, Smykker, Kunst- eller Museumsgenstande, Antikviteter eller andre Genstande, der kan ligestilles med de nævnte, (2) levende Dyr, herunder Fisk og Skaldyr, eller (3) brandfarlige, eksplosive eller ætsende Stoffer. Efter Bestemmelse i den almindelige Varepolice falder ogsaa Vaaben og Ammunition udenfor Forsikringen.

En Forsikringsbegivenhed kan foreligge, selvom ikke Varerne, men Skibet er ramt af en ulykkelig Hændelse, idet det er den sikredes Interesse i at faa Varerne frem til Bestemmelsesstedet, der er Genstand for Forsikringen. Hvis en af Forsikringen omfattet ulykkelig Hændelse medfører, at Skibet bliver ude af Stand til at fortsætte Rejsen, eller at Befordringen af anden Grund afbrydes, skal nemlig ifølge Sf. K.s § 186 Selskabet erstatte Omkostninger ved Varernes Fremsendelse til Bestemmelsesstedet, som den sikrede med Rimelighed afholder i Anledning af Befordringens Afbrydelse, altsaa navnlig Fragt for Fremsendelsen og Udgifter ved Losning, midlertidig Oplægning og Lastning paa det Sted, hvor Rejsen afbrydes. Undertiden maa iøvrigt Erstatning for saadanne Omkostninger ydes ogsaa udover Forsikringssum-

men i Henhold til de nedenfor i § 6 omtalte Regler om Opofrelser.

Ogsaa naar alene Emballagen rammes af en ulykkelig Hændelse, kan en Forsikringsbegivenhed foreligge. Efter § 195 anses nemlig Værdiforringelse af Varer som Følge af Omemballering eller Skade paa Emballage som Skade paa Varerne.

Som hørende under Forsikring af Ladningsinteresse erstattes ikke Tab af Avance udover de 10 pCt., der indgaar i Varernes Forsikringsværdi. Ej heller andet Driftstab erstattes.

Efter den almindelige Regel i § 50 maa Selskabet i Tilfælde af Skade paa Varerne foruden saadan Skade erstatte deraf følgende Forøgelse af Losningsudgifter, Omkostninger ved Frasortering og Bortsalg af beskadigede Varer og Udgifter ved Bortskaffelse af ødelagt Ladning. Er hele Ladningen ødelagt, vil der imidlertid i Reglen mangle Dækning for Bortskaffelsesudgifter.

Selskabets Ansvar begrænses ved en Række særlige Bestemmelser:

Skade, der er en Følge af Varernes utilstrækkelige eller mangelfulde Indpakning, erstattes ikke, F. A. L.s § 62, Sf. K.s § 184.

For saa vidt ikke andet er aftalt, falder Skade som Følge af, at Varer, der føres paa Dæk, skyldes overbord eller paa anden Maade gaar tabt eller beskadiges, fordi de føres paa Dæk, udenfor Forsikringen, medmindre det er anerkendt Sædvane, at Varer som de paagældende føres paa Dæk, Sf. K.s § 183.

Efter Sf. K.s § 185, der afviger noget fra den tilsvarende Bestemmelse i F. A. L.s § 62, erstattes Skade ved indre Fordærv, Smeltning, Sved, Varme eller Selvantændelse, ved Rust, Mug, Skimmel, Rotter, Mus, Mider eller andre Skadedyr, ved Luftens eller Vejrligets Paavirkning, Temperaturforandring eller Skibssved eller lignende Skade kun, hvis den skyldes usædvanlig Forlængelse af Rejsen eller usædvanligt Ophold under denne, foraarsaget ved en af Forsikringen

omfattet ulykkelig Hændelse, eller den iøvrigt er en Følge af saadan Hændelse. Denne Undtagelsesbestemmelse omfatter ikke Skade ved pludseligt Regnskyl under Losning eller ved Angreb af Mider fra andet Gods. Og naar Ild, der opstaar ved Selvantændelse, breder sig til andre Varer, foreligger der for disses Vedkommende ikke Selvantændelse. Med Støtte i F. A. L.s § 62, der nævner Dyrs Død, maa det sikkert antages, at Dyrs Død ifølge Sygdom er „lignende Skade“. At, som det udtrykkelig siges i Sf. K.s § 185, ordinært Svind, ordinær Lækage eller Brækage, Skade ved almindelig Haandtering af Varerne under Losning og Lastning eller anden Skade, der er en Følge af Rejsens almindelige Gang, ikke erstattes, følger allerede af, at saadan Skade skyldes ikke en ulykkelig Hændelse.

Ved Bestemmelser i Policen begrænses Ansaret i Reglen yderligere i Lighed med, hvad der gælder ved Kaskoforsikring, for saa vidt angaar partiel Skade paa Skibets Maskineri eller Inventar:

Hvad angaar Rumlast, er det for de fleste Varearter almindeligt, at partiel Skade erstattes kun, hvis denne er en umiddelbar Følge af Ild eller Eksplosion, af Skibets Synken, Kæntring, Stranding eller Grundstødning eller af dets Sammenstød med anden fast eller flydende Genstand, herunder Is. Og til partiel Skade regnes Tyveri af andet end hele Kolli og Udlækning af flydende Varer samt saadan Beskadigelse, som medfører, at Varerne ødelægges i Væsen og Brugbarhed, eller at de ikke kan fremsendes til Bestemmelsesstedet, eller at de ikke bør fremsendes af Hensyn til Forringelse, de vil lide, hvis Fremsendelse finder Sted. Tyveri af hele Kolli erstattes derimod ogsaa udenfor de nævnte Tilfælde. Og undertiden tegnes Forsikringen paa udvidede Betingelser, saaledes at en Franchise træder i Stedet for den omtalte Begrænsning af Ansaret, naar Befordringen sker med Damp- eller Dieselmotorskib af Jern eller Staal. For visse Varer gælder denne Ordning allerede ifølge Policens almindelige Bestemmelser.

Med Hensyn til Dækslast begrænses Ansaret almindelig-

vis for saavel Totaltab som partiel Skade til bestemte Havari-tilfælde som nærmere angivet i Policen. Undertiden tegnes Forsikringen dog paa udvidede Betingelser ogsaa for Dækslast.

Som gældende for al Last og uden Hensyn til, om udvidede Betingelser er vedtaget, fastslaas det i Policens almindelige Bestemmelser, at Selskabet erstatter ikke „Skade som Følge af Rejsens Forlængelse eller Extraophold i Havn uanset af hvilken Aarsag“.

Ogsaa andre Begrænsninger i Ansvar et end de hidtil nævnte fastslaas i Policen, idet foruden Krigsfare Skade som Følge af Oprør eller borgerlige Uroligheder, af Arrest, Beslaglæggelse eller anden Foranstaltning af Regering eller Øvrighed eller af Strejke eller Lockout undtages fra Forsikringen.

b. Undertiden medforsikres Fragt, hvorpaa Krav kun have, hvis Befordringen fuldføres, Told og andre Omkostninger paa Bestemmelsesstedet, der jo i Modsætning til Omkostninger paa Afgangsstedet og Fragt, der skal betales uden Hensyn til, om Befordringen fuldføres, ikke indgaar i Varernes Forsikringsværdi. Erstatning ifølge Aftale herom ydes, naar Varerne kommer frem til Bestemmelsesstedet i beskædiget Stand, men ellers ikke, § 196.

c. Forsikring af Ladningsinteresse (Merværdi, forventet Handelsfordel eller lignende) tages navnlig, naar Prisstigning medfører, at Varernes Værdi kommer til at overstige deres Forsikringsværdi ved Vareforsikringen.

Erstatning ydes i Tilfælde af Beskadigelse eller Tab af Varerne, men ellers ikke. Om Pligt til at erstatte Fremsendelsesomkostninger eller andre Udgifter bliver der ikke Spørgsmaal allerede af den Grund, at de bæres af Vareforsikringen.

De ved Forsikring af Varer ifølge Sf. K.s §§ 177, 183—185 og 195 gældende Regler om, at medmindre andet er aftalt, omfattes visse Arter af Genstande ikke af Forsikringen, at Værdiforringelse som Følge af Omemballering eller Skade paa Emballage anses som Skade paa Varerne, og at Selskabet

ikke hæfter for visse Skader, faar tilsvarende Anvendelse ved Forsikring af Ladningsinteresse, § 202. Ogsaa angaaende Ansvarets yderligere Begrænsning ved Bestemmelser i Policen gælder det samme som ved Forsikring af Varer.

(4) a. Forsikring af Reders Rejsefragt angaar Tab af Fragt⁷⁾ ved, at Krav derpaa helt eller delvis falder bort som Følge af en af Forsikringen omfattet ulykkelig Hændelse, men ikke Tab ved, at Fragtfordring viser sig uerholdelig, Sf. K.s § 208. Som allerede nævnt, dækker Forsikring af Fragt, der er taget ikke for en Rejse, men paa Tid eller for flere Rejser, ifølge § 206 til enhver Tid kun Fragten for den Rejse, Skibet befinder sig paa.

Bortset fra Tilfælde, hvor Fragt beslaglægges eller konfiskeres, vil en af Forsikringen omfattet ulykkelig Hændelse umiddelbart ramme ikke Fragten, men enten Skibet eller Varerne. Forsikringen gælder baade de Farer, for hvilke Skibet er udsat, og dem, for hvilke Varerne er udsat, § 205.

At Forsikring af Fragt sammen med Kaskoforsikringen deltager i Ansvar for Skade ved Sammenstød, er allerede omtalt. Ogsaa i et Par andre Tilfælde erstattes anden Skade end Tab af Fragt:

Ifølge § 215 erstatter Selskabet forøgede Omkostninger ved Fremsendelse af Varerne (eller nogle af disse) til Bestemmelsesstedet med andet Skib eller andet Befordringsmiddel, som den sikrede med Rimelighed afholder i Anledning af en af Forsikringen omfattet ulykkelig Hændelse. Her ved mærkes, at hvis dansk Ret kommer til Anvendelse paa Befragtningsforholdet, har Rederen ikke som efter engelsk Ret Adgang til at fremsende Varerne for derved at opnaa fuld Fragt, men efter Omstændighederne Pligt til at videresende dem paa Ladningsejerens Bekostning. Omkostninger ved Fremsendelse for egen Regning maa Rederen iøvrigt ofte kunne kræve erstattet ogsaa udover Forsikringssummen i Henhold til de nedenfor i § 6 omtalte Regler om Opofrelser.

⁷⁾ I nogle Tilfælde kan Fragt ifølge § 214 kræves erstattet, selvom Kravet derpaa ikke med Sikkerhed er bortfaldet.

Ifølge § 216 erstatter Selskabet forøgede Omkostninger ved Losning paa Bestemmelsesstedet, som den sikrede med Rimelighed afholder i Anledning af Skade paa Varer, medmindre Skaden har en saadan Aarsag, at Selskabet ifølge de nedenfor omtalte Regler i §§ 209 og 212 ikke erstatter deraf følgende Fragttab. Undertiden maa iøvrigt ogsaa Omkostninger af denne Art kunne kræves erstattet selv udover Forsikringssummen i Henhold til de nedenfor i § 6 omtalte Regler om Opofrelser.

Modsætningsvis ligger i § 216, at Forøgelse af Omkostninger ved Losning i Anledning af Skade paa Skibet og Forøgelse af Omkostninger ved Lastning i Anledning af Skade paa Skibet eller Varerne er Fragtforsikringen uvedkommende, hvis ikke andet følger Reglerne om Opofrelser. Overhovedet maa det antages, at Selskabet kun i de omtalte Tilfælde har Pligt til at erstatte andet end Fragttab. Idet de ulykkelige Hændelser, Fragtforsikringen angaar, umiddelbart rammer ikke Fragtfordringen, men Skibet eller Varerne, bliver der nemlig ingen Anvendelse for den almindelige Regel i § 50. Omvendt er jo Pligten til at deltage i Ansvar for Skade ved Sammenstød eller til at erstatte forøgede Fremsendelses- eller Losningsomkostninger ikke betinget af, at Fragttab er opstaaet.

Med Hensyn til Fragttab som Følge af Skade paa Varerne gælder en Række Undtagelser fra Selskabets Ansvar.

For det første erstattes Fragttab ikke, hvis Skaden paa Varerne er en saadan, som Vareassurandøren ikke hæfter for efter Konventionens Bestemmelser, § 203, jfr. §§ 184, 185 og § 212.

Dernæst undtages Fragttab som Følge af saadan partiel Skade paa Varer, som det er almindeligt at undtage fra Vareforsikringen ved Bestemmelse i Policen. Efter § 209 erstattes nemlig Fragttab, foraarsaget ved Beskadigelse af Varer, ikke, medmindre Beskadigelsen er en umiddelbar Følge af Ild eller Eksplosion, af Skibets Synken, Kæntring, Stranding eller Grundstødning eller af dets Sammenstød med anden fast eller flydende Genstand, herunder Is. Og det tilføjes, at

Beskadigelse, der skyldes Forlængelse eller Ophold under Rejsen som Følge af nogen af de nævnte Hændelser, anses ikke som umiddelbar Følge af den paagældende Hændelse.

Til partiel Skade paa Varer regnes som efter Varepolice Udlækning af flydende Varer samt saadan Beskadigelse, som medfører, at Varerne ødelægges i Væsen og Brugbarhed, eller at de ikke kan fremsendes til Bestemmelsesstedet, eller at de ikke bør fremsendes af Hensyn til Forringelse, de vil lide, hvis Fremsendelse finder Sted. Derimod nævnes ikke Tyveri af andet end hele Kolli. Men ifølge § 211 gælder det alt Tyveri, at Fragttab som Følge deraf erstattes kun, naar Tyveriet skyldes nogen af de i § 209 nævnte Aarsager.

Endelig fastslaa § 212 angaaende Fragttab som Følge af Skade paa Dækslast, at selv om Føring paa Dæk af Varer som de paagældende er anerkendt Sædvane, erstattes Tabet ikke, medmindre Skaden er en umiddelbar Følge af nogen af de i § 209 nævnte Aarsager.

Kun for enkelte Varer begrænses Ansaret yderligere ved Bestemmelse i Policen.

For Fragttab som Følge af Forsinkelse hæfter Selskabet næppe. I Konventionen fastslaas Ansvarsfrihed vel kun for Tilfælde, hvor Fragttab lides ved, at Varer forinden Skibets Ankomst til Bestemmelsesstedet maa udleveres til Ladningsejeren, fordi Fuldførelse af Befordringen vil medføre væsentlig Forringelse af dem, § 210. Men dette maa ses i Forbindelse med, at kun i saa Fald — og under visse yderligere Betingelser — hjemlede § 164 i Søloven af 1. April 1892 Ladningsejeren Ret til at hæve Befragtningen. Nu giver Sølovens § 126 Befragteren Ret til at hæve Befragtningen paa Grund af Forsinkelse paa Befragterens Side, saafremt denne, da Fragtaftalen blev sluttet, maatte indse, at Formaalet med Befordringen af Godset vilde blive væsentlig forfejlet ved Forsinkelsen. Og formentlig maa Fragttabet være Selskabet uvedkommende i alle Tilfælde, hvor det skyldes, at Varer maa udleveres i Henhold til Sølovens § 126 eller tilsvarende Regel i fremmed Ret.

Fragttab ved, at Skib, Varer eller Fragt beslaglægges eller konfiskeres, fordi Skibets Fører eller Mandskab eller andre har gjort sig skyldig i eller mistænkes for Toldsvig, Overtrædelse af Ind- eller Udførselsforbud eller lignende Forseelse eller Forsøg derpaa, erstattes ikke, § 223.

b. En vis Forsikring af Passagerpenge indgaar som Led i Forsikring af Fragt, idet Passagerpenge ifølge Sølovens § 268 medregnes i det Beløb, i Forhold til hvilket Fragtforsikringen efter Sf. K.s § 160 deltager i Ansvar for Skade ved Sammenstød. Men udover, hvad der følger heraf, hjemler Fragtforsikringen ikke den sikrede Ret til Erstatning, for saa vidt angaar Passagerpenge, Sf. K.s § 218.

Undertiden tegnes særlig Forsikring for Passagerpenge, der gælder Tab ved, at Krav derpaa falder bort som Følge af en af Forsikringen omfattet ulykkelig Hændelse, og Udgifter ved Viderebefordring af Passagerer og deres Rejsegods til Bestemmelsesstedet i Tilfælde som omhandlet i Sølovens § 277. Skal Passagerpenge betales, selvom Befordringen ikke fuldføres, kan Forsikringen begrænses til de nævnte Udgifter.

c. Forsikring af Reders Tidsfragt angaar den Tidsfragt, Rederen har betinget sig for et i Aftalen angivet Tidsrum.

Med enkelte Undtagelser^{s)} gælder, at Ret til Erstatning for Tab af Tidsfragt haves kun, naar Krav derpaa falder bort som Følge af saadan Skade paa Skibet, som efter Konventionens Regler om Kaskoforsikring giver Ret til Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab af Skibet, §§ 220 og 221. For saa vidt maa Forsikring af Tidsfragt sidestilles med Forsikring af Kaskointeresse eller af Fragtinteresse. Fra disse afviger imidlertid Forsikring af Tidsfragt ved, at den deltager i Ansvar for Skade ved Sammenstød, formentlig i Forhold til

^{s)} Ret til Erstatning haves i Tilfælde af Kondemnation af Skibet, uanset om den nedenfor § 7 ved Note 14 omtalte Betingelse for Ret til Erstatning som for Totaltab ifølge Kaskoforsikringen er opfyldt, og i Tilfælde, hvor Skibet er sunket, strandet eller paa anden Maade forulykket og ikke kan bjerges for rimelig Bekostning, uanset om Kaskoassurandøren benytter sin nedenfor § 7 ved Note 12 omtalte Ret til desuagtet at forsøge Bjergning.

Tidsfragten for den Tid, en Rejse som den, Skibet befinder sig paa, normalt varer.

At Forsikring af Tidsfragt ikke giver Ret til Erstatning udover, hvad her er nævnt, siges udtrykkelig i § 221.

(5) a. Forsikring af Reders Udredning angaar Proviant, Kul, Olie, Garneringsmaatter og andre Genstande, som Rederen har ombord paa Skibet, og som er bestemt til Forbrug i dette eller midlertidigt Brug deri, Sf. K.s § 224. Naar Rederen har begæret det, omfatter Forsikringen desuden Hyre og andre Udgifter, der i Anledning af Rejsen er afholdt eller kan paaregnes, derunder Præmie for Forsikring af Udredning, men ikke Præmie for andre Forsikringer.

Selskabet erstatter ifølge § 226 Tab ved, at Udredning beskadiges, gaar tabt eller iøvrigt ikke kommer Rederen til Nytte, saaledes i Tilfælde af Skibets Forlis paa en Ballastrejse saavel den under Rejsen inden Forliset forbrugte Udredning som den Udredning, der gaar tabt sammen med Skibet. Men som det er naturligt, fordi Rederen normalt faar sine Udgifter til Udredning dækket gennem Fragt, er Tab, han faar dækket ifølge Forsikring heraf, Udredningsforsikringen uvedkommende. Og har Rederen ikke taget Fragtforsikring, gælder det samme ifølge § 226 Tab, han, om Fragtforsikring paa Konventionens Betingelser havde foreligget, vilde have faaet erstattet af den.

Allerede af det anførte følger, at en Forsikringsbegivenhed kan foreligge, selvom den ulykkelige Hændelse umiddelbart har ramt ikke Udredningsgenstande, men Skibet. Efter § 229 haves endog Ret til Erstatning som for Totaltab af Udredning, selvom denne helt eller delvis er i Behold, naar saadan Skade foreligger, som efter de for Kaskoforsikringen gældende Regler giver Ret til Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab af Skibet⁹⁾.

Skade paa Skib eller Varer, der er en Følge af, at Udredningsgenstande rammes af en ulykkelig Hændelse, maa uanset den almindelige Regel i § 50 være Udredningsforsikringen

⁹⁾ Iøvrigt ogsaa i de i Note 8 nævnte Tilfælde..

uvedkommende som hørende under Forsikring henholdsvis af Skib eller af Varer.

Undtaget fra Selskabets Ansvar er Skade paa Udredningsgenstande i Tilfælde, svarende til dem, hvor Skade paa Varer efter Konventionens Bestemmelser er Vareforsikringen uvedkommende, § 225, jfr. §§ 184 og 185, og § 227. Og udenfor de i § 229 omhandlede Tilfælde, hvor som nævnt Ret til Erstatning som for Totaltab af Udredning haves, selvom denne er helt eller delvis i Behold, er Selskabets Ansvar betinget af, at Skaden *enten* er en umiddelbar Følge af Ild eller Eksplosion, af Skibets Synken, Kæntring, Stranding eller Grundstødning, eller af dets Sammenstød med anden fast eller flydende Genstand, herunder Is *eller* skyldes, at Udredningsgenstanden er beslaglagt af fremmed Magt eller taget af Oprørere eller Sørøvere, § 226. Skade, der skyldes Forlængelse af eller Ophold under Rejsen som Følge af nogen af de nævnte Hændelser, anses ikke som umiddelbar Følge deraf.

Som ved Forsikring af Skib, Kasko- eller Fragtinteresse hæfter Selskabet ikke for Bøder, Beslaglæggelse eller Konfiskation som Følge af, at Skibets Fører, Mandskab eller andre gør sig skyldig i eller mistænkes for Toldsvig, Overtrædelse af Ind- eller Udførselsforbud eller lignende Forseelse eller Forsøg derpaa, § 225, jfr. § 118.

b. Ved Aftale kan naturligvis Forsikring af Udredning udvides til at omfatte ogsaa Præmie for andre Forsikringer end Forsikring af Udredning. En særlig Forsikring af Tidsforsikringspræmie omhandles i § 239.

c. Forsikring af Fangst og Fangsudrustning angaar, hvad Skibet har om Bord af Fangst, af Salt og andre Konserveringsmidler, der endnu ikke er anvendt til Behandling af Fangst, og af Proviant, Kul, Olie og andre Genstande, der er bestemt til Forbrug under Ekspeditionen, samt Skibets Fangstbaade og Fangstredskaber, § 232.

Selskabet erstatter ifølge § 236 Tab ved, at Fangst eller Fangsudrustning beskadiges eller gaar tabt, og ved, at Fangst-udrustning iøvrigt ikke kommer den sikrede til Nytte, saaledes i Tilfælde af Skibets Forlis saavel den under Ekspeditionen

inden Forliset forbrugte Fangstudrustning som den Fangstudrustning, der gaar tabt sammen med Skibet.

I Lighed med, hvad der gælder Forsikring af Udredning, kan altsaa en Forsikringsbegivenhed foreligge, selv om den ulykkelige Hændelse umiddelbart har ramt ikke Fangst eller Fangstudrustning, men Skibet. For Fangstudrustningens Vedkommende faar Reglen i § 229 om Ret til Erstatning som for Totaltab af Udredning, selv om denne helt eller delvis er i Behold, tilsvarende Anvendelse, § 238.

Skade paa Skibet, der er en Følge af, at Fangst eller Fangstudrustning rammes af en ulykkelig Hændelse, maa uanset den almindelige Regel i § 50 være Forsikringen af Fangst og Fangstudrustning uvedkommende som hørende under Kaskoforsikring.

Angaaende Undtagelser fra Selskabets Ansvar gælder tilsvarende Regler som ved Forsikring af Udredning, § 235, jfr. §§ 118, 184, 185, og 227, og § 236.

(6). Ved Forsikring af Havaripenge, af Krav for Leveringer til Skib eller af andre Fordringer, for hvilke Søpanteret haves i Skib og Frægt eller i Ladning, eller for hvilke disse iøvrigt tjener til Dækning, har den sikrede Ret til Erstatning, for saa vidt Havaripengene eller Fordringen ikke kan dækkes af den eller de paagældende Genstande, fordi en af Forsikringen omfattet ulykkelig Hændelse har til Følge, at disse beskadiges, paa anden Maade værdiforringes, helt eller delvis gaar tabt eller behæftes med Sikkerhedsrettigheder, §§ 240 og 243. I det Omfang, i hvilket Selskabet betaler Erstatning ifølge Forsikring af en Fordring, indtræder det i denne med Renter, Sikkerhedsrettigheder og lignende, § 244. Medmindre andet er aftalt, indtræder dog Selskabet ikke i Fordring mod Reder, Ladningsejer eller anden Deltager i Havariet som Følge af, at Havaripenge er paaløbet. Forsikring af Havaripenge formodes altsaa taget til Fordel for samtlige Deltagere i Havariet.

Særlige Begrænsninger i Selskabets Ansvar fastslaa Konventionen ikke, og i Policen undtages almindeligvis kun Krigsfare fra Forsikringen.

Forsikring af Havaripenge angaar ofte kun delvis en For-

dring. Har Rederen afholdt Omkostninger, der er Genstand for Havarifordeling, vil han nemlig i Reglen forsikre ikke blot den Del deraf, som skal godtgøres ham af andre Deltagere i Havariet, men det fulde Beløb, dels allerede fordi han efter de om Kaskoforsikring gældende Bestemmelser i § 164 er forpligtet til at forsikre hele Beløbet ¹⁰⁾, dels fordi det efter Reglerne om Havarifordeling beror paa Vædiforholdene ved Rejsens Slutning, altsaa ikke kan afgøres forinden, hvilken Del af Omkostningerne han selv skal bære. Og har Rederen foruden Omkostninger, der er Genstand for Havarifordeling, afholdt partikulære Udgifter i Anledning af Havariet, vil han ofte forsikre samtlige Omkostninger, idet det kan være tvivlsomt, i hvilket Omfang disse kan fordres fordelt. Undertiden tages dog Forsikring alene af Udgifter, der er Genstand for Havarifordeling, saaledes at Forsikringssummen ikke fastslaas, forinden Dispatch er opgjort. Medforsikres partikulære Omkostninger, der omfattes af foreliggende Kaskoforsikring, vil denne i Reglen godtgøre Rederen en tilsvarende Del af Præmien. Præmie for Forsikring af Havaripenge, der er Genstand for Havarifordeling, medregnes til det Beløb, der skal fordeles.

3. Omfatter en Forsikring mod Fare under Søtransport tillige Fare under dermed forbunden Land- eller Lufttransport eller under Ophold i Land i Forbindelse med Transporten, anses den i sin Helhed som Søforsikring, F. A. L.s § 59, Sf. K.s § 2.

For de fleste Varearter er det almindeligt, at Selskabets Ansvar for partiel Skade ved Forsikring af Varer eller af Ladningsinteresse begrænses, under Oplagring i Land til Tilfælde, hvor Skaden er en umiddelbar Følge af Ild eller Eksplosion, og under Land- eller Lufttransport til Tilfælde, hvor Skaden er en umiddelbar Følge af Ild eller Eksplosion eller en Transportmidlet tilstødt ulykkelig Hændelse, saasom Sammenstød, Væltning, Akselbrud eller Nedstyrtning. Undertiden tegnes dog Forsikringen paa udvidede Betingelser, saaledes at en Franchise træder i Stedet for den nævnte Begrænsning af

¹⁰⁾ Jfr. nedenfor § 6 Nr. 2.

Ansaret under Land- eller Lufttransport, naar Befordringen foregaar i lukket Transportmiddel. Og for visse Varer gælder denne Ordning allerede ifølge Policens almindelige Bestemmelser.

Angaaende andre Begrænsninger i Ansaret ifølge Bestemmelser i Policen gælder det samme som for Søbefordringens Vedkommende.

4. (1) Anden Transportforsikring end Søforsikring omfatter ifølge F. A. L.s § 77, for saa vidt ikke særlig Undtagelse er gjort, enhver Art af Fare, for hvilken den forsikrede Interesse udsættes under Transporten.

(2) a. Kaskoforsikring af Motorkøretøj, der i Reglen tegnes sammen med Ansvarsforsikring deraf, angaar oftest en bestemt Motorvogn eller Motorcykle med Tilbehør og Reserverede. En Forhandler eller Reparatør, hvem Politiet har udleveret Prøveskilte til vedvarende Brug ved Kørsel i visse Øjemed, kan dog tage Forsikring, der angaar et hvilket som helst med et bestemt Sæt Prøveskilte forsynet Køretøj. Men en saadan Forsikring omfatter ikke Skade paa et Køretøj, der indtræffer, medens det befinder sig i Butik, Værksted, Garage eller lignende.

Benyttes Paahængs- eller Sidevogn, forsikres i Reglen ogsaa den. For saa vidt Forsikringssummen er tilstrækkelig høj, vil man vistnok anse Tilbehør og Reserverede medforsikret, selv om de ikke følger med Køretøjet.

Selskabets Ansvar begrænses almindeligvis til Skade ved Brand, Lynnedslag eller Eksplosion, ved Sammenstød, Paa-kørsel, Væltning eller Nedstyrtning, ved Uheld under Befordring af Køretøjet til Lands paa andet Befordringsmiddel eller ved Hjælp deraf eller til Søs paa Damp- eller Motorskib, eller ved Tyveri eller Røveri.

Lynnedslag nævnes altid i Policen sideordnet med Brand. Efter F. A. L.s § 81 eller dens Analogi maatte vel iøvrigt en Forsikring, der angaar Brand, omfatte ogsaa Lynnedslag.

Det forekommer, at Forsikringen ikke angaar Eksplosion. Og i Reglen undtages Skade ved mekaniske Uheld i Motoren, der skyldes Eksplosion i Cylindrene. I Tilfælde af Kortslut-

ning erstattes deraf følgende Brandskade, men ikke Skade paa selve de Dele, i hvilke Kortslutningen er opstaaet.

I Forbindelse med Sammenstød, Paakørsel, Væltning eller Nedstyrtning nævnes undertiden lignende Uheld.

Ofte siges det udtrykkeligt, at som Uheld under Befordring anses derved foraarsaget Skade paa Motorkøretøjet.

I Reglen undtages Tyveri af enkelte Dele, undertiden ogsaa Røveri deraf. Bestemmelse desangaaende maa formentlig antages at omfatte ogsaa Tyveri under Befordring, men næppe saadant Tyveri, som ifølge F. A. L.s § 82 anses som Brandskade. I Tilfælde af uberettiget Brug af Køretøjet, der antages omfattet af Forsikringen, erstattes ogsaa Tab af enkelte Dele som Følge deraf.

Ogsaa udover, hvad der følger af det anførte, begrænses Selskabets Ansvar ved forskellige Bestemmelser. Ifølge F. A. L.s § 78, jfr. § 62 er Skade, der alene er en Følge af Slid, Alder eller Raaddenskab, undtaget fra Forsikringen. I Reglen undtages Skade alene paa Reservehjul, Gummi, Glas, Lygter eller Horn, undertiden ogsaa Skade paa andet Tilbehør, saasom Radioinstallation. Skade, der opstaar mellem Motorvogn og Paahængsvogn indbyrdes, falder ligeledes udenfor Forsikringen. Konstruktions- eller Materialefejl, Brud i eller paa Dele af Motorkøretøjet, Frostsprængning af Cylindre eller Køler og anden Indvirkning af Vejrliget er i Reglen enten udtrykkelig undtaget eller nævnt som Eksempler paa, hvad der falder udenfor Forsikringen, men Bestemmelser desangaaende kan ikke formodes at begrænse Ansvar for Skade ved f. Eks. Sammenstød eller Væltning¹¹⁾. Foruden Krigsfare undtages endelig Skade som Følge af Oprør eller borgerlige Uroligheder, ofte ogsaa Skade ved Optøjer, Hærværk eller Naturkatastrofer.

Ofte aftales det, at den sikrede skal bære indtil et vist Beløb af enhver Skade. Ved Forsikring i de for Motorkøretøjer, der udlejes uden Fører til Personbefordring, bestemte Selskaber, skal den sikrede bære de første 100 Kr. af enhver Skade, der

¹¹⁾ U. f. R. 1932, 641 og 1936, 631.

ikke skyldes Brand, Eksplosion eller Tyveri, og paase, at Lejeren stiller et kontant Depositum paa indtil 30 Kr., der i Skadestilfælde anvendes til hel eller delvis Dækning af den sikredes Selvrisko, Bekg. Nr. 32 af 21. Februar 1929.

b. Forsikring af Luftfartøj omfatter Luftfartøjets Skrog, Motorer, Instrumenter og øvrige Inventar. Ifølge F. A. L.s § 78, jfr. § 62 erstattes ikke Skade, der alene er en Følge af Slid, Alder eller Raaddenskab. Ved Forsikringsbetingelserne undtages endvidere Skade paa Motor, der ikke skyldes ydre Paavirkning, og Afhjælpning af Konstruktions- eller Materialefejl. Ofte aftales det, at den sikrede skal bære et vist Beløb af hver partiel Skade.

c. Ved Land- eller Lufttransportforsikring af Varer er det almindeligt, at Selskabets Ansvar begrænses paa lignende Maade som ved Søforsikring for derunder indbefattet Land- eller Luftbefordring. I Reglen omfatter dog Landtransportforsikring af Varer Indbrudstyveri fra Skur eller Garage, hvori Befordringsmidlet henstilles for ikke over et vist kortere Tidsrum.

5. (1) Brandforsikring angaar efter F. A. L.s § 79 Skade ved Ildsvaade, der efter Motiverne foreligger, naar der er Flammedannelse og løssluppen Ild. Udsættes en Genstand forsætlig for Varme ved Kogning, Strygning, Tørring, Røgning eller lignende, har Selskabet dog ifølge § 80 ikke Ansvar for derved opstaaet Skade paa Genstanden, selvom denne kommer i Brand. Men Skade paa andre Genstande, hvortil Branden breder sig, er ikke undtaget fra Forsikringen. Udenfor denne falder Skade som Følge af Ild, der ikke kan betegnes som Ildsvaade.

Efter det anførte er Selskabet uden Ansvar for Skade, der skyldes en Iltningsproces som Gæring, hvorved ingen Ild opstaar, og for Svidning ved Heden fra et Strygejern eller Varmeapparat, endvidere for Skade ved, at en Tændstik, der er i Glød, varm Aske fra en Cigar eller Gløder fra et Ildsted svider Hul paa Dug, Klædningsstykke, Møbelbetræk eller Gulvtæppe, ligeledes for Skade paa elektriske Apparater, Maskiner eller Ledninger, der foraarsages ved elektriske Fæno-

mener som Kortslutning eller Overspænding, uanset om disse medfører Gnistdannelse eller Gløden af Ledninger, endvidere for Skade, der skyldes Ilden i Belysningsblus, Lampe, Kogeapparat, Kakkelovn, Komfur, Kedelildsted, Ovn eller Esse, uanset om Overophedning har foreligget eller Røg eller Sod er udviklet, fordi Ilden har været for stærk eller for svag, endelig ogsaa for Skade ved, at en Genstand brænder, fordi den kastes i et Ildsted. Det vil ses, at de paagældende Skader ikke udelukkende er Smaaskader. Af betydeligt Omfang kan navnlig Elektricitetsskader paa Telefon-, elektriske Central- eller Transformatorstationer og industrielle Brændings-, Røgnings- eller Tørringsskader være. Faar Ilden fra et Ildsted fat i Genstande udenfor dette, vil Ildsvaade foreligge, saaledes at Selskabet maa betale Erstatning, om ikke andet følger af Undtagelsesbestemmelsen i § 80. Selskabet maa endvidere erstatte ellers udenfor Forsikringen faldende Elektricitetsskade, hvis den skyldes Ildsvaade, og efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser gælder det samme, hvis Elektricitetsskaden har Ildsvaade til Følge.

For saa vidt ikke andet er aftalt, hæfter Selskabet ifølge § 81 for Skade som Følge af Lynnedslag, hvorved Brand ikke opstaar, paa samme Maade som for Brandskade. Efter Forsikringsbetingelserne erstattes Skade paa elektriske Apparater, Maskiner eller Ledninger som Følge af saadant Lynnedslag i Reglen kun, naar de er ramt af det kolde Lyn. Og undertiden betinges Ansvarsfrihed ogsaa for Tilfælde, hvor en elektrisk Maaler eller et Radioapparat med Luftantenne er ramt af Lynet.

Det er ikke uden Betænkelighed for et Forsikringsselskab at overtage Ansvar for Skade ved Eksplosion, idet Hurtigheden af Hændelsesforløbet vanskeliggør begrænsende Indgreb, og Skaden kan blive meget stor, i hvert Fald naar det er Sprængstoffer, der eksploderer. Imidlertid omfatter Brandforsikring saavel Skade ved Eksplosion, der er en Følge af Ildsvaade, som Skade ved Ildsvaade, der er en Følge af Eksplosion. Derimod forudsætter § 81, at kun for saa vidt det særlig er aftalt, omfatter Forsikringen Eksplosionsskade, der ikke er

en Følge af Brand, og herved er utvivlsomt tænkt ogsaa paa Tilfælde, hvor Eksplosionen i sig selv er en hurtig Forbrænding, der kunde betegnes som Ildsvaade. Men visse Eksplosionsskader vil altid være inddraget under Forsikringen. Efter de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter erstattes i Reglen Skade ved Eksplosion af Gas fra offentligt Gasværk, herunder formentlig Eksplosion af selve Gasklokken, eller ved Eksplosion af Dampkedel eller Motor, dog med Undtagelse af Skade paa Dampkedlen eller Motoren, der ikke erstattes, medmindre det særlig er aftalt. Herved bemærkes, at selvom et Gasværk er i privat Eje, maa det sikkert betragtes som offentligt, hvis det leverer Gas til Almenheden, og at Udtrykket Gas maa omfatte ikke blot Kulgas, men ogsaa f. Eks. Acetylen. Efter Vedtægterne for Købstædernes almindelige Brandforsikring erstattes dog Skade ved Eksplosion af Gas fra Acetyलगasværk kun, hvis vedkommende By ifølge et af Justitsministeriet godkendt Reglement fører Tilsyn med Tilvirkningen og Brugen af Acetylenet, og de yngre Selskabers Vedtægter begrænser Forsikringen, for saa vidt angaar Gaseksplosion, til Eksplosion af Lys- eller Kogegas. Særlig vidtgaaende er de for Københavns Brandforsikring gældende Bestemmelser, hvorefter Forsikringen omfatter Eksplosion af Gas eller lignende, Sprængning af Dampkedel, enhver Eksplosion som Følge af Driften af en Virksomhed i Ejendommen og Sprængning ved Krudt, Skydebomuld, Dynamit eller lignende. Ved særlig Aftale kan i Den almindelige Brandforsikring af Landbygninger Skade ved Eksplosion, hidrørende „fra Forretningens Drift og de paa Forsikringsstedet værende faste Apparater“, og i Købstædernes almindelige Brandforsikring Eksplosion „i egen eller anden Mands Ejendom“ inddrages under Forsikringen, men det staar de to Selskaber frit for, om de vil overtage Forsikring herimod. Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser omfatter Forsikringen Skade ved Eksplosion af Gas fra offentligt Gasværk eller af Dampkedel, dog med Undtagelse af Skade paa Dampkedlen, der ikke erstattes, medmindre det særlig er aftalt. Efter Standardbetingelserne er derimod Skade ved Eks-

plosion af Motor ikke dækket, men efter Foreningens Generaltarif kan Forsikringen udvides til at omfatte ogsaa saadan Skade, saaledes at Tillægspræmie ikke skal kræves, hvis Skade paa Motoren undtages. Mod Tillægspræmie som nærmere bestemt kan efter Generaltarifen ogsaa Skade ved Eksplosion af Kogekar, Tørrecylindre, Rørledninger eller lignende, ved Eksplosion i Spritfabrik, ved Eksplosion af Beholder med komprimeret Luft, ved Eksplosion af — til en Virksomheds eget Brug anlagt eller anskaffet — Acetylgasværk, ved Eksplosion af vandrørsopvarmet Bageovn, ved Eksplosion af Lokomobil eller ved Eksplosion af Natur- eller Sugegasanlæg inddrages under Forsikringen. Men iøvrigt tegnes Forsikring mod Eksplosionsskade kun efter Specialtari-fering, der foretages af Foreningen.

Efter Loven er Selskabets Ansvar ikke begrænset til Skade paa de forsikrede Genstande, der er en umiddelbar Følge af Forsikringsbegivenheden. Tværtimod siges det udtrykkeligt i § 79, at Selskabet erstatter ved Ildsvaade foraarsaget Skade paa en forsikret Genstand, selvom denne ikke er kommet i Brand. Og efter § 82 erstattes forsikrede Genstande, der bortkommer under Brand ved Tyveri eller paa anden Maade. Imidlertid bestemmes det normalt i Forsikringsbetingelserne, at indirekte Tab erstattes ikke. Meningen hermed er dog ingenlunde at begrænse Forsikringen til Skade ved Forbrænding eller Forkulning. Ingen betvivler, at Selskabet maa erstatte ogsaa Skade, der har af Brand fremkaldt Hede, Røg, Os, Sod, Eksplosion eller Kortslutning som nærmeste Aarsag. Paa den anden Side er der ved den omtalte Begrænsning ikke udelukkende tænkt paa Skade, der falder udenfor Forsikringen allerede ifølge den almindelige Regel om Tingsforsikring i § 36. Angaaende Erstatning for Værdiforringelse af kun delvis forarbejdede Varer som Følge af, at Apparater eller Maskiner til Viderebehandling af dem ødelægges eller ubrugbargøres ved Brand træffes saaledes undertiden mod Tillægspræmie særlig Aftale, hvorefter den sikrede skal bære 25 pCt. af Skaden. Mod Tillægspræmie, der sættes højere end ellers, om ikke den sikrede skal have en Selvrisko af nævnte

Størrelse, træffes ligeledes særlig Aftale om Erstatning for Skade paa et Bryggeris Beholdning af Øl i Gærings- eller Lagerkælder, et Maltgøreris under Tilberedning i Kølle værende Byg, et Svineslagteris til Afkøling anbragte Produkter eller et selvstændigt Køleværks til Opbevaring modtagne Varer som Følge af, at Køleapparater eller Kølle ødelægges eller ubrugbargøres ved Brand. At Skade ved Tyveri af forsikrede Genstande efter en Brand ikke erstattes, blot fordi der er en vis Aarsagsforbindelse mellem Branden og Tyveriet, følger modsætningsvis allerede af § 82, der angaar alene Bortkomst af Genstande under Brand. Udenfor Forsikringen falder formentlig ogsaa Skade ved reddede Dyr's Død som Følge af Sygdom, hvormed de smittes paa det Sted, hvor de paa Grund af Branden opstaldes. Erstattes maa derimod sikkert Værdiforringelse af en Hingst eller en Ko ved, at den af Skræk over Branden taber henholdsvis Bedæknings- eller Malkeevne, formentlig ligeledes en Kos Tilbagegang i Malkeevne som Følge af, at den efter Branden har maattet anbringes paa fremmed Sted¹²⁾. Ogsaa Regnskade paa reddede Genstande bør erstattes, for saa vidt ikke andet følger af de nedenfor i § 5 omtalte almindelige Regler. Undertiden hævdes det at være Selskabet uvedkommende, om Maskiner gaar ned i Værdi ved Ødelæggelse af Fabriksbygninger eller andre Maskiner, fordi de er uegnede til at anvendes i en anden Fabrik eller indpasses i et andet Maskineri. Herimod kan dog bl. a. indvendes, at Skaden i et saadant Tilfælde ikke indtræffer som senere Led i et Hændelsesforløb, men foreligger som umiddelbart Resultat af Branden, ligesom naar Dele af en Klædning eller et Spisestel værdiforringes ved, at andre Dele deraf gaar tabt.

Undertiden medforsikres Omkostninger ved Oprydning af Brandtomten. At saadanne Omkostninger ikke uden videre omfattes af Forsikringen, fastslaas i Dansk Tarifforenings Standardbetingelser, men følger iøvrigt allerede af Reglen i § 36. For saa vidt Værdien af Rudera, der findes ved Opryd-

¹²⁾ Jfr. dog U. f. R. 1894, 740 (H. R. D.).

ningen, dækker Omkostningerne derved, vil disse imidlertid blive godtgjort som Følge af, at kun Nettoudbyttet af Oprydningen kan fradrages i Erstatningen, eller, hvis Værdien af Rudera ikke fradrages, men disse tilfalder Selskabet, som Følge af, at der ikke kan være Pligt til at udlevere Rudera, medmindre Selskabet erstatter Omkostningerne.

Foruden Krig er efter Forsikringsbetingelserne i Reglen Oprør og borgerlige Uroligheder, ofte ogsaa Jordskælv og andre Naturforstyrrelser undtaget fra Forsikringen.

(2) a. Brandforsikring af en Bygning omfatter uden videre et vist Tilbehør, saaledes ikke blot Døre og Vinduer, derunder Forsatsvinduer, men ogsaa Tapeter, Paneler, Flisegulve, Parket, Linoleumsbelægning, Ringeledninger, Køkken- og Spisekammerindretninger, Grubekedler, Vandklosetter. De nærmere Regler om, hvad der hører med, er ikke altid de samme. I de for Landbygninger bestemte gensidige Selskaber er Ovne, Varmeanlæg, Gas-, Vand-, Kloak- og elektriske Lys- eller Kraftanlæg, Brandredskaber og, i de yngre Selskaber, Elevatorer ikke uden videre forsikret, men med Undtagelse af elektriske Belysningslegemer og Sikringer kan alle de nævnte Genstande medforsikres. I alle de gensidige Selskaber maa det særlig aftales, hvis Forsikringen skal omfatte indmurede Malerier. Medforsikres kan ogsaa de Inventargenstande, Maskiner eller Redskaber, der er i fast Forbindelse med Bygningen, endvidere Brøndredskaber, Gaardbelægning med Rørledninger, Broer, Bolværk, Hegn af Jern, Træ eller Sten, men ikke levende Hegn. Udenfor Forsikringen falder altid Radioapparater, med Undtagelse af Huselefonanlæg ogsaa Telefontelefoner.

I Reglen bestemmer Vedtægterne for de gensidige Selskaber, at hvad der ligger mere end en halv Meter under Jordlinie eller Kældergulv, er undtaget fra Forsikringen, om ikke andet aftales, eller kan undtages.

For Bygninger under Opførelse tegner de gensidige Selskaber særlige Korttidsforsikringer, der omfatter Materialer paa Byggepladsen.

b. Brandforsikring af Løsøre kan angaa bestemte Gen-

stande, men gælder almindeligvis Tingsindbegreb. Policen kan indeholde en eller flere Poster eller Positioner. Eksempler paa gængse Policeposter er (1) Indbo, (2) Landbrugets Produktbeholdninger, derunder ikke blot Produkter af egen Avl, men ogsaa indkøbte Beholdninger af Foderstoffer, Kunstgødning og andre til Forbrug bestemte Varer, (3) Besætning, (4) Handelsvarer af nærmere angiven Art og Inventar, (5) Maskiner, Værktøj og Redskaber og (6) Raastoffer, Materialer, Frembringelser under Arbejde og færdige Varer.

I Reglen gælder Forsikring af et Tingsindbegreb kun Genstande paa et bestemt Forsikringssted, der kan være angivet som en Etage af en Bygning, et Pakhus, en Plads, et Matrikelnummer eller lignende. Ved Forsikring af Indbo hæfter dog Selskabet efter § 83 med indtil 15 pCt. af Forsikringssummen eller, hvis det er mindre, med 3,000 Kroner for Skade paa Indbogenstande, der ved Forsikringsbegivenhedens Indtræden midlertidig befinder sig andetsteds, uanset om Faren der, hvor de befinder sig, er større end paa det angivne Forsikringssted. Og ved Landbrugsforsikringer bestemmer Forsikringsbetingelserne i Reglen, at Produkter, Besætning, Køretøjer og Redskaber er forsikret ikke blot paa Ejendommen, men ogsaa naar de er undervejs derfra eller dertil eller midlertidig befinder sig andetsteds. Endelig forekommer det ofte, at svævende Forsikring, gældende maaske overalt i Danmark eller indenfor en bestemt By, tegnes f. Eks for en Entreprenørs Materiel eller for Varer, en Afbetalingsforretning sælger med Ejendomsforbehold. Ved saadan Forsikring vil det aabenbart være vanskeligere end ved stedfast Forsikring at fastslaa med Sikkerhed, om Underforsikring foreligger. Er Forsikringen af et Tingsindbegreb stedfast, vil Flytning af enkelte dertil hørende Genstande have til Følge, at de ikke mere omfattes af Forsikringen. Men medfører Skifte af Bopæl eller Flytning af Forretning eller Fabrik, at hele Tingsindbegrebet flyttes, maa det vistnok afgøres efter § 83, om Flytningen har til Følge, at Selskabets Ansvar ophører ¹³⁾.

¹³⁾ Nedenfor § 13 (3).

Foruden Angivelse af Genstandenes Art og af Forsikringsstedet vil ved Forsikring af Tingsindbegreb ofte Angivelse af den Person, hvis Genstande forsikres, høre med til Individualisering af Risikoen. Gælder Forsikringen kun Genstande, der tilhører Forsikringstageren, vil Afhændelse af enkelte af disse have til Følge, at de udgaar af Forsikringen. Men medfører Salg af en Landejendom, Forretning eller Fabrik med Besætning, Produktbeholdninger, Inventar, Varelager eller Maskiner, at hele Tingsindbegrebet skifter Ejer, maa vistnok de almindelige Regler om Ejerskifte faa Anvendelse.

Undtaget fra Brandforsikring af Løsøre er efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser Krudt, andre Sprængstoffer og Fyrværkerisager samt Pedge, Værdipapirer, Stempel- og andre Værdimærker, Manuskripter, Dokumenter, Tegninger og Modeller. Men ofte medforsikres Tegninger og Modeller ifølge særlig Aftale. Malerier og Kunstgenstande omfattes uden videre af Forsikring af Indbo eller af Inventar. Ligeledes omfattes en Frimærkesamling uden videre af Forsikring og Indbo.

Ogsaa Motorkøretøjer er efter Standardbetingelserne undtaget, hvilket staar i Forbindelse med, at Kaskoforsikring af Motorkøretøj omfatter Skade ved Brand, Lynnedslag eller Eksplosion.

Omfattes brandforsikrede Genstande tillige af en Sø- eller anden Transportforsikring, erstattes efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser kun Skade, som Transportforsikringen ikke hæfter for. Fra svævende Forsikringer undtages Skade, som en stedfast Forsikring, en Forsikring af et individuelt Vareparti eller lignende dækker, eller som Postvæsenet, Statsbanerne, Toldvæsenet eller en Havn skal erstatte.

6. Genstand for Haglskadeforsikring, der drives af større gensidige Selskaber, er Afgrøder i Landbrug, Gartneri eller Havebrug samt Glas og Træværk i Drivhuse, Mistbænke eller lignende.

Haglskadeforsikring af Markafgrøder gælder i Reglen kun Skade, der foraarsages indenfor en bestemt Del af Aaret, f. Eks. i Tiden fra 1. April til 1. November.

7. Stormskadeforsikring, der tegnes baade selvstændig og som Led i Kombineret Grundejerforsikring, angaar Skade paa

forsikrede Genstande ved Storm eller Skypumpe. Undertiden kræves det, at Stormen skal have været orkanagtig. Men hvad der forstaas ved Storm eller orkanagtig Storm bestemmes ikke nærmere. Efter Standardbetingelserne for Kombineret Grundejerforsikring skal Skaden være direkte forvoldt ved Storm eller Skypumpe. Heri ligger dog ikke, at Selskabet er uden Ansvar for Skade, der tilføjes en forsikret Bygning f. Eks. ved, at et Træ eller en Flagstang vælter, eller at en Møllevinge styrter ned¹⁴). Men Skade ved Stormflod, Højvande eller Oversvømmelse undtages udtrykkelig. Som hørende under Brandforsikring undtages ogsaa Skade ved Ild eller Eksplosion som Følge af Storm.

Efter Standardbetingelserne for Kombineret Grundejerforsikring er Ejendommens grundmurede og haardttrækkede Bygninger stormskadeforsikrede. Udenfor Forsikringen falder derimod Drivhuse, Lysthuse og Skure samt Plankeværker, Stakitter og levende Hegn. Skorstene, hvis fri Del er over tre Meter, falder udenfor Forsikringen, om ikke andet er aftalt. Undtaget er endvidere visse Dele af de iøvrigt forsikrede Bygninger, nemlig Ruder og andet Glas, der hører under Glasforsikring, Træaltaner og Træverandaer, Skilte, Lysreklamer, Flagstænger, Vindfløje, elektriske Ledninger og andet udvendigt Tilbehør.

Ogsaa ved selvstændig Stormskadeforsikring, der drives, især paa Landet, af en Række gensidige Selskaber, er nogle Risici udelukket fra Forsikring og visse Dele af en iøvrigt forsikret Bygning undtaget. I Reglen forsikres saaledes ikke Bygninger under Opførelse, Ombygning eller Nedrivning eller Bygninger, der paa Grund af Ælde, daarligt Materiale, svag Konstruktion, mangelfuld Vedligeholdelse eller særlig udsat Beliggenhed er farlige Risici. Særskilt udelukkes ofte Teglværker, Kalkværker og Tørvefabriker, endvidere Drivhuse, Vindmøller, Vindmotorer og Dampskorstene, og undertiden undtages Skade, som tilføjes forsikrede Bygninger ved, at en Vindmølle, Vindmotor eller Dampskorsten styrter ned.

¹⁴) U. f. R. 1940, 927 (Ass. Soc. Resp.). Beskadigelse af Vægge og Puds ved Regn, der af Storm var pisket gennem Murværket, antoges at falde udenfor Forsikringen, U. f. R. 1933, 1005 (Ass. Soc. Resp.).

Det almindelige er dog, at Vindmøller, Vindmotorer og Dampskorstene kan forsikres, men Skade paa indvendige Dele af en forsikret Vindmølle eller Vindmotor erstattes kun, for saa vidt den skyldes Nedstyrtning af udvendige Dele. Ogsaa Drivhuse, Mistbænke og lignende forsikres af nogle Selskaber.

Ved farlige Ricici har den sikrede ofte en ikke ubetydelig Selvrisko.

8. Som Led i Kombineret Grundejerforsikring indgaar en Forsikring af Ejendommens Bygninger mod Vandledningsskade. Selvstændig forsikres dels Bygninger, dels visse Tingsindbegreb, navnlig Indbo og Varer, mod Vandledningsskade.

Forsikringen angaar Skade, der direkte forvoldes ved tilfældig Udstrømning af Vand fra Røranlæg for Tilførsel af koldt Vand, fra Afløbsrør for Spildevand, i Reglen ogsaa fra Centralvarme- eller Varmtvandsanlæg, naar saadanne findes, og undertiden tillige fra Sprinklere eller hydrauliske Anlæg. Udenfor Forsikringen falder derimod Skade, der skyldes Grundvand, Nedbør, Kloakvand, Højvande eller lignende. Og som hørende under Brandforsikring undtages Skade, der skyldes Brand, Lynnedslag eller Eksplosion.

Som tilfældig anses Udstrømning af Vand ikke blot, naar den er en Følge af Frostsprængning, Ødelæggelse ved Rust eller Materialefejl, men ogsaa naar den skyldes Forglemmelse af at lukke en Vandhane. Derimod er Udstrømningen ikke tilfældig, hvis den skyldes Ombygning af et Røranlæg. I Reglen er iøvrigt Skade ved Ombygning udtrykkelig undtaget, og efter Standardbetingelserne for Kombineret Grundejerforsikring gælder det samme Skade ved Reparation.

Direkte forvoldt ved Udstrømning af Vand kan næppe nogensinde Svampeskade anses at være. Ogsaa saadan Skade undtages udtrykkelig ved Standardbetingelserne for Kombineret Grundejerforsikring.

Ved Forsikring af Indbo mod Vandledningsskade hæfter Selskabet i Reglen for Skade, der i den sikredes Sommerbolig indtræder paa forsikrede Genstande, han har medtaget dertil, og med indtil 15 pCt. af Forsikringssummen for Skade

paa forsikrede Genstande, hvorsomhelst her i Riget de midlertidigt befinder sig, naar Skaden indtræder.

9. Ogsaa en Rørskadeforsikring indgaar som Led i Kombineret Grundejerforsikring. Forsikringen angaar Skade ved Frostsprængning paa indvendige Tilførselsledninger for Koldt vand, paa Vandstikledninger fra Forsyningsledninger i Gaden til den første Bygning, i hvilken Stikledningen føres ind, i Reglen ogsaa paa Centralvarme- eller Varmtvandsrør, naar saadanne findes, og ofte tillige paa Radiatorer samt Kummer og Cisterner til Vandklosetter. Udenfor Forsikringen falder derimod Skade paa andre Jordledninger end den nævnte Stikledning eller paa Afløbsrør for Spildevand. Endvidere siges det udtrykkelig i Standardbetingelserne, at Forsikringen omfatter ikke Skade paa Haner, Ventiler, Pumper, Ovne, Kummer, Kedler, Beholdere, Maskin-, Kraft- eller Sprinkleranlæg eller hydrauliske Anlæg. Endelig er Optøning af frosne Rør Selskabet uvedkommende.

10. Ved Glasforsikring af f. Eks. en Butiks Spejlglasser, Glasgenstande i Butiken eller Ruder i en Beboelsesejendom er Brud paa Glasset Forsikringsbegivenhed, hvorimod Skade ved Ridsning, Afsprængning af Fliser eller Afskalning ikke erstattes¹⁵⁾. Forsikringen gælder kun Glas, der er endelig anbragt i hel Stand paa dets blivende Sted og stadig befinder sig der, saaledes at Brud, der opstaar ved Indramning eller Indsætning af Glasset eller under Befordring deraf, falder udenfor Forsikringen. Undtaget fra denne er endvidere Skade, der indtræffer ved, at Arbejder foretages ved Glasset, dets Indfatning eller Murværk omkring det. Som hørende under Brandforsikring er endelig Brudskade ved Ildsaaade, Lynnedslag eller Eksplosion undtaget.

11. Ved Forsikring af en Bygning mod Husbukke- eller Svampeskade¹⁶⁾ skal Selskabet, naar Dele af Bygningen an-

¹⁵⁾ Skade paa Ruder i Jernkarne erstattes, selvom Brudet skyldes, at Bygningen har sat sig, eller at der har dannet sig Rust i Karmene, U. f. R. 1945, 211 (Ass. Soc. Resp.).

¹⁶⁾ Forsikringen kan være begrænset i Henseende til Svampearter, U. f. R. 1938, 468 (H. R. D.).

gribes af Husbukke eller Svamp, sørge for Udryddelse deraf og erstatte Skaden. Medfører Behandlingen, at der tilføjes Vægge, Lofter, Gulve, Tage eller andre Dele af Bygningen Skade, skal ligeledes denne erstattes. Ved Forsikring mod Husbukkeskade erstattes undertiden ogsaa Udgifter ved Hotelophold og lignende, naar Bygningen maa rømmes under Behandlingen. Men for Huslejetab eller Ulemper under Behandlingen ydes ikke Erstatning.

12. (1) Indbrudstyveriforsikring angaar Indbrudstyveri, der efter den af Dansk Tyveriforsikrings Forening vedtagne Normalpolice foreligger, (1) naar Tyven ved Vold mod Lukke eller ved Dirk, falsk eller tillistet Nøgle har skaffet sig Indgang i Bygning, i aflaaet Værelse, i Lofts- eller Kælderrum eller i Skur af mindst 1½ Meters Højde, (2) naar han er steget ind gennem Vindue eller Skorsten, og (3) naar han har stjaalet udstillede Genstande gennem Butiksrude, som han umiddelbart forinden har slaaet itu. Herefter falder Tyveri fra Automat, fra Udhængsskab eller fra Skur af mindre end 1½ Meters Højde udenfor Forsikringen¹⁷⁾.

Normalt angaar Indbrudstyveriforsikring Tingsindbegreb. Undtaget fra Forsikringen er efter Normalpolice Mønt- og Frimærkesamlinger samt Genstande, der befinder sig i Kolonihavehuse, i Sportsklubhuse, i Lysthuse, i Portrum, paa Trappegange, i Bygninger under Opførelse eller i dertil hørende Skure. Det samme gælder Forretningscykler og Motorkøretøjer, idet Risikoen for disse Genstandes Vedkommende omfattes af sædvanlig Cykletyveriforsikring eller Kaskoforsikring af Motorkøretøj. Ogsaa private Cykler falder i Reglen udenfor Indbrudstyveriforsikring. Naar ikke Cykletyveriforsikring er taget, omfatter dog Indbrudstyveriforsikring af Indbo Cykler, der henstaar i den sikredes af ham beboede Lejlighed.

Selskabets Ansvar er ikke begrænset til Tab ved, at Indbrudstyven stjæler forsikrede Genstande, men omfatter ogsaa anden Skade paa disse som Følge af Indbrudstyveri. Dog

¹⁷⁾ Jfr. ogsaa U. f. R. 1947, 310 (H. R. D.).

er Brandskade undtaget som hørende under Brandforsikring. Herved erindres, at efter § 82 anses Tyveri af Genstande under Brand som Brandskade.

Begrænset til Skade, der er direkte forvoldt ved Indbrudstyveri, er Forsikringen ikke efter Normalpolicen. Efter Omstændighederne maa Selskabet saaledes erstatte ogsaa Skade ved simpelt Tyveri, hvortil Indbrudstyveriet giver Anledning ved, at Indbrudstyven efterlader Lokalet i uafaaet Stand.

Angaar Forsikringen Indbo eller Varer, ydes Erstatning ikke blot for Skade paa de forsikrede Genstande, men — med indtil 5 pCt. af Forsikringssummen — ogsaa for Skade paa Døre, Vinduer eller Vægge i den sikredes Lejlighed eller Forretning, idet dog Skade paa Glasruder falder udenfor Forsikringen.

Normalpolicen indeholder visse særlige Regler om Indbrudstyveriforsikring af Indbo, hvorefter der skelnes mellem (1) Penge og Pengerepræsentativer i afaaet eller uafaaet Gemme, (2) Guld- og Sølvsaer samt Smykker, (3) Malerier, Kunstværker og Antikviteter samt særlig kostbare Strygeinstrumenter og (4) andet Indbo, navnlig Møbler, Gangklæder, Bøger, Linned, Sengklæder og Fødevarer. I de Lofts- og Pulterkamre, Tørreløfter og Kælderrum, der hører til den som Forsikringssted opgivne Lejlighed, gælder Forsikringen ikke Posterne (1)—(3) og kun med 10 pCt. af Forsikringssummen Post (4), og ogsaa i selve Lejligheden er Forsikringen af Post (1) stærkt begrænset.

I Tid, i hvilken Lejligheden er ubeboet f. Eks. paa Grund af Bortrejse eller Landophold, gælder, for saa vidt angaar Lejligheden, Forsikringen af Post (1) ikke, Forsikringen af Post (2) kun i indtil en Maaned og Forsikringen af Posterne (3) og (4) kun i indtil 5 Maaneder.¹⁸⁾ Men foruden i den Lejlighed, der er opgivet som Forsikringssted, gælder Forsikringen for alle fire Poster under Landophold her i Riget i Sommerlejligheden i indtil 5 Maaneder indenfor samme Forsikringsaar og for Post (4) samt for Armbaands- og

¹⁸⁾ Jfr. U. f. R. 1944, 837 (H. R. D.).

Lommeure hvorsomhelst de paagældende Genstande befinder sig, for saa vidt ikke særlig Forsikring for Stedet foreligger. Dog falder Indbo i ubeboet Sommervilla udenfor Forsikringen. Og det samme gælder Indbo, der er opmagasineret paa fremmed Sted, altsaa ikke i et til Lejligheden hørende Rum. Nogle Selskaber begrænser den ambulante Forsikring i Lighed med, hvad der efter § 83 gælder ved Brandforsikring af Indbo.

Det vil ses, at rede Penge og Pengerepræsentativer ikke som ved Brandforsikring undtages fra Forsikringen. Foruden den begrænsede Forsikring af Penge og Pengerepræsentativer i aflaaet eller uafaaet Gemme, der som nævnt indgaar i Indbrudstyveriforsikring af Indbo, har Normalpolicen særskilte Poster for (1) rede Penge i forsvarlig aflaaet Jernpengeskab, (2) rede Penge i andet aflaaet Lukke eller i uafaaet Kontrolapparat, (3) Værdipapirer og Sparekassebøger i forsvarlig aflaaet Jernpengeskab og (4) Værdipapirer og Sparekassebøger i andet aflaaet Lukke¹⁹⁾. Frimærker, Brevkort, Stempelmærker, Kuponer og lignende, der paa Grund af deres særlig lette Omsættelighed er mere udsat for Tyveri end Værdipapirer, betragtes som rede Penge.

(2) En Forsikring mod Ran og Røveri af Penge, Pengerepræsentativer eller Smykker er efter Normalpolicen knyttet til Indbrudstyveriforsikring af Indbo.

Ved Ran forstås efter Normalpolicen Tyveri, der er sket aabenlyst og uden Anvendelse af Vold, og som er bemærket af den sikrede eller en anden tilstedeværende Person. Røveri foreligger, naar en Genstand er frataget eller aftvunget vedkommende ved Vold eller Trusel om øjeblikkelig Anvendelse af Vold.

Forsikringen er ikke begrænset til et opgivet Forsikringssted, men gælder overalt her i Landet, hvor vedkommende opholder sig eller færdes.

Ogsaa en Forsikring mod Røveri af almindelige Indbogensstande er efter Normalpolicen knyttet til Indbrudstyverifor-

¹⁹⁾ Som aflaaet Lukke kan aflaaet Værelse ikke anses, U. f. R. 1940. 930 (Ass. Soc. Resp.).

sikring af Indbo. Denne Røveriforsikring gælder dog kun i selve Lejligheden, altsaa ikke i Lofts- eller Pulterkamre eller lignende.

Mod Ran og Røveri af Penge eller Værdipapirer fra Bude eller Ekspeditionspersonale tages ofte selvstændig Forsikring. Forsikringen kan angaa bestemte Personer eller f. Eks. et bestemt Antal Bude. I sidste Fald nedsættes Erstatningen forholdsmæssig, om flere Bude end angivet er benyttet den Dag, Ranet eller Røveriet finder Sted. Dog bortses fra lejlighedsvis Anvendelse af en Kontorfunktionær som Bud.

(3) Som Led i Kombineret Grundejerforsikring indgaar en Forsikring mod Bygningsbeskadigelse ved Indbrud, hvorved Ejeren af Ejendommen sikres paa lignende Maade som Indehaveren af en Lejlighed eller et Forretningslokale ved den Forsikring mod Skade paa Døre, Vinduer eller Vægge, der indgaar i Indbrudstyveriforsikring af Indbo eller Varer. Forsikringen gælder nemlig Skade, der ved Indbrud eller Forsøg derpaa tilføjes Murværk, Gulve, Lofter, Døre eller Vinduesindfatninger. Udenfor Forsikringen falder Drivhuse, Lysthuse og Skure, endvidere Skade paa Ruder eller andet Glas. Ej heller erstattes Skade paa indmurede Pengeskabe eller Boxe. Og som hørende under Brandforsikring undtages Skade ved Brand eller Eksplosion.

(4) Selskaber, der driver Virksomhed paa Landet, forsikrer ofte Indbo, Avlsredskaber, Besætning og Landbrugsprodukter mod saavel simpelt Tyveri som Indbrudstyveri, normalt dog saaledes, at den sikrede har en Selvrisko paa f. Eks. 20 pCt., for saa vidt angaar simpelt Tyveri.

Undertiden knyttes Forsikring for et mindre Beløb mod simpelt Tyveri som Tillæg til Indbrudstyveriforsikring af Indbo eller Varer.

Visse Genstande som f. Eks. Restaurationsgæsters Gardebegenstande forsikres undertiden mod simpelt Tyveri.

Ret udbredt er Vareautomatforsikring, hvorefter Erstatning ydes for Tyveri af Varer eller Penge fra en bestemt Automat, for Skade paa Automaten ved Tyveri eller Forsøg derpaa, og for Tyveri af Automaten. Skade paa Reklame-

glas erstattes kun, hvis særlig Aftale desangaaende er truffet. Og Tyveri fra Automaten ved Hjælp af falske Penge, Metalstykker eller lignende erstattes ikke.

Ogsaa Forsikring mod Tyveri af Varer fra Udhængsskab er ret udbredt.

Ved Cykletyveriforsikring erstattes Tyveri af den Cykle, Forsikringen angaar, undertiden ogsaa Tyveri af enkelte større Dele deraf.

Cykleparkeringsvagter tager undertiden Forsikring mod Tyveri af de Cykler, der betros den.

Ved Automobilparkeringsforsikring kan Automobilparkeringsvagter dække sig mod Ansvar for visse Automobilbeskadigelser og for Tyveri af Tilbehør eller Reservehjul til Automobilerne eller af Løseegenstande, der er efterladt i dem, med Undtagelse af Penge, Værdipapirer og Smykker.

13. Maskinforsikring angaar Maskiner og maskinelle Anordninger. Udenfor Forsikringen falder Remme, Snore, ombytligt Værktøj, Forme samt Fundamenter, Mur- og Træværk.

Forsikringsbegivenheden er Maskinhavari, hvorved forstaas Brud paa en Maskindel eller anden pludselig fremkommen Beskadigelse som f. Eks. Skade ved Kortslutning i en elektrisk Maskines Bevikling. Havariet behøver ikke at have ramt en forsikret Maskine, idet Skade paa en saadan erstattes, ogsaa naar den skyldes, at en ikke forsikret Maskine lider Havari. For Skade som Følge af normalt Slid, Tæring, Forbrænding eller Kedelsten ydes ikke Erstatning.

Skade ved Maskinhavari erstattes, uanset om Havariet skyldes Fejl i Materiale, Støbning, Konstruktion eller Montage, eller det skyldes Fejl i Betjeningen eller anden udefra kommende Paavirkning. Dog undtages i Reglen Skade ved Frost eller Oversvømmelse. Endvidere undtages Skade, der falder under Brandforsikring. Men Skade ved Eksplosion erstattes, for saa vidt den ikke omfattes af anden Forsikring.

Den sikrede har i Reglen en vis Selvrisiko.

14. Kreaturforsikring, der drives af talrige smaa gensidige Selskaber og en Del større, kan angaa en Besætning af en

eller flere Husdyrarter, altsaa et Tingsindbegreb, men gælder ofte bestemt angivne Dyr. Mest udbredt er Forsikring af Heste og Hornkvæg, men ogsaa Svin, Faar eller Geder forsikres undertiden.

Det er ikke altid de samme Farer, der forsikres imod. I mange Selskaber gælder Forsikringen Død som Følge af Sygdom eller Ulykke. Men den kan være begrænset paa forskellig Maade, saaledes til Død som Følge af visse smitsomme Sygdomme. Paa den anden Side gælder navnlig Hesteforsikring undertiden ogsaa Tilfælde, hvor Sygdom eller Ulykke har ikke Død, men nærmere bestemt Forringelse af Dyret til Følge. Ifølge Lov om Værn for Dyr Nr. 152 af 17. Maj 1916 § 4 gælder det ufravigeligt, at naar et sygt eller tilskadekommet Dyr skal slaas ned, fordi det ikke kan helbredes og vil komme til at lide unødigt, om det ikke slaas ned, yder Selskabet samme Erstatning, som det skulde have betalt, om Dyrets Død var indtruffet som umiddelbar Følge af Sygdommen eller Ulykken ²⁰⁾).

Skade, der omfattes af Brandforsikring, undtages ofte, men langtfra i alle Selskaber.

Den sikrede har i Reglen en betydelig Selvrisiko.

15. (1) Kautionsforsikring angaar Tab ved Uredelighed. Undertiden anvendes ikke Uredelighed, men Underslæb som Betegnelse for Forsikringsbegivenheden.

Forsikringen tjener som Form for Sikkerhedsstillelse ikke blot i private Forhold, men ogsaa hvor Krav om Sikkerhed har Hjemmel i Lovgivningen, saaledes som overfor visse af Statens Kassebetjente, Testamenteeksekutorer, Kuratorer i Konkursboer og Inkassatorer i Dødsboer. I private Forhold kan Forsikringen angaa Tab ved Uredelighed hos en eller flere bestemte Personer, hvem Penge eller Værdipapirer er betroet, eller hos samtlige Funktionærer i f. Eks. en Bank eller en Sparekasse. Hvad enten Forsikringen er kollektiv eller ej, betinger Selskabet sig Ansvarsfrihed for Tab som Følge af Uredelighed, der er begaaet, efter at den sikrede

²⁰⁾ Jfr. U. f. R. 1940, 31 (H. R. D.) angaaende Nedslagning af blind Hest.

har faaet Kundskab om tidligere Uredelighed hos vedkommende.

I det Omfang, i hvilket Selskabet har betalt Erstatning, indtræder det i den sikredes Krav mod den uredelige i Anledning af den begaaede Uredelighed.

(2) Ved Kreditforening indestaar Selskabet for Tab ved Ikke-Opfyldelse af en Fordring. De mest udbredte Former er Toldkreditforsikring, der angaar Toldvæsenets Fordringer ifølge Kreditoplag, Kreditlager eller anden Kreditordning, Belysningsforsikring, hvorved det Krav om Sikkerhed opfyldes, som nogle Kommuner stiller ved Levering af Gas og Elektricitet til Forretningsbrug eller lignende, Hypotekforsikring, der angaar ogsaa ved Pant i fast Ejendom sikrede Fordringer, og Garantier for Krediter eller Laan navnlig i Banker.

Selskabets Hæftelse kan have Karakter af simpel Kaution, Selvskyldnerkaution eller Tabskaution.

I det Omfang, i hvilket Selskabet har betalt Erstatning, indtræder det i den sikredes Fordring. Ofte vil Selskabet som Vilkaar for at overtage en Forsikring kræve Sikkerhedsstillelse.

16. (1) Ansvarsforsikring angaar Erstatningsansvar, den sikrede paadrager sig overfor Trediemand som Følge af en skadevoldende Begivenhed, F. A. L.s § 91. Udenfor Forsikringen falder Bødeansvar.

Omkostninger, der foranlediges af den sikredes Forsvar mod Krav fra Trediemands Side, og Renter, den sikrede er dømt til at betale af et Erstatningsbeløb, omfattes af Forsikringen, for saa vidt det efter Omstændighederne maa anses for rimeligt, at den sikrede har paadraget sig Udgiften, § 92. Hvad angaar Omkostninger, følger dette tildels af de nedenfor i § 6 omhandlede almindelige Regler. Men det kan være rimeligt, at den sikrede paadrager sig Omkostninger ved at nægte at betale til Trediemand uden Retsafgørelse eller ved at paaanke en afsagt Dom, selvom Selskabet ikke gør sin Ydelse af Erstatning afhængig deraf. Ofte bestemmes det dog i Forsikringsbetingelserne, at kun de Omkostninger godt-

gøres, der er afholdt med Selskabets Billigelse. Om Selskabets Pligt til at erstatte Renter og Omkostninger begrænses af en Selvriskobestemmelse, beror paa dennes Indhold. Formodningen maa være for, at Bestemmelsen begrænser Ansvar for Renter og, hvis den sikrede skal bære, ikke indtil et vist Beløb af hver Skade, men en bestemt Del deraf, ogsaa for Omkostninger.

Fornøden Sikkerhed til Afværgelse af Arrest for en Fordring, der hidrører fra et af Forsikringen omfattet Ansvar, skal ifølge § 93 stilles af Selskabet.

(2) a. Erhvervsansvarsforsikring angaar Erstatningsansvar, som en selvstændig erhvervsdrivende paadrager sig i sit Erhverv, altsaa f. Eks. som Læge, Dyrlæge eller Apoteker, som Husejer, som Land- eller Skovbruger, som Indehaver af en Handels-, Haandværks- eller Industrivirksomhed ²¹⁾).

De almindelige Forsikringsbetingelser fastslaaer en Række Begrænsninger i Selskabets Ansvar:

I Reglen kræves det, at Ansvar er begrundet i dansk Ret. Efter et Udkast til ny Forsikringsbetingelser, der er offentliggjort af et af Selskaberne nedsat Udvalg, skal dog denne Betingelse ikke gælde, men man tænker sig Forsikringen begrænset i stedlig Henseende.

Forsikringen gælder kun Ansvar i Anledning af, at Skade tilføjes Trediemands Person eller hans Ting, herunder saavel Dyr som fast Ejendom og Løsøre. Ved Skade paa Person dækkes Erstatningsansvar for saavel ikke-økonomisk som økonomisk Skade. Ved Tingsskade dækkes ikke blot Erstatning for Skaden paa Tingen, men lige saa vel Ansvar for Driftstab eller anden Skade, som Skaden paa Tingen har til Følge.

Kun Ansvar udenfor Kontraktsforhold dækkes. Klart udenfor Forsikringen falder herefter Erstatning, som den sikrede ifalder alene ifølge Vedtagelse af Konventionalbod eller anden Aftale om Ansvar. Men iøvrigt har Begrænsningen til

²¹⁾ En Maskinudstilling ansaas som Led i en Maskinfabriks Virksomhed, U. f. R. 1935, 647.

Ansvar udenfor Kontraktsforhold ikke saa stor selvstændig Betydning, som det kunde synes ved første Øjekast. I vidt Omfang falder Erstatning i Kontraktsforhold udenfor Forsikringen allerede som Følge af, at denne er begrænset til Ansvar i Anledning af Skade paa Trediemands Person eller Ting. Det gælder saaledes en Sælgers Pligt til at erstatte Prisforskellen paa Grund af Forsinkelse med Leveringen, i Reglen ogsaa hans Pligt til at erstatte Prisforskellen i Anledning af Mangler ved Salgsgegenstanden, formentlig ligeledes f. Eks. et Frøfirmas Ansvar for Driftstab ved Forringelse af Høstudbyttet paa Grund af, at leveret Frø var ukontraktmæssigt. Paa den anden Side gælder Forsikringen uanset den her omtalte Bestemmelse i vidt Omfang ogsaa Ansvar for Skade paa Trediemands Person eller Ting som Følge af, at en Kontrakt misligholdes. Der er saaledes Enighed om, at Lægers, Sygehuses, Sygeplejerskers, Jordemødres, Barberers og Frisørers Ansvarsforsikringer dækker deres Ansvar for Personskade ved Fejlbehandling. Endvidere antages en Husejers Forsikring at omfatte Ansvar for Skade paa Person ved Sammenbrud af en Trappe i Ejendommen, ogsaa naar den skaderamte Trediemand er Lejer i denne, i hvilket Tilfælde Ansaret kan støttes paa Lejekontrakten. Ansvar for Skade paa Person eller Ting som Følge af, at der — til Opfyldelse af en Salgs- eller Værkslejekontrakt — leveres en ukontraktmæssig eller farlig Ydelse, er ofte undtaget fra Forsikringen ved særlig Bestemmelse. I Lighed med, hvad der gælder i svensk Ansvarsforsikring er saadant Ansvar dog i nogle Selskaber dækket, hvis den sikrede ikke var vidende om Ydelsens Ukontraktmæssighed eller Farlighed. Og efter det nævnte Udkast til ny Forsikringsbetingelser er det paa-gældende Ansvar dækket i Tilfælde af Fejludlevering²²⁾. Herefter synes det at burde antages, at Begrænsningen til Ansvar udenfor Kontraktsforhold ikke fritager Selskabet for Ansvar som nævnt, altsaa f. Eks. ikke for Ansvar for Syg-

²²⁾ For Detailhandelens Vedkommende skal Forsikringen kunne udvides til at dække Ansaret i alle Tilfælde, hvor den sikrede ikke var eller burde være bekendt med Ydelsens ukontraktmæssige eller farlige Egen-skaber.

dom i en Kreaturbesætning, der forvoldes ved den sikredes Levering af daarligt Foder eller af et smittefarligt Husdyr, eller for Ansvar for en Persons Tilskadekomst ved Benyttelse af en af den sikrede leveret usolid Stige. Kun maa det følge af den her omtalte Begrænsning, at Selskabet hæfter ikke, naar Ansaret begrundes alene ved Garanti af den sikrede mod en Egenskab ved den leverede Ydelse. At en Restauratørs Ansvarsforsikring omfatter Skade paa Gæsters Person eller Tøj som Følge af Fejl ved Serveringen, kan næppe være tvivlsomt. Hvad angaar Arbejdsforhold, maa Forsikringen, som det ofte siges udtrykkelig, omfatte Ansvar, den sikrede efter almindelige Erstatningsregler kan ifalde for Skade paa Arbejderens Person, men ikke videregaaende Ansvar ifølge Aftale om Forholdet eller særlige Retsregler derom, saaledes ikke den Erstatning, det kan medføre, om den sikrede undlader at afgive sin Risiko efter Lovgivningen om den sociale Ulykkesforsikring til et Forsikringsselskab. Hvad endelig Varetægtsforhold angaar, indeholder Forsikringsbetingelserne en særlig Bestemmelse, der for disse Forholds Vedkommende gør den her omtalte Begrænsning af Forsikringen betydningsløs.

Efter Varetægtsbestemmelsen omfatter Forsikringen ikke Skade paa Ting, som den sikrede har til Laan, Leje, Forvaring, Forhandling, Bearbejdelse, Istandsættelse, Rensning eller anden Behandling. For visse Varetægtsforholds Vedkommende fraviges dog denne Regel. Det er saaledes almindeligt, at Garderobeforvalteres, Hotelejeres og Restauratørers Ansvarsforsikringer dækker deres Ansvar for Tøjstykker, Gæster har givet dem i Forvaring. En Fødekliniks Forsikring er, skønt særlig Aftale desangaaende ikke var truffet, antaget at omfatte Ansvar for Fejludlevering af en Patients Tøj til Trediemand²³⁾. Det maa have Formodningen for sig, at Dyrlægers eller Staldforpagteres Forsikringer skal omfatte deres Ansvar for Skade paa Dyr, de har under Behandling eller Varetægt. Kun afgøres det vistnok i Reglen ved særlig

²³⁾ U. f. R. 1943, 932.

Aftale, om en Dyrlæges Forsikring skal dække hans Ansvar for Kastrationsskade. For Smedemestres Forsikringer bestemmes det ofte, at ogsaa Ansvar for Skade paa Heste som Følge af fejlagtigt Beslag er dækket. Efter Udkastet til ny Forsikringsbestemmelser kan Landbrugeres Forsikringer udvides til at omfatte Ansvar for Skade paa Ting, der er overgivet den sikrede til Befordring, paa Dyr, der er overgivet ham til Bedækning, paa laante eller lejede Heste eller Vogne med Tilbehør eller paa Landbrugsmaskiner, der drives med dyrisk eller mekanisk Kraft.

Ved Varetægtsbestemmelsen undtages kun Skade paa Ting som nævnt fra Forsikringen, altsaa ikke f. Eks. Ansvar for en Persons Tilskadekomst ved Benyttelse af en Stige paa Grund af mangelfuld Istandsættelse eller for Beskadigelse af andre Genstande ved en Lysekrones Nedstyrtning af lignende Grund. Undertiden kan det være tvivlsomt, om der foreligger Skade paa Ting som nævnt eller paa anden Genstand. Efter de svenske Ansvarsbetingelser gælder Varetægtsbestemmelsen ved Istandsættelse af en Bygning kun Ansvar for Skade paa den Del af Bygningen, som er „föremål för åtgärd eller verksamhet“, og paa „därmed förbunden eller ansluten del, som i direkt samband med åtgärden eller verksamheten normalt udsättes för risk för skade“, og denne Begrænsning i Bestemmelsens Rækkevidde synes antaget at gælde ogsaa hos os²⁴). Formentlig maa da en lignende Begrænsning gøres med Hensyn til Ansvar for Skade, der ved Istandsættelse af en Del af et Skib, et Centralvarmeanlæg eller et andet teknisk Anlæg tilføjes de øvrige Dele deraf. Efter Udkastet til ny Forsikringsbetingelser undtages ved særlig Bestemmelse, der staar sideordnet med Varetægtsbestemmelsen, „Skade paa Ting, der bearbejdes eller behandles af sikrede eller hans Folk eller findes i saadan Forbindelse

²⁴) Ansvar for Ødelæggelse af en Ejendoms Ruder under Sandblæsning af dens Facade er saaledes antaget dækket, U. f. R. 1941, 724 (H. R. D.). Derimod antoges en Kleinsmeds Forsikring ikke at omfatte hans Ansvar for Skade paa en Butiksrude ved Paaskrunding af en Messingskinne paa Vinduessprossen, U. f. R. 1921, 335.

med Ting, hvorpaa der arbejdes, at der foreligger en nærliggende Mulighed for Skadestilføjelse“.

Højesteret²⁵⁾ har fastslaaet, at paa Ansvar, den sikrede var ifaldet i Anledning af, at en hos ham opstaldet Hest havde maattet slaas ned, fordi den var blevet sparket af en anden Hest, kom Varetægtsbestemmelsen ikke til Anvendelse, idet Ansvar var begrundet ikke i Forsømmelse med Hensyn til Pligter ifølge Opbevaringsforholdet, men alene i D. L. 6—10—5. Herefter maa formentlig ogsaa Ansvar for Skade paa en Ting, en Haandværker har til Istandsættelse, være dækket af hans Forsikring, hvis Ansvar alene begrundes i D. L. 3—19—2, idet Skaden er forvoldt af en Medhjælper under Udførelse af et Hverv for Haandværkeren, der er uden Forbindelse med Opfyldelse af dennes Pligter med Hensyn til Tingen. Derimod kan det næppe antages, hvad dog er hævdet, at Varetægtsbestemmelsen angaar alene Fagfejl, men ikke Ansvar for saadanne Fejl, som begaas i det almindelige Dagligliv, saaledes at f. Eks. en Haandværkers Forsikring omfatter Skade paa en Ting, som et Bud efter Istandsættelse bringer tilbage til Ejeren. Ved nogle af de Forhold, Bestemmelsen angaar, navnlig Laan og Leje, er en Sondring mellem Fagfejl og dagligdags Fejl mindre naturlig. Og at Bestemmelsen ikke tager Sigte paa at undtage Ansvar for Fagfejl fra Forsikringen, følger allerede af dens Begrænsning til Ansvar for Skade paa Ting, som den sikrede har til Laan, Leje, Forvaring, Forhandling, Befordring, Bearbejdelse, Istandsættelse, Rensning eller anden Behandling. Varetægtsbestemmelsen anvendes iøvrigt ogsaa ved Privat- og Familieansvarsforsikring, hvor en Sondring mellem Fagfejl og andre Fejl ikke kan gøres.

Efter det anførte kan det ikke undre, at de svenske Ansvarsforsikringsbetingelser og det danske Udkast til ny Betingelser ikke i al Almindelighed undtager Ansvar i Kontraktsforhold fra Forsikringen, men foruden Særbestemmelser som de omtalte indeholder Regler, hvorefter henholdsvis Ansvar,

²⁵⁾ U. f. R. 1941, 761 (Dissens af to Dommere).

der alene er begrundet i *derom* truffet Aftale, og Ansvar for Undladelse af at opfylde Aftaler, herunder Garantitilsagn, er undtaget.

I Reglen undtages Ansvar for Skade paa Ting ved Røg, Sod, skadelige Luftarter, Damp, Fugtighed, ved langsom Indtrængen af Vand eller ved Spildevand fra industrielle Anlæg fra Forsikringen, hvilket maa ses i Forbindelse med, at hvor saadan Skade opstaar, er Faren for Gentagelse ofte stor.

Ansvar for Skade paa Ting ved Ildsvaade eller Eksplosion undtages, hvis ikke andet er aftalt. Er Ansvar herfor medforsikret, maa ogsaa Ansvar for saadan Skade ved Røg eller Sod, som er Brandskade, være dækket.

Ogsaa Ansvar for Skade paa Ting ved Jordsænkning, Udgravnings- eller Nedramningsarbejde undtages, hvis ikke andet er aftalt. Undtagelsen omfatter dog næppe saadanne Grøfte- eller Dæmningsarbejder, som er almindelig forekommende paa Landet.

Som hørende under lovpligtig Ansvarsforsikring undtages Ansvar for Skade, der er forvoldt ved Benyttelse af Motor-køretøj eller Luftfartøj²⁶⁾. Ligeledes undtages Ansvar for Skade ved Benyttelsen af Søfartøj, hvilket Ansvar jo i et vist Omfang dækkes af Søforsikringen.

Ofte er endelig Ansvar overfor Ægtefælle og andre Familien-medlemmer, med hvem den sikrede har fælles Husstand, undtaget fra Forsikringen. Efter Udkastet til ny Forsikringsbetingelser gælder den paagældende Bestemmelse dog kun Ansvar for Skade paa Ting, som tilhører den sikredes til Husstanden hørende Familiemedlemmer.

b. Som Led i Kombineret Grundejerforsikring indgaar en Forsikring mod det Ansvar, den sikrede kan ifalde som Ejer eller Bruger af en fast Ejendom.

Til selvstændig Forsikring mod Vandledningsskade er undertiden knyttet en Forsikring mod Ansvar for saadan Skade.

c. Privatansvarsforsikring angaar Ansvar, en bestemt Person paadrager sig i Privatlivet.

²⁶⁾ Formentlig angaar Undtagelsen kun Ansvar, der hører under den lovpligtige Forsikring, jfr. Ass. Soc. Resp. i U. f. R. 1936, 920.

Familieansvarsforsikring angaar Ansvar, en bestemt Person og Familiemedlemmer, der hører til hans Husstand, eller nogle af disse, navnlig Ægtefælle og Børn under en vis Alder (18 eller 21 Aar), paadrager sig i Privatlivet. Undertiden hører ogsaa Børn under en vis Alder, der opholder sig udenfor Hjemmet, til Kredsen af de sikrede.

Privat- og Familieansvarsforsikring begrænses i det hele paa lignende Maade som Erhvervsansvarsforsikring²⁷⁾. Uden særlig Aftale er desuden Ansvar for Skade ved Kørsel eller Ridning i Reglen kun dækket, for saa vidt det er laante eller lejede Heste, der benyttes. Ogsaa Ansvar for Hunde undtages, hvis ikke andet aftales. Som hørende under Jagtforsikringen er endelig Ansvar for Skade ved Udøvelse af Jagt undtaget²⁸⁾. Derimod dækker Forsikringen Ansvar for Skade ved Benyttelse af Skydevaaben iøvrigt.

Som paadraget i Privatlivet anses Ansvar ved Benyttelse af fast Ejendom, der udelukkende tjener til Beboelse af vedkommende og hans Husstand.

d. For Dommere, Sagførere og Revisorer tegnes Forsikring mod det Ansvar for Formueskade, de kan paadrage sig i deres Virksomhed. Forsikringen er altsaa ikke som den sædvanlige Erhvervsansvarsforsikring og Privat- eller Familieansvarsforsikringen begrænset til Ansvar i Anledning af Skade paa Person eller Ting. Undertiden er tværtimod saadant Ansvar undtaget fra Forsikringen. Denne er ej heller begrænset til Ansvar udenfor Kontraktsforhold, men angaar for Sagføreres og Revisorers Vedkommende fortrinsvis netop kontraktmæssigt Ansvar. Af Forholdets Natur maa dog følge, at Ansvar er undtaget, som den sikrede ifalder alene ifølge Aftale derom. Og som hørende under Kautionsforsikring undtages Ansvar ifølge Medhjælperes Uredelighed.

(3) a. Lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøj angaar oftest en bestemt Motorvogn eller Motorcykle. I Lighed med, hvad der gælder med Hensyn til Kaskoforsikring af Mo-

²⁷⁾ Ansvar for Skade, den sikrede som Gæst tilføjer et Hotel, antages omfattet af Forsikringen, U. f. R. 1945, 232 (H. R. D.).

²⁸⁾ Undtagelsen omfatter Spurveskydning, U. f. R. 1944, 952.

torkøretøj, kan dog en Forhandler eller Reparator, hvem Politiet har udleveret Prøveskilte til vedvarende Brug ved Kørsel i visse Øjemed, tage Ansvarsforsikring, der angaar et hvilket som helst med et bestemt Sæt Prøveskilte forsynet Køretøj.

Forsikringen skal ifølge § 39 i Loven om Motorkøretøjer omfatte ethvert Erstatningskrav, som i Medfør af Lovens § 38 kan gøres gældende mod den, der var ansvarlig for Køretøjet, da Skaden indtraf. Efter de almindelige Forsikringsbetingelser gælder Forsikringen tillige Erstatningskrav, der opstaar i Norge, Sverige, Finland, Sydslesvig eller Holsten i Medfør af der gældende Lovgivning om Motorkøretøjer, og ved særlig Aftale kan Forsikringen udvides yderligere. Udenfor Forsikringen falder derimod Erstatningskrav, der ikke kan støttes paa nogen Bestemmelse i Lovgivningen om Motorkøretøjer. Men denne Begrænsning fraviges i et vist Omfang i Selskabernes Praksis, saaledes som det ogsaa er naturligt, fordi Ansvar for Skade, der sker ved Benyttelse af Motorkøretøj, undtages fra Erhvervs-, Privat- og Familieansvarsforsikring²⁹⁾.

I Forhold til den skaderamte Trediemand gøres ingen Undtagelser fra Forsikringen, og for saa vidt angaar det Ansvar i Medfør af § 38 i den danske Lov om Motorkøretøjer, som Forsikringen skal omfatte, kan ingen Undtagelser gøres i Forhold til ham.

Som ved den Ansvarsforsikring, der indgaar som Led i Søforsikring af Skib eller Fragt, bestemmes Ansaret i Tilfælde af Sammenstød med Skyld paa begge Sider efter Dobbeltkravsreglen³⁰⁾.

b. Lovpligtig Ansvarsforsikring af Luftfartøj skal ifølge § 39 i Loven om Luftfart omfatte ethvert Erstatningskrav, som indenfor dansk Omraade opstaar for Skade som Følge af Luftfarten paa Person eller Ting udenfor Fartøjet, altsaa ikke blot Krav i Medfør af Lovens §§ 36 og 37.

En af Ministeriet for offentlige Arbejder krævet Forsikring af fremmed Luftfartøj, der ifølge Overenskomst med ved-

²⁹⁾ Jfr. Note 26.

³⁰⁾ U. f. R. 1934, 827.

kommende Stat eller særlig Tilladelse benyttes til Luftfart inden for dansk Omraade, skal omfatte Erstatningskrav, der har Hjemmel i nævnte Lovs §§ 36 og 37.

c. Hundeansvarsforsikring skal ifølge § 15 i Loven om Hunde tages for enhver Hund, der skal anmeldes til Politiet (Sognefogeden). I Forhold til Trediemand maa Forsikringen ikke begrænses, Begh. Nr. 259 af 1. Sept. 1937 § 2.

d. Jagtforsikringen angaar Skade, der ved Skydning under Jagt her i Landet direkte forvoldes Trediemand, altsaa ikke blot Skade, for hvilken den sikrede er ansvarlig, Begh. Nr. 58 af 18. Marts 1932 § 5. Undtaget fra Forsikringen er navnlig Brandskade og Skade, mod hvilken lovpligtig Ulykkesforsikring er eller skulde være taget.

17. Mod Tab af Fortjeneste som Følge af en nærmere bestemt Forsikringsbegivenhed sikrer Erhvervsdrivende sig ofte ved at tage Driftstabsforsikring.

Dansk Tarifforenings Medlemmer tegner Driftstabsforsikringer, der ligesom de paa Foreningens Standardbetingelser tegnede Brandforsikringer angaar Skade ved Ildsvaade, ved Lynnedslag, der ikke fremkalder Brand, ved Eksplosion af Gas fra offentligt Gasværk eller ved Dampkedeleksplosion, og som kan udvides til at omfatte ogsaa Skade ved Motoreksplosion eller visse andre Tilfælde af Eksplosion. Den Skade, Forsikringen dækker, er Tab af Fortjeneste i en Ansvarsperiode paa 1, 3, 6 eller 12 Maaneder, regnet fra Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Fortjenesten bestemmes som Nettofortjenesten med Tillæg af den Del af Bruttofortjenesten, der medgaar til Dækning af visse faste Omkostninger, nemlig Rente af laant — i Virksomheden anbragt — Kapital, Ejendomsskatter, kontraktmæssige Lejeafgifter, fast Løn til Bestyrelsesmedlemmer, Direktører, Arbejdsledere og andre Funktionærer med Ret til mindst en Maanedes Opsigelsesvarsel, Kontingenter til faglige Foreninger, Forsikringspræmier, Udgift til Telefon og normale Afskrivninger. Ønskes andre faste Omkostninger inddraget under Forsikringen, maa særlig Aftale træffes. Undertiden medforsikres indtil 4 Ugers Løn til Arbejdere.

Driftstabsforsikring tegnes ikke sjældent med Dagpenge, det vil sige med Tilføjelse om, hvorledes den af Forsikrings-tageren angivne aarlige Fortjeneste fordeler sig over Aaret. Erstatning ydes da med indtil Dagpengebeløbet pr. Dag, naar Virksomheden er fuldstændig standset. Fordelagtig for den sikrede er denne Form for Driftstabsforsikring ikke, idet Underforsikring kan fremkomme i en Del af Aaret, selvom den virkelige aarlige Fortjeneste er mindre end den angivne.

Driftstabsforsikring tages undertiden ogsaa mod Tab af Fortjeneste ved Brand, Lynnedslag eller visse Eksplosioner i en anden Virksomhed end den sikredes, saaledes i Elektricitetsværk eller Fabrik, hvorfra den sikrede modtager Strøm eller Varer.

Huslejetabsforsikring, som bl. a. nogle af de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber tegner, angaar Tab af Husleje i en vis Ansvarsperiode som Følge af Brand, Lynnedslag eller visse Eksplosioner.

Som Led i Kombineret Grundejerforsikring indgaar en Forsikring mod Huslejetab som Følge af Brand eller af saadan Storm- eller Vandledningsskade, som Forsikringen omfatter. Huslejetab som Følge af Brand erstattes dog kun, for saa vidt det ikke er dækket ved anden Forsikring. Efter de af et stort Antal Selskaber vedtagne Standardbetingelser er Ansvarsperioden et Aar.

Nogle Selskaber forsikrer mod Driftstab som Følge af Maskinhavari.

En vis Avanceforsikring indgaar, som tidligere omtalt, i Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse. I Reglen har Selskaberne fundet det betænkeligt at tegne Avanceforsikring udenfor Transportforsikringen. I den seneste Tid er de dog kommet ind derpaa.

I Kaskoforsikring af Skib mod Krigsfare indgaar, som ligeledes tidligere omtalt, en vis Driftstabsforsikring.

§ 5. Almindelige Begrænsninger af Selskabets Ansvar.

1. (1) Ifølge F. A. L.s § 18 er Selskabet ansvarsfrit, hvis den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden forsætlig, og har han fremkaldt den ved en Uagtsomhed, der under de foreliggende Omstændigheder maa betegnes som grov, afgøres det under Hensyn til Skyldgraden og Omstændighederne iøvrigt, om Erstatning skal ydes og i bekræftende Fald med hvilket Beløb. Fra disse Regler gælder dog visse Undtagelser. Ved Ansvarsforsikring og Livsforsikring hæfter Selskabet efter § 18 fuldtud, selvom Forsikringsbegivenheden er fremkaldt ved grov Uagtsomhed af den sikrede. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring kommer det i Forhold til den skaderamte Trediemand ej heller i Betragtning, om den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden forsætlig. For alle Forsikringsarter fastslaas i § 19, at ingen af Reglerne i § 18 om Bortfald eller Begrænsning af Ansaret faar Anvendelse, naar den sikrede var under 14 Aar, eller han paa Grund af Sinds sygdom, Aandssvaghed, forbigaaende Sindsforvirring eller lignende Tilstand manglede Evnen til at handle fornuftmæssig. Og det samme gælder, naar Forsikringsbegivenheden er fremkaldt ved en Handling, der foretages til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at den maa anses forsvarlig.

Bortfald eller Begrænsning af Ansaret for Tilfælde, hvor den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden ved simpel Uagtsomhed, hjemler Loven ikke. Ved Afgørelse af, om grov Uagtsomhed er udvist, maa formentlig Hensyn tages til individuel Underlegenhed som Følge af høj Alder, Blindhed, Døvhed eller lignende.

Det kan aftales, at Selskabet skal være ansvarsfrit, naar

den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden ved grov Uagtsomhed eller under selvforskyldt Beruselse, og at det skal have Ret til at afkorte indtil 5 pCt. i Erstatningen, naar den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden ved simpel Uagtsomhed, § 20. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring er dog Aftale herom uden Virkning i Forhold til den skaderamte Trediemand.

Om selvforskyldt Beruselse, naar særlig Aftale desangaaende ikke er truffet, er grov eller simpel Uagtsomhed¹⁾ eller slet ikke kan betragtes som et uagtsomt Forhold, vil afhænge af Omstændighederne.

Reglerne i § 19 kan fraviges ved Aftalen²⁾.

Er der flere sikrede, maa det afgøres særskilt for hver af disse, om Selskabet er helt eller delvis ansvarsfrit paa Grund af hans forsætlige eller — groft — uagtsomme Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden. Er Selskabet ansvarsfrit overfor Ejeren af en Ting, men ikke overfor en Panthaver eller anden Indehaver af Ret i Tingen, maa det formentlig indtræde i vedkommendes Ret mod Ejeren i det Omfang, i hvilket det har betalt ham Erstatning.

(2) Ved et Par Særbestemmelser hjemler Loven Ansvarsfrihed for Selskabet i visse Tilfælde, hvor en anden end den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden. Ifølge § 85 faar nemlig Reglerne i §§ 18 og 19 ved Brandforsikring tilsvarende Anvendelse, naar Forsikringsbegivenheden er fremkaldt forsætlig eller ved grov Uagtsomhed af den sikredes med ham samlevende Ægtefælle³⁾. Og ved Livsforsikring paa Dødsfald gælder ifølge § 100, at naar den, paa hvis Dødsfald Forsikringen er tegnet, har berøvet sig Livet paa et Tidspunkt, hvor Forsikringen ikke har været i Kraft uafbrudt i de sidste to Aar, er Selskabet ansvarsfrit, medmindre det maa anses

¹⁾ Jfr. U. f. R. 1941, 297 (H. R. D.) og 1945, 1125.

²⁾ Domstolene synes ret tilbøjelige til at anse Reglen angaaende Børn under 14 Aar og Personer uden Evne til at handle fornuftmæssig fraveget, U. f. R. 1928, 270 (H. R. D.) og 1945, 885.

³⁾ Har Selskabet i Uvidenhed om Ægtefællens Skyld udbetalt Erstatning, kan denne søges tilbage, U. f. R. 1939, 1041 og 1044 (H. R. D.).

godtgjort, at Forsikringen er taget eller paany sat i Kraft uden Tanke paa Selvmordet, og at dette vilde være begaaet, selvom Forsikringen ikke havde foreligget.

Undtagen i Forholdet til den skaderamte Trediemand ved lovpligtig Ansvarsforsikring kan Selskabet betinge sig Ansvarsfrihed, naar en anden end den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden forsætlig eller ved grov Uagtsomhed, og Ret til at afkorte indtil 5 pCt. i Erstatningen, naar en anden end den sikrede har fremkaldt Forsikringsbegivenheden ved simpel Uagtsomhed, § 20. Ved Forsikring mod Vandledningsskade kan det saaledes aftales, at en til § 85 svarende Regel skal gælde. Efter Dansk Tyveriforsikrings Forenings Normalpolice for Indbrudstyveriforsikring dækkes ikke Skade, i hvis Forøvelse et Medlem af den sikredes Husstand eller Forretningspersonale har været delagtig. Angaaende Forsikring af fremmed Interesse bestemmer Sf. K.s § 98, at naar den Genstand, hvortil den forsikrede Interesse knytter sig, er i Forsikringstagerens Varetægt, har hans Foraarsagelse af Forsikringsbegivenheden under tilsvarende Betingelser samme Virkning som den sikredes Foraarsagelse deraf. En saaledes begrænset Ansvarsfrihedsregel fastslaas formentlig ogsaa ved den i Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring indeholdte og i det hele ved Tingsforsikring almindelige Bestemmelse, hvorefter Forsikringstagerens forsætlige eller groft uagtsomme Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden har samme Virkning, som Loven tillægger tilsvarende Forhold fra den sikredes Side, idet Bestemmelsen maa antages at tage Sigte paa de normale Tilfælde, hvor den forsikrede Genstand er i Forsikringstagerens Varetægt. Efter de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter er den Erstatning, som Ejeren af Ejendommen ikke har Ret til paa Grund af hans forsætlige eller — groft — uagtsomme Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden, forbeholdt Panthavere og andre i Ejendommen berettigede, men kun for saa vidt de ikke kan opnaa Fyldestgørelse af Pantet eller Ejerens øvrige Formue. Og andre Brandforsikringsselskaber har ved Udstedelse af Deklarationer i vidt

Omfang sikret Kreditinstitutioner en tilsvarende Ret for Tilfælde, hvor de har Pant i fast Ejendom, baade med Hensyn til Erstatning ifølge Brandforsikring af Bygningerne, og for saa vidt angaar saadant Løsøre, som efter Loven om Tinglysning omfattes af Pantet i Ejendommen, med Hensyn til Erstatning ifølge Brandforsikring af Løsøre.

Efter Indholdet af § 20 synes Selskabet ikke at kunne betinge sig Ansvarsfrihed udover, hvad der følger af det anførte, for Tilfælde, hvor Forsikringsbegivenheden er fremkaldt af en anden end den sikrede under selvforskyldt Beruselse.

Uden Aftale derom kan forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden af en anden end den sikrede i Almindelighed ikke medføre Ansvarsfrihed for Selskabet udenfor de i §§ 85 og 100 omhandlede Tilfælde. Som givet alene for Brandforsikring, kan saaledes Reglen i § 85 i hvert Fald ikke gælde de andre Arter af Forsikring, som Loven har nærmere Regler om, hvorimod den maaske kan anvendes analogt ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand⁴⁾. Da §§ 18—20 ikke indeholder nogen til § 50, 2. Stk. svarende Bestemmelse, maa det endvidere antages, at selvom den forsikrede Genstand ved Tingsforsikring af fremmed Interesse er i Forsikringstagerens Varetægt, kan hans Skyld i Forsikringsbegivenhedens Indtræden ikke uden særlig Aftale have samme Betydning som den sikredes Skyld deri. Og at Skyld hos en Person, der handler paa den sikredes Vegne eller som Medhjælper for ham, langt fra altid kan have Virkning som den sikredes egen Skyld, er utvivlsomt. Ved Livs-, Syge- eller Ulykkesforsikring kan en saadan Persons Fejl eller Forsømmelse sikkert aldrig medføre Begrænsning af Selskabets Ansvar uden Aftale derom. Ved Skadesforsikring kan Forseelse af en underordnet Medhjælper ikke komme i Betragtning. Og Forseelse af en Person, der handler selvstændig i Udførelse af et Hverv for den sikrede, maa i hvert Fald ofte være uden Betydning, endog naar vedkommende er

⁴⁾ Efter § 19 i den norske Lov om Forsikringsaftaler gælder den til § 85 svarende Regel saavel Hysdyr- som Brandforsikring.

i ledende Stilling, og han har den forsikrede Genstand i sin Varetagt. Højesteret har saaledes tilkendt et Aktieselskab, der foruden flere andre Virksomheder ejede en Tagpapfabrik, fuld Brandforsikringserstatning i et Tilfælde, hvor Fabriken var nedbrændt som Følge af, at dens Driftsleder, der tillige var Medlem af Selskabets Bestyrelse og ejede en Trediedel af dets Aktier, for at efterse en Kande havde strøget en Tændstik i kort Afstand fra en med brændbar Vædske fyldt Kumme⁵⁾ Højesteret finder sit Resultat begrundet allerede „under Hensyn til Beskaffenheden af den foretagne Handling“. Da det kunde være overladt en underordnet Medhjælper eller en selvstændig Haandværker at foretage Eftersynet, vilde det næppe heller have Betydning for Præmieberegningen, om en Fejl som den nævnte medførte Ansvarsfrihed, naar den var begaaet af Driftslederen. Af stor Betydning for Bedømmelsen af en Risiko kan det derimod være, om Selskabet skal hæfte for Fejl eller Forsømmelser, som kun Personer i ledende Stilling kan begaa. Men den sikrede har Behov for at være dækket i hvert Fald i alle Tilfælde, hvor en Medhjælper har fremkaldt Forsikringsbegivenheden ved en Handling, som det er naturligt at overlade Medhjælperen at udføre. For Søforsikring fastslaar da ogsaa Sf. K.s § 70, at for saa vidt ikke Undtagelse er gjort, hæfter Selskabet for Fejl eller Forsømmelser ikke blot af Mandskabet eller af andre Personer i Skibets Tjeneste, men ogsaa af Skibsføreren, der indtager en meget selvstændig Stilling. End ikke for Tilfælde, hvor Forsikringsbegivenheden er forsætlig eller groft uagtsomt forvoldt af en Medhjælper i ledende Stilling under Udførelse af en Handling, som almindeligvis udføres af den sikrede selv, synes en Regel om Ansvarsfrihed for Selskabet at kunne gælde, idet der under Nutidens Forhold vanskelig kan sættes en Grænse for, hvilke Handlinger det er normalt at overlade til Medhjælperen f. Eks. under Bortrejse eller Ferie.

⁵⁾ U. f. R. 1916, 586. Jfr. ogsaa U. f. R. 1922, 986 angaaende et Tilfælde, hvor Brand af et Elektricitetsværk var foraarsaget ved, at Forvalteren havde kastet en brændende Tændstik paa Gulvet, hvor der var Benzin.

Selskabets Interesser beskyttes jo ogsaa ved den i F. A. L.s § 25 hjemlede Regresret. Naar undtagelsesvis Medhjælperens forsætlige eller groft uagtsomme Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden ikke paadrager ham Ansvar overfor den sikrede, maa Selskabet efter Omstændighederne være ansvarsfrit ⁶⁾).

Antages det anførte, vil der i Reglen ikke blive Spørgsmaal om Ansvarsfrihed paa Grund af forsættlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden, naar den sikrede er en Forening, et Selskab eller en selvejende Institution. Naar den sikrede er et Aktieselskab, hvis Aktier saa at sige alle ejes af en bestemt Person, maa dog formentlig hans forsætlige eller groft uagtsomme Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden have Virkning efter Reglerne i F. A. L.s §§ 18 og 19. Og ejes saa at sige alle Aktierne af to samlevende Ægtefæller, maa efter Analogien af § 85 den enes forsætlige eller groft uagtsomme Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden kunne paaberaabes som Ansvarsfrihedsgrund overfor dem begge og dermed overfor Selskabet ⁷⁾).

2. Ved Skadesforsikring gælder ifølge F. A. L.s § 51, at hvis der i Aftalen er givet Paalæg om Forholdsregler, der før Forsikringsbegivenhedens Indtræden skal iagttages for at forebygge denne eller formindske Skadens Omfang, og den sikrede eller nogen, hvem det paahviler at paase Forskriftens Gennemførelse, har gjort sig skyldig i Forsømmelse med Hensyn til Overholdelse deraf, haves Krav mod Selskabet paa Erstatning kun, for saa vidt det maa anses for godtgjort, at Forsikringsbegivenhedens Indtræden eller Skadens Omfang ikke skyldes Overtrædelsen af Paalæget. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring kan dog heller ikke den ved § 51 hjemlede Ansvarsfrihedsgrund paaberaabes overfor den skaderamte Trediemand.

Det kan ifølge § 51 ikke vedtages, at Selskabet skal være ansvarsfrit i videre Omfang end angivet, naar en Sikkerhedsforskrift overtrædes. Ugyldig er altsaa Aftale om, at Selskabet

⁶⁾ Jfr. de ovenfor § 2 ved Note 4 nævnte Tilfælde.

⁷⁾ Jfr. Dom af Norges Højesteret i Norsk Retstidende 1939, 483.

skal være uden Ansvar ogsaa for Skade, der ikke skyldes Overtrædelsen, eller at denne skal have Virkning, ogsaa hvis Forsømmelse ikke er udvist af den sikrede eller nogen, hvem det paahviler at paase Overholdelsen af Paalæget.

I et Paalæg maa ligge, at der skal være nogen, hvem det paahviler at paase Gennemførelsen. Bestemmelsen i § 51 er derfor anvendelig, ogsaa naar den sikrede er en Forening, et Selskab eller en selvejende Institution.

Hvem det paahviler at paase Gennemførelsen af en Sikkerhedsforskrift, kan være afgjort ved Forsikringsaftalen. Ved Forsikring af Skib eller Luftfartøj kan det saaledes være bestemt, at Forsømmelse af Føreren skal have Virkning efter § 51. Ved Tingsforsikring af fremmed Interesse maa det have Formodningen for sig, at naar den Genstand, hvortil den forsikrede Interesse knytter sig, er i Forsikringstagerens Vare-tægt, skal saavel hans som den sikredes Forsømmelse komme i Betragtning. For Søforsikring fastslaar Sf. K.s § 98 udtrykkeligt, at i nævnte Tilfælde har Forsikringstagerens Undladelse af at paase Sikkerhedsforskriftens Overholdelse under tilsvarende Betingelser samme Virkning som den sikredes Undladelse deraf.

Ogsaa uden Aftale derom kan Forsømmelse af andre end den sikrede have Virkning efter § 51. Pligt til at paase en Forskrifts Gennemførelse kan nemlig følge af Stilling hos den sikrede eller Aftale med ham. I de Tilfælde af Forsikring af fremmed Interesse, hvor Forsikringstagerens Forsømmelse kommer i Betragtning, kan andre have nævnte Pligt ogsaa ifølge Stilling hos Forsikringstageren eller Aftale med ham.

At Arbejdere overtræder et Paalæg, vil almindeligvis ikke have Virkning efter § 51, idet de vel kan have Pligt til at overholde Paalæget, men i Reglen ikke skal paase dets Gennemførelse. I Udtrykket paase ligger dog næppe, som det er hævdet, at vedkommende skal staa i Overordningsforhold til andre. Sikkerhedsforskrifter vedrørende et Motorkøretøj kan det saaledes være paalagt Chaufføren at paase Gennemførelsen af.

For Bygningsbrandforsikring fastslaar § 87, at overfor en

Panthaver i Ejendommen, hvormed i denne Forbindelse menes en Indehaver af viljebestemt Pant, kan den her omtalte Bestemmelse i § 51 ikke paaberaabes, medmindre han selv er Skyld i, at Paalæget er overtraadt. Efter de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter beskyttes en Indehaver af anden tinglyst Ret i Ejendommen end viljebestemt Pant paa samme Maade som en Panthaver. Men skønt den nævnte Regel i § 87 ifølge § 88 er ufravigelig, er det efter Vedtægterne kun, for saa vidt der ikke kan opnaas Fyldestgørelse af Pantet eller Ejerenes øvrige Formue, at saadan Erstatning, som Ejeren ifølge § 51 ikke har Ret til, forbeholdes Panthavere og andre i Ejendommen berettigede. Ved de af andre Brandforsikringsselskaber overfor Kreditinstitutioner udstedte Deklarationer er der i vidt Omfang sikret disse en tilsvarende subsidær Ret for Tilfælde, hvor de har Pant i fast Ejendom, baade med Hensyn til Erstatning ifølge Brandforsikring af Bygningerne, og for saa vidt angaar saadant Løsøre, som efter Loven om Tinglysning omfattes af Pantet i Ejendommen, med Hensyn til Erstatning ifølge Brandforsikring af Løsøre^{s)}).

Angaaende Arten af den Forsømmelse, der kommer i Betragtning efter § 51, siges det kun, at den skal have Hensyn til Overholdelsen af Paalæget. Betydning har herefter for den sikredes Vedkommende ikke blot Overtrædelse af Paalæget, men efter Omstændighederne ogsaa Undladelse af at paase dets Gennemførelse eller sørge for Tilsyn dermed, og for andres Vedkommende, hvem Pligt til at paase Gennemførelsen paahviler, ikke blot Undladelse af at opfylde denne Pligt, men ogsaa Overtrædelse af Paalæget. Hvorvidt den sikrede gør sig skyldig i Forsømmelse ved ikke selv at føre fornødent Tilsyn, vil navnlig afhænge af, om han har sørget for Tilsyn af andre. At den sikrede har manglet Midler til Gennemførelse af Paalæget, kan sikkert ikke paaberaabes som Undskyldningsgrund.

^{s)} At den i Teksten omtalte Panthaverbeskyttelse ved Bygningsbrandforsikring skal gælde ogsaa med Hensyn til Løsøre, der efter Loven om Tinglysning omfattes af Pant i fast Ejendom, siges udtrykkelig i § 87.

Regler, svarende til § 19, indeholder § 51 ikke. Det er ogsaa klart, at naar den sikrede er et Barn eller en Person uden Evne til at handle fornuftmæssigt, maa Værgen enten selv paase Gennemførelsen af et Paalæg eller overdrage en anden at gøre det. Men § 51 kan sikkert ikke medføre Ansvarsfrihed for Selskabet, naar et Paalæg er overtraadt ved en Handling, der er foretaget til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at den maa anses for-svarlig. Efter § 19 hæfter Selskabet jo endog, naar Forsikringsbegivenheden er forsætlig fremkaldt ved en saadan Handling. Ved Afgørelse af, om Forsømmelse er udvist, maa formentlig Hensyn tages til individuel Underlegenhed som Følge af høj eller lav Alder, Blindhed, Døvhed eller lignende. Men ofte vil individuel Underlegenhed hos en tilsynsførende medføre, at Forsømmelse i Valget af ham kan lægges den sikrede til Last. Ogsaa i Valget af Arbejdere, hvis Forhold ikke kommer i Betragtning, kan foreligge en Forsømmelse, der har Virkning efter § 51.

De Bestemmelser i Forsikringsaftalen, hvorom § 51 handler, behøver ikke at have Form af Paalæg. Som Udtryk for et Paalæg maa man saaledes opfatte en Vedtagelse om, at de i § 51 angivne Følger skal indtræde, hvis nærmere angivne Sikkerhedsforanstaltninger ikke træffes. Og en Vedtagelse, hvorefter det er en Betingelse for Forsikringen, at visse Sikkerhedsforholdsregler ikke overtrædes, maa have Virkning som Paalæg om at gennemføre dem. Som egentlig Betingelse virker en saadan Vedtagelse derimod kun, for saa vidt Skaden i Tilfælde af Overtrædelse ikke kan indtræde uafhængig deraf.

Hvad angaar Indholdet af Paalæg, der skal have Virkning efter § 51, maa kræves en vis Bestemthed i Afgrænsningen, idet almindelige Bestemmelser om Pligt til at søge Skade undgaaet ikke kan medføre Ansvarsfrihed udover, hvad der gælder eller kan vedtages efter Reglerne om forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden. Men utvivlsomt kan et Paalæg angaa saavel Undladelse som Foretagelse af visse Handlinger, altsaa være enten et Paabud eller et For-

bud. Gaar Paalæget ud paa, at andetsteds end i Aftalen foreliggende Regler, som vedkommende har Adgang til at gøre sig bekendt med, skal overholdes, maa en Henviſning til disse Regler kunne træde i Stedet for en Gengivelse af dem.

Hjemmelen til at begrænſe Ansvaret ved Paalæg benyttes i vidt Omfang:

Angaaende Søforsikring af Reders Interesse indeholder F. A. L.s § 63 en Bestemmelse, hvorefter Aftalen uden videre, altsaa ifølge Lovens deklaratoriske Regel kan siges at indeholde Paalæg om, at Skibet ved Afgang fra Havn skal være sødygtigt, tilbørlig udrustet og bemandet, forsynet med de fornødne Skibsdokumenter og forvarligt lastet. Var Skibet ikke det ved Afgang fra sidste Havn, erstattes deraf følgende Skade kun, hvis det maa antages, at hverken Rederen eller Skibsføreren har vidst eller burdet indse, at Manglen forefandtes. Herefter kommer kun Forsømmelse af Rederen eller Skibsføreren i Betragtning. Ligestilles med Rederen maa dog utvivlsomt en Skibsinspektør, der skal paase Gennemførelsen af Paalæget. Med Hensyn til Bevisbyrden er § 63, som man let ser, dels strengere for den sikrede end § 51, dels mindre streng.

I Sf. K. fastslaas en til F. A. L.s § 63 svarende Regel i § 114, der angaar Forsikring af Skib og faar tilsvarende Anvendelse ved Forsikring af Kasko- eller Fragtinteresse, af Skib under Bygning⁹⁾, af Reders Rejsefragt, af Reders Tidsfragt, af Reders Udredning eller af Fangst og Fangstudrustning, §§ 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235. Det er næppe nogen virkelig Afvigelse fra, hvad der gælder efter F. A. L.s § 63, at Kravene til Skibet efter Sf. K. omfatter Forsyning med de fornødne Ladningsdokumenter og skal være opfyldt ved Afgang ikke blot fra Havn, men fra Havn eller Plads.

En Række Konventionsbestemmelser, der ligeledes angaar Forsikring af Skib og faar tilsvarende Anvendelse paa Forsikring af Reders Interesse iøvrigt, er Udtryk for Paalæg om, at Oplægning af Skibet skal foregaa paa forsvarlig Maade, at

⁹⁾ Ved Forsikring af Skib under Bygning kan Overtrædelse af Paalæget kun foreligge efter Søsætningen.

Skibet under Oplægning skal være i forsvarlig Stand og undergivet forsvarligt Tilsyn, at Sikkerhedsforskrifter af — danske eller fremmede — offentlige Myndigheder skal overholdes, at Skibet ikke maa foretage Bjærgning, hvortil det ikke har rimelig Anledning, at medmindre Skibet er forsikret som Bjærgningsskib, maa det ikke foretage erhvervsmæssig Bjærgning, og at naar Forsikringen omfatter Krigsfare, maa Skibet ikke forsøge at bryde en effektiv Blokade eller føre Krigsvaaben, Ammunition eller lignende, §§ 115, 116, 119 og 167, jfr. §§ 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235. Om Virkningen af disse Paalæg gælder i det hele noget mildere Regler end efter F. A. L.s § 51. Undtagen i Tilfælde af Forsøg paa at bryde en effektiv Blokade er nemlig Ansvarsfrihed betinget af Skyld hos den sikrede selv eller, naar det er et af Forbudene mod Bjærgning eller mod Føring af Krigsvaaben, Ammunition eller lignende, der er overtraadt, endog af, at Overtrædelsen er sket med den sikredes Vilje. Og undtagen naar det er en Sikkerhedsforskrift af offentlig Myndighed, der er overtraadt, har Selskabet Bevisbyrden for, at Skaden skyldes Overtrædelsen. At paa den anden Side den sikrede har Bevisbyrden for, at en Overtrædelse af Paalægene vedrørende Oplægning af Skibet ikke kan lægges ham til Last, er en formentlig uhjemlet Skærpelse af Reglen i § 51. Bestemmelserne om Bjærgning faar tilsvarende Anvendelse paa anden Bistandsydelse.

Om Selskabet ved Forsikring af Reders Interesse er uden Ansvar for Skade, der skyldes Udsættelse af Reparation af Skade paa Skibet, maa i Reglen afgøres efter Bestemmelserne om, at visse Krav skal være opfyldt ved Skibets Afgang fra Havn eller Plads eller under dets Oplægning, og at Sikkerhedsforskrifter af offentlige Myndigheder skal overholdes. Ved Kaskoforsikring kan Ansvarsfrihed, for saa vidt angaar Skade paa Skibet, følge ogsaa af § 141. Efter denne Bestemmelse gælder, at naar den sikrede udsætter Reparation uden Selskabets Samtykke, erstattes ikke af Udsættelsen følgende Forøgelse af Skaden paa Skibet. Er Skibet paa Rejse, erstattes dog Forøgelse af Skaden under Rejsens Fortsættelse, saa-

fremt det maa antages, at Skibet var sødygtigt, og at Udsættelsen ogsaa iøvrigt var forsvarlig.

Ved al Søforsikring, der omfatter Krigsfare, skal ifølge § 76 Forskrifter af krigsførende eller neutrale Magter i Anledning af Krig overholdes. Ogsaa om Virkningen af dette Paalæg gælder noget mildere Regler end efter F. A. L.s § 51. I Betragtning kommer nemlig ved Forsikring af andet end Reders Interesse kun den sikredes Overtrædelse og ved Forsikring af Reders Interesse foruden dennes egen kun Skibsførerens Overtrædelse, sidstnævntes endda kun, naar den er forsættelig, og Rederen ikke har givet behørig Anvisning om at følge Forskrifterne. Og Selskabet har Bevisbyrden for, at Skaden skyldes Overtrædelsen. At paa den anden Side den sikrede har Bevisbyrden for, at han ikke kendte eller burde kende den overtraadte Forskrift, er en formentlig uhjemlet Skærpelse af Reglen i § 51.

Paalæg udover, hvad Konventionen fastslaar, forekommer ofte i Søforsikringspolicer. Ved Kasko- eller Kaskointeresseforsikring af Damp- eller Dieselmotorskib bestemmes det saaledes, at Reserveskrue skal medføres. Ved Tidsforsikring af Skib, Kaskointeresse eller Fragt forbydes Medtagelse af brandfarligt Gods eller Sprængstoffer uden særlig Aftale derom og, hvis ikke Skibet har dobbelt Bund, Medtagelse af særlig tungt Gods udover en vis Mængde og paabydes Anbringelse af Langskibsskodder eller andre Foranstaltninger mod Forskydning af Lasten, naar Korn eller Frøsorter lastes løst i Skibet. Navnlig ved Forsikring af Sejlskib med Motor eller af Skib under Bygning gives forskellige Paalæg med Henblik paa Modvirkning af Brandfaren. Ved Forsikring af Varer eller Ladningsinteresse er det, for saa vidt angaar Korn eller Frøsorter, der lastes løst i Skibet, ofte bestemt, at Befragtningsaftalen skal indeholde Bestemmelser, hvorefter enten ethvert Lastrum skal være forsynet med Langskibsskod og, hvis det ikke kan paaregnes fyldt, med Tværskibsskod, eller andre Foranstaltninger mod Forskydning af Lasten skal træffes paa nærmere angiven Maade.

Ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj indeholder de almin-

delige Forsikringsbetingelser en Række Bestemmelser, der formentlig maa opfattes som Paalæg med Virkning efter § 51, selvom de er formet som videregaaende Begrænsninger af Ansvar et eller som Betingelser for Forsikringen:

Normalt kræves forsvarlig Vedligeholdelse af Køretøjet. Bestemmelsen herom har ofte Form af et Paalæg. Under tiden gaar den ud paa, at Skade som Følge af manglende Vedligeholdelse er undtaget fra Forsikringen. Utvivlsomt virker Bestemmelsen kun som Paalæg, selvom sidstnævnte Formulering er valgt¹⁰⁾. Skal Chaufføren sørge for Vedligeholdelsen, maa hans Forsømmelse komme i Betragtning efter § 51.

Ansvarsfrihed betinges for Tilfælde, hvor Køretøjet, naar Skaden indtræffer, styres af en Person, der ikke har fornødent Førerbevis. Men uanset denne Bestemmelse maa Selskabet hæfte, naar saadan Forsømmelse, som kommer i Betragtning efter § 51, ikke foreligger, eller det godtgøres, at Skaden er uden Forbindelse med Førerens Forhold, f. Eks. fordi den skyldes Lynnedslag. Da det maa paases af en anden end Chaufføren, at han har Førerbevis, kommer hans egen Forsømmelse ikke i Betragtning. Selskabet hæfter altsaa, selvom Chaufføren havde overladt en Person uden Førerbevis at styre Vognen¹¹⁾. Forsømmelse af den, der har antaget Chaufføren, maa i Reglen¹²⁾ anses at foreligge, selvom han har troet, at Chaufføren havde Førerbevis, naar han dog ikke har forvisset sig derom.

Ogsaa for Tilfælde, hvor Føreren var saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke havde det fornødne Herredømme over sine Handlinger, betinges Ansvarsfrihed. For denne Bestemmelser Vedkommende maa Chaufførens Forsømmelse komme i Betragtning efter § 51, idet i vidt Omfang kun han vil kunne paase Forskriftens Gennemførelse¹³⁾. Men er det en Tyv

¹⁰⁾ Jfr. U. f. R. 1932, 648 angaaende et Tilfælde, hvor Ansvar et var beting et af forsvarlig Vedligeholdelse.

¹¹⁾ Jfr. U. f. R. 1931, 670 (H. R. D.) og 1941, 590.

¹²⁾ Jfr. U. f. R. 1927, 751 angaaende et Tilfælde, hvor Chaufføren var fradømt Køretilladelse, uden at den sikrede vidste det.

¹³⁾ Jfr. U. f. R. 1937, 410. Lovens § 34 kan ikke paaberaabes herimod, U. f. R. 1940, 925 (Ass. Soc. Resp.).

eller anden uberettiget Bruger, der fører Køretøjet, fritager hans Beruselse ikke Selskabet for Ansvar.

Skade, der indtræder under Kap- eller Vædekørsel, undtages fra Forsikringen. Ogsaa for denne Bestemmelses Vedkommende maa aabenbart Chaufførens Forsømmelse komme i Betragtning efter § 51.

Naar Forsikringen angaar et Køretøj, der udlejes uden Fører til Personbefordring, betinges Ansvarsfrihed for Tilfælde, hvor Udlejeren har overtraadt Forskrifterne i Bekg. Nr. 192 af 30. Juni 1932 § 65, efter hvilke han navnlig skal kræve Bevis for, at Lejeren — eller en i dennes Tjeneste staaende og skriftlig navngiven Fører — har Førerbevis og opfylder visse andre Betingelser. Af § 51 maa imidlertid følge, at blot formel Overtrædelse af de nævnte Forskrifter ikke kan have Ansvarsfrihed til Følge¹⁴).

Angaar Forsikringen en Skolevogn, gives Paalæg om saadan Indretning, at Læreren, som det fordres efter Motorlovens § 56, uafhængig af Eleven kan give Signal og ved Hjælp af særlige, ved hans Plads anbragte Pedaler udløse Motoren eller bremse Vognen.

Ved Kaskoforsikring af Luftfartøj indeholder Forsikringsbetingelserne et almindeligt Paalæg om, at offentlige Myndigheders Forskrifter angaaende Tilsyn med Fartøjet, Belastning, Stuvning og andre Forhold skal følges, og et stort Antal særlige Paalæg. At Føreren har fornødent Certifikat, siges at være en Forudsætning for Forsikringens Gyldighed. Skade under Natflyvning undtages med Forbehold for visse Tilfælde af Forsinkelse ved Modvind eller lignende. Ogsaa Skade under Forsøgs-, Skole-, Hastigheds-, Kap-, Rekord- eller Kunstflyvning undtages. Til Forsøgsflyvning henregnes imidlertid ikke Flyvning til Kontrol af Fartøjets Luftdygtighed f. Eks. efter Overhaling. Og til Skoleflyvning henregnes ikke Flyvning til fortsat Uddannelse af flyvende Personel.

I Københavns Brandforsikring hjemler Vedtægterne ikke Selskabet Ret til at give Sikkerhedsforskrifter. Efter selve

¹⁴) U. f. R. 1938, 129. Jfr. derimod U. f. R. 1938, 381.

Vedtægterne kræves forsvarlig Vedligeholdelse af en forsikret Bygning. Overtrædelse af denne Bestemmelse giver efter Omstændighederne Selskabet Ret til at nedsætte Forsikringssummen eller til at forhøje Præmien, hvis ikke foreliggende Mangler ved Vedligeholdelsen afhjælpes inden en af Selskabet fastsat passende Frist, men har aldrig Ansvarsfrihed til Følge ¹⁵⁾. Heller ikke Overtrædelse af Brandpoliti- eller Bygningslovgivningen eller af de i Henhold dertil givne Bestemmelser kan medføre Ansvarsfrihed. Faar Selskabets Direktion Kundskab om saadan Overtrædelse, skal den gøre Anmeldelse til vedkommende Myndighed. Hvis denne paabyder Afhjælpning af en Mangel eller forbyder Brugen af Dele af Bygningen eller dens Tilbehør i Tiden, indtil Manglen er afhjulpeth, kan Selskabet opsige Forsikringen med et vist Varsel, om ikke Paalæget efterkommes, men end ikke i saa Fald kan Ansvarsfrihed indtræde uden Opsigelse af Forsikringen.

Efter Vedtægterne for de øvrige gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber gælder, at naar Ildsted, Skorsten, Ovn, Kølle, Belysnings- eller Kraftanlæg eller lignende er i en saadan Stand, at der er Fare ved Brugen deraf, kan Selskabet forbyde Brugen i Tiden, indtil Manglen er afhjulpeth, med Virkning som bestemt i § 51. I de for Landbygninger bestemte Selskaber, men ikke i Købstædernes almindelige Brandforsikring, kan — andre — Sikkerhedsforskrifter gives i Aftalen.

Ved Løsørebrandforsikring gælder intet særligt angaaende Sikkerhedsforskrifter.

De særlige Paalæg, der gives ved Brandforsikring, kan angaa f. Eks. Anbringelse af Kartoffelkoger, Indretning og Benyttelse af fast Acetylgasværk, Lokale for fast Motor, Sprøjtemalingsværksted eller Lokomobil, Indretning af Brandværn, Forbud mod Tobaksrygning eller Benyttelse af anden kunstig Belysning end elektrisk Lys, Opslag af Forbud

¹⁵⁾ Lignende Bestemmelser findes i Vedtægterne for Købstædernes almindelige Brandforsikring og Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger. I førstnævnte Selskab kan dog Overtrædelse ikke give Ret til Præmieforhøjelse, men kun til Nedsættelse af Forsikringssummen.

mod Tobaksrygning eller af andre Sikkerhedsforanstaltninger.

Ved Stormskadeforsikring gives Paalæg om at holde Bygningen forsvarlig vedlige. Ofte skal faldefærdige Træer i Nærheden omhugges, naar Selskabet forlanger det. Angaar Forsikringen en Mølle, skal i Reglen dennes Vinger afsejles og fastgøres, naar den ikke er i Gang.

Efter Standardbetingelserne for Kombineret Grundejerforsikring, hvori jo Forsikring mod Vandledningsskade og mod Rørskade indgaar som Led, skal Røranlægene holdes forsvarlig vedlige, desuden holdes tømte for Vand, naar Bygningen er ubeboet, og behørig lukkes og tømmes for Vandtilførsel, naar Bygningen i en Frostperiode er uopvarmet. Ved Forsikring af Indbo, Varer eller lignende mod Vandledningsskade bestemmes det ofte, at naar Vandrør er udsat for Sprængning paa Grund af Rust, Ælde eller lignende, skal Husejeren gøres opmærksom derpaa. Varer i Kælderrum skal i Reglen være anbragt paa Underlag af mindst en vis Højde (15—20 cm.).

Glasforsikringsbetingelser indeholder normalt Paalæg om, at Glassets Indfatning skal holdes i forsvarlig Stand, og at Blus, Lamper eller Varmeapparater, hvorved forsikrede Ruder holdes fri for Frost eller Dug, skal anbringes i mindst en vis Afstand fra Glasset.

Ved Forsikring mod Svampeskade bestemmes det i Reglen, at Vandledninger skal holdes i god Orden.

Efter Dansk Tyveriforsikrings Forenings Normalpolice for Indbrudstyveriforsikring er Selskabets Ansvar betinget af, at Døre og andre Indgangsaaabninger holdes forsvarlig aflaaaset, og at Vinduer er lukket og tilhaspet, for saa vidt ikke Nødvendigheden af at tilføre frisk Luft medfører andet. Forsikring af Penge eller Pengerepræsentativer i forsvarlig aflaaaset Jernpengeskab omfatter ikke Indbrud ved Benyttelse af Nøgler, der er efterladt i Lokalet. For Skade paa Indbo i Lofts- eller Pulterkammer, paa Tørreloft eller i Kælderrum er Ansaret betinget af, at Lokalet er forsynet med forsvarlig Smæklaas eller solid Hængelaas, og for Skade paa Indbo i beboet Kvist- eller Kælderværelse af, at dette er aflaaaset

med forsvarlig Smæklaas. At Selskabet, naar Indbrud er sket gennem et Vindue, maa betale Erstatning, selvom en Dør var uafloaset, siges udtrykkelig i Motiverne til det Kommissionsforslag, der ligger til Grund for Loven.

Ved Cykletyveriforsikring gives ofte Paalæg om Aflaasning af Cyklen eller Anbringelse af den i aflaaset Rum, naar den ikke benyttes. De forskellige Selskaber stiller dog ikke samme Krav i saa Henseende, hvilket tildels skyldes, at Betydningen af Sikkerhedsforholdsregler mod Tyveri ikke er lige stor overalt. Om Natten, nærmere bestemt i den Tid, da Cyklelygten skal være tændt, kræves det ofte, at Cyklen, hvis den befinder sig, hvor den sikrede har hjemme, skal anbringes i aflaaset Cykleskur eller andet aflaaset Rum¹⁶⁾, og hvis Rummet er fælles for flere Beboere, desuden aflaaes. Udenfor den sikredes Hjem er det om Natten i Reglen tilstrækkeligt, at Cyklen enten aflaaes eller anbringes i aflaaset Rum. Om Dagen kræves Aflaasning af nogle Selskaber, men ikke af alle. I Forsikring mod simpelt Tyveri for Landbrugere indgaar undertiden en Cykletyveriforsikring paa Hjemstedet, hvor efter Aflaasning ikke kræves.

Maskinforsikringsbetingelser bestemmer, at Maskinerne skal holdes i god og driftssikker Stand, og at Selskabet skal have Ret til at kræve Mangler afhjulpnet og Reparationer udført.

Ved Kreaturforsikring forekommer Paalæg om, at Dyret skal fodres og behandles forsvarligt. —

Det vil ses, at den Dækning, en Forsikring giver, ofte forringes ikke uvæsentlig ved Paalæg om Sikkerhedsforholdsregler. Til Gengæld kan det have stor Betydning for Præmiefastsættelsen, om Selskabets Ansvar begrænses ved saadanne Paalæg. Ved Brandforsikring kan saaledes ofte Præmienedsættelse opnaas ifølge Paalæg angaaende Indretningen af Kedelrum, Kølle, Tørrestue eller Rum, hvori fast Acetylgasværk eller fast Forbrændingsmotor anvendes eller Sprøjtemaling foregaar, angaaende Anbringelse af Lynafleder eller Installa-

¹⁶⁾ Jfr. herved U. f. R. 1945, 993.

tion af selvvirkende Sprinklers eller angaaende regelmæssig Inspektion af Risikoen paa Grundlag af Aftale med Dansk Brandværnskomité. Ogsaa ved Indbrudstyveriforsikring kan Præmienedsættelse ofte opnaas mod Paalæg i Aftalen f. Eks. om Tilgitring af Vinduer, Forsyning af Døre med indvendige Jernplader eller Anbringelse af Tyverialarm. Det vil imidlertid langt fra altid være et Præmiespørgsmaal, om Paalæg skal optages i Aftalen, idet det om mange af de nævnte gælder, at uden dem overtager Selskaberne ikke Forsikringerne.

Da Ansvarsbegrænsningen efter § 51 ikke indtræder umiddelbart ifølge Loven, men har et Paalæg i Aftalen til Forudsætning, maa der kunne blive Anvendelse for § 34.

Selvom et Paalæg i Forsikringsaftalen, som det i Reglen vil være Tilfældet, er optaget i Policen, kan Overtrædelse deraf sikkert ikke nogensinde — som Ændring af en i Policen bestemt angiven Fareomstændighed — faa Virkning efter Reglerne om Fareforøgelse. Noget andet er, at det kan være tvivlsomt, om det er Reglerne om Sikkerhedsforskrifter eller Bestemmelserne om Fareforøgelse, der faar Anvendelse.

Bestemmelserne i § 51 medfører ingen Begrænsning i Reglerne om forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden. Men Selskabet kan ikke have Interesse i at paaberaabe sig disse Regler, naar det er utvivlsomt, at et Paalæg er overtraadt af den sikrede eller nogen, der skal paase dets Gennemførelse.

Ved Livsforsikring er Paalæg af den i § 51 omhandlede Art ikke i Brug. For saa vidt de forekommer ved Syge- eller Ulykkesforsikring, gælder ligesom med Hensyn til Forskrifter angaaende Redningsforanstaltninger Reglerne i § 124, der omtales i II Del § 1 Nr. 6.

3. Ved Skadesforsikring gælder ifølge § 52, at naar en Forsikringsbegivenhed er indtraadt, eller umiddelbar Fare for dens Indtræden foreligger, har den sikrede visse Pligter, hvis Overtrædelse kan medføre Bortfald eller Begrænsning af Selskabets Ansvar. Han skal nemlig efter Evne afværge eller begrænse Skaden. Og har han Ret til Erstatning hos Tredie-

mand for Skade, der omfattes af Forsikringen, skal han træffe de til Sikring af Selskabets Dækningskrav efter Omstændighederne nødvendige Foranstaltninger, indtil Selskabet bliver i Stand til selv at varetage sit Tarv. I begge Henseender gælder, at hvis Selskabet har givet bestemte Forskrifter, skal han saavidt muligt følge dem.

Forskrifter kan være indeholdt i Aftalen eller være givet ensidig af Selskabet, navnlig efter at det har faaet Meddelelse om, at en Forsikringsbegivenhed er indtraadt. Ved Søforsikring skal den sikrede ifølge Sf. K.s § 78 saa vidt muligt raadføre sig med Selskabet om, hvad der skal foretages. Endvidere hedder det i § 78, at hvis Trediemand rejser Krav, der omfattes af Forsikringen, skal den sikrede varetage Selskabets Interesse, hvilket sikkert maatte gælde ogsaa uden særlig Vedtagelse derom. Naar Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse omfatter Krigsfare, og den sikredes eller Skibets Hjemland kommer i Krig, skal den sikrede ifølge §§ 201 og 202, hvis der er særlig Grund til at befrygte, at Varerne vil blive opbragt, eller at anden Krigsskade vil indtræffe under Rejsen, for saa vidt det med Rimelighed kan ske, tilbageholde Varerne, omlade dem i andet Skib, fremsende dem ad anden Vej eller paa anden Maade søge at afværge saadan Skade¹⁷⁾. Ved Ansvarsforsikring bestemmes det i Aftalen, at den sikrede ikke uden Samtykke af Selskabet maa udbetale Erstatning eller anerkende et fremsat Erstatningskrav, men skal overlade Selskabet eller dets Sagfører at varetage hans Tarv. Ved Tyveriforsikring paalægger Aftalen den sikrede at foretage Politianmeldelse i Tilfælde af Tyveri. Ogsaa ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj skal ofte Tyveri anmeldes til Politiet, og ikke sjældent gælder det samme Brand. Ved Kreaturforsikring bestemmer Aftalen ofte, at Dyrlæge skal tilkaldes, naar et Dyr bliver sygt eller kommer til Skade. Virkningen af Paalæg i Aftalen som de sidstnævnte, der gælder alene Tiden efter, at

¹⁷⁾ Angaaende Ophør af saadan Forsikring af Reders Interesse, som omfatter Krigsfare, naar Skibets Hjemland kommer i Krig, nedenfor § 15 Nr. 6.

umiddelbar Fare for en Forsikringsbegivenheds Indtræden er opstaaet, maa utvivlsomt bestemmes ikke efter § 51, men efter § 52.

At en Forskrift kan tilsidesættes, hvis det vilde være urimeligt at følge den, hjemler § 52 ikke, men det følger af § 34, naar Forskriften er indeholdt i Aftalen, og maa da saa meget mere gælde, naar Forskriften er givet ensidig af Selskabet. Er i sidstnævnte Tilfælde Forskriften givet under forkerte Forudsætninger, vil det i Reglen være urimeligt at følge den.

Ogsaa Forpligtelser efter § 52, der ikke begrundes i bestemte Forskrifter, maa være begrænset til, hvad der med Rimelighed kan forlanges af den sikrede.

Ved Afgørelse af, hvad der med Rimelighed kan forlanges, maa Hensyn tages til Udgift eller anden Opofrelse, som de paagældende Foranstaltninger vil medføre. Udenfor Kreaturforsikring maa Hensyn tages ogsaa til, at Selskabet, som nærmere omtalt nedenfor i § 6, ved andre Skadesforsikringsarter erstatter Udgift eller anden Opofrelse ved forsvarlige Foranstaltninger af den i § 52 nævnte Art. I Tvivlstilfælde vil derfor den sikrede, selvom han ikke, som efter Sf. K.s § 78, er pligtig at raadspørge Selskabet, have Grund dertil, hvis det kan naas. Efter Omstændighederne vil det ogsaa være naturligt at opfordre Selskabet til at afholde nødvendige Udgifter. At den sikrede ikke selv er i Stand dertil, begrænser nemlig ikke hans Forpligtelse efter § 52, hvis Beløbet med Rimelighed kan tilvejebringes fra anden Side. I Sf. K.s § 79 siges det udtrykkelig, at hvis det er nødvendigt at afholde Omkostninger for at tilvejebringe Penge til Dækning af Havariudgifter eller for at stille Sikkerhed overfor Trediemand, skal den sikrede saavidt mulig give Selskabet Lejlighed til at afgøre, om det vil tilvejebringe Pengene eller sørge for Sikkerhedsstillelsen.

Pligt til f. Eks. ved Arrest at sikre et Dækningskrav for Selskabet har den sikrede efter § 52 kun, for saa vidt det efter Omstændighederne er nødvendigt at træffe Foranstaltninger til Sikring af Kravet, og Selskabet ikke selv er i Stand til at varetage sit Tarv. Ikke mindst Tvivl i sidstnævnte Henseende

vil ofte gøre det nødvendigt at indhente Forskrift hos Selskabet.

Det fremgaar af det anførte, at den sikredes Pligter efter § 52 kan gaa udover, hvad der vilde være almindelig forsvarelig Adfærd, om ingen Forsikring forelaa, ikke blot naar bestemte Forskrifter er givet af Selskabet, men ogsaa ellers.

Overtrædelse af den sikredes Pligter efter § 52 kan kun i Tilfælde af Forsæt eller grov Uagtsomhed medføre Bortfald eller Begrænsning af Selskabets Ansvar. Aftale om, at Overtrædelse skal have Virkning ogsaa i andre Tilfælde, er ugyldig. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring kommer det i Forhold til den skaderamte Trediemand ikke i Betragtning, om Pligter efter § 52 er tilsidesat.

Virkningen af forsætlig eller groft uagtsom Overtrædelse er efter § 52, at Selskabet svarer ikke for Skade, der kan antages foranlediget derved. For Tilfælde, hvor Skaden bestaar i, at et Selskabets tilkommende Dækningskrav eller Provenu forringes eller gaar tabt, synes Udtryksmaaden mindre nøjagtig, men det er utvivlsomt, at Selskabet i Erstatningen kan fradrage, hvad det mister som Følge af Fejlen. I Sf. K.s § 78 angives som Virkning udtrykkelig, at Selskabet ikke svarer for Skade, der foranlediges ved Overtrædelsen, og i Erstatningen kan fradrage Omkostninger og Tab, som forvoldes det derved¹⁸⁾. Videregaaende Virkning af Overtrædelsen end fastsat i § 52 kan ikke aftales. Angaaende den ved Ansvarsforsikring sædvanlige Forskrift om, at den sikrede ikke uden Selskabets Samtykke maa betale Erstatning eller godkende et fremsat

¹⁸⁾ I Forbindelse med § 52 har man drøftet et Spørgsmaal, der kan opstaa, naar Selskabet overfor Trediemand har forpligtet sig til at afholde Udgifter ved Foranstaltninger af den i Paragrafen omhandlede Art, saaledes som det ofte sker ved Søforsikring, idet Aftale om Bjærgning hyppig træffes af Selskabet. Spørgsmaalet er, om Selskabet, naar de paagældende Udgifter er forøget paa Grund af den sikredes forsætlige eller groft uagtsomme Overtrædelse af sine Forpligtelser efter § 52, kan kræve Forøgelsen dækket af ham, uanset om det ikke — i fuldt Omfang — kan ske ved Modregning overfor hans Erstatningskrav. Svaret maa almindeligvis være bekræftende, idet § 52 slet ikke angaar det Spørgsmaal, om Selskabet kan kræve godtgjort Udgifter, som paahviler den sikrede, men er afholdt af Selskabet.

Erstatningskrav, indeholder dog § 94 en Særregel, hvorefter Aftale om Ansvarsfrihed i Tilfælde af Overtrædelse ikke tilsidesættes, uden for saa vidt det maa anses godtgjort, at den sikrede kun har opfyldt sin Retspligt ved at betale eller godkende Kravet.

Undtagen i Forholdet til den skaderamte Trediemand ved lovpligtig Ansvarsforsikring kan der ved Aftalen tillægges en andens Undladelse af at træffe Foranstaltninger af den i § 52 nævnte Art samme Virkning, som den sikredes Undladelse deraf har efter § 52, men ikke videregaaende Virkning. Angaaende Forsikring af fremmed Interesse bestemmer Sf. K.s § 98, at naar den Genstand, hvortil den forsikrede Interesse knytter sig, er i Forsikringstagerens Varetægt, har ogsaa han de heromhandlede Forpligtelser, og medfører hans Tilsidesættelse af dem under tilsvarende Betingelser samme Virkning som den sikredes Tilsidesættelse deraf. At dette skal gælde ogsaa ved anden Forsikring af fremmed Interesse, maa have Formodningen for sig. Efter de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter forbeholdes dog Erstatning, som Ejeren af Ejendommen ikke har Ret til af Grund som her omtalt, Panthavere og andre i Ejendommen berettigede, for saa vidt de ikke kan opnaa Fyldestgørelse af Pantet eller Ejerenes øvrige Formue. Og ved de af andre Brandforsikringsselskaber udstedte Deklarationer er der i vidt Omfang sikret Kreditinstitutioner en tilsvarende subsidær Ret for Tilfælde, hvor de har Pant i fast Ejendom, baade med Hensyn til Erstatning ifølge Forsikring af Bygningerne og, for saa vidt angaar saadant Løsøre, som efter Loven om Tinglysning omfattes af Pantet i Ejendommen, med Hensyn til Erstatning ifølge Brandforsikring af Løsøre.

Det Spørgsmaal, om en andens Undladelse af at træffe Foranstaltninger af den i § 52 nævnte Art ogsaa uden Aftale derom har samme Virkning som den sikredes, maa formentlig ligesom det tilsvarende Spørgsmaal vedrørende forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden besvares benægtende i alle Tilfælde, hvor enten vedkommende ikke er en Person, der handler selvstændigt i Udførelsen af et Hverv

for den sikrede, eller hans Undladelse medfører Erstatningsansvar. Saadant Ansvar kan være udelukket ikke blot, som ved forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden, naar økonomisk Vinding for den sikrede er tilsigtet, men ogsaa paa Grund af, at Pligter ifølge § 52 kan gaa udover, hvad der vilde være almindelig forsvarlig Adfærd, om ingen Forsikring forelaa. Det Forhold, at en Person, der handler selvstændigt i Udførelsen af et Hverv for den sikrede, undgaar Erstatningsansvar, fordi Meddelelse om Forsikringen eller om Forskrifter fra Selskabet ikke er givet ham, kan imidlertid næppe medføre, at hans Undladelse maa ligestilles med den sikredes, undtagen naar der foreligger forsætlig eller groft uagtsom Forsømmelse af at give ham Meddelelse som nævnt. Men foreligger saadan Forsømmelse, maa formentlig § 52 være anvendelig, saavel naar Forsømmelsen skyldes nogen, der paa den sikredes Vegne skulde give Meddelelse, som naar den skyldes den sikrede selv. Ligesom § 51 kan herefter § 52 faa Betydning, ogsaa naar den sikrede er en Forening, et Selskab eller en selvejende Institution.

Hvorvidt § 52 begrænses ved Bestemmelser, svarende til § 19, og hvorvidt individuel Underlegenhed kan komme i Betragtning ved Afgørelsen af, om grov Forsømmelse er udvist, maa afgøres paa lignende Maade som de tilsvarende Spørgsmaal ved § 51.

Som § 51 angaar § 52 kun Skadesforsikring. Ved Syge- eller Ulykkesforsikring gælder med Hensyn til saavel de her omtalte Pligter som Paalæg af den i § 51 omhandlede Art Reglerne i § 124, der omtales i II Del § 1 Nr. 6. For Livsforsikring haves ikke Bestemmelser, svarende til § 52 eller § 124.

§ 6. Ansvar for Opofrelser ved Skadesforsikring.

1. Med Undtagelse af Kreaturforsikring omfatter Skadesforsikring ifølge § 53 — i Modsætning til Livs-, Syge- eller Ulykkesforsikring — Tab eller Udgift, der forvoldes den sikrede ved en efter Omstændighederne forsvarlig Foranstaltning af den i § 52 nævnte Art. I Stedet for „Tab eller Udgift“ anvender de øvrige nordiske Love om Forsikringsaftaler Udtrykket „Udgift eller anden Opofrelse“, hvilken sidste Betegnelse forekommer ogsaa i den danske Lovs § 82.

I Henvisningen til § 52 kan ikke antages at ligge, at kun Tab eller Udgift ved pligtige Foranstaltninger erstattes. Ogsaa Tab eller Udgift, den sikrede lider ved Foranstaltninger, der frivillig træffes af en anden, kan Selskabet have Pligt til at erstatte. I Henvisningen ligger derimod, at § 53 angaar kun Foranstaltninger for at afværge eller begrænse Skade eller sikre et Dækningskrav for Selskabet, der træffes paa et Tidspunkt, da Forsikringsbegivenheden er indtraadt, eller umiddelbar Fare for dens Indtræden foreligger. Udenfor Forsikringen falder altsaa Tab eller Udgift ved Foranstaltninger, der — frivilligt eller i Henhold til Forskrift af den i § 51 nævnte Art — træffes paa et tidligere Tidspunkt for at undgaa eller mindske Faren. For Anvendelsen af § 53 er det dog ikke ubetinget nødvendigt, at Forsikringsbegivenheden var indtraadt, eller at umiddelbar Fare for dens Indtræden forelaa, idet en begrundet Formodning derom maa kunne være tilstrækkelig.

Naar en Foranstaltning af den i § 52 nævnte Art var forsvarlig, maa Tab eller Udgift derved erstattes, selvom Formaålet med Foranstaltningen ikke er naaet. Men Formaålet skal have været at afværge eller begrænse en af Forsikringen

omfattet Skade eller at sikre et Dækningskrav for Selskabet, saaledes at Reglerne om, hvilke Skader Forsikringen gælder, faar Betydning ogsaa for Afgørelsen af, hvilke Opofrelser Selskabet skal erstatte. Det paaregnelige Omfang af Skade, som Opofrelsen har til Formaal at afværge eller begrænse, maa høre med til de Omstændigheder, under Hensyn til hvilke det afgøres, om Opofrelsen var forsvarlig.

Det fritager ikke Selskabet for at erstatte en Opofrelse, om denne bestaar i saadan Skade, som ved særlig Bestemmelse er undtaget fra Forsikringen, idet Undtagelsen maa formodes at tage Sigte alene paa Tilfælde, hvor Skaden ikke har Karakter af Opofrelse.

At Selskabet ved Brandforsikring ifølge § 82 skal erstatte Beskadigelse af forsikrede Genstande under Forsøg paa at redde dem fra Brand, er vistnok en Udvidelse af Ansvar i Forhold til, hvad der vilde gælde, om Særbestemmelsen ikke fandtes. Om Redningsforsøg kan man imidlertid kun tale, naar Genstandene var udsat for Fare eller med Rimelighed kunde antages at være det. Og en Foranstaltnings Uegnethed kan medføre, at Redningsforsøg ikke kan anses at foreligge. Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser erstattes Skade paa forsikrede Genstande ved Udflytning af dem kun, naar Udflytningen var fornøden.

En ved Brandvæsenets Sluknings- eller Redningsforanstaltninger opstaaet Skade paa forsikrede Genstande anses efter Lov Nr. 28 af 21. Marts 1873 § 27, Lov Nr. 153 af 30. November 1874 og Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 § 40 som Brandskade. Kommunen godtgør Skade, der ved Brandvæsenets Foranstaltninger tilføjes Marker eller Haver, saadannes Afgrøde eller levende Hegn.

Ved Ansvarsforsikring skal ifølge F. A. L.s § 92 Omkostninger, der foranlediges af den sikredes Forsvar mod Krav fra den skaderamte Trediemands Side, erstattes af Selskabet, saafremt det efter Omstændighederne maa anses for rimeligt, at den sikrede har paadraget sig dem¹⁾.

¹⁾ Jfr. ovenfor § 4 Nr. 16 (1).

Bestemmelsen i § 53 kan fraviges ved Aftalen. Efter Sf. K.s §§ 57 og 58 erstatter Selskabet nødvendige Omkostninger til (1) Sikring eller Gennemførelse af Krav mod Trediemand paa Erstatning for en af Forsikringen omfattet Skade eller (2) i Anledning af Forsvar mod Krav fra Trediemands Side, der omfattes af Forsikringen. Ved Forsikring mod Svampeskade bestemmes det ofte, at Udgifter ved Anbringelse af Luftventiler eller ved andre Foranstaltninger til Afværgelse af Svampeangreb er Selskabet uvedkommende. Angaaende den Ansvarsforsikring, der indgaar som Led i Søforsikring af Skib eller Fragt, bestemmer Sf. K.s §§ 160 og 217, at Selskabet erstatter nødvendige Omkostninger ved Retssag, Voldgift eller Forlig. Og ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand bestemmer Forsikringsbetingelserne, at særlige Omkostninger, som afholdes i det Øjemed at afværge eller begrænse Driftstab, erstattes af Selskabet, for saa vidt Erstatningen ikke derved bliver større, end den vilde være blevet, om de paagældende Foranstaltninger ikke var truffet.

2. Ved Søforsikring gælder efter Loven og Konventionen særlige Regler for Tilfælde af Groshavari, efter Konventionen desuden for andre Tilfælde, hvor en Opofrelse har haft til Formaal at redde ikke blot den forsikrede, men ogsaa anden Interesse:

Er en Groshavarihandling foretaget for at redde Skib og Ladning fra en af Forsikringen omfattet Fare, tilsvares Selskabet det Bidrag til Havariet, der efter en paa behørigt Sted og paa lovlige Maade opgjort Dispache falder paa den forsikrede Interesse, F. A. L.s § 64, Sf. K.s § 51. Almindeligvis erstattes ogsaa kun saadant Bidrag, saaledes at saavel Bidrag, der ifølge Groshavarifordelingen falder paa anden Deltager i Havariet, som Skade ifølge Handlingen, der efter Reglerne om Afgrænsning af Groshavari ikke henregnes hertil, er Selskabet uvedkommende, og dette er ansvarsfrit, hvis den forsikrede Interesse som f. Eks. Postforsendelser ikke er bidragspligtig. For saa vidt Opofrelsen bestaar i Skade paa den forsikrede Genstand — saaledes ved Forsikring af Skib i Beskadigelse eller Tab af Skibet og ved Forsikring af Fragt i

Tab heraf — erstattes dog efter Sf. K.s § 51 ogsaa Bidrag, der, uden at det skyldes Fejl eller Forsømmelse af den sikrede eller nogen, der paa hans Vegne skal foretage det fornødne, ikke erholdes hos anden Deltager i Havariet f. Eks. paa Grund af Sikkerhedsstillers Insolvens eller Værdiforringelse af stillet Depositum. Er der i Fragtaftalen fastsat Bestemmelser om Opgørelse af Groshavari, der er almindelig anerkendt i international Forretningsbrug, anses en i Overensstemmelse dermed udfærdiget Dispache som lovlig opgjort, F. A. L.s § 65, Sf. K.s § 51. Herefter vil navnlig en Vedtagelse i Fragtaftalen om Opgørelse af Groshavari efter York-Antwerpen-Reglerne af 1924 være bindende for Selskabet. Og formentlig gælder det samme en Vedtagelse om, at Groshavari skal opgøres paa Rederiets Hjemsted. For Tilfælde, hvor ikke andet er vedtaget, bestemmer Sølovens § 293, at Groshavari opgøres paa det Sted, hvor Skib og Ladning skilles, og efter der gældende Lov. Dette gælder ogsaa efter de fleste fremmede Retsforfatninger. Efter engelsk Ret kan dog Rederen vælge Opgørelsesstedet. Er behørig Dispache ikke opgjort, erstatter Selskabet ifølge § 51, hvad det vilde have haft at tilsvare, om saadan Dispache forelaa, dog, som det udtrykkelig siges, kun inden for det Beløb, Skaden andrager, det vil sige, hvad den sikrede kunde kræve godtgjort i Groshavari, om Dispache forelaa, hvilket kan være mindre end det Bidrag til den samlede Groshavariskade, der saa vilde falde paa ham.

Er Opofrelsen foretaget for at redde Skib og Ladning fra en af Forsikringen omfattet Fare, bestemmes Selskabets Ansvar efter Groshavariregler, ogsaa hvis — ifølge Lov eller Fragtaftale — enten Ret til Fordeling i Groshavari er udelukket eller Bidrag ikke kan kræves hos anden Deltager i Havariet paa Grund af Skibets Usødygtighed, uberettiget Deviation, Fejl eller Forsømmelse af Skibets Fører eller Mandskab, Fejl eller Forsømmelse af Aflader eller andet Forhold, der kan ligestilles med de nævnte, Sf. K.s § 52. Indenfor det Beløb, Skaden andrager, erstatter Selskabet nemlig i saa Fald det Bidrag til Havariet, der ved Opgørelse efter Reglerne om

Groshavari henføres paa den forsikrede Interesse, og, for saa vidt angaar Skade paa den forsikrede Genstand, Bidrag, der ved saadan Opgørelse henføres paa anden Deltager i Havariet. Dog gælder dette ikke, hvis Selskabet efter anden Bestemmelse — i Sf. K. eller Forsikringsaftalen — er uden Ansvar for Skade, der skyldes det paagældende Forhold, hvilket iøvrigt følger allerede af, at Opofrelsen saa ikke er foretaget for at redde Skib og Ladning fra en af Forsikringen omfattet Fare. Eksempelvis kan Selskabet ved Forsikring af Reders Interesse være ansvarsfrit, fordi Skade som Følge af Skibets Usødygtighed ved Afgangen fra sidste Havn falder udenfor Forsikringen, med mindre hverken Rederen eller Skibsføreren har vidst eller burdet indse, at Manglen forefandtes. At desuagtet den her omtalte Regel ikke bliver uden Betydning for Selskabets Ansvar, for saa vidt angaar Tilfælde af Skibets Usødygtighed ved Afgangen fra sidste Havn, følger navnlig af, at Skibet kan være at anse som usødygtigt i Forhold til en Ladningsejer, men sødygtigt i Forhold til Selskabet.

De omtalte Bestemmelser i Sf. K.s §§ 51 og 52 faar ifølge § 53 tilsvarende Anvendelse, naar Opofrelsen ikke er Groshavari, men giver Ret til Havarifordeling efter Sølovens § 218 eller lignende Bestemmelse i fremmed Lov eller vilde give Ret dertil, om ikke særlige Omstændigheder som nævnt i § 52 forelaa.

I de i Sf. K.s §§ 51—53 omhandlede Tilfælde erstattes Opofrelsen kun efter de omtalte Regler, §§ 54 og 55. For saa vidt Opofrelsen bestaar i Skade paa den forsikrede Genstand, er dette en Afvigelse fra F. A. L.s § 66, hvorefter saadan Skade kan kræves erstattet efter Reglerne om partikulært Havari, selvom den beregnes som Groshavari. En til sidstnævnte Bestemmelse svarende Ordning gælder dog ogsaa efter Konventionen ved Forsikring af Skib, Kaskointeresse eller Skib under Bygning, naar Opofrelsen bestaar i Totaltab af Skibet, og ved Forsikring af Varer eller Ladningsinteresse, naar Opofrelsen bestaar i Beskadigelse eller Tab af Godset eller Dele deraf, Sf. K.s §§ 133, 170, 175, 197 og 202.

Af en Opofrelse, der har haft til Formaal at redde ogsaa andet end den forsikrede Interesse fra en af Forsikringen omfattet Fare, men ikke omfattes af Bestemmelserne i Sf. K.s §§ 51—53, erstattes ifølge § 56, for saa vidt den ikke bestaar i Skade paa den forsikrede Genstand, kun hvad der ved Fordeling over Værdierne i Opofrelsens Øjeblik falder paa den forsikrede Interesse. Denne Fordelingsregel er forskellig fra den, der gælder, naar Opofrelsen omfattes af Bestemmelserne i §§ 51—53, idet Fordelingen da sker, i de i §§ 51 og 52 omhandlede Tilfælde efter Groshavariregler, det vil sige efter Værdiforholdene paa Tiden og Stedet for Rejsens Afslutning, og i Tilfælde, hvor Sølovens § 218 er anvendelig, i billigt Forhold, saa vidt mulig efter Reglerne om Groshavari. Heller ikke Bestemmelserne om Afgrænsning og Beregning af Groshavari er anvendelige, naar Opofrelsen ikke omfattes af Bestemmelserne i §§ 51—53. Ved Kaskoforsikring er dog Reglerne om Afgrænsning af Groshavari, ogsaa naar Skibet ikke havde Ladning inde, afgørende for, hvorvidt en Opofrelse skal erstattes. Ifølge § 165 erstattes nemlig i saa Fald Skade, der efter dansk Sølov²⁾ skulde godtgøres i Groshavari, hvis Skibet havde Ladning inde. Men om Beregningen af Erstatningen gælder intet særligt. At saaledes Sf. K.s Regler om Erstatning for partikulær Skade paa Skibet kommer til Anvendelse, siges udtrykkelig i § 165. Det kan ikke betragtes som nogen egentlig Undtagelse herfra, at Fradrag efter den i § 157 fastsatte Franchisebestemmelse for Inventar, som det tilføjes i § 165, ikke gøres, idet Bestemmelsen i § 157 ikke er en Regel om Erstatningsberegning.

Fordelingsreglen i § 56 maa faa Anvendelse, ogsaa naar Opofrelsen i og for sig omfattes af Bestemmelserne i §§ 51—53, men Havarifordeling udelukkes ved, at de bidragende Værdier er gaaet helt tabt. Og overstiger Opofrelsen de bidragende Værdier, der som nævnt bestemmes efter Forholdene paa Tiden og Stedet for Rejsens Slutning, maa det overskydende Beløb fordeles efter § 56. —

²⁾ Ved Forsikring af Damp- eller Dieselmotorskib er ifølge Policebestemmelse ikke dansk Sølov, men York-Antwerpen-Reglerne afgørende.

Ved Søforsikring af Skib skal den sikrede ifølge § 164 snarest mulig tage sædvanlig Havaripengeforsikring for Omkostninger, der paaløber under Rejsen, og som maa antages at ville blive beregnet som Groshavari, og efter § 54 maa det samme gælde med Hensyn til Omkostninger, der paaløber under Rejsen, og som maa antages at ville blive fordelt efter § 52 eller § 53. Undlader den sikrede at tage saadan Forsikring, er Skade, som vilde være blevet dækket deraf, Kaskoforsikringen uvedkommende.

Angaaende Søforsikring af Varer bestemmer § 198, at om den sikrede ifølge Fragtaftalen skal stille Depot eller anden Sikkerhed for Bidrag til Groshavari, kan han kræve Sikkerheden stillet af Selskabet, og efter § 54 gælder det samme, naar han skal stille Sikkerhed for Bidrag, der fremkommer ved Fordeling efter Sølovens § 218 eller lignende Bestemmelse i fremmed Lov. Har den sikrede selv stillet Depot, kan han kræve det godtgjort af Selskabet, hvis han uden unødigt Ophold fremsætter Begæring derom. Selskabet indtræder da i den sikredes mulige Ret til — delvis — Tilbagebetaling³⁾.

Ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand bestemmes det almindeligvis, at Omkostninger, der afholdes for at forkorte den Tid, i hvilken Virksomheden staar stille paa Grund af Forsikringsbegivenheden, erstattes kun forholdsmæssig, naar Forkortelsen delvis falder udenfor Ansvarsperioden. Men ellers gælder der udenfor Søforsikring ikke særlige Regler angaaende Tilfælde, hvor en Opofrelse har haft til Formaal at redde ogsaa andet end den forsikrede Interesse fra en af Forsikringen omfattet Fare. Formentlig skal Selskabet da erstatte hele Opofrelsen, ikke blot for saa vidt angaar Skade paa den forsikrede Genstand, men uanset dens

³⁾ Har den sikrede ikke uden unødigt Ophold fremsat Begæring om at faa Depotet godtgjort, er ifølge Bestemmelse i Varepolicen Kurstab derpaa Selskabet uvedkommende, hvorimod Rentetab saavel som Tab ved Betalingsudygtighed af den Bank, i hvilken Depotet er stillet, ogsaa i saa Fald maa erstattes. Selskabet uvedkommende er dog ifølge Policen ethvert Tab, som maatte følge af, at den sikrede har forsømt at faa Depotet indsat paa Trust-account, hvad han kan kræve, om York-Antwerpen-Regierne kommer til Anvendelse.

Art. Det maa dog erindres, at en Opofrelse erstattes kun, hvis den skyldes en efter Omstændighederne forsvarlig Foranstaltning. Thi heraf maa vistnok følge, at selvom den trufne Foranstaltning har været forsvarlig under Hensyn til, at Redning ogsaa af andet end den forsikrede Interesse var tilsigtet, erstattes Opofrelsen kun delvis, hvis den i Sammenligning med den forsikrede Interesse var uforholdsmæssig. Endvidere kan Opofrelsen medføre Erstatningskrav mod Trediemand, i hvilket Selskabet ifølge F. A. L.s § 25 indtræder i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning. Men Selskabet hæfter ikke blot subsidært for det Beløb, Trediemand skal erstatte. Det er saaledes en særlig Begrænsning af Ansaret, at efter Sf. K.s §§ 51 og 54 erholdelige Bidrag fra andre Deltagere i Havariet til Dækning af Groshavariskade eller lignende paa den forsikrede Genstand ikke erstattes.

3. For saa vidt en Opofrelse, der alene har til Formaal at redde andet end den forsikrede Interesse, bestaar i saadan Skade, som Forsikringen angaar, kan Ansvar for den følge af F. A. L.s § 19, hvorefter Selskabet hæfter, naar Forsikringsbegivenheden er forsætlig fremkaldt ved en Handling, der er foretaget til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at den maa anses som forsvarlig. Ved Søforsikring skal da ogsaa Skade ved, at Skibet foretager Bjærgning eller yder anden Bistand, erstattes, for saa vidt ikke andet følger af de i Forbindelse med F. A. L.s § 51 omtalte Bestemmelser angaaende Bjærgning ved Søforsikring af Reders Interesse, F. A. L.s § 69, Sf. K.s § 119, jfr. §§ 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235. Ved Brandforsikring skal, naar forsikrede Genstande tilintetgøres eller beskadiges for at forebygge eller begrænse en Brand under saadanne Omstændigheder, at Opofrelsen maa anses som forsvarlig, Skaden ifølge F. A. L.s § 82 betragtes som Brandskade, selvom Branden ikke truer nogen Genstand, der omfattes af Forsikringen. Ligesom Lovens øvrige Regler om Brandforsikring faar denne Bestemmelse ifølge § 81 tilsvarende Anvendelse ved Forsikring mod Skade ved Eksplosion, der ikke er en Følge af Brand.

Ogsaa i de her omtalte Tilfælde kan Opofrelsen medføre Erstatningskrav mod Trediemand, i hvilket Selskabet ifølge § 25 indtræder i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning. Hvad F. A. L.s § 69 og de tilsvarende Bestemmelser i Sf. K. fastslaar om, at Skade, der maa anses godtgjort gennem Bjærgeløn, ikke skal erstattes, følger herefter allerede af almindelige Regler, idet det ikke er Meningen, at Selskabet skal hæfte blot subsidiært for et Beløb, der kan anses godtgjort gennem Bjærgeløn.

4. Ved Forsikring af Reders Interesse bestemmes Ansvar, naar Skibet bjærger et Skib med samme Ejer eller bjærger deraf, som om Skibene havde forskellige Ejere, og denne Regel faar tilsvarende Anvendelse, naar Skibet bjærger andet end Skib eller bjærger deraf, Sf. K.s §§ 123 og 125, jfr. §§ 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235.

5. Pligt for den sikrede til at søge en Opofrelse begrænset følger allerede af, at efter § 53 erstattes den kun, for saa vidt den har været forsvarlig. Efter Analogien af § 52 maa den sikrede desuden efter Omstændighederne træffe Foranstaltninger til Sikring af Dækningskrav for Selskabet, som Opofrelsen medfører. Efter Sf. K.s §§ 51 og 54 kan selv uerholdelige Bidrag fra andre Deltagere i Havariet til Dækning af Groshavariskade eller lignende paa den forsikrede Genstand ikke kræves erstattet, medmindre Uerholdeligheden ikke skyldes Fejl eller Forsømmelse hos den sikrede eller nogen, der paa hans Vegne skal foretage det fornødne. Og efter §§ 54 og 78 skal den sikrede, naar Groshavari eller lignende giver Anledning til Opgørelse af Dispache, varetage Selskabets Interesse, saa vidt muligt raadføre sig med dette om, hvad der skal foretages, og følge de Forskrifter, der gives ham i saa Henseende.

Overtrædelse af de her omtalte Pligter for den sikrede har Virkning efter Analogien af F. A. L.s § 52.

§ 7. Opgørelse af Tingsskade.

1. Skade, der bestaar i Totaltab af en Ting, opgøres efter F. A. L. med visse Undtagelser efter Reglerne i § 37 eller § 38, for saa vidt ikke andet er aftalt.

Bestemmelsen i § 38 angaar Genstande, som den sikrede selv har tilvirket til Salg, altsaa navnlig en Haandværkers eller Fabrikants Lager af færdige Salgsvarer, han selv har fremstillet, men ikke hans Lager af Raavarer eller Halvfabrikata eller af færdige Salgsvarer, som andre Haandværkere eller Fabrikanter har tilvirket, ej heller Genstande, han har fremstillet til eget Brug. Erstatning fastsættes efter § 38 paa Grundlag af den Pris, der ved Salg paa almindelige Vilkaar vilde kunne opnaas umiddelbart før Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Normalt vil altsaa Erstatningen indeholde en Fortjeneste for den sikrede. Fradrag gøres for regelmæssige Handelsomkostninger, undgaaet Handelsrisiko og Fordelen ved kontant Betaling.

Udtrykket almindelige Salgsvilkaar maa betyde de Vilkaar, paa hvilke den sikrede plejer at sælge Varer som de skaderamte. Er Prisen afhængig af, i hvilke Mængder Varerne sælges, maa sikkert ogsaa i saa Henseende den sikredes sædvanlige Fremgangsmaade være afgørende for, hvilken Pris man skal regne med. Salgsprisen umiddelbart før Forsikringsbegivenheden lægges til Grund, selvom den sikrede paa et tidligere Tidspunkt havde truffet Aftale om Salg til en bedre Pris, fordi Markedsprisen da var højere. At Markedsprisen umiddelbart før Forsikringsbegivenheden er afgørende, gælder endvidere uanset Muligheden for Prisfald, forinden samtlige Genstande, der skal erstattes, kunde ventes at være

solgt, om ikke Forsikringsbegivenheden var indtruffet. Men Muligheden herfor maa efter Omstændighederne tages i Betragtning ved Fastsættelse af Fradrag for undgaaet Handelsrisiko. For Størrelsen af Fradragene vil det være af Betydning, hvad der er den sikredes almindelige Salgsvilkaar. I en Kontantpris bliver der saaledes ikke Spørgsmaal om at gøre Fradrag for Tab ved usolide Kunder eller for Fordel ved kontant Betaling. Og i en cif-Pris bliver Fradraget for regelmæssige Handelsomkostninger større end i en fob-Pris. Fradragene for Handelsomkostninger og for Fordelen ved kontant Betaling maa omfatte ikke blot sparede Omkostninger og indvunden Rente, men ogsaa Omkostninger eller Rente, der med Rimelighed kunde være sparet eller indvundet¹⁾.

Efter § 37 ansættes Værdien af andre Genstande end dem, § 38 angaar, til det Beløb, der vilde kræves til Genanskaffelse efter Priserne umiddelbart før Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Almindeligvis er Genanskaffelsesprisen for Genstande som de skaderamte²⁾ afgørende. Noget andet maa dog gælde, naar Genanskaffelse af saadanne Genstande vilde medføre uforholdsmæssig Bekostning, f. Eks. fordi ældre Typer er fortrængt af ny, der er baade bedre og billigere end de tidligere. Priserne umiddelbart før Forsikringsbegivenheden er afgørende, uanset om de stiger eller falder i Tid, der maa medgaa til Genanskaffelsen. Genanskaffelsesprisen vil i Reglen være en Indkøbspris, hvis den sikrede har købt de skaderamte Genstande. Efter Omstændighederne maa dog til Indkøbsprisen lægges Transport- og Montageomkostninger, idet det ligger i Begrebet Genanskaffelse, at de ny Ting bringes til det Sted, hvor de skaderamte var, og i den Stand, i hvilken disse befandt sig. Har den sikrede selv fremstillet

¹⁾ At det efter almindelige Regler kan berettige til Fradrag i Erstatningen, om den sikrede paa Grund af Forsikringsbegivenheden kan udvide sin efterfølgende Produktion, vedrører ikke Opgørelsen af Tingsskade, men er Udtryk for, at efter Omstændighederne ikke hele denne skal erstattes, jfr. nedenfor Note 5.

²⁾ I § 37 tales mindre nøjagtigt om Genanskaffelse af den tilintetgjorte eller beskadigede Genstand.

de skaderamte Genstande, maa i Reglen en Genfremstillingspris lægges til Grund, og for saa vidt angaar Bygninger, maa der regnes med en Genopførelsespris. I en Genfremstillings- eller Genopførelsespris indgaar Arbejdsløn og Materialeudgifter beregnet efter Forholdene umiddelbart før Forsikringsbegivenheden. Kun det Beløb, der kræves til Genanskaffelse, kommer i Betragtning. Derfor maa Tab af en Grossists Lager opgøres ikke efter Detail- eller Engrospris, men efter Fabriks- eller Importpris, og Tab af en Detaillists Lager ikke efter Detailpris, men efter Fabriks-, Import- eller Engrospris. Og en Detaillist kan næppe altid kræve Opgørelse efter Grossistpris, fordi han plejer at købe hos Grossist, endmindre fordre en bestemt Grossists Priser lagt til Grund, blot fordi han plejer at købe hos vedkommende. Afvigelser fra det anførte kan dog være begrundet i, at den sikrede maa kunne fordre en saadan Pris lagt til Grund, som muliggør Genanskaffelse indenfor en rimelig Tid. Angaaende Afkortning i Genanskaffelsesprisen gælder efter § 37 som Hovedregel, at rimeligt Fradrag gøres for Værdiforringelse ved Alder, Brug, nedsat Anvendelighed eller andre Omstændigheder. Ved Indbogenstande, personlige Brugsgenstande eller lignende gøres dog Fradrag for Værdiforringelse ved Alder eller Brug kun, for saa vidt de skaderamte Genstandes Nytteværdi for den sikrede var væsentlig nedsat derved. Og ved Bygninger, der genopføres eller istandsættes, gøres Fradrag kun for Forskellen mellem gammelt og nyt. Hvis en skaderamt Bygning ikke genopføres eller istandsættes, faar derimod Hovedreglen Anvendelse, saaledes at rimeligt Fradrag gøres navnlig ogsaa for nedsat Anvendelighed, der ikke mindst ved Bygninger kan begrunde et betydeligt Fradrag. Eksempler paa andre Omstændigheder end de særlig angivne, der kan berettigge til Fradrag, er saadan Værdiforringelse ved Modeforandring, som ikke kommer til Udtryk allerede i Genanskaffelsesprisen, og Værdiforringelse som Følge af tidligere indtruffen og ikke udbedret Skade paa Tingen, som det kan være af Betydning at gøre Fradrag for, selvom den omfattes af Forsikringen. Er Genanskaffelse af en Maskine

urimelig, fordi Virksomheden ikke kan fortsætte, maa ogsaa det være en Omstændighed, der berettiger til Fradrag.

Bestemmelsen i § 37 er uanvendelig, hvis Genanskaffelse er umulig³⁾, saaledes naar Genstanden er et Maleri eller andet Kunstværk. Skaden maa da opgøres efter Salgsværdi, ikke blot naar Tilfældet falder ind under § 38, fordi den sikrede er Kunstneren selv, men ogsaa ellers. Lige med, at Genanskaffelse er umulig, maa sikkert regnes, at den ikke kan finde Sted indenfor en rimelig Tid, saaledes at Skade paa Sæsonvarer maa opgøres efter Salgsværdi, hvis ny Varer ikke kan fremskaffes inden Udløbet af Sæsonen.

Reglerne i §§ 37 og 38 begrænses ved Sø-, anden Transport- og Kreaturforsikring af visse Undtagelsesbestemmelser i Loven, og ved adskillige Forsikringsarter vil de normalt være fraveget eller nærmere udformet ved Aftalen:

Ved Søforsikring gælder, naar Skaden er Groshavari eller lignende, Reglerne herom. Ogsaa angaaende partikulært Totaltab af en Ting gælder ved Søforsikring særlige Regler. Som tidligere omtalt, er Forsikringsværdien af et Skib ikke Genanskaffelsesprisen umiddelbart før Forsikringsbegivenheden eller paa noget andet Tidspunkt, men selve Skibets Værdi ved Answarets Begyndelse. Og efter Sf. K.s § 9 gælder en tilsvarende Regel med Hensyn til Udredningsgenstande, Fangstudrustning og Mandskabs eller Passagerers Ejendele. Har Genanskaffelse af Udredningsgenstande eller Fangstudrustning fundet Sted, lægges dog den faktiske Genanskaffelsespris til Grund, hvis den er rimelig, men ikke som efter F. A. L.s § 37 Genanskaffelsesprisen umiddelbart før Forsikringsbegivenheden, §§ 231 og 238. Ved Tab af Skib under Bygning opgøres Skaden ifølge § 172 efter Værdien af, hvad der var bygget, og af de Dele, Materialer, Tegninger og Modeller, som Forsikringen omfatter, altsaa efter Værdien af selve de paagældende Genstande umiddelbart før Forsikringsbegivenheden. Varers Forsikringsværdi er, som tidligere omtalt, en nærmere bestemt Pris for Varer af samme Art

³⁾ U. f. R. 1944, 845. (H. R. D.).

umiddelbart før Transportens Begyndelse med visse Tillæg. Ved Tab af Fangst opgøres Skaden efter den Pris, som det maa antages, at den sikrede vilde have opnaaet ved Salg til sædvanlig Tid og paa sædvanligt Sted, hvis den ulykkelige Hændelse ikke var indtruffet, § 237. Kan Fangstens Størrelse ikke oplyses, beregnes den efter forløben Fangsttid. Hvis Skibet er gaaet tabt, og det ikke kan oplyses, naar dette er sket, lægges hele Fangsttiden til Grund for Beregningen. Fradrag for Værdiforringelse ved Alder, Brug eller nedsat Anvendelighed er efter Forholdets Natur udelukket, naar Skaden opgøres efter ikke en Genanskaffelsespris, men selve den tabte Tings Værdi. I Sf. K. hjemles saadant Fradrag for Fangstbaade og Fangstredskaber, der har været i Brug og er over et Aar gamle, og for disse er Fradraget fastsat til en Trediedel, § 238⁴⁾. Ved Totaltab af Skib gøres efter § 134 ikke Fradrag for saadan tidligere indtruffen og ikke udbedret Skade, som ifølge §§ 120—122 og 155—157 ellers ikke erstattes, og en tilsvarende Regel gælder ved Totaltab af Skib under Bygning, § 175. Men iøvrigt gøres Afdrag, som det udtrykkelig siges i § 84, for tidligere Skade paa en tabt Genstand, der ikke var udbedret, da Totaltabet indtraf, hvad enten saadan Skade omfattes af Forsikringen eller ej⁵⁾.

Ved Forsikring af Skib ansættes Skibets Værdi altid ved Aftalen til et bestemt Beløb (Taksten).

Reglerne om Forsikringsværdien af Skib og Varer i F. A. L.s § 75 faar ifølge § 78 tilsvarende Anvendelse ved Kaskoforsikring af Luftfartøj og ved Land- eller Lufttransportforsikring af Varer. Ogsaa ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj skulde efter § 78 Lovens Regel om Forsikringsværdien af Skib faa tilsvarende Anvendelse, men efter For-

⁴⁾ Efter det i Teksten anførte maa det være en Forudsætning, at Skaden opgøres efter Genanskaffelsespris, hvilket jo kun er Tilfældet, naar Genanskaffelse har fundet Sted.

⁵⁾ At Afdrag, som det tilføjes i § 84, ogsaa gøres som bestemt i § 73, altsaa for hvad den sikrede som Følge af Havariet har eller burde have sparet eller indtjent, vedrører ikke Opgørelsen af Tingsskaden. Jfr. ovenfor, Note 1.

sikringsbetingelserne ansættes Skaden i Tilfælde af Totaltab til det Beløb, for hvilket et Køretøj af samme Alder og Godhed som det tabte vil kunne anskaffes, altsaa til Genanskaffelsespris, men ikke til Genanskaffelsesprisen umiddelbart før Forsikringsbegivenheden⁶⁾. Om Fradrag for Værdiforringelse ved Alder, Brug eller nedsat Anvendelighed bliver der herefter ikke Spørgsmaal, idet saadan Værdiforringelse kommer til Udtryk allerede i den Genanskaffelsespris, der lægges til Grund. I Reglen er det bestemt, at ingen Erstatning ydes, om Køretøjet før Forsikringsbegivenheden var i saa mangelfuld Tilstand, at Politiet vilde have forbudt yderligere Benyttelse deraf.

Ved Kaskoforsikring af Luftfartøj takseres Policen almindeligvis.

Gensidig Bygningsbrandforsikring tegnes i vidt Omfang paa Grundlag af en Vurdering af Bygningen. I Københavns Brandforsikring og i Købstædernes almindelige Brandforsikring vurderes enhver Bygning, der begæres forsikret, saavel som Genstande, der ønskes medforsikret⁷⁾. I Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger skal enhver Bygning vurderes, hvis Værdi overstiger 30.000 Kr., eller hvori Dampkedel, Kølle eller Tørreovn anvendes. I de yngre Selskaber fastsætter Ledelsen Regler for, hvorvidt Vurdering skal finde Sted.

Vurderinger foretages af Tillidsmænd for Selskabet. I Københavns Brandforsikring foregaar de under Kontrol af en af Regeringen udnævnt Tilsynsførende og i Henhold til en af Justitsministeren godkendt Instruks. I Købstædernes almindelige Brandforsikring og Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger kan Vurderingsmændenes Værdiansættelse fordres prøvet ved henholdsvis retligt Skøn efter Retsplejeloovens Kapitel 19 eller Overskøn af 4 Mænd, hvoraf hver af

⁶⁾ Jfr. dog U. f. R. 1945, 208 (Ass. Soc. Resp.). Genanskaffelsesprisen umiddelbart før Forsikringsbegivenheden lægges til Grund ved Afgørelsen af, om Underforsikring foreligger, nedenfor § 10 efter Note 6.

⁷⁾ Dog kan en Forsikring uden Vurdering overføres fra et andet gensidigt Bygningsbrandforsikringsselskab, og ved Korttidforsikringer finder Vurdering ikke Sted.

Parterne vælger 2, og om fornødent en af Politimesteren udnævnt Opmand.

Nogen egentlig Taksering af Policen medfører Vurderingen i Reglen ikke. I de yngre Selskabers Vedtægter siges det udtrykkelig, at Vurderingen er uden forbindende Virkning for Selskabet ved Skadesopgørelse. Almindeligvis vil dog et Selskab næppe gøre gældende, at Værdiansættelsen afviger fra Forsikringsværdien uden bestemte Holdepunkter for, at denne har ændret sig i Tiden efter Vurderingen. I Købstædernes almindelige Brandforsikring og Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger skal Værdiændring oplyses, for at Værdiansættelsen kan fraviges, saaledes at denne gælder som bindende Ansættelse af Forsikringsværdien ved Vurderingen. Og medens vel manglende Vedligeholdelse kommer i Betragtning, tages der ikke Hensyn til en — efter Vurderingen fremkommen — Værdiforringelse ved Alder, Brug eller nedsat Anvendelighed. Og i Københavns Brandforsikring skal Værdiansættelsen i Tilfælde af Totaltab lægges til Grund ved Opgørelsen af Skaden. Det maa dog være en Forudsætning, at der ikke er foretaget Nedbrydning, Ombygning eller væsentlige Forandringer af indvendige Bygningsdele, for hvilke Tilfælde Vedtægterne foreskriver ny Vurdering⁸⁾. Efter Vedtægterne skal desuden Omvurdering finde Sted hvert tiende Aar.

Naar den sikrede har Genopførelsespligt, bliver Skadesopgørelsen ikke altid afgørende, idet da højst det Beløb kan kræves i Erstatning, der viser sig at medgaa til Genopførelsen. I Københavns Brandforsikring, hvor der kun indenfor Voldene er Genopførelsespligt, nedsættes det ved Skadesopgørelsen fastsatte Beløb dog kun, for saa vidt Genopførelsen har kostet væsentlig mindre.

Dispensation fra Reglen om Genopførelsespligt betinges almindeligvis⁹⁾ af en Afkortning i Erstatningen, der kan opfattes som et Fradrag navnlig for — formodet — nedsat An-

⁸⁾ I Tilfælde af Nedbrydning dog kun, hvis Genopførelse har fundet Sted.

⁹⁾ Nærmere nedenfor § 16 ved Noterne 4—6.

vendelighed. For Bygningers Vedkommende gøres Fradrag iøvrigt ikke i Københavns Brandforsikring eller Købstædernes almindelige Brandforsikring og i Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger kun, naar Forsikringen ikke er tegnet efter Vurdering, og da kun for Alder. I Københavns Brandforsikring gøres Fradrag heller ikke for medforsikrede Genstandes Vedkommende.

Var Bygningen bestemt til Nedbrydning, lægges i Reglen Værdien af Byggematerialet til Grund ved Skadesopgørelsen. Der gøres Fradrag for Nedbrydningsomkostninger og Tillæg for tabt Brugstid, om ikke Nedbrydningen var umiddelbart forestaaende.

Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring fraviges Reglerne i §§ 37 og 38 kun ved en Bestemmelse om, at Selskabet har Ret til at yde Erstatning in natura. Undertiden takseres Policen ved Brandforsikring af Løsøre, for saa vidt angaar et Maleri eller lignende. I ikke faa gensidige Selskaber opgøres Tab af Avlsprodukter, undertiden ogsaa af Besætning efter Enhedspriser som nærmere bestemt i Vedtægterne. Og paa Begæring tegner mange gensidige Selskaber Brandforsikring af Løsøre efter Vurdering, der dog normalt ikke er bindende i Skadestilfælde.

Ved Haglskadeforsikring, hvor Reglerne i §§ 37 og 38 ikke passer, opgøres Skaden paa Grundlag af Kapiteltakster, Noteringer eller lignende paa et nærmere angivet Tidspunkt efter Høsten. Det forekommer dog, at bestemte Enhedspriser skal lægges til Grund.

Forsikringsbetingelser for Stormskadeforsikring fastsætter undertiden visse nærmere Regler om Fradrag for Forskellen mellem gammelt og nyt, saaledes for Møllevingers Vedkommende.

Ved Cykletyveriforsikring vil de almindelige Forsikringsbetingelser altid indeholde saadanne Regler. Fradraget kan være fastsat f. Eks. til 10 pCt. for den første Maaned og for hver følgende Maaned 1 eller 2 pCt., eftersom det drejer sig om en privat Cykle eller en Budcykle, tilsammen dog højst 70 pCt.

Ved Maskinforsikring finder Fradrag for Forskellen mellem gammelt og nyt ikke Sted ¹⁰⁾).

Naar Selskabet, som i Reglen ved Glasforsikring og undertiden ved Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade, skal yde Erstatning in natura, bliver der ikke Anvendelse for Reglerne i §§ 37 og 38.

Angaaende Kreaturforsikring bestemmer § 90, at Erstatning for Død eller Nedslagning af et Dyr som Følge af Sygdom eller Ulykkestilfælde beregnes ikke efter Dyrets Værdi umiddelbart før dets Død, ej heller efter dets Værdi umiddelbart før Sygdommen eller Ulykkestilfældet, men efter den Værdi, Dyret umiddelbart før dets Død vilde have haft, om ikke Sygdommen eller Ulykkestilfældet var indtraadt. Ofte tegnes Forsikringen paa Grundlag af Vurdering, og da hyppig saaledes, at regelmæssige aarlige eller halvaarlige Omvurderinger finder Sted, i hvilket Tilfældet Vurderingsbeløbet ofte gælder som bindende Takst.

2. Undertiden kan det være tvivlsomt, om den sikrede har Ret til at faa Erstatning for Tingsskade beregnet efter Reglerne om Skadesopgørelse i Tilfælde af Totaltab.

For Søforsikring af Skib er nærmere Regler desangaaende givet ved F. A. L.s §§ 70—72. Her skal kun de tilsvarende, men noget afvigende eller nærmere udformede Bestemmelser i Sf. K.s §§ 126—132 omtales.

Erstatning for Totaltab kan fordres, naar Skibet er gaaet helt til Grunde, naar det er sunket, strandet eller paa anden Maade forulykket og ikke kan bjærges, naar det paa Grund af Skade, der omfattes af Forsikringen, ikke kan istandsættes paa Stedet eller ved Flytning til andet Sted, og naar det er endelig prisedømt eller paa anden Maade unddraget den sikrede, uden at der er Udsigt til, at han vil faa det tilbage, § 126.

Ret til Erstatning som for Totaltab haves:

(1) Naar Skibet er sunket, strandet eller paa anden Maade forulykket og ikke kan bjærges for rimelig Bekostning eller,

¹⁰⁾ Jfr. nedenfor § 10 efter Note 6.

uden at det skyldes den sikredes Forhold, efter Forløbet af 10 Maaneder ikke er bjærget¹¹⁾, §§ 127 og 128. For førstnævnte Tilfælde gælder dog, at om Selskabet uden unødigt Ophold erklærer at ville forsøge Bjærgning paa egen Risiko¹²⁾ og iværksætter Forsøget, haves Ret til Erstatning som for Totaltab kun, hvis Skibet efter Forløbet af 10 Maaneder ikke er bjærget, eller Bjærgningen forinden er opgivet.

(2) Naar Skibet er blevet saaledes beskadiget, at det ikke er Istandsættelse værd, idet Omkostningerne ved at reparere alle Skader derpaa vil overstige Forskellen mellem dets Værdi i repareret Stand og Værdien i beskadiget Stand, og desuden Omkostningerne ved at reparere de paa Rejsen lidte Skader, der omfattes af Forsikringen¹³⁾, overstiger Forskellen mellem Skibets Forsikringsværdi (Kaskotaksten)¹⁴⁾ og den Værdi i beskadiget Stand, Skibet vilde have, om ikke andre Skader forelaa, § 129. Sidstnævnte Betingelse, der ikke stilles efter Lovens Regel, faar Betydning, naar Kaskotaksten overstiger Skibets Værdi i repareret Stand, eller Skibet har Skade fra Rejsen, der ikke omfattes af Forsikringen, eller Skade fra en tidligere Rejse. Nødvendige Omkostninger ved Forsejling, Forhaling og Dokning af Skibet, der ikke allerede er paaløbet, medregnes til Reparationsomkostninger¹⁵⁾. Fra-drag i disse for Forskellen mellem nyt og gammelt gøres ikke.

(3) Naar der har manglet Efterretning om Skibet i tre Gange saa lang Tid, som gennemsnitlig medgaar til Rejsen fra det Sted, hvorfra sidste Efterretning haves, til det nærmest følgende Bestemmelsessted, dog mindst i 3 Maaneder,

¹¹⁾ Ved Forsikring af fremmed Interesse kræves desuden, hvis Skibet er i Forsikringstagerens Varetægt, at det heller ikke skyldes hans Forhold, at Skibet efter Forløbet af 10 Maaneder ikke er bjærget, § 98.

¹²⁾ Altsaa saaledes at Selskabet hæfter for Skade, Skibet lider under Bjærgningen, uanset om den ellers vilde falde udenfor Forsikringen.

¹³⁾ Efter Sejlskibspoliceen bortses ved Anvendelse af den i Teksten nævnte Regel fra, at Reglerne i § 156 ifølge Policen gælder ogsaa saadant Inventar, som omhandles i § 157.

¹⁴⁾ Undertiden fastsættes en særlig Kondemnationstakst ved Aftalen.

¹⁵⁾ Jfr. dog U. f. R. 1944, 224 angaaende Udgift ved Bugsering, der fandt Sted, forinden Spørgsmaalet om Kondemnation var afgjort.

eller, hvis Skibet er gaaet til Søs paa ubestemt Tid, naar der har manglet Efterretning om det i 3 Maaneder fra det Tidspunkt, til hvilket det senest kunde ventes tilbage, § 130.

(4) Naar Besætningen har forladt Skibet i aaben Sø, og det ikke inden 3 Maaneder er kommet i den sikredes Raadigdig, § 131.

(5) Naar fremmed Magt har belagt Skibet med Embargo, opbragt det eller tilbageholdt det, eller Oprørere eller Sørøvere har taget det, og det ikke frigives inden 6 Maaneder, § 132. —

Ved Forsikring af Skib under Bygning faar ifølge § 175 de nævnte Regler om Ret til Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab tilsvarende Anvendelse, for saa vidt angaar Tiden efter Skibets Søsætning. For Tiden forinden giver Sf. K. ikke nogen Regel.

Ogsaa for Søforsikring af Varer giver F. A. L.s §§ 70—72 Regler, der i nogen Grad fraviges eller udformes nærmere ved Bestemmelserne i Sf. K.s §§ 191—193.

Erstatning for Totaltab kan ifølge § 191 fordres, naar Varerne er gaaet helt til Grunde, naar de ikke kan bjærges, naar de er ødelagt i Væsen og Brugbarhed, og naar de er endelig prisedømt eller paa anden Maade unddraget den sikrede, uden at der er Udsigt til, at han vil faa dem tilbage.

Ret til Erstatning for Totaltab haves ifølge § 192:

(1) Naar Varerne ikke kan bjærges for rimelig Bekostning eller, uden at det skyldes den sikredes Forhold, efter Forløbet af 10 Maaneder ikke er bjærget¹⁶⁾. For førstnævnte Tilfælde gælder dog, at om Selskabet uden unødigt Ophold erklærer at ville forsøge Bjærgning paa egen Risiko¹⁷⁾, haves Ret til Erstatning som for Totaltab kun, hvis Varerne efter Forløbet af 10 Maaneder ikke er bjærget, eller Bjærgningen forinden er opgivet.

(2) Naar Befordringen afbrydes, og Varerne sælges udenfor Bestemmelsesstedet, fordi Fremsendelse dertil er umulig

¹⁶⁾ Ved Forsikring af fremmed Interesse gælder en tilsvarende Regel som nævnt i Note 11.

¹⁷⁾ Jfr. ovenfor Note 12.

eller ikke bør finde Sted af Hensyn til Forringelse, Varerne vil lide derved, eller fordi Fremsendelsen vil medføre større Omkostninger end rimelig.

(3) Naar der har manglet Efterretning om Skibet og Varerne i tre Gange saa lang Tid, som gennemsnitlig medgaar til Rejsen fra det Sted, hvorfra den sidste Efterretning haves, dog mindst i 3 Maaneder.

(4) Naar Besætningen har forladt Skibet i aaben Sø, og hverken det eller Varerne er kommet i den sikredes Raadighed inden 3 Maaneder.

(5) Naar fremmed Magt har beslaglagt Varerne, eller Oprørere eller Sørøvere har taget dem, og de ikke frigives inden 6 Maaneder.

Efter § 193 kan Erstatning for Totaltab af en bestemt Del af Varerne eller som for Totaltab deraf fordres, naar Tilfælde som nævnt i §§ 191—192 er indtruffet for denne Del.

Angaaende Forsikring af Reders Udredning bestemmer § 228, at Udredningsgenstande anses som tabt, naar de ikke kan bjærges for rimelig Bekostning, naar de, uden at det skyldes den sikredes Forhold, efter Forløbet af 10 Maaneder ikke er bjærget¹⁸⁾, samt naar fremmed Magt har beslaglagt eller Oprørere eller Sørøvere taget dem, og de ikke frigives inden 6 Maaneder. Efter § 229 kan Erstatning som for Totaltab endvidere fordres i Tilfælde, hvor Ret til Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab af Skibet haves efter Reglerne om Kaskoforsikring. Kan Skibet ikke bjærges for rimelig Bekostning, eller er det ikke Istandsættelse værd, er tilmed Retten til Erstatning som for Totaltab af Udredningen uafhængig henholdsvis af, om Kaskoforsikringsgiveren erklærer at ville forsøge Bjærgning af Skibet paa egen Risiko, eller af, om den i § 129 stillede yderligere Betingelse for Ret til Erstatning som for Totaltab af Skibet er opfyldt¹⁹⁾.

¹⁸⁾ Ved Forsikring af fremmed Interesse gælder en tilsvarende Regel som nævnt i Note 11.

¹⁹⁾ Angaaende Beviset for, at Skibet ikke kan repareres eller ikke er Istandsættelse værd, nedenfor § 16 Note 4.

Ved Forsikring af Fangst og Fangstudrustning faar efter § 235 de nævnte Regler i § 228 tilsvarende Anvendelse. Og for Fangstudrustningens Vedkommende gælder ifølge § 238 det samme som efter Reglerne i § 229.

Efter Forholdets Natur maa Beskadigelse af Udredningsgenstande, Fangst eller Fangstudrustning kunne have en saadan Karakter, at Ret til Erstatning som for Totaltab haves.

Ved Kaskoforsikring af Luftfartøj eller af Motorkøretøj og ved Land- eller Lufttransportforsikring af Varer haves ifølge F. A. L.s § 78, jfr. § 72 Ret til Erstatning som for Totaltab, naar henholdsvis Luftfartøjet, Motorkøretøjet eller Varerne af fremmed Magt er belagt med Embargo eller opbragt eller tilbageholdt ved lignende Foranstaltning, og Frigivelse ikke finder Sted inden 6 Maaneder. Vil den sikrede benytte nævnte Ret, skal han underrette Selskabet derom inden 3 Maaneder efter, at han har faaet Kundskab om de Omstændigheder, der begrunder Retten.

Efter de almindelige Forsikringsbetingelser haves Ret til Erstatning som for Totaltab ogsaa, ved Kaskoforsikring af Luftfartøj naar Underretning derom har manglet i en Maaned, og naar Omkostningerne ved Reparation med Tillæg af Udgifter ved Bjærgning og Befordring vil overstige Forsikringsværdien af Luftfartøjet, og ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj, naar det efter Selskabets Skøn ikke kan betale sig at reparere Køretøjet, og i Tilfælde af Tyveri eller Røveri, naar Køretøjet ikke kommer tilbage inden 4 Uger efter Skadeanmeldelsen. Efter Forholdenes Natur maa Ret til Erstatning som for Totaltab haves ogsaa i Tilfælde, hvor Luftfartøjet eller Motorkøretøjet ikke kan reparerer.

Naar efter de omtalte Regler angaaende Sø- eller anden Transportforsikring Ret til Erstatning som for Totaltab haves efter Udløbet af en vis Frist, kan Fradrag i Erstatningen sikkert ikke gøres for Skade paa Genstanden, der indtræffer, mens Fristen løber.

Udbetales ved Sø- eller anden Transportforsikring Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab, indtræder Selskabet ifølge F. A. L.s §§ 73 og 78 i den sikredes Ret til det, der

maatte være i Behold af Genstanden. Selskabet kan fordrø, at den sikrede udleverer alle ham tilgængelige Dokumenter og Bevisligheder vedrørende Genstanden. Efter Sf. K.s § 72 kan Selskabet yderligere fordrø, at den sikrede er behjælpelig ved Salg af, hvad der er i Behold. Hvad der indkommer ved Salg, maa tilkomme Selskabet, selvom det overstiger Erstatningen.

For anden Skadesforsikring end Transportforsikring giver Loven ingen Regler om de sidst omhandlede Spørgsmaal, og oftest indeholder heller ikke Forsikringsbetingelserne Bestemmelser derom. Af Forholdets Natur følger, at ved Tyveriforsikring maa en stjålen Genstand erstattes fuldtud, hvis den ved Forfaldstid for Forsikringsydelsen ikke er kommet tilbage, og at Selskabet da maa indtræde i den sikredes Ret til Genstanden, men naturligvis kan — og ofte vil — tilbyde den sikrede den, om den senere kommer frem. Og naar Erstatning ydes in natura, maa efter Forholdets Natur den sikrede have Krav paa en ny Genstand og Selskabet indtræde i hans Ret til den skaderamte Genstand, naar den ikke ved Reparation kan bringes i væsentlig samme Stand som før Forsikringsbegivenheden. Ved Glasforsikring bestemmes det da ogsaa i Forsikringsbetingelserne, at Selskabet skal indsætte nyt Glas af samme Art som det beskadigede i dettes Sted, og at Brudstykkerne af det beskadigede Glas tilfalder Selskabet. Ydes Erstatning i Penge, maa det ved anden Skadesforsikring end Transport- eller Tyveriforsikring have Formodningen for sig, at Selskabet ved Skadesopgørelse kan fradrage Værdien af, hvad der er i Behold af den skaderamte Genstand. Hvis da Skaden først bestemmes i Procent af Forsikringsværdien, vil det være uden Betydning at skelne mellem total og partiel Skade. Sondringen faar derimod Betydning, hvis kun Totalskade opgøres paa Grundlag af en Genanskaffelsespris, en Salgspris eller en Takst, idet partiel Skade opgøres paa Grundlag af en Istandsættelsespris. Utvivlsomt maa der da regnes med Genanskaffelsespris, Salgspris eller Takst, hvis den skaderamte Genstand ikke ved Istandsættelse kan bringes i væsentlig samme Stand som før Forsikringsbegivenheden. I Ved-

tægterne for Københavns Brandforsikring og Købstædernes almindelige Brandforsikring hedder det ogsaa, at en Skade betragtes som total, naar Bygningen er fuldstændig ødelagt, og naar tilbageblevne Dele af den ikke kan bibeholdes, om den skal bringes i samme Stand som før Skaden. Ved Fradrag i en Genanskaffelsespris eller en Takst maa Størrelsen af Fradrag for Rudera bestemmes ikke efter en Genanskaffelsespris, men efter den Værdi, Rudera har for den sikrede som Genstand for Salg eller paa anden Maade. I Overensstemmelse hermed hedder det i Vedtægterne for de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber, at for Rudera fradrages den Værdi, de har for den sikrede til Nybygning eller anden Brug²⁰⁾. Ved Kreaturforsikring har Selskabet ofte Ret til at overtage det skaderamte Dyr, hvis Forsikringsbegivenheden er en vis Forringelse af Dyret som Følge af Sygdom eller Ulykkestilfælde. Hvis derimod — kun — Dyrets Død er Forsikringsbegivenhed, fradrages Værdien af det døde Dyr ved Skadesopgørelsen.

Ofte betinger Selskabet sig Ret til i Stedet for Erstatning for partiel Skade paa en Genstand at yde Erstatning som for Totaltab mod at indtræde i den sikredes Ret til Genstanden, hvilket kan være af Betydning for Selskabet, naar Reglerne om Skadesopgørelse ved partiel Skade vilde føre til, at Erstatningen kom til at overstige Totaltabserstatningen, eller der er Tvist om Størrelsen af partiel Skade paa Genstanden. Efter den ovenfor nævnte Bestemmelse i Forsikringsbetingelserne for Kaskoforsikring af Luftfartøj kan saaledes den sikrede næppe modsætte sig, at Erstatningen bestemmes som i Totaltabstilfælde, naar Omkostningerne ved Reparation med Tillæg af Udgifter ved Bjærgning og Befordring vil overstige Forsikringsværdien. Og ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj gælder det samme, naar det efter Selskabets Skøn ikke kan betale sig at reparere Køretøjet. Af de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber, der jo medforsikrer visse Løse- og Genstande, har de yngre Ret til at overtage en beskadiget Gen-

²⁰⁾ Jfr. U. f. R. 1946, 256 (H. R. D.).

stand mod at erstatte dens Værdi før Branden, selvom Beskadigelsen er ringe. Og det samme gælder efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser. Navnlig ved Forsikring af Indbo maa den sikrede dog ofte i Henhold til § 34 kunne modsætte sig, at Selskabet gør Brug af den nævnte Ret.

Uden særlig Aftale derom kan Selskabet ikke have den her omtalte Ret.

Angaaende Tilfælde, hvor der ikke foreligger virkelig Totaltab, men den sikrede har Ret til Erstatning som for Totaltab, bestemmer Sf. K.s § 85, at hans Ret dertil ikke udelukker ham fra at kræve Erstatning efter Reglerne om partiel Skade. Saadan Erstatning kan dog ikke overstige Erstatning som for Totaltab med Fradrag af Værdien af, hvad der maatte være i Behold af Genstanden.

Ogsaa uden særlig Hjemmel derfor maa det formentlig antages, at hvis ikke andet er aftalt, gælder Bestemmelser som de sidstnævnte i Tilfælde, hvor Ydelse af Erstatning som for Totaltab medfører, at Selskabet indtræder i den sikredes Ret til Genstanden.

3. Lovens eller Aftalens Bestemmelser om en Tings Forsikringsværdi faar Betydning ogsaa ved Opgørelse af partiel Skade paa Tingen, naar Skadens Størrelse bestemmes som en vis Procent af Tingens Værdi, idet denne Procent da tages af Forsikringsværdien. Ofte skal imidlertid enten beregnede eller virkelig afholdte Istandsættelsesomkostninger lægges til Grund for Opgørelsen. Lægges beregnede Istandsættelsesomkostninger til Grund, maa det vistnok have Formodningen for sig, at Beregningen skal gaa ud paa at fastslaa, hvad Reparation af Skaden maa antages at ville koste, skønt Erstatningens Størrelse herefter kommer til at afhænge af, hvor-naar Beregningen foretages.

Efter Sf. K.s Bestemmelser om Opgørelse af partiel Skade ved Forsikring af Skib er det virkelig afholdte Reparationsomkostninger, der lægges til Grund. Saavidt mulig skal ganske vist Omkostningerne ved Reparationen takseres forud for denne og Taksationsbeløbet lægges til Grund for Skadesopgørelsen, hvis det er mindre end de virkelige Reparationsom-

kostninger, eller Skibet sælges, uden at Erstatningskravet samtidig overgaar til den ny Ejer, eller det gaar tabt uden forinden at være istandsat, § 139. Men er Skaden af nogen Betydning, kan hver af Parterne indhente Tilbud paa Reparation med den Virkning, at det billigste Tilbud, som det med Rimelighed kan forlanges, at den sikrede skal antage, gælder som Taksation af Reparationsomkostninger, § 138. I visse Tilfælde gælder dog noget særligt. Har den i § 137²¹⁾ foreskrevne Besigtigelse ikke fundet Sted, erstattes Reparationsomkostninger kun i det Omfang, i hvilket det godtgøres, at de er rimelige, § 139. Lader den sikrede Reparation udføre helt eller delvis i Overtid, erstattes derved foranledigede Udgifter kun, for saa vidt Omkostninger spares for Selskabet ved Fremskyndelsen af Arbejdet, § 152. Anvendes ved Fornyelse ringere Materiale eller ringere Konstruktion end forud benyttet, eller opgiver den sikrede at lade en beskadiget Del reparere eller forny, afgøres det efter billigt Skøn, hvorvidt Besparelse derved skal erstattes, § 139. Hvis fuldstændig Udbedring af Skaden vilde medføre urimelige Omkostninger, og Skibet ved en mindre omfattende Reparation kan bringes i fuldt sødygtig Stand og, om det er klassificeret, beholde sin Klasse, betales kun Omkostninger ved en saadan Reparation med Tillæg af rimelig Erstatning for Værdiforringelse, Skibet lider ved ikke at blive sat i samme Stand som før, § 140. Som nærmere bestemt i § 140 eller i Policen betales i Reglen ikke for Fornyelse af en til et Jern- eller Staalskib hørende Jern eller Staaldeel, hvis denne kan rettes, laskes eller paa lignende Maade repareres. Sælges Skibet til Ophugning eller til Brug som Kulhulk eller lignende, ydes Erstatning kun, for saa vidt Skaden maa antages at have medført Forringelse af Skibets Værdi, § 139. — Udgifter ved midlertidig Reparation erstattes, hvis en saadan er nødvendig, fordi endelig Reparation ikke eller ikke med Rimelighed kan udføres paa det Sted, hvor Skibet befinder sig, men ellers kun, for saa vidt andre Omkostninger spares for Selskabet ved den midlertidige Reparation, § 142.

²¹⁾ Jfr. nedenfor § 16 Note 2.

Reparationsregning skal saavidt mulig forelægges Selskabet, forinden den godkendes af den sikrede, § 139.

I Reparationsomkostninger gøres Fradrag for Forskellen mellem nyt og gammelt efter Reglerne i § 154, af hvilke dog flere ofte fraviges ved Aftalen. I Udgifter ved midlertidig Reparation gøres saadant Fradrag ikke.

Angaaende Medregning ved Skadesopgørelsen af andre Omkostninger end Reparationsomkostninger indeholder Sf. K. nærmere Regler i §§ 143—150: Indhentes Tilbud paa Reparation efter Aftale med Selskabet eller efter dettes Ønske, erstattes Hyre og Kostpenge, Forbrug af Kul, Olie og andre Maskinformødenheder og Havneudgifter²²⁾ under Ophold, der foranlediges derved, samt Omkostninger ved Dokning af Skibet i saadan Anledning, § 143. Hvis Reparation ikke kan udsættes, eller Udsættelse deraf kan medføre Skade, og det derfor er nødvendigt, at Skibet forsejler til Reparationssted, erstattes Forsejlingsomkostninger, hvortil henregnes Hyre, Kostpenge, Forbrug af Kul, Olie og andre Maskinformødenheder under Forsejlingen samt derved foranledigede Havneudgifter, § 144. Og sker Forsejling, efter at Tilbud er indhentet, for at opnaa billigere Reparation, erstattes Forsejlingsomkostningerne i det Omfang, i hvilket andre Omkostninger spares for Selskabet derved. Nødvendige Havneudgifter, der paaløber i Anledning af Reparationen, erstattes, § 145. Medfører Reparationen, at Skibet maa forhale til Dok eller Værft, erstattes Omkostninger ved Forhalingen, herunder Forbrug af Kul, Olie og andre Maskinformødenheder, § 146. Hyre og Kostpenge, der paaløber under Reparationen, erstattes som nærmere bestemt i § 147 eller i Policen. Nødvendige Ekstraudgifter ved Besætningens Ophold i Land i Anledning af Reparationen erstattes, § 148. Det samme gælder nødvendigt Forbrug af Kul, Olie og andre Maskinformødenheder under Reparationen, § 149. Medfører denne, at Udredningsgenstande maa flyttes eller opløses, erstattes derved foranledigede Omkostninger og Tab, der ikke med Rimelighed kan undgaas, § 150.

²²⁾ Herunder foruden Havneafgifter navnlig Lodspenge, Betaling for Bugserhjælp og Klareringsudgifter.

I Tilfælde af samtidig Reparation for Skade, Forsikringen omfatter, og anden Skade fordeles de i §§ 143—150 omhandlede Omkostninger samt Udgifter ved Doksætning og Dokleje som bestemt i § 151 eller i Policen.

Ved Opgørelse af partiel Skade paa Skib under Bygning faar de omtalte Regler tilsvarende Anvendelse, § 175. Er Skaden indtruffen forinden Søsætningen, bliver der dog ikke Spørgsmaal om Taksation af Reparationsomkostningerne ved Indhentning af Tilbud paa Reparation eller om Erstatning af de i §§ 142—150 omhandlede Omkostninger. Og Fradrag for Forskellen mellem nyt og gammelt finder kun Sted, hvis Skaden er indtruffen efter Søsætningen, og da kun for saa vidt angaar Skrabning og Maling af Bund eller Vandgang.

Partiel Skade paa Varer ansættes efter § 194 til en saa stor Del af Varernes Forsikringsværdi, som Forskellen mellem deres Bruttoværdi i ubeskadiget og i beskadiget Stand udgør af førstnævnte Bruttoværdi. Reglen gælder, hvad enten Varerne kommer frem til Bestemmelsesstedet eller ej. Der regnes, hvis Varerne kommer frem, med Bruttoværdierne paa Bestemmelsesstedet, i modsat Fald med Bruttoværdierne paa det Sted, hvor Befordringen afbrydes, §§ 188 og 189. Bruttoværdien maa betyde Engrosmarkedsværdien, indbefattet Fragt, Told, Losningsudgifter m. v.

Er kun en Del af Varerne beskadiget, og denne Del kan udskilles, lægges dens Bruttoværdi i ubeskadiget og beskadiget Stand og den tilsvarende Del af Varernes Forsikringsværdi til Grund for Skadesopgørelsen.

Bringes Varerne paany i god Stand, maa Selskabet kunne yde Beløbet af Rekonditioneringssomkostninger som Erstatning i Stedet for at foretage Opgørelse efter § 194.

Efter Varepoliceen gælder som Undtagelse fra Reglen i § 194, at ved Tab eller Beskadigelse af en Del af en Maskine opgøres Skaden paa Grundlag af Omkostningerne ved Fornyelse eller Reparation. Til Omkostninger ved Fornyelse medregnes de for Fremskaffelsen af den ny Del nødvendige Transportomkostninger.

Efter §§ 231, 237 og 238 opgøres partiel Skade paa Udredningsgenstande, Fangst eller Fangstudrustning paa Grundlag

af Forsikringsværdien, hvilket maa betyde, at Skaden ligesom partiel Skade paa Varer ansættes til en ved Skadesprocenten bestemt Del af Forsikringsværdien. Angaaende Skadesprocentens Fastsættelse indeholder St. K. ingen materielle Regler.

Ved al Søforsikring gælder ganske som med Hensyn til Totaltab, at naar Beskadigelse af en Ting er Groshavari eller lignende, er det efter Reglerne om Opgørelse heraf, Skadens Størrelse bestemmes.

Ved Kaskoforsikring af Luftfartøj kan Selskabet efter de almindelige Forsikringsbetingelser i Tilfælde af partiel Skade vælge mellem selv at lade Luftfartøjet reparere eller at betale Skaden kontant. Vælges sidstnævnte Mulighed, skal sikkert Skadens Størrelse bestemmes som det Beløb, Reparationen maa antages at ville koste.

Efter Forsikringsbetingelserne for Kaskoforsikring af Motorkøretøj har Selskabet Valget mellem selv at lade Reparation foretage eller at betale Omkostningerne ved Reparation og ved Befordring af det beskadigede Køretøj til Reparator. Merudgift ved Udførelse af Reparationsarbejde udenfor normal Arbejdstid er dog Selskabet uvedkommende. Selskabet forbeholder sig Ret til at vælge Reparator, i hvert Fald ved større Skader. For Reparation, der er paabegyndt uden Samtykke af Selskabet, har dette efter Forsikringsbetingelserne ikke Pligt til at betale, hvilket maa ses i Forbindelse med, at det er af Vigtighed at faa fastslaaet forinden Reparationen, om der er Skade fra Tiden forinden Forsikringsbegivenheden, som Selskabet ikke hæfter for.

Ved Luft- eller Landtransportforsikring af Varer opgøres partiel Skade i Reglen paa samme Maade som ved Søforsikring.

Efter de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter bestemmes Størrelsen af partiel Skade som det Beløb, det vil koste at istandsætte Bygningen med samme Bygningsmaade og Materialer af samme Art og Godhed, som anvendtes ved Opførelsen, uanset om Bygningslovgivningen ikke maatte tillade Benyttelse heraf ved Istandsættelsen. Har den sikrede Istandsættelsespligt, gælder dog tilsvarende Regler, som naar han i Totaltabstilfælde har Genopførelsespligt, saaledes at da

højest det Beløb kan kræves i Erstatning, der viser sig at medgaa til Istandsættelsen og almindeligvis Afkortning i Erstatningen betinges, hvis Dispensation fra Reglen om Istandsættelsespligt gives. Og var Bygningen bestemt til Nedbrydning, opgøres Skaden efter samme Regel som i Totaltabstilfælde.

Fradrag i — beregnede eller virkelig afholdte — Istandsættelsesomkostninger for Forskellen mellem nyt og gammelt hjemler Vedtægterne for de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber ikke.

Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring hjemler Selskabet Ret til at yde Erstatning in natura ved at sætte beskadigede Genstande i samme Stand som før Branden, men afgør ikke, om Størrelsen af Skaden i Tilfælde af Kontanterstatning skal bestemmes som en vis Skadesprocent af Forsikringsværdien eller som en Istandsættelsespris, hvilket da maa bero paa Genstandens Art og Tilstand. Navnlig ved Beskadigelse af et Varelager vil oftest kun førstnævnte Fremgangsmaade være anvendelig. Følges den anden Fremgangsmaade, lægges undertiden den virkelige, undertiden en beregnet Istandsættelsespris til Grund. Ogsaa de yngre gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber har Ret til at yde Erstatning for Beskadigelse af medforsikrede Løsøregenstande in natura. Om Fradrag for Forskellen mellem nyt og gammelt, naar Erstatning ydes in natura, eller Skaden bestemmes som en Istandsættelsespris, inderholde hverken de nævnte Selskabers Vedtægter eller Standardbetingelserne noget.

Ved Forsikring af Løsøre mod Vandledningsskade gælder ofte Betingelser, svarende til de nævnte Standardbetingelser for Brandforsikring.

Ved Stormskadeforsikring lægges en beregnet Istandsættelsespris til Grund.

For de i Kombineret Grundejerforsikring indgaaende Forsikringer mod Vandlednings-, Rør- og Stormskade og mod Bygningsbeskadigelse ved Indbrud gælder, at Selskabet kan vælge mellem at lade beskadigede Genstande reparere eller at yde Kontanterstatning, der fastsættes paa Grundlag af en beregnet Istandsættelsespris.

Det samme gælder i Reglen ved Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade, hvis ikke Selskabet har Pligt til at yde Erstatning in natura.

Ved Maskinforsikring bestemmes Skadens Størrelse efter de virkelige Istandsættelsesomkostninger. Forøgelse deraf ved Betaling for Ilgodsbefordring eller Arbejde udenfor sædvanlig Arbejdstid erstattes dog kun, for saa vidt særlig Aftale desangaaende er truffet. At Fradrag for Forskellen mellem nyt og gammelt ikke gøres, følger ved Maskinforsikring allerede af, at saadant Fradrag end ikke er hjemlet for Tilfælde af Totaltab.

For alle Arter af Skadesforsikring maa formentlig gælde, at naar partiel Skade paa en Ting opgøres som en Istandsættelsespris, eller Erstatning derfor ydes in natura, kan Selskabet gøre Fradrag for Rester, der fremkommer ved Reparation og tilfalder den sikrede. Angaaende Forsikring af Skib eller af Skib under Bygning bestemmer Sf. K.s §§ 153 og 175 udtrykkelig, at Værdien af gammelt Materiale, der hidrører fra Reparation, fradrages i Erstatningen, hvilket dog ikke kan gælde, hvis Rederen er indgaaet paa, at det gamle Materiale skal tilfalde Værftet, og passende Hensyn er taget dertil ved Fastsættelsen af Reparationsprisen. Ogsaa flere af de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber har udtrykkelig Hjemmel til at gøre Fradrag for Rudera saavel ved partiel Skade som i Totaltabstilfælde.

Naar Erstatning for partiel Skade paa en Ting bestemmes paa Grundlag af — beregnede eller virkelig afholdte — Istandsættelsesomkostninger eller ydes in natura, kan den overstige Forsikringsværdien. At den gør det, berettiger ikke Selskabet til at nøjes med at yde Erstatning som for Totaltab. Som vi har set, har Selskabet imidlertid undertiden Ret til at overtage en beskadiget Genstand mod at yde Erstatning for Totaltab. Og for Tilfælde, hvor den sikrede ved Søforsikring har Ret til Erstatning som for Totaltab, men i Stedet kræver Skadesopgørelse efter Reglerne om partiel Skade, beskyttes Selskabet efter Sf. K. ved Reglen i dennes § 85. Ved Maskinforsikring bestemmes det almindeligvis i Forsikringsbetingelserne, at

Erstatningen i intet Tilfælde kan overstige Forsikringsværdien.

4. Ved alle Arter af Søforsikring skal Selskabet ifølge Sf. K.s § 88, for saa vidt en Skade opgøres paa Grundlag af virkelig afholdte Genanskaffelses- eller Istandsættelsesomkostninger, svare Rente af disse med 6 pCt. p. a. fra Udlægets Dato. Dog svares ikke Rente for Tid, Opgørelsen forsinkes ved, at den sikrede uden gyldig Grund har tøvet med at fremsende Opstilling over Udgifter og Tab eller fornødne Oplysninger og Bevisligheder²³). Og er Skaden Groshavari eller lignende, maa Reglerne herom være afgørende ogsaa for Renteberegningen. Ved Forsikring af Skib begrænses Pligten til at svare Rente af afholdte Istandsættelsesomkostninger ved Policebestemmelse.

Omregning af en Udgift i anden Mønt end den, i hvilken Forsikringen er tegnet, foretages ifølge § 89 efter Kursen paa den Dag, da Udgiften er afholdt, eller, om Beløbet endnu ikke er betalt, efter Kursen paa den Dag, da Skadesopgørelsen afsluttes. Det siges udtrykkelig, at denne Regel gælder ogsaa, naar Udgiften er Groshavari eller lignende.

²³) Ved Forsikring af fremmed Interesse har, hvis den forsikrede Genstand er i Forsikringstagerens Varetægt, hans Tøven samme Virkning som den sikredes, § 98.

§ 8. Opgørelse af anden Skade end Tingsskade.

1. Forsikringsværdien af en Fordring er Beløbet af denne, saaledes ved Forsikring af Fragt eller Tidsfragt ifølge Sf. K.s §§ 204 og 219 den Fragt eller Tidsfragt, der er betinget. Overstiger Beløbet af en Søfordring Værdien paa det Tidspunkt, da Selskabets Ansvar begynder, af den eller de Genstande, i hvilke Søpanteret for Fordringen haves, eller som iøvrigt tjener til Dækning for denne, er dog nævnte Værdi Fordringens Forsikringsværdi, § 240.

I Tilfælde, hvor Selskabet ved Forsikring af Fragt erstatter Tab deraf, skønt den sikredes Fragtfordring ikke med Sikkerhed kan anses bortfaldet, medfører Udbetaling af Erstatningen ifølge F. A. L.s §§ 73 og 78, at Selskabet indtræder i Fordringen. Selskabet har Krav paa, at den sikrede udleverer alle ham tilgængelige Dokumenter og Bevisligheder vedrørende Fordringen.

Ved Forsikring af en Søfordring medfører Udbetaling af Erstatning ifølge Sf. K.s § 244, at Selskabet indtræder i Fordringen. Medmindre andet er aftalt, indtræder Selskabet dog ikke i saadan Fordring paa Dækning for Udlæg af Havari-
penge, som haves mod Rederen f. Eks. af en Havariagent eller mod Ladningsejer eller anden Deltager i Havariet f. Eks. af Rederen.

Naar Selskabet betaler Erstatning, indtræder det ved Kautionsforsikring i den sikredes Krav i Anledning af Uredeligheden og ved Kreditforsikring almindeligvis i den forsikrede Fordring.

2. Bestaar en Skade i Udgifter, maa disses Størrelse fastslaaes ved Skadesopgørelsen. Ved Søforsikring — sammen med Varer — af Fragt, der kun skal betales, hvis Befordrin-

gen fuldføres, Told og andre Omkostninger paa Bestemmelsesstedet, er ifølge Sf. K.s § 196 Størrelsen af den Skade, der skal erstattes, om Varerne kommer frem til Bestemmelsesstedet, samme Del af de paagældende Omkostninger, som Skaden paa Varerne efter Bruttoværdireglen i § 194 udgør af Varernes Forsikringsværdi.

Ved alle Arter af Søforsikring skal Selskabet efter Sf. K.s § 88 svare Renter 6 pCt. p. a. af Skade, der bestaar i Udgifter, fra disses Dato. Dog svares ikke Rente for Tid, Opgørelsen forsinkes ved, at den sikrede uden gyldig Grund har tøvet med at fremsende Opstilling over Udgifter og Tab eller fornødne Oplysninger og Bevisligheder¹⁾. Og er Udgifterne Groshavari eller lignende, maa Reglerne herom være afgørende ogsaa for Renteberegningen.

Udenfor Søforsikring er Pligt for Selskabet til at betale andre Renter end Morarenter ikke hjemlet. Ved Ansvarsforsikring maa dog formentlig Renter, den sikrede er idømt til Betaling sker, beregnes til den Dag, da Selskabet betaler, selvom den sikrede har fyldestgjort den skaderamte Trediemand forinden, og Selskabet derfor maa afregne med den sikrede.

Angaaende Omregning af Udgift i anden Mønt end den, i hvilken Forsikringen er tegnet, er Regler givet i Sf. K.s § 89.

3. Ved Forsikring af Kasko-, Fragt- eller Ladningsinteresse maa Policen altid anses takseret, saaledes at Forsikringssummen gælder som Takst, om ikke anden Takst er angivet. Ved Forsikring af Fragt og/eller Interesse maa, om ikke andet er angivet, det Beløb gælde som Takst, hvormed Forsikringssummen overstiger Forsikringsværdien af den Fragt, Forsikringen omfatter.

Ret til Erstatning for Totaltab haves ifølge Sf. K.s §§ 170, 202 og 223 ved Forsikring af Kasko- eller af Fragtinteresse i de Tilfælde, i hvilke saadan Ret haves efter Konventionens

¹⁾ Ved Forsikring af fremmed Interesse har, hvis den forsikrede Genstand er i Forsikringstagerens Varetagt, hans Tøven samme Virkning som den sikredes, Sf. K.s § 98.

Regler om Forsikring af Skib, og ved Forsikring af Ladningsinteresse i de Tilfælde, i hvilke saadan Ret haves efter Konventionens Regler om Forsikring af Varer. Tilsvarende Regel gælder angaaende Ret til Erstatning som for Totaltab. Selskabet indtræder ikke i den sikredes Ret til det, der maatte være i Behold af Skibet eller Varerne, hvilket saaledes tilfalder Kasko- eller Vareforsikringsgiveren ubeskaaret, ogsaa naar Interesseforsikring er taget.

Om Ret til Erstatning for delvist Tab af den forsikrede Interesse bliver der ikke Spørgsmaal ved Forsikring af Kasko- eller Fragtinteresse. Ved Forsikring af Ladningsinteresse bestemmes ifølge § 202 Størrelsen af den Skade, der skal erstattes i Tilfælde af partiel Skade paa Varerne, som samme Del af Ladningsinteressetaksten, som Skaden paa Varerne efter Bruttoværdireglen i § 194 udgør af Varernes Forsikringsværdi.

4. Ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand indeholder Forsikringsbetingelserne særlige Skadesopgørelsesregler.

Oftest bestemmes Størrelsen af en Skade som en saa stor Del af Virksomhedens aarlige Fortjeneste, som Nedgangen i Omsætning i Ansvarsperioden udgør af Aarsomsætningen. Baade Aarsomsætningen og Nedgangen i Omsætning i Ansvarsperioden bestemmes paa Grundlag af Virksomhedens Forløb i de sidste 12 Maaneder før Forsikringsbegivenheden, saaledes at Omsætningen i dette Tidsrum er Aarsomsætningen, og Forskellen mellem Omsætningen i de Maaneder af nævnte Tidsrum, der svarer til Ansvarsperioden, og Omsætningen i denne er Nedgangen i Omsætning i Ansvarsperioden. Hensyn tages dog til særlige Forhold, der har virket eller, om ikke Forsikringsbegivenheden var indtruffet, vilde have virket i gunstig eller ugunstig Retning. I Virkeligheden søger man altsaa at bestemme, hvad Aarsomsætningen i det Aar, da Forsikringsbegivenheden indtraf, og Omsætningen i Ansvarsperioden vilde have været, om Forsikringsbegivenheden ikke var indtruffet. Skønt Opgørelsesreglen saaledes er ret elastisk, kan den føre til et mindre rigtigt Resultat, idet Tabet af Fortjeneste

langtfra altid vil staa i ligefremt Forhold til Omsætningen. Imidlertid vil Selskabet vel ofte lempe Opgørelsen, hvis den fører til, at mindre end Tabet skal erstattes, og fører den til, at mere end Tabet skal erstattes, kan F. A. L.s § 39, 1. Stk paa-beraaes.

I hvert Fald naar Forsikringen er tegnet med Dagpenge, indeholder Forsikringsbetingelserne undertiden en anden Opgørelsesregel, hvorefter Tab af Fortjeneste i Tid indenfor Ansvarsperioden, i hvilken Virksomheden er fuldstændig standset, søges umiddelbart fastslaaet, og Tab under delvis Standsning bestemmes ved Formindskelse af Tabet under fuldstændig Standsning i det Forhold, i hvilket Omsætning eller Produktion kan opretholdes. Paa Grund af sin Ubestemthed er dog vistnok denne Regel uden større Betydning for Opgørelsen.

I Erstatningen fragaar efter Forsikringsbetingelserne Tab af Fortjeneste, som hører under Brandforsikring ifølge F. A. L.s § 38.

§ 9. Regresret for Selskabet.

1. (1) For alle Arter af Skadesforsikring fastslaar F. A. L.s § 25, at hvis nogen overfor den sikrede er erstatningspligtig som Følge af en af Forsikringen omfattet Begivenhed, indtræder Selskabet i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, i den sikredes Krav mod den erstatningspligtige. Ved Afgørelse af, i hvilket Omfang Selskabet har betalt Erstatning, maa Fradrag gøres for Værdien af Rudera, hvis disse tilfalder Selskabet. Skønt det næppe fremgaar klart af Reglens Formulering, gælder Indtrædelsesretten naturligvis kun Krav paa Erstatning for Skade, der omfattes af Forsikringen, saaledes at f. Eks. Krav paa Erstatning for det Driftstab som Følge af Brand, som en Driftstabsforsikring angaar, hverken helt eller delvis overgaar til Brandforsikringsselskabet, men tilkommer Driftstabsforsikringsselskabet i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning. Og medfører Franchisebestemmelser ¹⁾ eller Skadesopgørelsesregler, at Skaden i Forhold til Selskabet ansættes til et mindre Beløb end det, til hvilket den ansættes i Forhold til den erstatningspligtige, maa formentlig Selskabets Indtrædelsesret være begrænset til en forholdsmæssig Del af Kravet mod den erstatningspligtige ²⁾, hvilket har Betydning, naar Kravets Værdi er nedsat ved Kursfald, naar Kravet er delvis uerholdeligt, og naar den erstatningspligtige f. Eks. paa Grund af Medskyld hos den sikrede i Skadens Indtræden ikke skal svare fuld Erstatning. Om Ind-

¹⁾ Paa Grund af Reglen i § 25, 3. Stk. kan den i Teksten omtalte Virkning af en Franchisebestemmelse næppe, som det dog er hævdet, være afhængig af Bestemmelsens nærmere Indhold.

²⁾ Jfr. angaaende Tilfælde af Underforsikring nedenfor § 10 ved Noterne 7—8.

skrækning af Indtrædelsesretten som nævnt bliver der dog næppe Spørgsmaal, for saa vidt det paa Grund af Reglerne om Begrænsning af Rederansvaret er uden Betydning for Omfanget af den erstatningspligtiges Ansvar, at Skaden ansættes til et større Beløb i Forhold til ham end i Forhold til Selskabet.

Efter § 25 er det ikke nogen Betingelse for Selskabets Indtrædelsesret, at Kravet mod den erstatningspligtige er ikkekontraktmæssigt. Hvad angaar Erstatningskrav ifølge Kontraktsforhold, er det dog sikkert af Betydning, om den erstatningspligtiges Ansvar er et saadant, som sædvanlig foreligger. Sf. K. fastslaar, hvad kun tildels følger af F. A. L.s § 52, at hvis den sikrede³⁾ ved Aftale med f. Eks. Buggerselskab eller Værft har fraskrevet sig Ret til Erstatning, bortfalder Selskabets Ansvar, om ikke Aftalen maa anses for sædvanlig, i det Omfang, i hvilket dets Regres udelukkes ved Aftalen, og denne Regel maa formentlig gælde al Skadesforsikring. Paa den anden Side synes det da at burde antages, at hvis et Erstatningskrav er begrundet i usædvanlig Aftale, saaledes at dets Tilværelse var upaaregnelig for Selskabet, kan dettes Regresret ikke gøres gældende til Skade for den sikrede, men kun for saa vidt det kan ske, uden at den sikrede kommer til at savne Dækning for nogen Del af den Skade, den erstatningspligtige skal erstatte. Og dette maa gælde, uanset om den upaaregnelige Aftale er indgaaet af den sikrede eller af en anden, saaledes ogsaa naar den er en af den erstatningspligtige taget frivillig Ansvarsforsikring, i hvilket Tilfælde Begrænsningen af Regresretten navnlig faar Betydning, hvis den Skade, Ansvarsforsikringen angaar, overstiger Ansvarsforsikringssummen. Paaregnelig for Selskabet er Tilværelsen af et Erstatningskrav ifølge lovpligtig Ansvarsforsikring. At imidlertid, som fastslaaet af Højesteret⁴⁾, heller ikke

³⁾ Om Aftalen er indgaaet af den sikrede selv eller paa hans Vegne af en Fuldmægtig, maa være uden Betydning. Er ved Forsikring af fremmed Interesse den forsikrede Genstand i Forsikringstagerens Varetagt, faar hans Afkald paa Ret til Erstatning, om det er bindende for den sikrede, samme Virkning som dennes Afkald, Sf. K.s § 98.

⁴⁾ U. f. R. 1926, 31 og 1943, 326.

Selskabets Ret til Indtræden i et saadant Krav kan gøres gældende til Skade for den sikrede, følger af Formaalet med Reglerne om Pligt til at tage Ansvarsforsikring.

Ved Syge- eller Ulykkesforsikring faar den omtalte Bestemmelse i § 25 Anvendelse, for saa vidt Forsikringsydelsen har Karakter af virkelig Skadeserstatning, saaledes som ved Læge-, Medicin- og Hospitalsforsikring. Iøvrigt gælder ved Syge- eller Ulykkesforsikring, som ogsaa altid ved Livsforsikring, at Selskabet indtræder ikke i den sikredes Erstatningskrav, hvilket staar i Forbindelse med, at det, som § 25 fastslaar, er uden Betydning for den sikredes Ret til Erstatning af Selskabet eller af den erstatningspligtige, om han har modtaget Erstatning af henholdsvis den erstatningspligtige eller Selskabet.

Et Erstatningskrav, som Selskabet efter § 25 indtræder i, naar det betaler, tilkommer forinden Betalingen den sikrede. Efter Betalingen kan den sikrede vel have Legitimation som Indehaver af Kravet, men ikke Ret til at raade derover.

Selskabet kan ikke forbeholde sig Regres mod den erstatningspligtige i videre Udstrækning end hjemlet i § 25. Derimod kan Regresretten begrænses ved Aftalen. Ved frivillig Ansvarsforsikring er det almindeligt, at Selskabet fraskriver sig Ret til Regres mod Personer, der staar i den sikredes Tjeneste eller hører til hans Husstand, undtagen for Tilfælde, hvor vedkommende har forvoldt Skaden forsætlig eller under selvforskyldt Beruselse. Ogsaa uden udtrykkelig Vedtagelse maa Regresretten undertiden antages begrænset. Naar en Haandværkers Brandforsikring omfatter Genstande, han modtager til Reparation, maa det saaledes have Formodningen for sig, at Selskabet ikke skal have Regres mod Haandværkeren, uden for saa vidt han har forvoldt Skade paa Genstandene paa en saadan Maade, at Selskabet efter §§ 18 og 19 vilde være uden Ansvar for Skaden, om Genstandene havde tilhørt Haandværkeren selv. Ved Ansvarsforsikring er Indtræden i en sikrets Erstatningskrav mod en anden sikret uden Betydning, for saa vidt ikke sidstnævntes Ansvar overfor førstnævnte falder udenfor Forsikringen.

Den i § 25 indeholdte erstatningsretlige Regel, hvorefter Kravet mod den erstatningspligtige i visse Tilfælde kan nedsættes eller bortfalde, forringer Betydningen af Regresretten, men begrænser den ikke, idet Reglen gælder i Forhold til saavel den sikrede som Selskabet. Angaaende Reglens nærmere Indhold henvises til Fremstillingerne af Erstatningsretten. Nedsættelse eller Bortfald af et Krav i Henhold til Reglen kan ikke afværges ved Bestemmelse i Forsikringsaftalen.

Forudsætningsvis ligger i § 25, at noget selvstændigt Krav mod Skadevolderen har Selskabet almindeligvis ikke. Har Trediemand efter Aftale med den sikrede fremkaldt Forsikringsbegivenheden forsætlig for at besvige Selskabet, maa dog dette have et selvstændigt Erstatningskrav mod Trediemand, selvom han er ansvarlig ogsaa overfor den sikrede, saaledes at Tilfældet i og for sig omfattes af § 25, og hvad enten Forsikringen er en Skades- eller en Livs-, Syge- eller Ulykkesforsikring. Det er derfor lidt for ubetinget udtrykt, naar det i § 25 fastslaas for Livsforsikring og, for saa vidt Forsikringsydelsen ikke har Karakter af virkelig Skadeserstatning, ogsaa for Syge- og Ulykkesforsikring, at Selskabet har intet Krav mod den, der har fremkaldt Forsikringsbegivenheden.

(2) Ved Søforsikring bliver der ikke Spørgsmaal om Indtræden i den sikredes Krav paa Godtgørelse for Skade, der er Groshavari eller lignende, mod anden Deltager i Havariet, naar kun det Bidrag til Havariet, der falder paa den forsikrede Interesse, erstattes af Selskabet. Men naar i Henhold til Sf. K.s § 51 ogsaa uerholdeligt Bidrag fra anden Deltager erstattes, for saa vidt angaar Skade paa den forsikrede Genstand, maa utvivlsomt Selskabet indtræde i Kravet mod ham i det Omfang, i hvilket det har erstattet hans Bidrag. Undladelsen af at fastslaa dette i § 51 maa bero paa, at Indtræden i et uerholdeligt Krav almindeligvis er af ringe Betydning.

Naar den sikrede kræver Skade paa den forsikrede Gen-

stand, der kan fordres godtgjort i Groshavari eller lignende, erstattet efter Reglerne om partikulær Skade, indtræder Selskabet efter F. A. L.s § 66 ikke blot i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, men fuldtud⁵⁾ i den sikredes Krav mod andre Deltagere i Havariet. Denne Afvigelse fra Reglerne i § 25 gælder imidlertid ikke efter Sf. K.

Kræves Tab af Skibet, der helt eller delvis kan fordres godtgjort i Groshavari eller lignende, ved Søforsikring af Skib eller af Skib under Bygning, erstattet efter de for partikulær Skade gældende Regler om Ret til Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab, indtræder Selskabet ifølge Sf. K.s §§ 133 og 175, jfr. § 54 i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, i den sikredes Ret til Godtgørelse i Groshavari eller lignende. Herefter er ved Forsikring af Skib Kaskotaksten Grænse for, i hvilket Omfang Indtrædelsesret kan have, og ved Fastsættelse af Indtrædelsesrettens Omfang i det enkelte Tilfælde maa Fradrag gøres for Værdien af, hvad der er i Behold af Skibet, idet Selskabet indtræder i den sikredes Ret hertil. Er Kaskotaksten med nævnte Fradrag mindre end det Beløb, hvormed Skaden godtgøres i Groshavari eller lignende, maa Indtrædelsesretten være begrænset til en forholdsommæssig Del af Godtgørelsen.

Naar Erstatning efter partikulære Regler ved Forsikring af Kaskointeresse kræves i Tilfælde, hvor Tabet af Skibet kan fordres godtgjort i Groshavari eller lignende, gælder ifølge § 170, jfr. § 54, at hvis Godtgørelsen indbringer mere, end Kaskoforsikringsgiveren efter det anførte er berettiget til at indtræde i, indtræder Selskabet i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, i den sikredes Ret til det overskydende. Herefter er Kaskointeressetaksten Grænse for, i hvilket Omfang Indtrædelsesret kan have. Er Summen af Kaskotaksten og Kaskointeressetaksten med Fradrag af Værdien af, hvad der som værende i Behold af Skibet tilfalder Kaskoforsikringsgiveren, mindre end det Beløb, hvormed Skaden

⁵⁾ Jfr. dog angaaende Tilfælde af Underforsikring nedenfor § 10 Note 8.

godtgøres i Groshavari eller lignende, maa de to Forsikringsgiveres samlede Indtrædelsesret være begrænset til en forholdsmæssig Del af Erstatningen. Men af denne Del skal Kaskoforsikringsgiveren dækkes forlods i det Omfang, i hvilket han har betalt Erstatning.

Kræves Skade paa Varer, der kan fordres godtgjort som Groshavari eller lignende, ved Søforsikring af Varer erstattet efter Reglerne om partikulær Skade, indtræder Selskabet ifølge § 197, jfr. § 54 i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, i den sikredes Ret til Godtgørelse i Groshavari eller lignende. Herefter er Varernes Forsikringsværdi Grænse for, i hvilket Omfang Indtrædelsesret kan have, og ved Fastsættelse af Indtrædelsesrettens Omfang i det enkelte Tilfælde maa, hvis Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab ydes, Fradrag gøres af Værdien for, hvad der er Behold af Varerne, idet Selskabet da indtræder i den sikredes Ret hertil. Er Forsikringsværdien af Varerne med nævnte Fradrag mindre end det Beløb, hvormed Skaden godtgøres i Groshavari eller lignende, maa Indtrædelsesretten i Totaltabstilfælde være begrænset til en forholdsmæssig Del af Godtgørelsen. Og i Tilfælde af partiel Skade gælder det samme, hvis Erstatningen paa Grund af Franchisebestemmelser eller partikulære Skadesopgørelsesregler er mindre end nævnte Beløb.

Naar Erstatning efter partikulære Regler ved Forsikring af Ladningsinteresse kræves i Tilfælde, hvor Skaden paa Varerne kan fordres godtgjort i Groshavari eller lignende, gælder ifølge § 202, jfr. § 54, at hvis Godtgørelsen indbringer mere, end Vareforsikringsgiveren efter det anførte er berettiget til at indtræde i, indtræder Selskabet i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, i den sikredes Ret til det overskydende. Herefter er Ladningsinteressetaksten Grænse for, i hvilket Omfang Indtrædelsesret kan have. Er den Skade paa Varerne, der erstattes af Vareforsikringen og Forsikringen af Ladningsinteresse tilsammen, mindre end det Beløb, hvormed Skaden godtgøres i Groshavari eller lignende, maa de to Forsikringsgiveres samlede Indtrædelsesret være

begrænset til en forholdsmæssig Del af Erstatningen. Men af denne Del skal Vareforsikringsgiveren dækkes forlods i det Omfang, i hvilket han har betalt Erstatning⁶⁾).

Indbringer anden Erstatning fra Trediemand for Tab af Skibet eller Skade paa Varerne end Godtgørelse i Groshavari eller lignende mere, end henholdsvis Kasko- eller Vareforsikringsgiveren efter Sf. K.s § 71, der indeholder Regresreglen efter F. A. L.s § 25, er berettiget til at indtræde i, indtræder henholdsvis Kaskointeresse- eller Ladningsinteresseforsikringsgiveren i den sikredes Ret til det overskydende, Sf. K.s §§ 170 og 202.

(3) Ved Ansvarsforsikring bliver der Spørgsmaal om Ret for Selskabet til Indtræden i den skaderamte Trediemands Erstatningskrav i Anledning af Skaden.

Er Forsikringen frivillig, indtræder Selskabet ikke i den skaderamte Trediemands Krav mod den sikrede. I det Omfang, i hvilket Selskabet har betalt Erstatning, indtræder det derimod i Trediemands Krav mod en for Skaden medansvarlig ikke sikret Person, for saa vidt den sikrede efter Reglerne om Regres mellem flere Skadevoldere selv indtræder i Kravet, om han erstatter Skaden.

Udover den Indtrædelsesret, Selskabet saaledes har ogsaa ved frivillig Ansvarsforsikring, kan det ved lovpligtig Ansvarsforsikring paa Grund af sit vidtgaaende Ansvar overfor den skaderamte Trediemand have en ikke af nogen Regresadgang for den sikrede afledet, men umiddelbar Ret til Indtræden i Trediemands Erstatningskrav mod den sikrede eller andre:

Efter de almindelige Forsikringsbetingelser for lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøj gælder Ejers (eller Brugerens) Forsikring til Fordel ogsaa for Personer, der i hans Ærinde eller med hans Billigelse fører Køretøjet, saaledes at foruden Ejeren (eller Brugeren) selv hans Chauffør og Personer, til hvem han udlejer eller udlaaner Køretøjet, er sikrede. Derimod er en Tyv eller anden uretmæssig Bruger

⁶⁾ Efter Sf. K. kan jo Skade, der er Groshavari eller lignende, kun i de i Teksten omtalte Tilfælde kræves erstattet efter partikulære Regler.

ikke sikret. Mod en saadan har derfor Selskabet fuld Regres, naar det maa erstatte Skade, han forvolder Trediemand.

Hvis det ikke er et af de særlige Selskaber for Forsikring af Udlejningskøretøjer, der har tegnet Forsikringen, skal ifølge Bekg. Nr. 314 af 22. Dec. 1927 § 16 fuld Regres mod Forsikringstageren betinges i Policen⁷⁾ for alle Tilfælde, hvor Ansvarer er paadraget under Udlejning af Køretøjet uden Fører til Personbefordring. Selv i saadanne Tilfælde har Selskabet derimod i Reglen ingen Regres mod Lejeren, idet det ikke kan være hans Sag at paase, at behørig Forsikring i et af de særlige Selskaber foreligger.

Uanset hvilket Selskab det er, der har tegnet Forsikringen, gælder ifølge Motorlovens § 39, 7. Stk., at Selskabet har Regres mod Forsikringstageren, naar han har forvoldt Skaden forsætlig eller groft uagtsomt, at det, forudsat at Forsikringstageren er Ejer eller retmæssig Bruger af Køretøjet, kan holde sig til dette for Regreskravet, der staar tilbage alene for Afgift efter Loven om Afgift af Motorkøretøjer⁸⁾, og at Forsikring mod Regreskravet er forbudt. Efter Bekg. Nr. 314 af 22. Dec. 1927 § 16 skal Bestemmelserne i Motorlovens § 39, 7. Stk. gengives i Policen⁹⁾.

De nævnte Regresrettigheder mod Forsikringstageren har Selskabet Pligt til at gøre gældende. Tilsidesættes denne Pligt i et Tilfælde, hvor Regreskrav efter Justitsministeriets Skøn burde have været gjort gældende, tilbagekaldes Selskabets Anerkendelse til at tegne Ansvarsforsikring af Motorkøretøjer.

Efter de almindelige Forsikringsbetingelser forbeholder

⁷⁾ Hvis Forsikringen gælder et udenlandsk Motorkøretøj, og den er tegnet af et udenlandsk Selskab, er det tilstrækkeligt, at Policen forsynes med en paa dansk affattet Paategning om, at de i Motorloven eller i Henhold til den givne Regler for Forsikringen gælder under Køretøjets Benyttelse i Danmark.

⁸⁾ Ejendomsforbehold maa saaledes vige for Regreskravet, og dette har Omsætningsbeskyttelse, U. f. R. 1930, 905, 1931, 1085, og 1935, 1015. Efter Omstændighederne maa Kravet derimod staa tilbage for en Tilbageholdsret, U. f. R. 1932, 845.

⁹⁾ Den i Note 7 nævnte Undtagelse gælder ogsaa her.

Selskabet sig Regres ogsaa mod en fra Forsikringstageren forskellig sikret, naar han har forvoldt Skaden forsætlig eller groft uagtsom. Endvidere forbeholdes Regres mod Forsikringstageren eller en anden sikret, naar Skaden er forvoldt ved mangelfuld Vedligeholdelse af Køretøjet, der kan tilregnes vedkommende som forsætlig eller groft uagtsom, naar Skaden er indtruffet, medens Køretøjet med Forsikringstagerens Billigelse styredes af en Fører, der ikke havde fornødent Førerbevis, eller som var saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke havde Herredømme over sine Handlinger, og naar Skaden er indtruffet, medens vedkommende har benyttet Køretøjet til Kap- eller Vædekørsel eller ladet det benytte dertil. Som for de tilsvarende Bestemmelser om Kaskoforsikring af Motorkøretøj maa Hjemmelen til disse Forbehold søges i § 51.

Angaaende Forsikring af Motorkøretøjer, der udlejes uden Fører til Personbefordring, i et af de særlige Selskaber herfor, bestemmer Bekg. Nr. 32 af 21. Febr. 1929, at Forsikringstageren skal bære de første 100 Kr. af enhver under Ansvarsforsikringen faldende Skade, og hvis han ikke opfylder nærmere angivne Betingelser med Hensyn til Udlejningen, har han i Forhold til Selskabet den fulde Risiko for enhver saadan Skade, der indtræder under Udlejning af Køretøjet.

Ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Luftfartøj er kun Ejeren sikret. Selskabet forbeholder sig Regres mod Ejeren, naar Føreren ved Skadens Indtræden ikke havde fornødent Førerbevis eller var saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke havde det fornødne Herredømme over sine Handlinger, og naar Skaden er sket under Natflyvning eller under Kunst-, Præmie- eller Kapflyvning.

Da Forsikringsbetingelserne ved lovpligtig Hundeansvarsforsikring intet indeholder om Begrænsning af Ansvar i Forhold til den sikrede, haves Regres mod ham ifølge F. A. L.s § 18 kun, naar han har forvoldt Skaden forsætlig. Naar Foreningen af Forsikringsselskaber til Overtagelse af lovpligtige Ansvarsforsikringer for Hunde maa erstatte Skade,

som en uforsikret Hund har forvoldt, har Foreningen fuld Regres mod den ansvarlige, Bekg. Nr. 259 af 1. September 1937, § 4.

Jagtforsikringen har Regres mod den sikrede, naar han har forvoldt Skaden forsætlig eller groft uagtsomt. Forsikring mod Regreskravet er forbudt.

2. Dobbeltforsikring kan medføre Regreskrav mellem Forsikringsgiverne. Naar den Erstatning, den sikrede har Krav paa, er mindre end Summen af de Erstatningsbeløb, for hvilke Selskaberne hæfter, fordeles nemlig ifølge F. A. L.s § 42 Ansvar et Selskaberne imellem i Forhold til Erstatningsbeløbene. Kan et Selskab ikke udrede sin Andel, fordeles det manglende Beløb mellem de øvrige Selskaber i nævnte Forhold. Hæftelsen for Regreskrav er altsaa subsidiært solidarisk.

Ved Beregningen af det Erstatningsbeløb, for hvilket et Selskab hæfter, maa formentlig Fradrag gøres for Værdien af Krav, Selskabet vilde indtræde i efter de under Nr. 1 omtalte Regler, hvis det var Eneforsikrer, idet det ikke bør påvirke Regressen, om Kravet som uindfriet tilfalder Selskabet, eller det som indfriet medfører Nedsættelse af Selskabets Erstatningsforpligtelse. Er et til Personbefordring uden Fører udlejet Motorkøretøj ansvarsforsikret baade i et af de særlige og i et af de almindelige Selskaber, maa saaledes sidstnævntes Regresfordring mod Ejeren af Motorkøretøjet medføre, at naar det har betalt Erstatningen til den skaderamte Trediemand, faar det fuld Regres ogsaa til det førstnævnte Selskab under Forudsætning af, at Regresfordringen mod Ejeren kan ansættes til fuld Værdi. Og omfattes Brandskade paa et Motorkøretøj under Reparation af baade Reparatørens Brandforsikring og Ejerens Kaskoforsikring, vil Kaskoforsikringen, hvis den efter at have betalt Erstatning har fuld Regres til Reparatøren, fordi han er ansvarlig for Skaden, under tilsvarende Forudsætning have fuld Regres ogsaa mod Brandforsikringen ¹⁰⁾.

¹⁰⁾ Dette i flere fremmede Lande antagne Resultat har man dog for nordisk Rets Vedkommende bestridt ud fra den formentlige fejlagtige Opfattelse, at det strider mod Regresreglen i F. A. L.s § 42.

I Totaltabstilfælde maa formentlig ved Beregningen af det Erstatningsbeløb, for hvilket et Selskab hæfter, Fradrag gøres ogsaa for Værdien af, hvad der som værende i Behold af den skaderamte Genstand vilde tilfalde Selskabet, om det var Eneforsikrer. Antages ikke dette, vilde Regressen mellem Selskaberne føre til et mindre naturligt Resultat i hvert Fald i Tilfælde, hvor et eller flere af disse havde Ret til at gøre Fradrag i Erstatningen for Værdien af Rudera, men andre var forpligtede til at svare Erstatning som for Totaltab mod at indtræde i den sikredes Ret til Rudera.

§ 10. Begrænsning af Forsikringen ved Fastsættelse af Forsikringssum.

1. I Reglen begrænses Selskabets Ansvar ved Fastsættelse af Forsikringssum. Det gælder dog ikke ved Læge-, Medicin- og Hospitalsforsikring, almindeligvis heller ikke ved Glasforsikring, ofte ikke ved Maskinforsikring og undertiden ikke ved Forsikring mod Haglskade eller mod Husbukkeskade.

Ofte er der mere end een Forsikringssum. Ved Sø- eller anden Transportforsikring under et af flere Varepartier, der kan adskilles efter Mærker eller andre Kendetegn, er der saaledes ofte særskilt Forsikringssum for hvert Parti. Og tegnes Sø- eller anden Transportforsikring af Varer som General- eller Pauschalforsikring, begrænses Selskabets Ansvar ved Fastsættelse af Forsikringssum for det enkelte Skib, Luftfartøj, Tog eller Motorkøretøj. Ved gensidig Bygningsbrandforsikring fastsættes i Reglen særskilte Forsikringssummer for de enkelte Bygninger. Ved Brandforsikring af Løsøre, Indbrudstyveriforsikring eller Forsikring mod Vandledningsskade har hver Post eller Position i Policen i Reglen sin Forsikringssum. Ved Maskinforsikring har, naar Forsikringssum fastsættes, hver Maskine sin Sum. Ved Ansvarsforsikring er der særskilte Forsikringssummer for Ansvar som Følge af Skade paa en enkelt Person, for Ansvar som Følge af Personskade i det hele og for Ansvar som Følge af Skade paa Ting. Ogsaa ved Ulykkes- eller Pensionsforsikring er der flere Forsikringssummer. Gensidige Selskaber gaar undertiden meget vidt i Retning af at spalte Forsikringen ved Poster i Policen navnlig ved Brandforsikring af Løsøre og ved Kreaturforsikring.

Efter Forsikringsbetingelserne¹⁾ medfører Fastsættelse af

¹⁾ Jfr. saaledes Sf. K.s § 180.

flere Forsikringssummer almindeligvis, at Forsikringen maa opfattes som en Flerhed af Forsikringer, idet hver Del af Selskabets Ansvar begrænses ved sin Forsikringssum. Da Spaltning af Forsikringen herefter ved Skadesforsikring kan medføre, at Underforsikring fremkommer med Hensyn til nogle Poster, selvom Værdierne ikke overstiger Summen af Forsikringssummerne, er det imod den sikredes Interesse, om Forsikringen spaltes udover, hvad ulige Tarifiering af forskellige Dele af Risiko kan tale for. Hvis der i Skadestilfælde foreligger Overforsikring med Hensyn til en Post, men Underforsikring med Hensyn til en eller flere lavere tarifierede Poster, vil Selskabet dog kunne indgaa paa at betragte Underforsikringen som udlignet i det Omfang, i hvilket Udligning kan ske ved Overførsel af Overforsikringsbeløbet til den lavere tarifierede Post eller, hvis Underforsikring foreligger med Hensyn til flere lavere tarifierede Poster, ved Fordeling af Overforsikringsbeløbet mellem disse Poster paa en saadan Maade, at, om ikke fuld Udligning er mulig, samme procentvise Underforsikring fremkommer med Hensyn til dem alle.

I nogle Tilfælde af Søforsikring spaltes en Forsikring i to eller flere, selvom kun en enkelt Forsikringssum er fastsat:

(1) Naar Fragt, der kun skal betales, hvis Befordringen fuldføres, Told og andre Omkostninger paa Bestemmelsesstedet er forsikret sammen med Varerne, betragtes disse Omkostninger som forsikret for sig, Sf. K.s § 179. Er kun en samlet Forsikringssum fastsat, maa den altsaa deles i en Forsikringssum for Varerne og en for de nævnte Omkostninger.

(2) Ved Forsikring af ensartede Varer med en Franchise i Procent af Forsikringssummen vedtages det ofte, navnlig hvis Godset befordres i Sække, Fade eller lignende, at Partiet skal inddeles i Serier efter Mærker eller Stykket~~al~~. Ifølge Sf. K.s § 180 betragtes da hver Serie som forsikret for sig, saaledes at Franchisen beregnes ikke af den samlede Forsikringssum, men særskilt for hver beskadiget Serie af den tilsvarende Del af Forsikringssummen. Vilde Erstatningen herefter blive mindre, end hvis Serieinddeling ikke fandt Sted,

lades dog denne ude af Betragtning ved Erstatningsberegningen. — Foretages Serieinddeling efter Stykketal først paa Bestemmelsesstedet, maa naturligvis beskadigede Kolli ikke vilkaarlig samles i en Serie.

(3) Er Fragtinteresse forsikret sammen med Fragt, anses som tidligere omtalt ifølge Sf. K.s § 256 Forsikring af Fragtinteresse at foreligge for det Beløb, hvormed Forsikringssummen overstiger Fragtens Forsikringsværdi.

Ogsaa Indbrudstyverforsikring af Indbo spaltes undertiden i flere Forsikringer, selvom kun en enkelt Forsikringsum er fastsat. Er der ikke særskilte Forsikringssummer for (1) Guld- og Sølvsager samt Smykker, (2) Malerier, Kunstværker og Antikviteter samt særlig kostbare Spilleinstrumenter og (3) Møbler, Gangklæder, Bøger, Linned, Sengeklæder, Fødevarer og lignende, anses saaledes efter Dansk Tyveriforsikrings Forening Normalpolice i Tilfælde af Brøkdelsforsikring kun Halvdelen af den for de tre Poster fælles Forsikringssum at angaa de to første.

Navnlig ved Brandforsikring af Løsøre vil det ofte forekomme, at en Del af de Genstande, en Forsikring angaar, omfattes ogsaa af en anden Forsikring, idet den ene Forsikring kan omfatte flere Arter af Genstande end den anden, eller idet den ene Forsikring kan gælde overalt inden for et Omraade, den anden kun paa et eller flere bestemte Forsikringssteder indenfor Omraadet. I saa Fald bliver der Spørgsmaal om Fordeling af den mere omfattende Forsikrings Forsikringssum. Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring skal denne først og fremmest anvendes til Dækning af de Genstande, som den anden Forsikring ikke omfatter. Fordelingen skal dog foretages saaledes, at Over- eller Underforsikring saavidt mulig bliver lige stor for samtlige Genstande, hvilket utvivlsomt maa betyde procentvis lige stor. Tænker man sig, at den ene Forsikring angaar Varer i Pakhus A og den anden Varer i Pakhusene A og B, at der umiddelbart før Branden i Pakhus A er Varer for 200.000 Kr. og i Pakhus B for 300.000 Kr., at Forsikringssummen ved den første Forsikring er 75.000 Kr. og ved den anden

175.000 Kr., 425.000 Kr. eller 525.000 Kr., skal saaledes den anden Forsikrings Forsikringssum fordeles med henholdsvis 25.000 og 150.000, 125.000 og 300.000 eller 165.000 og 360.000 Kr. paa Pakhusene A og B. Ogsaa uden særlig Aftale derom bør vistnok saadan Fordeling foretages.

En Forsikringssum er ikke altid den samme i hele Forsikringstiden. At ved Søforsikring af Fragt og/eller Interesse Forsikring af Fragtinteresse anses at foreligge for det Beløb, hvormed den samlede Forsikringssum overstiger Fragten Forsikringsværdi, kan saaledes medføre Variation af Forsikringssummerne for Fragt og for Fragtinteresse. Ved Brandforsikring af Landbrugets Løsøre tages ofte Hensyn til, at visse Beholdninger er størst lige efter Høsten. Brandforsikring af Varer tegnes undertiden saaledes, at vel et Størstebeløb af Forsikringssummen fastsættes i Aftalen, men at indenfor den ved Størstebeløbet bestemte Grænse Deklaration af Forsikringssummen kan gives enten for en nærmere bestemt Periode eller for Tiden indtil næste Deklaration. Undertiden kan Deklaration af Forsikringssummen for en Periode endog gives ved dennes Udløb.

Ved mange Forsikringsarter fastsættes Forsikringssummen almindeligvis, som Forsikringstageren ønsker det. Men det forekommer ogsaa, at Selskabet ensidig fastsætter Forsikringssummen. Ved den typiske frivillige Ansvarsforsikring er Forsikringssummerne saaledes 30.000, 100.000 og 10.000 Kr. for henholdsvis Ansvar som Følge af Skade paa en enkelt Person, Ansvar som Følge af Personskade i det hele og Ansvar som Følge af Skade paa Ting. Ved Kombineret Grundejerforsikring er Forsikringssummerne for Forsikringerne mod (1) Stormskade, (2) Vandledningsskade, (3) Rørskade, (4) Huslejetab ved Brand, Stormskade eller Vandledningsskade og (5) Bygningsbeskadigelse ved Indbrud alle 20.000 Kr., dog højst Bygningernes Brandforsikringssum, og for Husejeransvarsforsikringen de samme som ved den typiske frivillige Ansvarsforsikring. Ved Forsikring mod Husbukkeskade er, hvis Forsikringssum fastsættes, denne undertiden det halve af Bygningernes Brandforsikringssum, undertiden

20.000 Kr. eller et andet fast Beløb. Ved Forsikring mod Hagelskade er, naar Forsikringssum fastsættes, denne undertiden bestemt af Forsikringstageren, undertiden fremkommet ved at gange Afgrødens forventede Størrelse med en i Selskabets Vedtægter fastsat Enhedspris. Ved gensidig Brandforsikring af Løsøre fastsættes Forsikringssummen for Avlsprodukter ikke sjældent paa Grundlag af vedtægtsmæssig bestemte Enhedspriser. Iøvrigt er det ved gensidig Løsørebrandforsikring som ogsaa ved Kreaturforsikring ret almindeligt, at Selskabet vurderer, hvad der ønskes forsikret. Og hvad angaar gensidig Bygningsbrandforsikring, foretages Vurdering jo altid i Københavns Brandforsikring og i Købstædernes almindelige Brandforsikring og for større eller farligere Risicis Vedkommende ogsaa i de for Landbygninger bestemte Selskaber. En af Selskabet foretaget Vurdering kan have til Formaal alene at tjene Forsikringstageren som Vejledning for, hvor høj Forsikring han skal begære. Almindeligvis vil dog Selskabet næppe gaa med til at sætte Forsikringssummen højere end Vurderingsbeløbet. Og undertiden kan den heller ikke sættes lavere. Efter Vedtægterne for Købstædernes almindelige Brandforsikring kan saaledes vel Kirker med fuld Grundmur forsikres alene for Vurderingsbeløbet med Fradrag af Halvdelen af Murværkets Værdi²⁾), men andre Bygninger maa forsikres til fuld Værdi, hvis ikke Panthavere og andre interesserede har givet Samtykke til, at denne Regel fraviges.

Ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorcykle eller Motorvogn skal Forsikringssummen mindst være henholdsvis 15.000 Kr. og 30.000 Kr., hvis Køretøjet ikke benyttes til erhvervsmæssig Befordring af Passagerer, og ellers mindst 5.000 Kr. for hver Passager, Køretøjet er indrettet til at befordre, Motorlovens § 39. Ved lovpligtig Hundeansvarsforsikring skal Forsikringssummerne være 30.000, 100.000 og 10.000 Kr. for henholdsvis Ansvar for Skade paa en enkelt Person, Ansvar som Følge af Personskade i det hele og An-

²⁾ Jfr. Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde Nr. 282 af 30. Juni 1922 § 5.

svar som Følge af Skade paa Ting, Bekg. Nr. 259 af 1. September 1937 § 1. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Luftfartøj skal de tilsvarende Forsikringssummer være mindst 100.000, 500.000 og 50.000 Kr. eller, for Luftskibes Vedkommende, mindst 100.000, 1.000.000 og 500.000 Kr., Lovbekg. Nr. 251 af 6. August 1937 § 39. Ved Jagtforsikringen er Forsikringssummerne 17.000, 20.000, 60.000 og 5.000 Kr. for henholdsvis Ansvar som Følge af en enkelt Persons Død, Ansvar som Følge af en enkelt Persons fuldstændige Invaliditet, Ansvar som Følge af Personskade i det hele og Ansvar som Følge af Skade paa Ting.

2. Visse Ydelser skal Selskabet erlægge, uanset om Forsikringssummen overskrides derved:

(1) Ved anden Skadesforsikring end Kreaturforsikring erstattes ifølge F. A. L.s § 53 de Opofrelser, Forsikringen omfatter, selvom Forsikringssummen overskrides derved. Efter Sf. K.s § 61 godtgøres dog Bidrag til Groshavari eller lignende, der jo efter Sørettens Regler fremkommer ved Fordeling over Værdierne ved Rejsens Slutning, ikke udover Forsikringssummen med mere end det Beløb, der ved Fordeling over Værdierne i Opofrelsens Øjeblik falder paa den forsikrede Interesse, og Erstatning til Trediemand som Følge af en Opofrelse udenfor Tilfælde af Groshavari eller lignende ikke udover Forsikringssummen med mere end det Beløb, der med Rimelighed kunde sættes ind paa at redde den forsikrede Interesse. Og ved Søforsikring af Varer gælder ifølge Bestemmelser i Policen, at naar Bidrag til Groshavari eller Bjærgeløn, der ikke er Groshavari, overskrider Forsikringssummen, er Overskridelsen Selskabet uvedkommende, for saa vidt den skyldes, at Bidraget er beregnet eller Bjærgelønnen fastsat paa Grundlag af en Værdi i god Stand af Varerne, der er større end disses Forsikringsværdi³⁾).

(2) Ved Ansvarsforsikring erstattes ifølge F. A. L.s § 92 de Renter af Trediemands Fordring og de Omkostninger ved

³⁾ At de i §§ 57 og 58 omhandlede Beløb ifølge § 61 erstattes, selvom Forsikringssummen overskrides derved, stemmer med Hovedreglen i F. A. L.s § 53.

Forsvar mod Trediemands Krav, Forsikringen omfatter, selv om Forsikringssummen overskrides derved, hvilket tildels følger allerede af F. A. L.s § 53.

(3) Efter Sf. K.s § 61 erstattes de Renter af Udlæg og de Omkostninger ved Tilvejebringelse af Penge til Dækning af Havariudgifter eller ved Sikkerhedsstillelse overfor Trediemand, Forsikringen omfatter, selv om Forsikringssummen overskrides derved.

(4) Det samme gælder efter Sf. K.s § 61 de Udgifter ved Afgørelse af, om Erstatningspligt foreligger, eller ved Fastsættelse af Erstatningen, som Forsikringen omfatter, altsaa foruden Dispachørsalær og Sagsomkostninger, som Selskabet idømmes, navnlig Udgifter ved saadan Besigtelse af Skib, Varer eller Udredning, som den sikrede kan være forpligtet til at lade foretage. Ved anden Forsikring end Søforsikring erstattes Udgifter af sidstnævnte Art normalt ikke. Men ved alle Arter af Forsikring maa naturligvis Selskabet betale Sagsomkostninger, det idømmes, uanset om Forsikringssummen overskrides derved.

(5) Ved alle Arter af Forsikring maa efter Forholdets Natur Forhalingsrenter betales, uanset om Forsikringssummen overskrides derved.

Med de nævnte Undtagelser er Forsikringssummen normalt øverste Grænse enten for Selskabets Erstatningsforpligtelse ifølge en enkelt Forsikringsbegivenhed eller for dets samlede Erstatningsforpligtelse ifølge Forsikringsbegivenheder indenfor et nærmere bestemt Tidsrum (et Forsikringsaar eller en Præmiebetalingsperiode). I saadanne gensidige Selskaber, hvor Forsikringssum fastsættes paa Grundlag af vedtægtsmæssig bestemte Enhedspriser, medfører dog Fastsættelsen deraf overhovedet ikke nogen Begrænsning af Selskabets Ansvar.

Ved Søforsikring er Forsikringssummen — med de nævnte Undtagelser — øverste Grænse for Selskabets Erstatningsforpligtelse ifølge en enkelt Forsikringsbegivenhed, men indtræffer Havari flere Gange i Løbet af Forsikringstiden, erstatter Selskabet ifølge F. A. L.s § 74 og Sf. K.s § 62 Skaden,

selvom Erstatningsbeløbene tilsammen overstiger Forsikringssummen⁴⁾). Og denne Regel faar tilsvarende Anvendelse ved anden Transportforsikring end Søforsikring.

Ved gensidig Bygningsbrandforsikring maa Hensynet til Panthaverinteresser og lignende være til Hinder for, at Vedtægtsbestemmelser om Begrænsning til Forsikringssummen af Selskabets samlede Erstatningsforpligtelser ifølge Forsikringsbegivenheder indenfor en Periode kan stadfæstes.

Ogsaa ved Forsikring mod Storm- eller Haglskade, ved Maskinforsikring, ved Kombineret Grundejerforsikring og ved de almindelige Ansvarsforsikringer er det Selskabets Ansvar ifølge en enkelt Forsikringsbegivenhed, Forsikringssummen er øverste Grænse for. Og det samme gælder efter Dansk Tyveriforsikrings Forenings Normalbetingelser ved Indbrudstyveriforsikring, i nogle Selskaber desuden ved Forsikring mod Vandledningsskade. Ved Brandforsikring af Løsøre, ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand, ved Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade og ved Forsikring af Dommer-, Revisor- eller Sagføreransvar er det derimod almindeligt, at Forsikringssummen er øverste Grænse for Selskabets samlede Erstatningsforpligtelse ifølge Forsikringsbegivenheder indenfor en Periode. Denne Ordning kan, for saa vidt angaar Forsikring af Dommer-, Revisor- eller Sagføreransvar forsvares med, at en Skade her ofte først opdages længe efter, at den er indtruffet, saaledes at Selskabet ikke kan beskytte sine Interesser tilstrækkelig ved at betinge sig Opsigelsesret i Skadestilfælde. Men iøvrigt er det nærmest kun forretningsmæssige Hensyn, der begrunder Ordningen. Den Nedsættelse af Forsikringen, Ordningen medfører i Skadestilfælde, giver Selskabet Mulighed for Præmieindtægt, naar Behov for Forhøjelse af den nedsatte Forsikring opstaar som Følge af Udbedring af beskadigede eller Genanskaffelse af tabte Genstande, og det vil ikke medføre forretningsmæssige Vanskeligheder at kræve Præmie for Forhøjelsen, naar Kravet begrænses til den tilbagestaaende Del

⁴⁾ Jfr. dog nedenfor § 15 ved Note 11.

af Forsikringsaaret eller Præmiebetalingsperioden. Uforsvarlig overfor den sikrede er Ordningen ikke, naar en Skades Indtræden har til Følge, at han indtil videre kan nøjes med den nedsatte Forsikring, og det vil være muligt for ham at faa truffet Aftale om Forhøjelse i Tide, hvis Behov derfor opstaar. Derimod vilde Ordningen være lidet betryggende for den sikrede ved Ansvarsforsikring, hvor en Forsikringsbegivenhed end ikke midlertidig medfører Nedgang i Forsikringsbehovet. Og hvis Ordningen gjaldt ved Søforsikring, kunde en Reder ikke ved Forsikring af Skib og Fragt sikre sig tilfredsstillende Dækning ikke blot for Skade paa Skibet og Tab af Fragt, men ogsaa for det Ansvar for Skade ved Sammenstød, Forsikringen omfatter.

I Forsikringsbetingelserne fastslaas den omtalte Ordning ofte ved en Bestemmelse om, at naar en Forsikringsbegivenhed indtræder, nedsættes Forsikringssummen for Resten af Perioden med Beløbet af Erstatningen. Denne Formulering er imidlertid unøjagtig ved Brøkdelsforsikring, idet det ikke kan være Meningen, at Udbetaling af et Erstatningsbeløb skal medføre Nedsættelse af Erstatning for fremtidig Skade efter den nedenfor omtalte Underforsikringsregel for Brøkdelsforsikring.

Ved Afgørelse af, om den ved en Forsikringssum bestemte øverste Grænse for Selskabets Ansvar er naaet, maa i erlagt eller skyldig Erstatning Fradrag gøres for Værdien af Krav, Selskabet er indtraadt i efter de i § 9 Nr. 1 omtalte Regler, og for Værdien af, hvad der i Totaltabstilfælde er tilfaldet Selskabet som værende i Behold af den skaderamte Genstand.

For Ansvarsforsikring fastslaar F. A. L.s § 95 udtrykkelig, at hvis der er flere skaderamte Trediemænd ved en Forsikringsbegivenhed, og deres Krav tilsammen overstiger, hvad Selskabet skal betale, fyldestgøres de forholdsmæssig, om ikke andet er vedtaget. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøj og ved lovpligtig Hundeansvarsforsikring gælder som ufravigelig Regel, at Krav i Anledning af en Forsikringsbegivenhed, for saa vidt de er anmeldt til Selskabet eller

paa anden Maade kommet til dets Kundskab, skal fyldestgøres ligelig, ved førstnævnte Forsikringsart endog af et Beløb, hvormed Forsikringssummen maatte overstige det lovpligtige Beløb, Bekg. Nr. 314 af 22. Dec. 1927 § 15 og Nr. 259 af 1. September 1937.

3. Ved Skadesforsikring medfører Fastsættelse af Forsikringssum ifølge F. A. L.s § 40 en yderligere Begrænsning af Ansaret end omtalt under 2, hvis Forsikringssummen er lavere end den forsikrede Interesses Værdi, saaledes at der foreligger Underforsikring. I saa Fald hæfter nemlig Selskabet kun efter Forholdet mellem Forsikringssummen og nævnte Værdi⁵⁾. Ansvarsforsikring, hvor jo den forsikrede Interesses Værdi ikke kan bestemmes, tegnes dog altid paa første Risiko, det vil sige saaledes, at Fastsættelse af Forsikringssummen ikke medfører anden Begrænsning af Ansaret end omtalt under 2. Og ved de Arter af Skadesforsikring, hvor den forsikrede Interesses Værdi vel kan bestemmes, men Muligheden af Totaltab er udelukket eller særlig ringe, er det almindeligt, at Reglen i § 40 fraviges, idet Forsikringen tegnes enten paa første Risiko eller som Brøkdelsforsikring, det vil sige saaledes, at Erstatningen bestemmes som ved Forsikring paa første Risiko, hvis Forsikringssummen mindst udgør en nærmere angiven Brøkdel af den forsikrede Interesses Værdi, og ellers nedsættes efter Forholdet mellem Forsikringssummen og det Beløb, den paagældende Brøkdel af Interesses Værdi andrager. Paa første Risiko tegnes Indbrudstyveriforsikring, for saa vidt angaar Penge og Pengerepræsentativer, og Forsikring mod Ran og Røveri. Indbrudstyveriforsikring af Indbo, af Inventar, Værktøj og Redskaber eller af Varer tegnes undertiden som Totalforsikring, men oftest som Brøkdelsforsikring og da efter Dansk Tyveriforsikrings Forenings Normalbetingelser saaledes, at Underforsikring anses at foreligge, hvis ikke Forsikringssummen er mindst 20 pCt. af den forsikrede Interesses Værdi. Forsikring mod Vandledningsskade tegnes ligeledes enten som Totalforsik-

⁵⁾ Angaaende denne Regels Anvendelse i Tilfælde, hvor Aftalen indeholder Bestemmelse om Selvrisko, U. f. R. 1945, 1003 f. f.

ring eller som Brøkdelsforsikring, i sidste Fald ofte saaledes, at Underforsikring anses at foreligge, hvis ikke Forsikringssummen er mindst 10, 20 eller 10 pCt. af den forsikrede Interesses Værdi for henholdsvis Bygninger, Indbo eller Varer. Ogsaa Stormskadeforsikring tegnes undertiden som Totalforsikring, undertiden som Brøkdelsforsikring. Paa første Risiko er naturligvis Forsikringer, der tegnes med fast Forsikringssum, saaledes som Kombineret Grundejerforsikring og undertiden Forsikring mod Husbukkeskade. Sidstnævnte Forsikringsart tegnes paa første Risiko, ogsaa naar Forsikringssummen er det halve af Brandforsikringssummen. Ligeledes tegnes Forsikring mod Svampeskade paa første Risiko.

Som det udtrykkelig siges i F. A. L.s § 53, for saa vidt angaar de af Forsikringen omfattede Opofrelser, og gentages i § 64, for saa vidt angaar Bidrag til Groshavari, maa Reglen i § 40 faa Anvendelse ogsaa paa Ydelser fra Selskabet, der skal betales, uanset om Forsikringssummen overskrides derved, og i Tilfælde af Brøkdelsforsikring maa det samme gælde den vedtagne Underforsikringsregel. Dog skal naturligvis Sagsomkostninger, Selskabet idømmes, og Forhalingsrenter betales uden Nedsættelse ogsaa i Tilfælde af Underforsikring. Ved Ansvarsforsikring nedsættes ifølge § 91 ej heller de Omkostninger ved Forsvar mod Trediemands Krav, som Forsikringen omfatter ⁶⁾.

Ved Afgørelse af, om Underforsikring foreligger, maa den forsikrede Interesses Værdi, om ikke andet er aftalt, bestemmes efter de samme Regler, som gælder med Hensyn til Skadesopgørelse, naar intet særligt er aftalt herom. Ved Tingsforsikring er altsaa Priser umiddelbart før Forsikringsbegivenhedens Indtræden afgørende undtagen ved visse Arter af Sø- eller anden Transportforsikring og ved Kreaturforsikring, hvor henholdsvis et bestemt tidligere Tidspunkts Priser og den Værdi, Dyret vilde have haft umiddelbart før dets Død, om Sygdommen eller Ulykken ikke var indtraadt, lægges til Grund, F. A. L.s §§ 37, 38, 75, 78 og 90. Ved flere

⁶⁾ Nogle særlige Undtagelser fra Hovedreglen hjemles ved Sf. K.s § 127, 3. Stk., § 129, 5. Stk. og § 192, 3. Stk.

Forsikringsarter er det imidlertid almindeligt, at Lovens Regler fraviges. Men en Aftale herom vil ofte angaa ikke det her omtalte Spørgsmaal, men alene Skadesopgørelsen. Selvom denne efter Forsikringsbetingelserne skal foretages ikke efter Priser umiddelbart før Forsikringsbegivenheden eller paa et bestemt tidligere Tidspunkt, men f. Eks. paa Grundlag af virkelig afholdte Istandsættelses- eller Genanskaffelsesomkostninger, maa det nemlig have Formodningen mod sig, at Afgørelsen af, om Underforsikring foreligger, skal bero paa Priser efter Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj, hvor Skadens Størrelse bestemmes som det Beløb, det vil koste at reparere Køretøjet eller anskaffe et nyt af samme Art og Godhed som det ødelagte, fastslaar Forsikringsbetingelserne da ogsaa udtrykkelig, at Værdien af Køretøjet umiddelbart før Skaden lægges til Grund ved Afgørelsen af, om Underforsikring foreligger. Omvendt kan en Aftale om Fravigelse af Lovens Regler angaa alene det her omhandlede Spørgsmaal. Dette er saaledes Tilfældet ved Stormskadeforsikring, hvor en Bygningss Brandforsikringssum umiddelbart før Skadens Indtræden anses som dens Forsikringsværdi, for saa vidt angaar Afgørelsen af, om Erstatningen skal nedsættes paa Grund af Underforsikring. Ved Maskinforsikring anses Underforsikring at foreligge, naar Maskinens Forsikringssum er mindre end dens Nyanskaffelsesværdi umiddelbart før Skadens Indtræden, hvilket staar i Forbindelse med, at der ved Skadesopgørelse ikke gøres Fradrag for Forskellen mellem gammelt og nyt. Skønt Ansvarsperioden ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand normalt er kortere end et Aar, finder efter Forsikringsbetingelserne forholdsmæssig Nedsættelse af Erstatningen Sted, naar Forsikringssummen er lavere end den aarlige Fortjeneste.

I Reglen vil Selskabet ikke gøre et Underforsikringsforhold gældende, medmindre det foreligger klart. Efter Vedtægterne for Købstædernes almindelige Brandforsikring og Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger finder Nedsættelse af Erstatningen efter Reglerne for Underforsikring ikke Sted,

naar Skaden er mindre end henholdsvis en Femtedel eller en Tiendedel af Forsikringssummen, i førstnævnte Selskab ej heller i Tilfælde af større Skade, naar Underforsikringsforholdet er fremkommet ved Forandring af Bygningen, og der ikke er gaaet 4 Uger efter Forandringen.

Er Forsikringen tegnet paa Grundlag af en af Selskabet foretaget Vurdering, vil denne almindeligvis blive lagt til Grund saavel ved Afgørelse af, om Underforsikring foreligger, som ved Skadesopgørelse, for saa vidt der ikke foreligger bestemte Holdepunkter for, at Forsikringsværdien er steget eller faldet i Tiden efter Vurderingen. Og er Policen takseret, maa Taksten altid være bindende, for saa vidt angaar Afgørelsen af, om Underforsikring foreligger, idet det efter § 39 er alene ved Skadesopgørelse, at en fastsat Takst efter Omstændighederne kan tilsidesættes.

Ved Søforsikring af Skib sættes Taksten ofte lavt, idet Rederen kan skaffe sig yderligere Dækning for Tilfælde af Totaltab ved Forsikring af Kasko- eller Fragtinteresse. Selvom Taksten er lav, skulde jo Rederen efter almindelige Regler være fuldt dækket undtagen for Tilfælde af Totaltab, naar blot ikke Forsikringssummen er lavere end Taksten. Efter Sf. K.s §§ 160, 163 og 165 medfører imidlertid lav Takst Nedsættelse af Selskabets Forpligtelse, for saa vidt angaar Ansvar for Skade ved Sammenstød, Bidrag til Groshavari eller lignende og Bjærgeløn, der ikke er Groshavari, hvilket kan sættes i Forbindelse med, at en selvstændig Vurdering af Skibet foretages, naar Grænsen for Rederens Ansvar for Skade ved Sammenstød, Bidrag til Groshavari eller lignende eller Bjærgeløn, der ikke er Groshavari, skal fastsættes, saaledes at det kommer frem, om Taksten er for lav. Nedsættelse af Erstatningen sker, (1) hvad angaar Ansvar for Skade ved Sammenstød, efter Forholdet mellem Taksten og Skibets Værdi i god Stand, hvorved maa være underforstaaet paa Tiden for Sammenstødet, (2) hvad angaar Bidrag til Groshavari eller lignende, efter Forholdet mellem Taksten med Fradrag af Beløb, der ved Beregningen af Skibets Bidragsværdi er fradraget i dets Værdi i god Stand, og Bidragsværdien, og (3) hvad angaar

Bjærgeløn, der ikke er Groshavari, efter en til sidstnævnte svarende Regel. For saa vidt Groshavari eller lignende be-
staar i Skade paa Skibet, erstattes dog Bidrag dertil uden
Nedsættelse efter den under (2) angivne Regel. Er Forsik-
ringssummen lavere end Taksten, maa naturligvis i alle de
nævnte Tilfælde Erstatningen nedsættes yderligere efter
F. A. L.s § 40, Sf. K.s § 11.

De omtalte Regler i Sf. K.s §§ 160, 163 og 165 giver For-
klaringen paa, at det ved Forsikring af Kaskointeresse ofte
særlig aftales, at Forsikringen omfatter Ansvar for Skade ved
Sammenstød, Bidrag til Groshavari eller lignende og Bjærge-
løn, der ikke er Groshavari, for saa vidt Dækning derfor ikke
ydes af Kaskoforsikringen paa Grund af lav Kaskotakst. Er
Kaskointeressetaksten lavere end Forskellen mellem Skibets
Værdi i god Stand og Kaskotaksten, nedsættes Erstatningen
forholdsmæssig, §§ 249 og 250. Yderligere Nedsættelse efter
F. A. L.s § 40, Sf. K.s § 11 bliver der ikke Spørgsmaal om,
idet Kaskointeresseforsikringssummen næppe nogensinde vil
være lavere end Kaskointeressetaksten.

Ved Søforsikring af Varer hjemler Sf. K. ikke Nedsættelse
af Bidrag til Groshavari eller lignende eller af Bjærgeløn, der
ikke er Groshavari, udenfor Tilfælde af Underforsikring,
men da som omtalt Varepolicen indeholder visse Begrænsnin-
ger i Selskabets Pligt til at erstatte de nævnte Beløb, uanset
om Forsikringssummen overskrides derved, og da udenland-
ske Forsikringsbetingelser ofte indeholder Bestemmelse om
Nedsættelse af Erstatning for Bidrag til Groshavari eller lig-
nende, naar Varernes Forsikringsværdi er lavere end de-
res Bidragsværdi, kan der ogsaa ved Forsikring af Lad-
ningsinteresse være Grund til at træffe særlig Aftale om,
at Forsikringen efter Omstændighederne skal deltage i Bi-
drag til Groshavari eller lignende og i Bjærgeløn, der ikke
er Groshavari.

Naar det ved Søforsikring af Fragt skal afgøres, om Under-
forsikring foreligger, medregnes ifølge Sf. K.s § 204 Passager-
penge og Fragt, der skal betales, selvom Befordringen ikke
fuldføres, i Forsikringsværdien. Da Forsikringen ikke omfat-

ter Tab af Passagerpenge, Omkostninger ved Passagerers Ophold i Land eller Udgifter ved Videre sendelse af dem, er det imidlertid kun med Hensyn til Ansvar for Skade ved Sammenstød, at Undladelse af at medforsikre Passagerpenge har Nedsættelse af Erstatningen til Følge. Og da Fragt, der skal betales, selvom Befordringen ikke fuldføres, hverken kan tabes ved Havari eller komme til at bidrage til Groshavari eller lignende, er det kun med Hensyn til forøgede Omkostninger ved Varers Fremsendelse til eller Losning paa Bestemmelsesstedet og Ansvar for Skade ved Sammenstød, at Undladelse af at medforsikre saadan Fragt har nævnte Følge.

4. Underforsikring medfører, at et Regreskrav, der ellers vilde tilfalde Selskabet efter de i § 9 Nr. 1 omhandlede Regler, nedsættes i samme Forhold som det, i hvilket Erstatningen nedsættes paa Grund af Underforsikringen, saaledes at en Begrænsning af Forsikringen har samme Virkning paa Selskabets Regreskrav, naar den skyldes Fastsættelse af Forsikringssum, som naar den følger af Franchise- eller Skadesopgørelsesregler ⁷⁾. I Sf. K.s § 11 er denne Regel udtrykkelig fastslaaet ⁸⁾. Iøvrigt synes det klart, at Reglen maa gælde i Tilfælde, hvor Interessen er forsikret i et Selskab for en Del af sin Værdi og i et andet for Resten deraf. Og sikkert maa et Selskabs Regreskrav være uafhængigt af, om Interessen tillige er forsikret i et andet Selskab eller ej.

I Totaltabstilfælde maa Underforsikring medføre, at Rudera, der ellers vilde tilfalde Selskabet eller komme det tilgode ved Fradrag i Erstatningen, kun kommer det tilgode i det Forhold, i hvilket Erstatningen nedsættes paa Grund af Underforsikringen. For Sø- og anden Transportforsikring fastslaar F. A.

⁷⁾ Jfr. ovenfor § 9 ved Note 1.

⁸⁾ For saa vidt angaar Regreskrav efter F. A. L.s § 66, fastslaaes Reglen i den svenske Lov, og uanset Ordlyden af den danske Lovs § 66, 2. Stk. 2. Pkt., bør den vistnok anses fastslaaet ogsaa herved. En Modsætningslutning fra sidstnævnte Bestemmelse maa være udelukket, idet Bestemmelsen kan antages begrundet ved, at Selskabet efter Hovedreglen i § 66, 2. Stk. indtræder fuldtud i den sikredes Krav mod andre Deltagere i Havariet, medens det efter § 25 kun i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, indtræder i den sikredes Erstatningskrav.

L.s §§ 73⁹⁾ og 78, at Selskabet har Ret til Andel i, hvad der findes i Behold efter Forholdet mellem Forsikringssummen og Forsikringsværdien. Udenfor Transportforsikring er Spørgsmaalet ikke afgjort ved Loven, hvilket kan sættes i Forbindelse med, at her ogsaa det Spørgsmaal er holdt aabent, om Rudera tilfalder Selskabet eller kommer det tilgode ved Fradrag i Erstatningen. I sidstnævnte Tilfælde følger det umiddelbart af § 40, at naar Underforsikring foreligger, kommer Rudera kun Selskabet tilgode i det Forhold, i hvilket Erstatningen nedsættes paa Grund af Underforsikringen.

De omtalte Regler angaaende Regresret for Selskabet og Rudera maa faa tilsvarende Anvendelse, naar det er ifølge den under 1 omtalte Regel, at kun en Del af Skaden erstattes.

Hvorledes Underforsikring paavirker et Selskabs Regresret mod andre Selskaber i Tilfælde af Dobbeltforsikring, fremgaar umiddelbart af § 42.

5. F. A. L. har ingen Regler om Overforsikring og benytter ikke dette Udtryk. Derimod indeholder Sf. K.s §§ 12—14 Regler om Overforsikring, der ifølge § 12 foreligger, naar Forsikringssummen er større end Forsikringsværdien. Overforsikring er ifølge § 14 bindende for Selskabet, hvis den er taget uden svigagtig Hensigt, men kun for et Beløb, svarende til Forsikringsværdien, der saaledes anses som Forsikringssum. Er f. Eks. Søforsikring af Varer tegnet for mere end Varernes Forsikringsværdi, der jo bestemmes efter deres Pris paa Afgangsstedet ved Forsikringens Begyndelse, vil altsaa Forsikring af Ladningsinteresse for det overskydende Beløb eller en Del deraf ikke foreligge, selvom Varerne senere er steget i Pris.

Ved Forsikringsarter, hvor den Forsikringsværdi, der kommer i Betragtning i Skadestilfælde, er afhængig af Tidspunktet for Skadens Indtræden, vilde en Regel som Sf. K.s § 14 ikke være naturlig. Ved Kaskoforsikring af Motorkøretøj, hvor Forsikringsværdien umiddelbart før Skaden er afgørende for, om Erstatningen nedsættes paa Grund af Underforsikring,

⁹⁾ Jfr. S. K.s § 11.

men Skadesoppgørelse sker paa Grundlag af, hvad Istandsættelse eller Genanskaffelse vil koste, er saaledes ikke nævnte Forsikringsværdi, men alene Forsikringssummen øverste Grænse for Selskabets Forpligtelse.

6. Undertiden begrænses Selskabets Ansvar i visse Henseender ved Fastsættelse af særlige Højestebeløb derfor. Efter F. A. L.s § 83 hæfter Selskabet saaledes ved Brandforsikring af Indbo med indtil 15 pCt. af Forsikringssummen eller, hvis det er mindre, 3,000 Kr. for Skade paa Genstande, der midlertidig befinder sig andetsteds i Riget end angivet i Policen, og lignende Bestemmelser findes undertiden i Betingelser for Forsikring af Indbo mod Indbrudstyveri eller Vandledningsskade. Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser betales ved Brandforsikring af Indbo højst 15 pCt. af Forsikringssummen for Indbo og højst 5,000 Kr. i Erstatning for en enkelt Genstand. Ved den Forsikring mod Skade paa Døre, Vinduer eller Vægge, der efter Dansk Tyveriforsikrings Forenings Normalbetingelser er knyttet til Indbrudstyveriforsikring af Indbo eller Varer, hæfter Selskabet kun med indtil 5 pCt. af Forsikringssummen for Indboet eller Varerne. Hvad angaar Penge og Pengerepræsentativer, fastsætter de nævnte Normalbetingelser for Indbrudstyveriforsikring af Indbo en dobbelt Grænse for Ansaret, nemlig dels 1 pCt. af den i Policen angivne Totalværdi af Indboet og dels 500 Kr., hvilken sidste Grænse tilmed gælder den samlede Erstatning, hvis flere Forsikringer af Indboet er taget i samme Selskab eller i forskellige Selskaber. Og hvad angaar Møbler, Gangklæder, Bøger, Linned, Sengeklæder, Fødevarer og lignende, der befinder sig i Lofts- eller Pulterkamre, paa Tørreloft eller i Kælderrum, er Forsikringen efter Normalbetingelserne begrænset til 10 pCt. af Forsikringssummen.

Nogen Spaltning af Aftalen i to eller flere Forsikringer medfører Fastsættelse af saadanne Højestebeløb ikke. Disse kan f. Eks. ved Anvendelsen af § 40 ikke opfattes som Forsikringssummer. De maa formodes at begrænse Selskabets Ansvar alene for den enkelte Forsikringsbegivenhed. Ydelser fra Selskabet, der skal erlægges, uanset om Forsikringssummen over-

skrides derved, maa betales ogsaa udover Højestebeløb som nævnt. Men Fastsættelsen deraf kan være af Betydning for Afgørelse af, hvorvidt en Opofrelse skal erstattes som rimelig. Ogsaa for Afgørelsen af, om Underforsikring foreligger, kan Fastsættelsen have Betydning, thi ved Bestemmelsen af den forsikrede Interesses Værdi bør en Genstand eller en Samling Genstande næppe sættes til et højere Beløb end det, der er fastsat som Grænse for Selskabets Ansvar for Skade derpaa.

§ 11. Ansvarsfrihed som Følge af urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger.

1. Urigtige eller ufuldstændige Oplysninger af Forsikrings-tageren ved Forsikringens Tegning kan medføre, at Selskabet er helt eller delvis ansvarsfrit, men vil langtfra altid have denne Følge.

(1) Ifølge F. A. L.s § 9 kan Selskabet ikke gøre gældende, at urigtig Oplysning er givet, saafremt det ved Tegningen af Forsikringen var eller burde være vidende om det rette Forhold, eller den Omstændighed, hvormed Selskabet er forblevet uvidende, var uden Betydning for det eller senere er ophørt at have saadan Betydning. Endmindre kan Selskabet da i nævnte Tilfælde gøre gældende, at Oplysning er undladt.

Uden Betydning for Selskabet var en Omstændighed, naar Selskabet, selvom den havde været oplyst, vilde have overtaget Forsikringen paa de aftalte Vilkaar og ikke vilde have begrænset sit Ansvar for egen Regning ved Genforsikring i videre Omfang end sket.

Ophøre at have Betydning kan en Omstændighed ikke blot ifølge Ændring af den, men ogsaa paa Grund af Forandring i Selskabets Tariferings- eller Genforsikringspraksis. Uanset Ordlyden af § 9 er det utvivlsomt kun, for saa vidt angaar Forsikringsbegivenheder, der indtræffer efter Ændringen, at urigtig eller manglende Oplysning om en Omstændighed, der er ophørt at have Betydning, ikke kan paaberaabes af Selskabet.

At Selskabet maa sørge for at være i Besiddelse af den almindelige Viden, der er nødvendig for Bedømmelsen af tilbuddes Risici, er en Selvfølge. Men ogsaa Kundskab om Om-

stændigheder af Betydning vedrørende den enkelte Forsikring skaffer Selskabet sig ofte selv. De ved Søforsikring nødvendige Oplysninger om Skibene tilvejebringes saaledes i vidt Omfang gennem Skibsregistre og Fagpressen. Naar gensidig Bygningsbrandforsikring sker efter Vurdering af Bygningen, vil Selskabets Vurderingsmænd affatte en Beskrivelse af Risikoen med Angivelse af Forhold, der har Betydning for Bedømmelsen af den. Hvad angaar Brandforsikring af Løsøre, har Dansk Tarifforening for sine Medlemmer specialtariferet de fleste større Risici paa Grundlag af egne Undersøgelser af dem. Ved Kreaturforsikring undersøges det ofte af Tillidsmænd for Selskabet, om Dyrene er sunde. Undertiden kræves iøvrig Dyrlægeattest ved Kreaturforsikring. Og som bekendt kræves altid Lægeerklæring ved større Livsforsikringer paa Dødsfald. At urigtig eller manglende Oplysning om en Omstændighed ikke kan paaberaabes, naar Selskabet var eller burde være vidende om det rette Forhold, er derfor en Regel af stor Rækkevidde. Men hvornaar kan det siges, at Selskabet havde eller burde have Viden om en ikke oplyst Omstændighed? Utvivlsomt i hvert Fald, naar den, der med behørig Fuldmagt indgik Forsikringsaftalen paa Selskabets Vegne, havde Kendskab til det rette Forhold eller vilde have faaet Kendskab dertil, om han havde benyttet saadanne ham tilgængelige Oplysningsmidler, som det hører til god Forsikringspraksis at anvende. Formentlig ogsaa, naar en Person, der vel ikke havde Fuldmagt til at indgaa Aftalen, men hvem Afgørelsen dog i Realiteten var overladt, havde eller burde have den omtalte Viden. Og sikkert kan Selskabet ikke paaberaabe sig manglende Viden, der skyldes Ekspeditionsfejl eller lignende paa Hovedkontoret eller i Generalagenturet. At en Forsikringsagent har haft Viden om det rette Forhold, kan derimod ikke gøre § 9 anvendelig.

Tilfælde af svigagtigt Forhold fra Forsikringstagerens Side er ikke undtaget fra Reglen i § 9.

(2) Maa det antages, at Forsikringstageren ved Forsikringens Tegning hverken vidste eller burde vide, at en af ham givet Oplysning var urigtig, hæfter Selskabet ifølge § 5, som

om urigtig Oplysning ikke forelaa¹⁾). Og efter §§ 4 og 7 har Forsikringstagerens Undladelse af at give Oplysning ingen Indflydelse paa Selskabets Ansvar, medmindre han burde være klar over, at den ikke oplyste Omstændighed var af Betydning for Selskabet, og hans Forhold kan tilregnes ham som svigagtig Fortielse eller grov Uagtsomhed.

Undladelse af at give Oplysning vil herefter kun sjældent have Betydning, hvis Spørgeskema er forelagt Forsikringstageren til Udfyldning. Almindeligvis maa han nemlig i saa Fald kunne gaa ud fra, at Forhold, hvorom der ikke er spurgt, er uden Betydning for Selskabet. Og har han undladt at besvare et Spørgsmaal, maa han, om Forsikringen desuagtet antages, kunne gaa ud fra, at Selskabet giver Afkald paa Svar, altsaa ikke tillægger Forholdet Betydning i det foreliggende Tilfælde.

Er Spørgeskema ikke forelagt Forsikringstageren til Udfyldning, vil Undladelse af at give Oplysning hyppigere faa Virkning. Skyldes Undladelsen manglende Klarhed over, at Oplysningen var af Betydning, vil dog ofte enten slet ingen eller kun simpel Uagtsomhed foreligge, naar Selskabet ikke gennem Spørgeskema eller paa anden Maade har oplyst ham om, hvilke Omstændigheder det tillagde Betydning. Ogsaa naar Undladelsen skyldes, at Selskabet antages at have Kundskab om den ikke opgivne Omstændighed, kan slet ingen eller kun simpel Uagtsomhed foreligge. Ved Søforsikring, hvor Spørgeskema ikke benyttes, kan saaledes Undladelse af at give Oplysninger vedrørende et Skib være uden Indflydelse paa Selskabets Ansvar, selvom Tilfældet ikke omfattes af § 9. Og tegnes gensidig Bygningsbrandforsikring efter Vurdering og uden Benyttelse af Spørgeskema, maa Forsikringstageren almindeligvis kunne regne med, at Selskabet faar Kundskab om alle Omstændigheder af Betydning gennem Vurderingsmændenes Beskrivelse af Risikoen. At Selskabet faar Kundskab ogsaa om Omstændigheder, der er en Formidlingsagent bekendt, kan derimod Forsikringstageren sikkert ikke regne

¹⁾ Angaaende Opsigelsesret for Selskabet ved Skadesforsikring nedenfor § 15 Nr. 6 (1).

med. Men efter Omstændighederne, omend ingenlunde altid, maa Agentens Forsikring om, at en Oplysning er uden Betydning for Selskabet, kunne begrunde god Tro hos Forsikringstageren²⁾).

En Oplysning, der fremtræder som fuldstændig, men er ufuldstændig, maa sikkert allerede i Kraft af sin Ufuldstændighed betragtes som urigtig, hvad enten den er givet som Svar paa et Spørgsmaal eller ej, saaledes at Reglen i § 5 kun kommer til Anvendelse, hvis Forsikringstageren hverken vidste eller burde vide, at Oplysningen var ufuldstændig.

Ved Afgørelsen af, om god Tro eller dog kun simpel Uagtsomhed har foreligget, maa vistnok Hensyn tages til individuel Underlegenhedstilstand hos Forsikringstageren, men saadan Tilstand kan medføre, at han handler uagtsomt, om han ikke søger Bistand til Afgivelse af Risikooplysninger.

Ansvarsfrihed for Tilfælde, hvor Selskabet efter de omtalte Regler hæfter uanset urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger, kan ifølge § 10 ikke vedtages. —

Hvorvidt urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger af Forsikringstageren medfører Ansvarsfrihed udenfor Tilfælde som nævnt, afgøres ved Reglerne i §§ 4 og 6:

(1) Hvis Forsikringstageren ved Forsikringens Tegning svigagtig har givet urigtig Oplysning om eller fortiet en Omstændighed af Betydning, eller hans Forhold iøvrigt har været af en saadan Art, at det vilde stride mod almindelig Hæderlighed at gøre Aftalen gældende, er denne ifølge § 4 ikke bindende for Selskabet. Som nævnt er dog Tilfælde af svigagtigt Forhold ikke undtaget fra Reglerne i § 9.

Efter Motiverne er § 4 blot en Gentagelse af Bestemmelserne i Lov om Aftaler Nr. 242 af 8. Maj 1917 §§ 30 og 33. I Virkeligheden gaar dog den Regel i § 4, der svarer til Aftalelovens § 30, videre end denne. Det kræves nemlig ikke, at Selskabets Forsikringstilsagn skal være fremkaldt af Svig, men: det er tilstrækkeligt, at Svigen vedrører en Omstændighed af Betydning for Selskabet, hvad den jo gør ikke blot, naar Sel-

²⁾ Jfr. U. f. R. 1938, 738 (H. R. D.).

skabet enten vilde have afslaaet Forsikringen eller kun vilde have overtaget den paa andre Vilkaar, om det havde været bekendt med det rette Forhold, men ogsaa naar det i saa Fald vilde have genforsikret i videre Omfang end sket. Den til Aftalelovens § 33 svarende Regel afviger efter Ordlyden derfra ved kun at angaa Tilfælde, hvor det skyldes Forsikringstagerens Forhold, at det vilde stride mod almindelig Hæderlighed at gøre Aftalen gældende, og ved paa den anden Side ikke at kræve dette begrundet i Omstændigheder, som forelaa, da Selskabets Forsikringstilsagn kom til Forsikringstagerens Kundskab, og som han maa antages at have været vidende om. Disse Afvigelser fra Aftalelovens § 33 har dog næppe nogen virkelig Betydning. Reglen maa kunne faa Anvendelse, naar Forsikringstilsagnet er indeholdt ikke i en Akcept, men i et Tilbud, som kommer til Forsikringstagerens Kundskab paa et Tidspunkt, da han er vidende om, at en Forsikringsbegivenhed er indtraadt³⁾.

(2) Naar Forsikringstageren uagtsomt har givet urigtig Oplysning om et Forhold af Betydning, eller han groft uagtsomt har undladt at give saadan Oplysning, gælder ifølge §§ 6 og 7, at Selskabet er ansvarsfrit, hvis det kan antages ikke at ville have overtaget Forsikringen, om det rette Forhold havde været oplyst, men ellers, for saa vidt ikke andet er aftalt, hæfter efter den saakaldte Prorataregel undtagen ved Sø- og anden Transportforsikring og ved Garantiforsikring, hvor det hæfter efter en Kausalitetsregel. Ogsaa disse Bestemmelser begrænses dog ved Reglerne i § 9. Og efter § 8, der ifølge § 10 ikke kan fraviges ved Aftalen, maa Selskabet, hvis det vil paaberaabe sig de nævnte Bestemmelser i §§ 6 og 7, uden unødigt Ophold efter at have faaet Kundskab om den af Forsikringstageren begaaede Fejl eller Forsømmelse give ham Meddelelse om, i hvilket Omfang det vil gøre sine Rettigheder

³⁾ Angaaende Tilfælde, hvor Tilsagnet er indeholdt i en Akcept, som kommer til Forsikringstagerens Kundskab paa et Tidspunkt, da han er vidende om Omstændigheder af Betydning, som han ikke har kunnet give Selskabet Oplysning om, forinden det afgav sit Tilsagn, nedenfor § 12 ved Note 3.

efter disse Bestemmelser gældende. Det medfører dog ikke Retstab for Selskabet, om saadan Meddelelse forsinkes eller ikke kommer frem paa Grund af Forsikringstagerens Undladelse af at anmelde Flytning eller andet Forhold hos ham, § 33.

Efter Proratareglen hæfter Selskabet i det Omfang, i hvilket det mod den aftalte Præmie vilde have forpligtet sig, om det rette Forhold havde været oplyst. Vilde det i saa Fald have begrænset sit Ansvar for egen Regning ved Genforsikring i videre Omfang end sket, nedsættes dog Erstatningen i samme Forhold.

I de fleste Tilfælde vilde Selskabet, om det rette Forhold havde været oplyst, mod den aftalte Præmie have overtaget Forsikringen med en lavere Forsikringssum end fastsat, men iøvrigt paa de aftalte Vilkaar. Bortset fra, hvad der maatte følge af den nævnte Regel om undladt Genforsikring, medfører Urigtigheden eller Ufuldstændigheden af Forsikringstagerens Oplysninger da kun, at Selskabet hæfter, som om den lavere Forsikringssum var fastsat i Aftalen. Er Præmien, udtrykt i Procent af Forsikringssummen, uafhængig af dens Størrelse, nedsættes aabenbart Forsikringssummen efter Forholdet mellem den aftalte Præmie og den Præmie, der vilde være blevet forlangt, om det rette Forhold havde været oplyst. I saa Fald fremkommer altsaa en saadan forholds-mæssig Nedsættelse af Forsikringssummen, som Benævnelsen af Proratareglen giver Udtryk for. Nogen Formindskelse af Erstatningen vil Nedsættelsen af Forsikringssummen ikke altid medføre ved Skadesforsikring. Hvis Forsikringen hører til dem, for hvilke Reglen i § 40 gælder, eller den er en Brøkdelsforsikring, kan nemlig den aftalte Forsikringssum være saa høj, at end ikke Nedsættelsen medfører forholds-mæssig Nedsættelse af Erstatningen. Og er Forsikringen paa første Risiko, maa fuld Erstatning svares, hvis ikke den ved den nedsatte Forsikringssum bestemte øverste Grænse for Selskabets Ansvar overskrides derved.

Vil Selskabet, om det rette Forhold havde været oplyst, have undtaget visse Farer, givet Paalæg om Sikkerhedsforholdsregler, forlangt en Karenstid, betinget sig Opsigelsesret eller iøvrigt overtaget Forsikringen paa andre Vilkaar end

fastsat, maa Forsikringsaftalen ændres i Overensstemmelse dermed.

Tvivl om Løsningen kan opstaa, hvis Selskabet, om det rette Forhold havde været oplyst, vilde have givet Forsikringstageren Valget mellem flere Muligheder. Saa længe ingen Forsikringsbegivenhed er indtruffet, maa Forsikringstageren sikkert stadig kunne vælge. Er en Forsikringsbegivenhed indtruffet, kan derimod ingen af Parterne være tjent med, at Valget overlades den anden Part. Hvis en af Mulighederne paa Forhaand maatte anses for den fordelagtigste for Forsikringstageren, bør den vælges, uanset om en anden vilde være fordelagtigere for ham for den Forsikringsbegivenheds Vedkommende, der er indtruffet. Saaledes bør Nedsættelse af Forsikringssummen foretrækkes for Paalæg af Sikkerhedsforholdsregler, almindeligvis ogsaa for Undtagelse af visse Farer fra Forsikringen.

Ved Fremstillingen af, hvad den særlige Regel om undladt Genforsikring nærmere gaar ud paa, er der Grund til at skelne imellem, om Urigtigheden eller Ufuldstændigheden af Forsikringstagerens Oplysninger har haft Betydning alene for Selskabets Genforsikring eller tillige for, med hvilken Forsikringssum Selskabet vilde overtage Forsikringen mod den aftalte Præmie:

Hvis Selskabet har genforsikret 25,000 Kr. af en Forsikring paa 100,000 Kr., og det, om det rette Forhold havde været oplyst, vilde have overtaget Forsikringen med samme Forsikringssum mod den aftalte Præmie, men genforsikret 50,000 Kr., foreligger et Eksempel paa det førstnævnte Tilfælde. Fyldestgørende Oplysninger vilde i dette Eksempel have medført, at Selskabet ved Genforsikring havde begrænset sit Ansvar ikke, som sket⁴⁾, med en Fjerdedel, men med Halvdelen og sit Ansvar for egen Regning med en Trediedel. At Erstatningen ifølge Reglen om undladt Genforsikring nedsættes i samme Forhold, maa da betyde, at Selskabet fritages for at betale en Fjerdedel af den Erstatning, det skulde udrede, om

⁴⁾ Det forudsættes, at Genforsikringsselskabet vilde have overtaget og for egen Regning beholdt de 25.000 Kr., selvom det rette Forhold havde været oplyst.

ikke nævnte Regel fandtes, eller, hvad der er det samme, en Trediedel af den Erstatning, det i saa Fald skulde udrede for egen Regning ⁵⁾).

Et Eksempel paa det andet Tilfælde foreligger, hvis Selskabet har genforsikret 25,000 Kr. af en Forsikring paa 100,000 Kr., men det, om det rette Forhold havde været oplyst, vilde have overtaget Forsikringen med en Forsikringssum paa 60,000 Kr. mod den aftalte Præmie og genforsikret 40,000 Kr. Da Forsikringssummen nedsættes til 60,000 Kr. og det af Genforsikringsselskabet overtagne Beløb til 15,000 Kr. ⁶⁾ vilde fyldestgørende Oplysninger i dette Eksempel have medført, at Selskabet ved Genforsikring havde begrænset sit Ansvar ikke, som sket, med en Fjerdedel, men med to Trediedele, og sit Ansvar for egen Regning med fem Niendedele. Reglen om undladt Genforsikring maa herefter have til Følge, at Selskabet fritages for at betale fem Tolvte dele af den Erstatning, det skulde udrede, om ikke nævnte Regel fandtes, eller fem Niendedele af den Erstatning, det i saa Fald skulde udrede for egen Regning.

Hvis Selskabet senere faar Kundskab om et ikke ved Forsikringens Tegning oplyst Forhold, og det saa udvider Genforsikringen, maa det følge af § 9, at Reglen om undladt Genforsikring ikke kan paaberaabes, for saa vidt angaar fremtidige Forsikringsbegivenheder. Og det samme maa utvivlsomt gælde, hvis Selskabet undlader at udvide Genforsikringen, skønt det faar Kundskab om Forholdet.

Efter § 17 i Loven om Statsanstalten for Livsforsikring kan en efter Proratareglen nedsat Forsikringssum yderligere nedsættes med indtil en Femtedel ⁷⁾, og ofte gælder det samme efter private Livsforsikringsselskabers Forsikringsbetingelser. Ved Livsforsikring kunde det ogsaa friste Forsikringstageren

⁵⁾ Den omtalte Regel gaar altsaa ikke ud paa, at Forsikringssummen nedsættes med det Beløb, der ikke er blevet genforsikret paa Grund af Forsikringstagerens Fejl eller Forsømmelse.

⁶⁾ Idet Reglen om Nedsættelse af Forsikringssummen forudsættes anvendelig ogsaa paa Genforsikringsaftalen, hvad Loven jo ikke fastslaar, at den er.

⁷⁾ Jfr. nærmere II Del § 2 ved Note 19.

til Unøjagtighed, om kun Nedsættelse efter Proratareglen var hjemlet, idet den sikrede, hvis ikke den særlige Regel om undladt Genforsikring griber ind, efter Proratareglen faar fuldt Vederlag for sin Præmie, selvom en begaaet Fejl med Hensyn til Risikooplysninger opdages, og mere end fuldt Vederlag, hvis Fejlen ikke opdages. Ved Skadesforsikring er Faren ved Proratareglen mindre, fordi fuld Erstatning i Reglen ønskes opnaaet gennem Forsikringen.

Ved Forsikringsarter uden faste Tarifer og Maksimeringsregler er Proratareglen ikke let anvendelig. Efter §§ 6 og 7 gælder derfor som nævnt ved Sø- og anden Transportforsikring og ved Garantiforsikring ikke Proratareglen, men en Kausalitetsregel, hvorefter Selskabet hæfter kun i det Omfang, i hvilket det godtgøres, at det Forhold, om hvilket urigtig Oplysning er givet, eller som ikke er oplyst, har været uden Indflydelse paa Forsikringsbegivenhedens Indtræden eller Skadens Størrelse. Ifølge Sf. K.s § 24 gælder imidlertid Proratareglen ved Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse.

I den omtalte Udformning er Proratareglen ikke anvendelig, hvis Forsikringssummen fastsættes til et fast Beløb, eller ingen Forsikringssum fastsættes. I saadanne Tilfælde maa formentlig, som det i Reglen udtrykkelig bestemmes ved Maskinforsikring, Erstatningen nedsættes efter Forholdet mellem den aftalte Præmie og den Præmie, Selskabet vilde have forlangt, om det rette Forhold havde været oplyst.

Ansvarsfrihed som Følge af urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger indtræder uafhængig af, om Forsikringstageren er den sikrede, eller der foreligger Forsikring af fremmed Interesse. Fra denne Regel gøres dog visse Undtagelser:

(1) Ved Bygningsbrandforsikring gælder ifølge § 86, at selvom Selskabets Ansvar overfor Ejeren af Ejendommen bortfalder i Medfør af de omtalte Regler, kan en Panthaver eller anden i Ejendommen berettiget kræve Dækning i den Erstatning, der ellers vilde komme til Udbetaling, for saa vidt han ikke kan opnaa Fyldestgørelse af Ejendommen eller Skyldnerens øvrige Formue. For Panthavere, hvormed me-

nes Indehavere af viljebestemt Pant, kan denne Regel ikke fraviges ved Bestemmelse i Forsikringsaftalen, § 88.

Nævnte Beskyttelsesregel gælder ikke blot gensidig, men al Bygningsbrandforsikring. Skønt det ikke som med Hensyn til Bestemmelserne i § 87 siges udtrykkelig, maa Reglen utvivlsomt gælde saavel Erstatning for medforsikret Løsøre, der efter §§ 37 og 38 i Loven om Tinglysning omfattes af Pant i fast Ejendom, som Erstatning for selve Bygningen. Ved de af Forsikringsselskaber overfor Kreditinstitutioner angaaende Laan i fast Ejendom udstedte Deklarationer er tilsvarende subsidieret Ret i vidt Omfang sikret Panthaverne ogsaa med Hensyn til Erstatning for saadant Løsøre, som omfattes af Pant i fast Ejendom, ifølge Brandforsikring af Løsøre.

(2) Ved lovpligtig Ansvarsforsikring kan urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger ikke medføre Ansvarsfrihed overfor den skaderamte Trediemand. Angaaende Ansvarsforsikring af Motorkøretøjer eller Hunde bestemmer Bekg. Nr. 314 af 22. Dec. 1927 § 13 og Bekg. Nr. 259 af 1. Sept. 1937 § 2 udtrykkelig, at Trediemand har Krav paa Erstatning, selv om Forsikringstageren har handlet imod eller ikke efterkommet Forpligtelser over for Selskabet.

(3) Ved Kautions- eller Kreditforsikring maa det efter Forholdets Natur antages, at selvom den, for hvis Uredelighed eller Misligholdelse Selskabet hæfter, er Forsikringstager, medfører urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger fra hans Side ikke Retstab for den sikrede, medmindre saadant Retstab har klar Hjemmel i Aftalen, eller den sikrede var vidende om Fejlen⁸⁾.

Bortset fra Svigstilfælde og lignende kan Ansvar ifølge nogen af de nævnte Undtagelsesregler næppe medføre, at Selskabet faar Regres mod Forsikringstageren. Men i det Omfang, i hvilket Selskabet har betalt Erstatning, indtræder det, naar Erstatningen er erlagt i Henhold til den under (1) omtalte Undtagelsesbestemmelse, ifølge § 86 i vedkommende

⁸⁾ U. f. R. 1916, 424 (H. R. D.). Reglen er dog ikke ufravigelig, U. f. R. 1942, 496 (H. R. D.).

Rettighedshavers Ret mod Ejeren af Ejendommen, og, naar Erstatningen er erlagt i Henhold til den under (2) omtalte Bestemmelse, efter Forholdenes Natur i den skaderamte Trediemands Krav mod den for Skaden ansvarlige. At Selskabet ved Kautions- eller Kreditforsikring i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning, indtræder i den forsikredes Fordring, følger af almindelige Regler, er altsaa ikke noget særligt for det Tilfælde, at den under (3) nævnte Undtagelsesbestemmelse faar Anvendelse.

2. Naar Forsikringsaftalen indgaas af en Fuldmægtig for Forsikringstageren, maa urigtige eller ufuldstændige Oplysninger af Fuldmægtigen have Virkning efter de omtalte Regler. Dette gælder, hvad enten Oplysninger kan gives ogsaa af Forsikringstageren, eller de maa gives af en Fuldmægtig, saaledes som naar et Aktieselskab er Forsikringstager. I førstnævnte Tilfælde kan saavel Forsikringstagerens Fejl som Fuldmægtigens medføre Begrænsning eller Bortfald af Selskabets Ansvar. Men den Omstændighed, at Aftalen indgaas af en Fuldmægtig, kan have Betydning for Afgørelsen af, om Forsikringstageren har begaaet en Fejl, der har Virkning efter de omtalte Regler. Navnlig naar det er i Henhold til en Stillingsfuldmagt, Aftalen indgaas, maa Forsikringstageren ofte kunne regne med, at Fuldmægtigen kender alle Forhold af Betydning. Og Oplysninger, som Fuldmægtigen ikke kan paaregnes at kende, maa Forsikringstageren almindeligvis kunne give til Fuldmægtigen i Stedet for til Selskabet.

En Medhjælpers Fejl kan medføre Ansvarsfrihed for Selskabet, selvom han ikke har indgaaet Aftalen som Fuldmægtig for Forsikringstageren. Det maa saaledes have Virkning efter de omtalte Regler, om Fejl er begaaet af en Medhjælper, hvem Forsikringstageren har bemyndiget til at give Selskabet Oplysninger, eller hvis Oplysninger Forsikringstageren har videregivet til Selskabet uden at undersøge deres Rigtighed og Fuldstændighed. Og en Medhjælpers Forsømmelse af at videregive Oplysninger af Forsikringstageren til Selskabet maa have samme Virkning som Forsikringstagerens egen Undladelse. Skønt Reglen i § 33, 2 Stk. ikke omfatter Risikooplysninger

fra Forsikringstageren, maa det derimod almindeligvis være uden Betydning for Selskabets Ansvar, om Oplysninger ikke kommer frem til det paa Grund af Fejl fra Post- eller Telegrafvæsenets Side.

3. Ved Forsikring af fremmed Interesse vil Fejl af den sikrede undertiden have samme Virkning som Fejl af Forsikringstageren. Naar Kautions- eller Kreditforsikring tages af den, hvis Uredelighed eller Misligholdelse er Forsikringsbegivenhed, men Selskabet forelægger ogsaa den sikrede Spørgeskema til Udfyldning, maa saaledes de omtalte Regler være analogt anvendelige for hans Vedkommende. Og selvom Selskabet ikke udtrykkelig kræver Oplysninger af den sikrede, kan hans Fejl medføre Ansvarsfrihed, naar Forsikringen tages efter Aftale med ham eller dog med hans Vidende. Navnlig naar Forsikringen angaar Ting, der er i Forsikringstagerens Varetægt, vil den sikrede imidlertid ofte kunne regne med, at Forsikringstageren kender alle Forhold af Betydning. Og Oplysninger, som Forsikringstageren ikke kan paaregnes at kende, maa den sikrede almindeligvis kunne give til ham i Stedet for til Selskabet. I Overensstemmelse hermed maa formentlig Reglen i Sf. K.s § 95 forstaas, hvorefter ved Forsikring af fremmed Interesse, der tages med den sikredes Vidende, hans Undladelse af at oplyse en Omstændighed af Betydning eller urigtig Oplysning fra hans Side om en saadan Omstændighed under tilsvarende Betingelser har samme Virkning som saadant Forhold fra Forsikringstagerens Side. Maa Forsikringstageren være klar over, at han ikke uden den sikredes Medvirkning er i Stand til at give de Oplysninger, som Selskabet normalt kan paaregne at faa, bør han enten give den sikrede Anledning til at medvirke eller meddele Selskabet, at han ikke har givet den sikrede Anledning dertil. Ifølge Sf. K.s § 96 gælder det ubetinget, at naar Forsikring af fremmed Interesse tages uden den sikredes Vidende, skal Forsikringstageren oplyse Selskabet derom, og at hvis han undlader dette, kan det ikke paaberaabes over for Selskabet, at Forsikringen er taget uden den sikredes Vidende.

Angaaende Livsforsikringer, der tages i Statsanstalten for

Livsforsikring, gælder ifølge § 17 i Loven herom, at urigtige eller ufuldstændige Oplysninger fra den sikrede, den begunstige eller anden i Forsikringen interesseret har samme Virkning, som om de var givet af Forsikringstageren. Lignende Bestemmelse findes ofte i private Selskabers Betingelser for Livsforsikring.

4. Udenfor de omtalte Tilfælde er det ikke almindeligt, at Aftalen hjemler Bortfald eller Begrænsning af Selskabets Ansvar, naar en anden end Forsikringstageren har givet urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger. Uden Betydning for Ansvarer er saaledes ved Livsforsikring Fejl i Lægeerklæring og ved Kreaturforsikring Fejl i Dyr lægeattest. Ifølge § 10, jfr. § 7 kan det ikke vedtages, at en af en anden end Forsikringstageren begaaet Fejl skal have strengere Virkning, end den vilde have, om den var begaaet af Forsikringstageren. Meningen hermed er dog kun, at strengere Virkning end hjemlet i Loven for Fejl af Forsikringstageren ikke kan vedtages for Fejl af en anden. Naar Kautions- eller Kreditforsikring tages af den, hvis Uredelighed eller Misligholdelse er Forsikringsbegivenhed, er saaledes det Forhold, at Fejl af vedkommende normalt er uden Betydning for Selskabets Ansvar, ikke til Hinder for udtrykkelig eller stiltiende Aftale om, at Fejl af den sikrede skal have Virkning som bestemt i Loven for Tilfælde af Fejl fra Forsikringstagerens Side.

Efter § 10 kan Selskabet ikke ved i Policen at beskrive et Forhold, hvorm ingen Oplysning er indhentet hos Forsikringstageren eller nogen anden, og betinge sig Ansvarsfrihed for det Tilfælde, at Beskrivelsen var urigtig, opnaa strengere Virkning heraf, end Urigtigheden efter de omtalte Regler vilde have, om Beskrivelsen var grundet paa Oplysninger fra Forsikringstageren.

5. Paa urigtige Angivelser af Forhold, som hører med til Individualisering af Risikoen, kan Lovens Regler om Risikooplysninger ikke faa Anvendelse.

Udenfor Lovens Regler om Risikooplysninger falder ved Søforsikring ogsaa de Angivelser vedrørende de enkelte Varepartier, som Forsikringstageren skal give ved Generalforsik-

ring af Varer. Det er almindeligt, at de enkelte Forsendelser skal indføres i en Kontrabog, der forevises Selskabet med visse Mellemrum. Forsømmelse i saa Henseende medfører efter Sf.K.s § 200, hvis den er svigagtig, at Aftalen i sin Helhed er uforbindende for Selskabet⁹⁾, og ellers, at Aftalen er uforbindende for Selskabet, for saa vidt angaar den paagældende Forsendelse¹⁰⁾. Hertil føjer Generalpolicen almindeligvis en Bestemmelse om, at Forsikringstageren skal øve virksom Kontrol med Anmeldelsespligtens Opfyldelse. Er det overladt en Medhjælper at føre Kontrabog, kan herefter hans Forsømmelse ikke uden videre have samme Virkning som Forsikringstagerens.

⁹⁾ Heri ligger ikke, at Selskabet kan kræve ydet Erstatning tilbagebetalt.

¹⁰⁾ Angaaende Opsigelsesret for Selskabet nedenfor § 15 Nr. 6.

§ 12. Ansvarsfrihed som Følge af Fareforøgelse.

1. Fareforøgelse vil undertiden medføre Ansvarsfrihed for Selskabet.

Idet der angaaende Betydningen af Fareforøgelse ved Syge-, Ulykkes- eller Livsforsikring henvises til II Del §§ 1 og 2, skal her kun de ved Skadesforsikring gældende Regler omtales.

Ifølge § 50 kan Aftale om, at Fareforøgelse skal have Retsvirkning i andre Tilfælde end hjemlet i Loven, ikke paaberaabes af Selskabet.

For at have Betydning maa en Fareforøgelse efter § 45 være fremkommet ved Ændring af en i Policen bestemt angivet Fareomstændighed og gaa ud over, hvad der ved Aftalens Afslutning kan antages at være taget i Betragtning. I sidstnævnte Betingelse ligger ikke blot, at en Fareforøgelse er uden Betydning, naar Selskabet, selvom den havde foreligget ved Afslutningen af Aftalen, vilde have overtaget Forsikringen paa de aftalte Vilkaar og ikke vilde have begrænset sit Ansvar for egen Regning ved Genforsikring i videre Omfang end sket. Ogsaa naar Selskabet vilde have tillagt Fareforøgelsen Betydning, om den havde foreligget fra først af, kan nemlig Muligheden af dens Indtræden være taget i Betragtning. Saaledes maa et Tilfælde af Fareforøgelse, der regelmæssig vil indtræde i Tidens Løb eller umiddelbart før en Forsikringsbegivenhed, formodes taget i Betragtning, selvom det er fremkommet ved Ændring af en i Policen bestemt angivet Fareomstændighed. I at Fareforøgelsen skal skyldes en saadan Ændring, ligger ikke, at Ændringens Virkning som Fareforøgelse skal være fastslaaet i Policen¹⁾. Undertiden er vel Bestemmelse om en vis Æn-

¹⁾ Noget andet gælder ifølge §§ 99 og 121 ved Livs-, Syge- eller Ulykkesforsikring, II Del § 1, Nr. 5 og § 2, Nr. 6.

drings Virkning som Fareforøgelse optaget i de almindelige Forsikringsbetingelser, men Virkningen indtræder, naar blot den Omstændighed, ved hvis Ændring Fareforøgelsen fremkommer, er bestemt angivet i Policen, hvor den ofte vil være nævnt som Led i Beskrivelsen af den Risiko, Forsikringen angaar. At vedkommende Omstændighed hører til dem, med Hensyn til hvilke Forsikringstageren har Oplysningspligt ved Forsikringens Tegning, er hverken nødvendigt eller tilstrækkeligt. Ogsaa Ændring af en Fareomstændighed, som det er Selskabets egen Sag at skaffe sig Kundskab om, kan være relevant Fareforøgelse. Ved Glasforsikring, hvor Selskabets Ansvar almindeligvis ikke begrænses ved Fastsættelse af Forsikringssum, betinges det saaledes ofte, at Stigning i Glaspriser af en vis Størrelse skal være relevant Fareforøgelse. Lige med, at en Omstændighed er angivet i Policen, maa det sikkert regnes, at den er nævnt i et Dokument, hvortil Policen henviser, og som er vedhæftet denne eller paa anden Maade overgivet Forsikringstageren. Ifølge Henviſning i Policen kan saaledes Bestemmelser om Fareforøgelse i et gensidigt Selskabs Vedtægter eller Tarif faa Betydning. Og Ændring af Omstændigheder, der er angivet i Forsikringstagerens Forsikringsbegæring, kan faa Virkning som Fareforøgelse, hvis Policen henviser til Begæringen, og Genpart af denne f. Eks. er vedhæftet Policen. Udstedes ingen Police, kan relevant Fareforøgelse ikke fremkomme. Lige med Police maa dog utvivlsomt regnes en Forsikringstageren i Original eller Genpart udleveret Forsikringskontrakt.

Det Omfang, i hvilket Fareforøgelser, der opfylder de omtalte Betingelser, kan forekomme, er langt fra det samme ved de forskellige Arter af Skadesforsikring. Efter Vedtægterne for de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber har en Fareforøgelse Betydning, naar den skyldes Ændring af en af Forsikringen omfattet Bygning eller af en saadans Anvendelse eller Flytning af medforsikrede Løsøregenstande fra en af Forsikringen omfattet Bygning til en anden, i de yngre Selskaber ogsaa naar den skyldes Ændring i Smittefare fra Omgivelserne. Mellem Dansk Tarifforenings Medlemmer er det aftalt,

at naar Brandforsikringspræmie bestemmes efter Generaltariffen, skal enhver Omstændighed, der efter Tariffen indvirker paa Præmien, nøjagtig anføres i Policen. Denne Aftale kan dog vanskelig overholdes fuldtud. Endnu vanskeligere vilde det ved specialtariferede Risici være at angive samtlige Fareomstændigheder af Betydning i Policen. Ved Forsikring af Motorkøretøj indgaar Angivelse af Køretøjets Anvendelse i Policens Risikobeskrivelse²⁾).

Om Ændring af en i Policen angivet Fareomstændighed kan der ikke være Tale, før Police er udstedt, og det maa utvivlsomt antages, at Policen skal være udleveret, for at Ændringen kan virke som relevant Fareforøgelse. At Ændringen er foregaaet efter Policens Udlevering, kan derimod ikke kræves. Og nogen afgørende Forudsætning om, at Ændringen skal være foregaaet efter Aftalens Afslutning, kan ikke ligge deri, at Virkningen af en Fareforøgelse, som vi skal se, efter § 45 er afhængig af, om og, i bekræftende Fald, paa hvilke Vilkaar Selskabet vilde have overtaget Forsikringen, saafremt de ved Ændringen hidførte Forhold havde foreligget, da Aftalen blev sluttet. I hvert Fald i Tilfælde, hvor Ændringen er sket før Aftalens Afslutning, men efter Afgivelse af bindende Forsikringsbegæring og saa sent, at Oplysning om Ændringen ikke kunde naa frem til Selskabet, inden det antog Forsikringen, synes det klart, at Reglerne om Fareforøgelse maa kunne faa Anvendelse. Det vilde være lidet rimeligt, om Selskabet havde mindre Beskyttelse mod en Fareforøgelse, naar den indtræder før Aftalens Afslutning, end naar den indtræder efter Tidspunktet herfor. Men i Tilfælde som nævnt beskyttes Selskabet ikke tilstrækkelig ved de ovenfor i § 11 omtalte Regler, idet af disse kun Bestemmelsen i § 4, 2. Pkt.³⁾ kan være anvendelig, og den langt fra altid vil være det, navnlig naar Ændringen ikke er forsættelig hidført. Kan det saaledes ikke antages, at kun en efter Aftalens Afslutning foregaaet Ændring kan være relevant Fareforøgelse, maa man formentlig opgive ethvert Krav om, at Ændringen tidligst er sket paa

²⁾ Angaaende Søforsikring nedenfor § 13.

³⁾ Jfr. ovenfor § 11 ved Note 3.

et vist Tidspunkt. Nogen Hjemmel for at sætte et tidligere Tidspunkt end Aftalens Afslutning som Grænse, giver nemlig Loven ikke. Og selv i Tilfælde, hvor Ændringen er foregaaet enten før Afgivelse af bindende Forsikringsbegæring eller dog saa tidligt, at Oplysning om den kunde naa frem til Selskabet, inden det antog Forsikringen, er den af Reglerne om urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger følgende Beskyttelse for Selskabet næppe tilstrækkelig, naar disse Regler ikke medfører fuldstændig eller delvis Ansvarsfrihed. Vel er Opsigelsesret for Selskabet hjemlet saavel ved § 5 som ved § 47. Men medens Opsigelsesretten efter sidstnævnte Bestemmelse haves i alle Tilfælde af relevant Fareforøgelse, er den efter § 5 betinget af, at Forsikringstageren i god Tro har givet urigtig Oplysning ved Forsikringens Tegning, saaledes at bl. a. Tilfælde, hvor Undladelse af at give Oplysning ikke medfører Ansvarsfrihed for Selskabet, falder udenfor § 5. Og selvom Opsigelsesret foreligger baade efter § 5 og efter § 47, har den større Betydning efter Reglerne om Fareforøgelse end efter Reglerne om Risikooplysninger, idet § 46 hjemler Ansvarsfrihed, hvis den sikrede uden gyldig Grund undlader at underrette Selskabet om en ikke med hans Vilje sket Fareforøgelse, naar han faar Kundskab om den, medens det kun er ved Forsikringens Tegning, Reglerne om Risikooplysninger paalægger Oplysningspligt⁴⁾.

Naar en Fareforøgelse er bortfaldet eller er ophørt at have Betydning for Selskabet, kan den ifølge § 49 ikke paaberaabes til Frigørelse for Ansvar. I Lighed med, hvad der gælder efter den tilsvarende Regel i § 9, kan det dog kun være, for saa vidt angaar fremtidige Forsikringsbegivenheder, at Fareforøgelsen ikke kan paaberaabes.

Efter § 49 kan Selskabet ikke paaberaabe sig en Fareforøgelse til Frigørelse for Ansvar, naar den skyldes en Hand-

⁴⁾ Efter Ordlyden af § 121 maatte man antage, at en Fareforøgelse ved Syge- eller Ulykkesforsikring kun er relevant, naar den indtræder „under Forsikringstiden“, altsaa efter Answarets Begyndelse, men dette kan umulig være Meningen. I de øvrige nordiske Landes Love indeholder § 121 ikke de fremhævede Ord.

ling, der foretages til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at den maa anses forsvarlig. Dette følger iøvrigt allerede af, at Selskabet efter § 19 hæfter fuldtud, selvom Forsikringsbegivenheden er forsætlig eller groft uagtsomt fremkaldt ved en saadan Handling. Med Støtte i § 68, 2. Stk., 2. Pkt. maa det formentlig antages, at den her omtalte Regel ikke faar Anvendelse, for saa vidt Fareforøgelsen med Rimelighed kunde være bragt til Ophør.

2. Medens en relevant Fareforøgelse som nævnt altid giver Selskabet Opsigelsesret, medfører den efter F. A. L.s almindelige Regler kun i følgende Tilfælde — fuldstændig eller delvis — Ansvarsfrihed uden Opsigelse:

(1) Naar Fareforøgelsen er hidført med den sikredes Vilje, § 45.

Ansvarsfrihed indtræder i saa Fald, selvom den sikrede ikke har indset eller burdet indse, at der forelaa en Fareforøgelse, og selvom han ikke var bekendt med, at den Fareomstændighed, der er ændret, er bestemt angivet i Policen, ja selvom han end ikke vidste, at Forsikring var taget.

Som hidført med den sikredes Vilje maa en Fareforøgelse sikkert anses, naar den med Vilje er fremkaldt ved en Handling af en Stillingsfuldmægtig eller anden Stedfortræder for den sikrede, og Handlingen falder indenfor vedkommendes Bemyndigelse.

(2) Ved Tingsforsikring af fremmed Interesse eller Forsikring af fremmed Interesse mod Driftstab, naar den forsikrede Genstand befinder sig i Forsikringstagerens Varetagt, og Fareforøgelsen er hidført med hans Vilje, § 50.

Udtrykket „den forsikrede Genstand“ passer ikke særlig godt ved Driftstabsforsikring, men viser formentlig, at den forsikrede Interesse maa være knyttet til en eller flere bestemte Genstande, saaledes at Reglen om Ansvarsfrihed som Følge af Fareforøgelse i de her omtalte Tilfælde uanset Ordlyden af § 50 ikke omfatter enhver Forsikring af fremmed Interesse mod Driftstab⁵⁾. Paa den anden Side maa Reglen

⁵⁾ I den tilsvarende Bestemmelse i de øvrige nordiske Landes Love nævnes Driftstabsforsikring ikke særskilt.

sikkert være anvendelig paa enhver Forsikring, hvor den forsikrede Interesse fyldestgør nævnte Vilkaar, saaledes paa Søforsikring saavel af Fragt eller Søfordringer som af Skib eller Varer og paa Ansvarsforsikring af Motorkøretøj eller Luftfartøj. Efter Sf. K.s § 98 omfatter Reglen da ogsaa alle Søforsikringer, ved hvilke den forsikrede Interesse knytter sig til en Genstand, der befinder sig i Forsikringstagerens Vare-tægt⁶⁾.

Hvad der under (1) er anført om, at en ved en andens Handling fremkaldt Fareforøgelse undertiden maa anses hidført med den sikredes Vilje, faar tilsvarende Anvendelse.

(3) Naar den sikrede efter at være kommet til Kundskab om en ikke med hans Vilje hidført Fareforøgelse uden gyldig Grund undlader at underrette Selskabet derom, idet Fareforøgelsen i saa Fald ifølge § 46 anses hidført med hans Vilje.

Idet der herefter ikke bliver Spørgsmaal om Ansvarsfrihed uden Opsigelse, naar Underretning gives, og det saaledes maa være for at muliggøre Opsigelse eller udvidet Genforsikring, at Underretning kræves, maa, selvom Underretning ikke gives, Ansvarsfrihed uden Opsigelse være udelukket, hvis Selskabet var bekendt med Fareforøgelsen, og formentlig maa det samme gælde, hvis Selskabet burde have kendt den. Men denne Begrænsning i Reglen om Ansvarsfrihed som Følge af Fareforøgelse i de her omtalte Tilfælde har langt fra samme Betydning som den tilsvarende i § 9, jfr. § 7 udtrykkelig hjemlede Begrænsning af Reglerne om Ansvarsfrihed som Følge af urigtige eller ufuldstændige Risikoplysninger.

Gyldig Grund til ikke at underrette Selskabet vil den sikrede have, naar han ikke har indset eller burdet indse, at en Fareomstændighed er ændret, naar han med Rette kan antage, at Ændringen er Selskabet bekendt, og naar han ikke ved eller bør vide, at den Fareomstændighed, der er ændret, er bestemt angivet i Policen, maaske end ikke, at Forsikring er taget.

Hvorvidt andres Undladelse af at underrette Selskabet maa

⁶⁾ Bestemmelsen i Sf. K.s § 98 vilde være i Strid med F. A. L.s § 50, 1. Stk., hvis ikke den i Teksten angivne Fortolkning antages.

ligestilles med den sikredes Undladelse deraf, er tildels afgjort ved § 33, der fastslaaer, at naar Meddelelse som omhandlet i § 46 er indleveret til Befordring med Post eller Telegraf eller, hvor andet forsvarligt Befordringsmiddel benyttes, er afgivet til Befordring dermed, gaar det ikke ud over den sikrede, om Meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem. Heri ligger nemlig umiddelbart, at Fejl fra Befordringsvirksomhedens Side ikke kan medføre Ansvarsfrihed for Selskabet. Og modsætningsvis ligger det formentlig i nævnte Bestemmelse, at Forsømmelse af en Stillingsfuldmægtig eller anden Stedfortræder for den sikrede, der har Pligt til at afgive Meddelelse eller medvirke ved Afgivelsen, har samme Virkning som Forsømmelse af den sikrede selv. Lige med forsømt Underretning maa det efter Omstændighederne regnes, om den sikrede har undladt af give f. Eks. en Stillingsfuldmægtig Forskrift om, at han skal underrette Selskabet.

(4) Ved Tingsforsikring af fremmed Interesse eller Forsikring af fremmed Interesse mod Driftstab, naar den forsikrede Genstand befinder sig i Forsikringstagerens Varetægt, og han efter at være kommet til Kundskab om en ikke med hans Vilje hidført, relevant Fareforøgelse uden gyldig Grund undlader at underrette Selskabet derom.

At der i saa Fald indtræder Ansvarsfrihed, er ikke bestemt i Loven, men følger formentlig af, at Fareforøgelsen efter Analogien af § 46 maa anses hidført med Forsikringstagerens Vilje, og er for Søforsikring fastslaaet i Sf. K.s § 98.

Hvilke Forsikringer Ansvarsfrihedsreglen faar Anvendelse paa, maa i de nævnte Tilfælde bestemmes paa samme Maade som i de under (2) omtalte. Skønt § 33 ikke angaar Meddelelser fra Forsikringstageren, maa sikkert ogsaa det under (3) anførte om Ligestilling af andres Undladelse med den sikredes faa tilsvarende Anvendelse.

Omfanget af Ansvarsfrihed for Selskabet som Følge af Fareforøgelse bestemmes ifølge § 45, jfr. §§ 46 og 50 efter Regler, svarende til dem, § 6 fastslaaer for de der omhandlede Tilfælde af urigtige Risikoplysninger. Selskabet er helt ansvarsfrit, hvis det ikke vilde have overtaget Forsikringen, om

Ændringen af vedkommende Fareomstændighed havde foreligget, da Aftalen blev sluttet. Hvis Selskabet i saa Fald vilde have overtaget Forsikringen, men paa andre Vilkaar, eller have begrænset sit Ansvar for egen Regning ved Genforsikring i videre Omfang, hæfter det ved Sø- eller anden Transportforsikring og ved Garantiforsikring efter Kausalitetsreglen, ved andre Arter af Skadesforsikring efter Proratareglen. Ansvarsfriheden maa i de under (1) og (2) nævnte Tilfælde indtræde samtidig med Fareforøgelsen og i Tilfældene (3) og (4) gælde fra det Tidspunkt, da Undladelse uden gyldig Grund af at underrette Selskabet foreligger, idet jo saadan Undladelse medfører, at Fareforøgelsen anses hidført med den sikredes eller Forsikringstagerens Vilje. Det kan altsaa næppe antages, at Ansvarsfriheden i de sidstnævnte Tilfælde først indtræder fra det Tidspunkt, til hvilket Selskabet tidligst kunde have opsagt Forsikringen, om det gennem behørig Underretning havde faaet Kundskab om Fareforøgelsen.

Det kan ifølge § 50 vedtages, at Kausalitetsreglen skal anvendes i Stedet for Proratareglen eller omvendt. Efter Sf. K.s § 42 faar Proratareglen Anvendelse ved Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse.

Med nævnte Undtagelser gælder det efter § 50, at Selskabet ikke kan paaberaabe sig Aftale, hvorefter en relevant Fareforøgelse skal have Retsvirkning i videre Omfang end hjemlet ved Loven. Ved denne Regel begrænses dog ikke den Ansvarsfrihed, der kan tilkomme Selskabet paa Grund af forsætlig eller uagtsom Fremkaldelse af Forsikringsbegivenheden, Overtrædelse af Sikkerhedsforskrifter eller Undladelse af at afværge eller begrænse Skaden, naar Forsikringsbegivenheden er indtraadt, eller umiddelbar Fare for dens Indtræden foreligger. Og som Aftale om Retsvirkning i videre Omfang end hjemlet i Loven kan det sikkert ikke anses, om Selskabet betinger sig Adgang til Præmieforhøjelse ved relevant Fareforøgelse samt Krav paa Anmeldelse om ethvert Tilfælde heraf og til Gengæld giver Afkald paa Ansvarsfriheden, uden for saa vidt Anmeldelse er forsømt. En saadan Ordning gælder navnlig efter de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers

Vedtægter. I Københavns Brandforsikring og Købstædernes almindelige Brandforsikring indtræder Ansvarsfrihed end ikke i Tiden, inden en relevant Fareforøgelse er anmeldt, men anmeldes den først efter en vis Frist, bliver Præmieforhøjelsen større end ellers for Tiden inden Anmeldelsen. Ogsaa ved Glasforsikring træder Krav paa Anmeldelse og Ret til Præmieforhøjelse almindeligvis i Stedet for Ansvarsfrihed.

Vil Selskabet paaberaabe sig, at en Fareforøgelse er indtraadt, maa det ifølge § 48 efter erhvervet Kundskab om den uden unødigt Ophold give den sikrede Meddelelse om, hvorvidt det vil gøre nogen Ret gældende, som Lovens Bestemmelser hjemler det. Ifølge § 56 vil dog Meddelelsen ved Forsikring af fremmed Interesse ofte kunne gives Forsikringstageren. Det medfører ikke Retstab for Selskabet, om Meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem paa Grund af Forsikringstagerens Undladelse af at anmelde Flytning eller andet Forhold hos ham, § 33.

3. Til Fordel for den sikrede fraviges de almindelige Regler om Ansvarsfrihed som Følge af Fareforøgelse i følgende Tilfælde:

(1) Ved Bygningsbrandforsikring gælder ifølge § 86, at selvom Selskabets Ansvar overfor Ejeren bortfalder ifølge Reglen i § 50 angaaende Ansvarsfrihed som Følge af Fareforøgelse ved Forsikring af fremmed Interesse, kan en Pant-haver eller anden i Ejendommen berettiget kræve Dækning i den Erstatning, der ellers vilde komme til Udbetaling, for saa vidt han ikke kan opnaa Fyldestgørelse af Ejendommen eller Skyldnerens øvrige Formue. For Panthavere, hvormed i denne Forbindelse menes Indehavere af viljebestemt Pant, kan denne Regel ikke fraviges ved Bestemmelse i Forsikringsaftalen, § 88.

Det er kun i de sjældne Tilfælde, hvor en anden end Ejeren er Forsikringstager og har Bygningen i sin Varetægt, at Ansaret overfor Ejeren kan bortfalde i Medfør af § 50. Naar Ejeren er Forsikringstager, kan Ansaret overfor en Panthaver eller anden i Ejendommen berettiget bortfalde i

Medfør af § 50, men Ansvarret overfor Ejeren selv kun ifølge § 45 eller § 46. Uanset Ordlyden har det imidlertid utvivlsomt været Meningen, at nævnte Beskyttelsesregel skal gælde alle Tilfælde, hvor Ansvarret overfor en Panthaver eller anden i Ejendommen berettiget vilde bortfalde i Medfør af § 50, om ikke Beskyttelsesreglen fandtes. Tilmed maa Reglen antages begrænset til saadanne Tilfælde, idet det ikke kan være Meningen at beskytte en Panthaver eller anden i Ejendommen berettiget, naar Ansvarret overfor ham bortfalder ifølge § 45 eller § 46, skønt ogsaa i saa Fald Ansvarret over for Ejeren kan bortfalde i Medfør af § 50, hvis f. Eks. vedkommende Rettighedshaver selv er Forsikringstager og har Bygningen i sin Varetægt.

Analogt anvendelig maa den omtalte Beskyttelsesregel være, naar Ansvarret overfor en Panthaver eller anden i Ejendommen berettiget bortfalder ifølge den ikke i Loven fastslaaede Bestemmelse, hvorefter Ansvarsfrihed indtræder ved Tingsforsikring af fremmed Interesse, naar den forsikrede Genstand befinder sig i Forsikringstagerens Varetægt, og han efter at være kommet til Kundskab om en ikke med hans Vilje hidført, relevant Fareforøgelse uden gyldig Grund undlader at underrette Selskabet derom.

Beskyttelsesreglen gælder ikke blot gensidig, men al Bygningsbrandforsikring. Ved gensidig Bygningsbrandforsikring bliver Reglen uden Betydning i Tilfælde, hvor Præmieforhøjelse efter Vedtægterne træder i Stedet for Ansvarsfrihed som Følge af Fareforøgelse.

Skønt det ikke som med Hensyn til Bestemmelserne i § 87 siges udtrykkeligt, maa Beskyttelsesreglen utvivlsomt gælde saavel Erstatning for medforsikret Løsøre, der efter §§ 37 og 38 i Loven om Tinglysning omfattes af Pant i fast Ejendom, som Erstatning for selve Bygningen. Ved de af Forsikringselskaber over for Kreditinstitutioner angaaende Pant i fast Ejendom udstedte Deklarationer er tilsvarende subsidiær Ret i vidt Omfang sikret Panthaveren ogsaa med Hensyn til Erstatning for saadant Løsøre, som omfattes af Pant i fast Ejendom, ifølge Brandforsikring af Løsøre.

(2) Ved lovpligtig Ansvarsforsikring kan Fareforøgelse lige saa lidt som urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger medføre Ansvarsfrihed overfor den skaderamte Trediemand.

I det Omfang, i hvilket Selskabet har betalt Erstatning, indtræder det, naar Erstatningen er erlagt i Henhold til den under (1) omtalte Undtagelsesbestemmelse, ifølge § 86 i vedkommende Rettighedshavers Ret mod Ejeren af Ejendommen, og naar Erstatningen er erlagt i Henhold til den under (2) omtalte Bestemmelse, efter Forholdets Natur i den skaderamte Trediemands Krav mod den for Skaden ansvarlige, hvilket iøvrigt i Reglen fastslaas i Forsikringsbetingelserne.

4. Paa Ændringer af Forhold, som hører med til Individualisering af Risikoen, kan Lovens Regler om Fareforøgelse ikke faa Anvendelse.

§ 13. Skærpselser af de almindelige Regler om Risikooplysninger og Fareforøgelse.

Lovens almindelige Regler angaaende Ansvarsfrihed for Selskabet som Følge af urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger eller paa Grund af Fareforøgelse fraviges til Skade for den sikrede ved visse Særbestemmelser.

(1) Ved de fleste Arter af Søforsikring vil Angivelse af et bestemt Skib høre med til Individualisering af Risikoen. Saaledes kan en ulykkelig Hændelse, der rammer et andet Skib end det i Policen angivne, ikke være Forsikringsbegivenhed ved Kaskoforsikring eller Forsikring af Kaskointeresse. Navnlig ved Forsikring af Varer eller Ladningsinteresse behøver dog et bestemt Skib ikke altid at være angivet, idet tilstrækkelig Individualisering kan ligge i, at Forsikringen angaar en bestemt Forsendelse eller, som ved General- eller Pauschalforsikring, alle Forsendelser som nærmere angivet. Er det da tillige angivet i Policen, at Befordringen skal ske med et Skib af en vis Art, maa de almindelige Regler om Risikooplysninger eller Fareforøgelse faa Anvendelse, hvis Forsendelsen sker med et Skib af anden Art. Angaaende det Tilfælde, at efter Aftalen et bestemt Skib skulde benyttes, men Forsendelsen sker med et andet Skib, indeholder derimod F. A. L.s § 67 særlige Regler, der maa have til Forudsætning, at Angivelsen af Skibet ikke er nødvendig til Individualisering af Risikoen. Disse Regler gaar ud paa, at hvis ikke Selskabet, om det havde haft Kendskab til Ændringen, vilde have overtaget Forsikringen paa de aftalte Vilkaar og uden at begrænse sit Ansvar for egen Regning ved Genforsikring i videre Omfang end sket, er det ansvarsfrit, undtagen naar Ændringen

først har fundet Sted efter Rejsens Begyndelse, og den enten er sket uden den sikredes Samtykke eller er nødvendiggjort af en af Forsikringen omfattet Begivenhed, i hvilke Tilfælde den ikke har Ansvarsfrihed til Følge, hvis den sikrede giver Selskabet Meddelelse¹⁾, saa snart han bliver vidende om Ændringen, men ellers medfører Ansvarsfrihed fra Forsømmelsen af at give Meddelelse. Hvorvidt andres Samtykke i Ændringen eller Undladelse af at give Meddelelse ligestilles med den sikredes, maa afgøres paa samme Maade som efter de almindelige Regler om Fareforøgelse²⁾).

Efter Sf. K. er de til § 67 svarende Bestemmelser begrænset til Forsikring af Varer eller Ladningsinteresse, Sf. K.s §§ 182 og 202. Og efter disse fraviges § 67 i visse Henseender til den sikredes Fordel, idet Ansaret ikke bortfalder helt, naar de almindelige Betingelser for Proratareglens Anvendelse er tilstede, men da begrænses efter nævnte Regel, og idet Undtagesbestemmelsen omfatter ogsaa Tilfælde, hvor Ændringen er nødvendiggjort af en af Forsikringen omfattet Begivenhed, men ikke først har fundet Sted efter Rejsens Begyndelse³⁾).

Reglerne i § 67 faar ifølge § 78 tilsvarende Anvendelse ved anden Transportforsikring end Søforsikring.

(2) Ved Søforsikring er det almindeligt, at Policen indeholder Stedbestemmelser, nemlig ved Forsikring for en Rejse Angivelse af denne og ved Forsikring paa Tid Angivelse af Fart eller Farvand. Angaaende Tilfælde, hvor der under Rejsen sker Afvigelse fra den Vej, som er angivet i Aftalen eller iøvrigt maa anses som den rette, eller hvor Skibet kommer udenfor det Farvand, som Forsikringen omfatter, indeholder F. A. L.s § 68 Regler, der maa have til Forudsætning, at Policens Stedbestemmelser ikke er nødvendige til Individualisering af Risikoen. Efter § 68 medfører Deviation — uanset om

¹⁾ Uanset Ordlyden af § 67 maa formentlig Meddelelse altid kræves saavel i sidstnævnte som i førstnævnte Tilfælde.

²⁾ Meddelelse efter § 67 omfattes af Reglen i § 33, 2. Stk.

³⁾ Udtrykket „efter Rejsens Begyndelse“ er i Sf. K. erstattet med Ordene „efter at Varerne er indladet“.

Selskabet ikke vilde have tillagt den Betydning, hvis det havde regnet med den ved Forsikringens Tegning — Ansvarsfrihed for Selskabet, undtagen naar den enten er foretaget uden den sikredes Samtykke eller er nødvendiggjort af en af Forsikringen omfattet Begivenhed eller er foretaget til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at den maa anses forsvarlig, i hvilke Tilfælde den ikke har Ansvarsfrihed til Følge. I de to sidstnævnte Tilfælde er dog Selskabet, hvis ikke den rette Vej genoptages, saasnart det er gør ligt, uden Ansvar for Skade, som indtræffer under disse Omstændigheder, altsaa efter at Deviationen burde være ophørt. Paa den anden Side er Selskabet altid ansvarligt for en Forsikringsbegivenhed, der indtræder, efter at den rette Vej er genoptaget, for saa vidt Deviationen har været uden Betydning for Skadens Indtræden eller Omfang. Reglerne om Deviation faar tilsvarende Anvendelse, naar Skibet er kommet udenfor det Farvand, som Forsikringen omfatter.

Fra § 68 afviger Sf. K.s § 47 efter Ordlyden i en enkelt Henseende, for saa vidt angaar Forsikring af Reders Interesse. Naar Deviation foretages forsætlig af Skibets Fører, og Rederen ikke har givet denne behørig Forskrift om at følge den rette Vej, er nemlig ifølge sidstnævnte Bestemmelse Selskabet ved Forsikring af Reders Interesse ansvarsfrit, selvom Deviation er foretaget uden Samtykke af Rederen. Dette maa dog sikkert gælde ogsaa efter § 68, idet Forholdet formentlig maa ligestilles med, at Rederen har samtykket i Deviationen⁴⁾.

Ogsaa Reglerne i § 68 faar ifølge § 78 tilsvarende Anvendelse ved anden Transportforsikring end Søforsikring.

(3) Ved Brandforsikring fraviges de almindelige Regler om Risikoplysninger og Fareforøgelse ved F. A. L.s § 83, hvorefter Selskabet, naar den forsikrede Genstand befinder sig paa et andet Sted end opgivet ved Tegningen af Forsikringen, er ansvarligt, medmindre det, om et andet Sted var opgivet som Forsikringssted, vilde have afholdt sig fra at tegne

⁴⁾ Hvis ikke Forholdet kunde ligestilles hermed, vilde formentlig den omtalte Bestemmelse i Sf. K.s § 47 være ugyldig.

Forsikringen eller betinget sig højere Præmie eller andre Vilkaar iøvrigt eller begrænset sit Ansvar for egen Regning ved Genforsikring i videre Omfang end sket. Modsætningsvis ligger nemlig heri, at hvis Selskabet vilde have tillagt Ændringen af Forsikringssted Betydning, er det ansvarsfrit, selvom det efter almindelige Regler vilde hæfte efter Proratareglen eller være fuldt ansvarligt. Ligesom Bestemmelserne i §§ 67 og 68 maa Reglerne i § 83 have til Forudsætning, at Angivelsen af Forsikringssted ikke er nødvendig til Individualisering af Risikoen.

Fra flere Sider er den Opfattelse gjort gældende, at de omtalte Særregler ikke er Skærper af de almindelige Regler om Risikoplysninger og Fareforøgelse, men angaar Fareændringer, paa hvilke de almindelige Regler vilde være uanvendelige, selvom Særreglerne ikke fandtes. Efter denne Opfattelse skulde der være fri Adgang til at træffe Aftale om Ansvarsfrihed udover, hvad Loven hjemler, for de Tilfælde, Særreglerne omfatter. Og ogsaa for andre Tilfælde af Fareændring skulde Ansvarsfrihed kunne aftales uafhængig af Lovens almindelige Regler, efter Omstændighederne maaske endog indtræde uden særlig Aftale derom. Opfattelsen er ikke uden Støtte i Motiverne til Særreglerne, men i Loven ses der ikke at foreligge noget, som kan tale for den. Og det vilde føre til en betænkelig Svækkelse af de almindelige Regler, om visse ikke nærmere afgrænsede Tilfælde af Fareændring antoges at falde udenfor den.

Fastholdes den her hævdede Opfattelse, maa det bero paa de almindelige Regler, om Ansvarsfrihed udover, hvad Loven hjemler, kan vedtages for de Tilfælde af Fareændring, Særreglerne angaar, og om Ansvarsfrihed for andre Tilfælde af Fareændring kan vedtages eller indtræder ogsaa uden Aftale derom. Ved Indbrudstyverforsikring eller Forsikring mod Vandledningsskade kan saaledes en til § 83 svarende Bestemmelse ikke vedtages. Og ved Cykletyverforsikring har stedlig Begrænsning af Forsikringen ikke saa vidtgaaende Virkning som ifølge §§ 68 og 78 ved Sø- eller anden Transportforsikring.

216 § 13. Skærper af de alm. Regler om Risikopl. og Fareforøgelse.

De omtalte Særregler maa efter den her hævdede Opfattelse tages som Udtryk for, at man ved Sø- og anden Transportforsikring og ved Brandforsikring under Hensyn til den store Betydning, international Genforsikring har ved disse Forsikringsarter, er meget tilbage for at gennemføre de almindelige Regler om Risikoplysninger og Fareforøgelse fuldtud.

§ 14. Ansvarsfrihed som Følge af manglende Præmiebetaling.

Som vi senere skal se, kan manglende Præmiebetaling give Selskabet Ret til at opsige Aftalen eller medføre Ophør af denne uden Opsigelse¹⁾. Men ogsaa uden Ophør af Aftalen kan manglende Præmiebetaling medføre Ansvarsfrihed for Selskabet:

Efter F. A. L.s § 14 ophører Selskabets Ansvar, hvis første Præmie ikke betales efter et tidligst paa Forfaldsdagen foretaget Paakrav, eller hvis en senere Præmie ikke betales inden en Uge efter et tidligst en Uge før Forfaldsdagen foretaget Paakrav²⁾. Under Forudsætning af, at Aftalen ikke er ophørt, medfører dog Betaling af Præmien, at Ansvarret igen løber fra Betalingen. Og iværksætter Selskabet Retsforfølgning for at indtale Præmien, genindtræder Ansvarret under samme Forudsætning fra Begyndelsen af Retsforfølgningen, § 15. Men hvis denne opgives³⁾, eller den ikke fører til Fyldestgørelse, ophører Ansvarret paany.

Undladelse af at betale Præmie efter et Paakrav, der foretages tidligere end nævnt, kan ikke have Ansvarsfrihed for Selskabet til Følge. Efter § 33 faar et Paakrav Retsvirkning, naar det modtages af Forsikringstageren. Medfører hans Undladelse af at anmelde Flytning eller andet Forhold hos ham, at et Paakrav forsinkes eller ikke kommer frem, indtræder

¹⁾ Nedenfor § 15, Nr. 6.

²⁾ I sidstnævnte Tilfælde maa det være en Forudsætning, at Præmien ikke ifølge Aftale forfalder tidligere end bestemt i § 12, idet Selskabet sikkert ikke frigøres for Ansvarret i Tid, for hvilken Præmie allerede er betalt.

³⁾ Angaaende Tvivl i saa Henseende U. f. R. 1938, 810 og 1940, 1116.

dets Retsvirkning dog Dagen efter, at det under normale Forhold vilde være kommet ham i Hænde⁴⁾).

Ansvarsfrihed udover, hvad Loven hjemler, kan ikke vedtages. Men undertiden indeholder Forsikringsbetingelserne Bestemmelse om Respittid, der er gunstigere for den sikrede end Lovens Regler. Ogsaa et Paakrav kan fastsætte Respittid udover, hvad der ellers vilde gælde. Foretages Paakrav ved Postopkrævning, maa Betaling indenfor den Indløsningsfrist, Postvæsenet fastsætter, regnes for rettidig, om ikke andet er tilkendegivet Forsikringstageren⁵⁾). Opkræves Præmien af en Agent, kan derimod hans Fastsættelse af en Frist for Betaling næppe være bindende for Selskabet. Ved Søforsikring af Reders Interesse gælder, at hvis Ansaret vilde ophøre, mens Skibet er paa Søen eller i Nødhavn, kan det bringes til at vedvare under den tilbageværende Del af Rejsen til første Havn eller Plads, som Skibet er bestemt til at anløbe, og under Opholdet der, dog ikke udover Midnat efter Stedets Tid paa den Dag, da Skibet ankommer dertil, ved at, forinden Ansaret vilde ophøre, en saa stor Del af den skyldige Præmie betales, som Selskabet vilde have betinget sig for Forsikring til det Tidspunkt, til hvilket Ansaret kan bringes til at vedvare, Sf. K.s §§ 112, 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235.

De almindelige Regler om Ansvarsfrihed som Følge af manglende Præmiebetaling fraviges ved visse Særregler:

(1) Efter de særlige Regler om gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber, der hjemler Udpantningsret, legal Pantetret og, for de ældre Selskabers Vedkommende, Konkursprivilegium for Præmier, kan ingen Bygning udslettes af Forsikringen paa Grund af Kontingentrestance⁶⁾). Endmindre kan da manglende Præmiebetaling medføre Ansvarsfrihed for Selskabet uden Ophør af Aftalen. Ikke blot overfor en Panthaver

⁴⁾ Uanset denne Regel maa Selskabet efter Omstændighederne søge Forsikringstagerens Bopæl oplyst gennem Folkeregistret, jfr. angaaende et Tilfælde af Livsforsikring U. f. R. 1941, 840, hvor et Resp. af Ass. Soc. gengives.

⁵⁾ U. f. R. 1917, 141.

⁶⁾ Dansk Selskabsret VI Del § 21.

eller Indehaver af anden Ret i Ejendommen, men ogsaa overfor Ejeren er Ansvarret uafhængigt af, om Præmien er betalt. Derfor bliver der ikke, som i de i F. A. L.s § 86 omhandlede Tilfælde, Spørgsmaal om kun subsidær Ret til Erstatning for Panthavere og andre i Ejendommen berettigede, eller om Ret for Selskabet til Indtræden i vedkommendes Ret mod Ejeren i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning.

Da Forsikringsaktieselskaber ikke har Udpantningsret eller Fortrinsret for Præmier af Bygningsbrandforsikring, er de afskaaret fra at efterligne den for de gensidige Selskaber gældende Ordning. Men overfor en Panthaver, hvormed i denne Forbindelse menes en Indehaver af viljesbestemt Pant, faar Ophør af Ansvarret paa Grund af manglende Præmiebetaling efter F. A. L.s § 87 først Retsvirkning 14 Dage efter, at han fra Selskabet har modtaget Meddelelse derom. Af § 33 maa dog følge, at hvis Panthaverens Undladelse af at anmelde Flytning eller andet Forhold hos ham medfører, at Meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem, faar den Retsvirkning overfor ham, naar 14 Dage er forløbet fra Dagen efter, at den under normale Forhold vilde være kommet ham i Hænde. Bestemmelse i Aftalen, hvorved Panthaverbeskyttelsen fraviges, kan efter § 88 ikke paaberaabes af Selskabet.

I Modsætning til § 86 fastslaar § 87 ikke, at Panthaverens Ret til Erstatning er kun subsidær, hvis Ansvarret efter almindelige Regler vilde være bortfaldet ogsaa overfor ham, eller at Selskabet i saa Fald indtræder i hans Ret med Ejeren af Ejendommen i det Omfang, i hvilket det har betalt Erstatning. Dette beror vistnok paa, at Bestemmelsen i § 87 ikke er begrænset til Bygningsbrandforsikring i et Aktieselskab, skønt den er uden Betydning ved gensidig Bygningsbrandforsikring. Efter Forholdets Natur maa Indtrædelsesret tilkomme Selskabet, naar det er et Aktieselskab. Efter § 88 synes det derimod udelukket at gøre Panthaverens Ret til Erstatning subsidær ved Bestemmelse i Aftalen.

Baade de særlige Regler om gensidig Bygningsbrandforsikring og den omtalte Panthaverbeskyttelse efter § 87 gælder saavel medforsikret Løsøre, der efter §§ 37 og 38 i Loven om

Tingslysning omfattes af Pant i fast Ejendom, som selve Bygningen. Ved de af Forsikringsselskaber overfor Kreditinstitutioner angaaende Pant i fast Ejendom udstedte Deklarationer er tilsvarende Ret i vidt Omfang sikret Panthaverne ogsaa med Hensyn til Erstatning for saadant Løsøre, som omfattes af Pant i fast Ejendom, ifølge Brandforsikring af Løsøre.

(2) Ved lovpligtig Ansvarsforsikring kan manglende Præmiebetaling ikke berettige Selskabet til at nægte den skaderamte Trediemand Erstatning, Bekg. Nr. 314 af 22. December 1927, § 13 og Nr. 259 af 1. September 1937, § 2.

I det Omfang, i hvilket Selskabet har betalt Erstatning, indtræder det efter Forholdets Natur i den skaderamte Trediemands Krav mod den for Skaden ansvarlige ⁷⁾).

(3) Angaaende Forsikringer i Statsanstalten for Livsforsikring giver § 19 i Loven herom særlige Regler ⁸⁾).

⁷⁾ U. f. R. 1930, 389.

⁸⁾ Herom II Del § 2 Nr. 3 (2).

§ 15. Ansvarets Begyndelse og Aftalens Ophør.

1. Selskabets Ansvar begrænses i Tid.

Naar Forsikringen angaar skadelige Følger af en Begivenhed som nærmere angivet, opstaar det Spørgsmaal, om alene Begivenheden eller ogsaa Følgerne maa være indtraadt i Forsikringstiden, for at Selskabet skal hæfte.

For nogle Tilfælde er dette Spørgsmaal afgjort ved de fravigelige Regler i F. A. L.s §§ 89, 91 og 120:

Angaaende Kreaturforsikring bestemmer § 89, at naar et Dyr dør eller nedslaas inden en Maaned efter Forsikringstidens Udløb som Følge af en i Forsikringstiden indtraadt og af Forsikringen omfattet Begivenhed, hæfter Selskabet, som om Døden var indtraadt i Forsikringstiden. Modsætningsvis ligger heri, at Selskabet hæfter ikke, om Dyret dør en Maaned efter Forsikringstidens Udløb eller senere. At her som ellers den Begivenhed, hvis Følger Forsikringen angaar, skal være indtraadt i Forsikringstiden, maa, for saa vidt angaar Sygdom, forstaas saaledes, at Tidspunktet for Sygdommens Udbrud er afgørende, hvorimod det ved smitsom Sygdom ikke er nødvendigt eller tilstrækkeligt, at Inkubationstidens Begyndelse falder indenfor Forsikringstiden.

Ved Ansvarsforsikring er Selskabet ifølge § 91, naar en af Forsikringen omfattet Begivenhed finder Sted i Forsikringstiden, pligtig at betale Erstatning, selvom de skadelige Følger først indtræder senere.

Om Syge- og Ulykkesforsikring bestemmer § 120, at hvis en af Forsikringen omfattet Sygdom eller Ulykke indtræder i Forsikringstiden, hæfter Selskabet ogsaa for saadanne skadelige Følger, som først viser sig senere.

Undertiden fremgaar det af Aftalen, at Forsikringen om-

fatter Følger, der indtræder efter Forsikringstidens Udløb. Ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand hæfter Selskabet saaledes for Skade, der opstaar indenfor Ansvarsperioden, selvom denne strækker sig udover Forsikringstiden. Ved Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade, hvor Selskabet foruden at erstatte Skaden skal udrydde Husbukkene eller Svampen, kan formentlig Pligt til at erstatte ogsaa Skade, der lides efter Udløbet af Forsikringstiden som Følge af et indenfor denne begyndt Husbukke- eller Svampeangreb, udløses af Udrydningspligten.

Ogsaa uden særlig Hjemmel derfor i Loven eller Forsikringsbetingelserne maa det antages, for saa vidt ikke andet er bestemt, at Forsikringen omfatter Følger, der indtræder efter Forsikringstidens Udløb. Det synes saaledes klart, at ved Søforsikring af Skib maa Selskabet i Tilfælde af Grundstødning indenfor Forsikringstiden erstatte derved foraarsaget Skade paa Skibet, uanset om den først indtræder senere. Og formentlig maa Brandforsikring angaa al Brandskade paa de forsikrede Genstande, naar blot Branden er begyndt indenfor Forsikringstiden. Ved Indbrudstyverforsikring maa Selskabet sikkert hæfte, selvom alene Indbrudet, men ikke Bortfjernelsen eller Ødelæggelsen af de tabte Genstande falder indenfor Forsikringstiden, men da paa den anden Side næppe, hvis alene Bortfjernelsen eller Ødelæggelsen, men ikke Indbrudet gør det.

Hvad angaar Opofrelser, maa det være afgørende for Selskabets Hæftelse, ikke hvornaar de er foretaget, men om de med Rimelighed er foretaget for at afværge eller begrænse en af Forsikringen omfattet Skade. Ved Søforsikring maa saaledes det paa den forsikrede Interesse faldende Bidrag til Nødhavnsudgifter erstattes, naar blot det Havari, der medfører Nødhavnsanløbet, er indtruffet indenfor Forsikringstiden.

2. Er intet aftalt om, naar Selskabets Ansvar skal begynde, løber Forsikringstiden ifølge F. A. L.s § 11 fra det Tidspunkt, da Selskabet eller Forsikringstageren afsender Meddelelse om, at den anden Parts Tilbud antages, og saadan Meddelelse

anses afsendt Kl. 6 Eftermiddag, hvis ikke andet bevises. Naar Selskabet har Pligt til at antage et af Forsikringstageren givet Tilbud, kan det imidlertid være naturligt at lade Forsikringstiden begynde noget tidligere end bestemt i § 11. Ved gensidig Bygningsbrandforsikring begynder Ansaret efter de fleste Selskabers Vedtægter, naar Vurderingsforretning er underskrevet af Forsikringstageren, eller hans Selvangivelse er godkendt. Dette gælder dog naturligvis ikke, hvis Forsikring fra et senere Tidspunkt begæres. For lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøjer bestemmer Bekg. Nr. 314 af 22. Dec. 1927, § 12, at Ansaret begynder, naar Forsikringsbegæring modtages af Selskabet eller dets Repræsentant, om ikke Forsikring fra et senere Tidspunkt er begæret. Har Statsanstalten for Livsforsikring ved Paategning af en Forsikringsbegæring uden Forbehold antaget Forsikringen, indtræder dens Ansvar efter Lovens § 12 ved Paategningen, om ikke andet er aftalt. Paategningen anses sket Kl. 12 Middag, hvis ikke andet bevises. Afvigende fra, hvad der gælder efter F. A. L.s § 11, anses ogsaa Afsendelse af Accept paa Tilbud fra Statsanstalten sket Kl. 12 Middag, om ikke andet bevises.

Ved de fleste Forsikringsarter er det almindeligt, at Dato og Klokkeslet for Ansarets Begyndelse fastsættes ved Aftalen. Efter Sf. K.s § 40 skal der ved Søforsikring regnes med Dato og Klokkeslet paa det Sted, hvor Skibet befinder sig. Er ikke et bestemt Klokkeslet fastsat, løber Ansaret efter samme Bestemmelse fra Begyndelsen af den Dag, da det indtræder. Og det siges udtrykkelig, at en Dag regnes fra Midnat til Midnat.

Indenfor Transportforsikring vil Ansarets Begyndelse ofte være bestemt paa anden Maade end ved Fastsettelse af Dato og Klokkeslet derfor. Ved Søforsikring af Skib, Kaskointeresse eller Fragtinteresse er det saaledes vel det almindeligste, at Forsikringen tegnes for bestemt Tid, men ikke sjældent gælder den en Rejse. I saa Fald indtræder Ansaret ifølge Sf. K.s §§ 110, 169 og 222, naar Skibet begynder at indtage Ladning eller Ballast, eller, om hverken Ladning eller Ballast skal indtages, naar Skibet letter Anker eller kaster sine Fortøjninger for at afsejle. Ved Forsikring af Skib under Bygning

begynder Ansaret, naar Kølen er strakt, § 174. Ved Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse begynder Ansaret efter §§ 181 og 202, naar Varerne paa Afskibningsstedet overgives til Skibet eller til nogen, der tager imod dem paa Skibets Vegne¹⁾. Ofte skal dog Forsikringen ifølge Ansaret gælde „fra Hus til Hus“, saaledes at Ansaret begynder, naar Varerne udgaar fra Pakhus eller andet Lager paa Afskibningsstedet. Er Søforsikring af Fragt tegnet ikke paa Tid, men for en Rejse, begynder Ansaret efter § 205, for saa vidt angaar Farer, for hvilke Skibet er udsat, naar dette begynder at indtage Ladning, og for saa vidt angaar Farer, for hvilke Varerne er udsat, naar disse paa Afskibningsstedet overgives til Skibet eller til nogen, der tager imod dem paa Skibets Vegne. Ved Søforsikring af Reders Udredning, der er tegnet for en Rejse, er efter § 225 Tidspunktet for Ansarets Begyndelse det samme som ved Forsikring af Skib eller Kaskointeresse for en Rejse. For saa vidt angaar Genstande, der tages ombord i Afgangshavnen, begynder dog Ansaret, efterhaanden som de kommer ombord. Ved Forsikring af Fangst og Fangstudrustning indtræder Ansaret, naar Skibet letter Anker eller kaster sine Fortøjninger for at afsejle fra det Sted, hvor Ekspeditionen begynder, § 234. For saa vidt angaar Salt og andre Konserveringsmidler samt Proviant, Kul, Olie og andre Genstande, der er bestemt til Forbrug under Ekspeditionen, indtræder dog Ansaret, efterhaanden som de paagældende Genstande kommer ombord. Ved Forsikring af Havaripenge eller Søfordring begynder Ansaret, naar Havaripengene paaløber eller Fordringen opstaar, § 242.

Tidspunktet for Ansarets Begyndelse kan ligge længe efter Forsikringens Tegning, saaledes ved Livsforsikring af mindre gode Liv, hvor ofte en vis Karenstid aftales. Omvendt kan en Forsikring have tilbagevirkende Kraft. Efter Sf. K.s § 28 maa det opgives, hvis Ansaret skal begynde paa et Tidspunkt, der vides eller kan antages at ligge forud for Forsikringens Tegning. Da Virkningen af Forsømmelse i saa Hensende bestemmes efter Reglerne om Risikooplysninger, vil dog ved Forsikring for en Rejse Undladelse af at opgive, at Rejsen er

¹⁾ Jfr. dog nedenfor ved Note 4.

begyndt, ikke altid medføre Ansvarsfrihed for Selskabet. Hvis Forsikringstageren vidste, eller han burde vide, at en Forsikringsbegivenhed allerede var indtruffet, er Aftalen, som det udtrykkelig siges i § 28, ikke bindende for Selskabet. Og det samme gælder efter nævnte Bestemmelse, hvis Forsikringstageren vidste eller burde vide, at der var Sandsynlighed for, at en Forsikringsbegivenhed var indtruffet eller vilde indtræffe, og han ikke har givet Selskabet behørig Oplysning herom.

Ifølge F. A. L.s § 14 kan Selskabet ikke tage Forbehold om, at dets Ansvar først skal begynde, naar Præmien er betalt eller Policen udleveret.

3. Forsikringstiden begrænses ikke blot derved, at Ansvaret først begynder paa et vist Tidspunkt, men ogsaa ved Bestemmelser om Ophør af Aftalen.

Ved de fleste Forsikringsarter er det almindeligt, at Forsikringen gælder et bestemt Tidsrum, hyppigt et Aar, fem Aar eller ti Aar. Hvis ikke en af Parterne opsiger den til Udløbet af det fastsatte Tidsrum, løber den dog i Reglen videre paa Opsigelse. Ved Brandforsikring skal saaledes, om ikke andet er aftalt, en paa et Aar indgaaet Forsikringsaftale ifølge F. A. L.s § 84 anses fornyet for et Aar ad Gangen, medmindre Forsikringstageren eller Selskabet har opsagt den med mindst en Uges Varsel. Og efter Forsikringsbetingelserne gælder en lignende Regel almindeligvis ved Brandforsikringer for flere Aar og, naar undtages Sø- og Livsforsikring²⁾, ved andre Forsikringer for et eller flere Aar, derimod i Reglen ikke ved Forsikringer for kortere Tid end et Aar, idet det her kun sjældent kan formodes, at Forsikringsbehovet vil vedvare efter Udløbet af den fastsatte Forsikringstid. Tidligere skulde Forsikringer for fem eller ti Aar undertiden anses forlænget for et tilsvarende Tidsrum, hvis ikke de opsagdes. Nu er en Vedtagelse om, at hvis en Forsikring ikke opsiges, skal den anses forlænget for mere end et Aar, kun betingelsesvis bindende for Forsikringstageren. Efter § 31 kan nemlig Selskabet kun gøre Vedtagelsen gældende, hvis det har mindet Forsikringstageren om den med højst tre Maaneders og mindst en Maanedes Var-

²⁾ U. f. R. 1931, 1074 (Ass. Soc. Resp.).

sel. Derimod kan Forsikringstageren altid paaberaabe sig Vedtagelsen. Men naar Selskabet ikke har mindet ham om den i rette Tid, maa han have Ret til at opsig Forsikringen ikke blot til Slutningen af det Tidsrum, for hvilket Aftalen er indgaaet, men ogsaa til Udløbet af ethvert senere Forsikringsaar. Saa længe Aftalen ikke er opsagt af Forsikringstageren, er den bindende ogsaa for ham. En Opsigelse eller Mindelse fra Selskabets Side kan efter § 52 ofte ogsaa, naar Forsikringen helt eller delvis angaar fremmed Interesse, rettes til Forsikringstageren. Den faar ifølge § 33 Retsvirkning, naar den modtages af ham, altsaa hvis han modtager den i rette Tid. Medfører hans Undladelse af at anmelde Flytning eller andet Forhold hos ham, at Opsigelsen eller Mindelsen forsinkes eller ikke kommer frem, indtræder dens Retsvirkning dog Dagen efter, at den under normale Forhold vilde være kommet ham i Hænde.

Ved Søforsikring paa Tid er det ikke almindeligt, at Aftalen forlænges, hvis den ikke opsiges. Dog tegnes Generalforsikring af Varer paa Opsigelse.

Almindeligvis tegnes heller ikke Kaskoforsikring af Luftfartøj paa Opsigelse.

Angaaende Tilfælde, hvor Dato og Klokkeslet for Aftalens Ophør er fastsat, bestemmer Sf. K.s § 40, at der skal regnes med Dato og Klokkeslet paa det Sted, hvor Skibet befinder sig. Er ikke et bestemt Klokkeslet fastsat, gælder Forsikringen til Udløbet af den Dag, da Aftalen skal ophøre.

Ligesom Ansvarets Begyndelse vil Aftalens Ophør inden for Transportforsikring ofte være bestemt paa anden Maade end ved Fastsættelse af Dato og Klokkeslet derfor. Ved Søforsikring af Skib, Kaskointeresse eller Fragtinteresse for en Rejse vedvarer Forsikringen saaledes ifølge Sf. K.s §§ 110, 169 og 222, indtil Skibet er ankommet til det i Aftalen angivne Bestemmelsessted og har udlosset sin Ladning eller Ballast, dog ikke udover henholdsvis 6 eller 2 Uger efter Ankomsten. Skal ingen Udlosning af Ladning eller Ballast finde Sted, ophører Aftalen, naar Skibet har ligget for Anker eller forløjet i 24 Timer eller forinden igen er afsejlet. Indtager Skibet paa Be-

stemmelsesstedet Ladning eller Ballast for en følgende Rejse, ophører Aftalen altid, naar denne Indladning begynder. Op-gives Rejsen, efter at Ansaret er begyndt, anses Havn eller Plads, hvor Rejsen ender, som Bestemmelsessted. Hvis ikke Skibet afsejler forinden, ophører Aftalen dog tidligst 24 Timer efter, at Beslutning om at opgive Rejsen er truffet. Er Forsikringen tegnet for flere paa hinanden følgende Rejser, omfatter den ogsaa Tiden mellem Rejserne, for saa vidt ikke denne unødigt forlænges. Søforsikring af Skib under Bygning vedvarer ifølge § 174, indtil Skibet er overtaget af Rederiet. Er Skibet bygget for Værftets Regning, eller finder som Følge af Rederiets Forhold rettidig Overtagelse ikke Sted, ophører dog Forsikringen, naar Skibet er henholdsvis færdigbygget eller færdigt til Aflevering³⁾. Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse vedvarer efter §§ 181 og 202, indtil Varerne er kommet til det i Aftalen angivne Bestemmelsessted, og Modtageren der kan raade over dem, dog ikke udover 8 Dage efter, at Varerne er bragt i Land. Fare under Lægtring eller Flaadning paa Afskibnings- eller Bestemmelsesstedet, der er nødvendig eller sædvanlig, omfattes af Forsikringen, selvom den foretages af Afskiber eller Modtager⁴⁾. Fare under Henliggen af Varerne paa Afskibningsstedet omfatter Forsikringen ikke i længere Tid end 3 Dage fra Answarets Begyndelse, saaledes at den suspenderes, om Varerne henligger i længere Tid. De nævnte Frister regnes fra Kl. 12 Midnat efter Stedets Tid den Dag, de begynder at løbe. Fuldføres Befordringen af Varerne ikke, anses det Sted, hvor den ender, som Bestemmelsessted. Skal Forsikringen ifølge Aftalen gælde „fra Hus til Hus“, vedvarer den, indtil Varerne indgaar i Pakhus eller andet Lager paa Bestemmelsesstedet, dog ikke udover en nærmere fastsat Frist. Er Søforsikring af Fragt tegnet for en Rejse, vedvarer Aftalen, for saa vidt angaar Farer, for hvilke Skibet er udsat, indtil dette er ankommet til Bestemmelsesstedet og har udlosset sin Ladning, dog ikke udover 6 Uger efter Ankomsten, § 205. For saa vidt angaar Farer, for hvilke Varerne

³⁾ Jfr. nedenfor ved Note 12.

⁴⁾ Jfr. ovenfor ved Note 1.

er udsat, er Tidspunktet for Aftalens Ophør det samme som ved Forsikring af Varer eller Ladningsinteresse. Ved Søforsikring af Reders Udredning, der er tegnet for en Rejse, gælder ifølge § 225 angaaende Aftalens Ophør det samme som ved Forsikring af Skib eller Kaskointeresse for en Rejse. Forsikring af Fangst og Fangstudrustning vedvarer, indtil Skibet er ankommet til det Sted, hvor Ekspeditionen ender, og der har ligget for Anker eller forløjet i 24 Timer eller forinden igen er afsejlet, § 234.

Bortset fra Korttidsforsikring af Bygninger under Opførelse tegnes gensidig Bygningsbrandforsikring uden Begrænsning til et bestemt Tidsrum og uden Opsigelsesret for Selskabet.

Den til et Jagttegn knyttede Forsikring ophører, naar Jagttegnet mister sin Gyldighed.

Ved Livsforsikring bestemmes Tidspunktet for Aftalens Ophør ofte ved Varigheden af et eller flere Menneskeliv.

4. Ved Overenskomst mellem Parterne kan en Forsikring helt eller delvis bringes til Ophør før det Tidspunkt, til hvilket den efter Aftalen kan opsiges eller udløber uden Opsigelse.

5. Bortfald eller Formindskelse af Forsikringsbehovet som Følge f. Eks. af, at Interessen eller Faren indskrænkes eller falder bort, kan medføre, at Aftalen ophører helt eller delvis, eller at Forsikringstageren ensidig kan hæve den helt eller delvis. Herom henvises til Fremstillingen af Reglerne om Selskabets Ret til Præmie nedenfor i § 17.

Efter almindelige Retsregler kan navnlig væsentlig Misligholdelse fra Selskabets Side give Forsikringstageren Ret til at hæve Aftalen.

Ifølge F. A. L.s §§ 26 og 27 kan Forsikringstageren hæve Aftalen, hvis Selskabet mister Retten til at drive Forsikringsvirksomhed her i Riget, eller det kommer under Konkurs, eller det sammensluttet med et andet Selskab, eller det overdrager sin Formue som Helhed til et andet Selskab. Og hvis Selskabet træder i frivillig Likvidation, eller det ved Udlæg er fundet at mangle Midler til at betale sin Gæld, eller det har standset sine Betalinger, eller dets Forhold iøvrigt viser sig at være saadanne, at det maa antages ude af Stand til at op-

fylde sine Forpligtelser, kan Forsikringstageren hæve Aftalen, om ikke paa Opfordring betryggende Sikkerhed for dens Oplydelse uopholdelig stilles. I Tilfælde af Konkurs eller frivillig Likvidation ophører Aftalen, om ikke den hæves forinden, henholdsvis tre Maaneder efter Konkursens Begyndelse eller et Aar efter Likvidationens Begyndelse. Ved Livsforsikring i dansk eller fremmed Selskab faar de nævnte Regler dog ikke Anvendelse, hvis Selskabet eller dets herværende General-agentur sættes under Administration efter Loven om Livsforsikringsvirksomhed. Hvis Aftalen hæves, eller den ophører, kan Forsikringstageren kræve Erstatning for Skade, han lider ved Forsikringens Ophør.

6. I visse Tilfælde hjemler Loven Opsigelsesret for Selskabet eller Ophør af Aftalen uden Opsigelse paa Grund af Forsikringstagerens eller den sikredes Forhold:

(1) Ved Skadesforsikring kan Selskabet efter § 5 opsige Aftalen med en Uges Varsel, naar Forsikringstageren ved Forsikringens Tegning har givet urigtig Oplysning om et Forhold af Betydning for Selskabet, men dette desuagtet hæfter, som om urigtig Oplysning ikke forelaa, fordi Forsikringstageren hverken vidste eller burde vide, at Oplysningen var urigtig. Dette gælder dog ikke, hvis Selskabet ved Tegningen var eller burde være vidende om det rette Forhold, eller den Omstændighed, hvorom Selskabet er forblevet uvidende, var uden Betydning for det eller senere er ophørt at have saadan Betydning, § 9. Vil Selskabet benytte sin Opsigelsesret, maa det efter at have faaet Kundskab om Oplysningens Urigtighed uden unødigt Ophold give Forsikringstageren Meddelelse. Af § 56 følger iøvrigt, at naar Forsikringen angaar fremmed Interesse, kan Meddelelsen vel ofte, men ikke altid, gives Forsikringstageren.

(2) Ved Skadesforsikring kan Selskabet efter § 45 opsige Aftalen med en Uges Varsel, naar der foreligger en — med eller uden den sikredes Vilje hidført — relevant Fareforøgelse. Vil Selskabet benytte sin Opsigelsesret, maa det efter at have faaet Kundskab om Fareforøgelsen uden unødigt Ophold give den sikrede Meddelelse. Af § 56 følger dog, at Meddelelsen

ofte kan rettes til Forsikringstageren, selvom Forsikringen angaar fremmed Interesse.

(3) Ved Skadesforsikring kan Selskabet efter § 51 opsige Aftalen med en Uges Varsel, naar Paalæg i Aftalen om Sikkerhedsforanstaltninger er overtraadt, og Undladelsen af at efterkomme Paalæget vidner om en Forsømmelighed, der lader befrygte, at Overtrædelse vil finde Sted ogsaa i Fremtiden, eller der iøvrigt er Grund til at befrygte dette. Nogen Regel om, at Selskabet maa give Meddelelse, hvis det vil benytte Opsigelsesretten efter § 51, indeholder Loven ikke.

(4) Manglende Præmiebetaling kan efter §§ 13 og 15 give Selskabet Ret til at opsige Aftalen eller medføre Ophør af denne uden Opsigelse. Betales første Præmie ikke i rette Tid, kan Selskabet efter § 13 opsige Aftalen med den Virkning, at den helt bortfalder, saafremt Præmien ikke betales inden 3 Dage. Og undtagen ved Livsforsikring ⁵⁾ gælder det samme, hvis en senere Præmie ikke betales inden en Uge efter et tidligst en Uge før Forfaldsdagen foretaget Paakrav. Er der efter sket Paakrav forløbet 3 Maaneder, uden at Præmien er betalt, ophører Aftalen efter § 15 uden Opsigelse, hvis ikke Selskabet har paabegyndt Retsforfølgning for at indtale Præmien. Det maa dog være en Forudsætning, at Undladelsen af at betale Præmie efter Paakravet har medført Ansvarsfrihed for Selskabet. Hvis en paabegyndt Retsforfølgning opgives ⁶⁾, eller den ikke fører til Fyldestgørelse, betragtes 3 Maaneders-Fristen som ikke afbrudt.

(5) Af Konkurslovens § 16 følger, at Selskabet kan opsige Aftalen uden Varsel, naar Forsikringstageren er kommet under Konkurs, og hans Bo ikke inden tre Uger efter at være opfordret dertil erklærer at ville indtræde i Aftalen. Denne Regel gælder dog kun Tilfælde, hvor Forsikringen efter almindelige Regler tilfalder Boet, saaledes navnlig ikke ved Livs-, Syge- eller Ulykkesforsikring ⁷⁾.

(6) Naar Forsikringstageren dør, og hans Bo behandles

⁵⁾ Livsforsikring undtages fra Reglen ved § 17.

⁶⁾ Jfr. ovenfor § 14, Note 3.

⁷⁾ Jfr. II Del § 6.

som Gældsfragaalsesbo, gælder ifølge Skiftelovens § 44 det samme som i Konkurstilfælde.

Med Undtagelse af den første fraviges de nævnte Regler ved gensidig Bygningsbrandforsikring. Undladelse af at betale Præmie kan her hverken give Selskabet Opsigelsesret eller medføre Ophør af Aftalen uden Opsigelse. Reglerne (4)—(6) faar saaledes ikke Anvendelse. Og kun i begrænset Omfang kan der blive Spørgsmaal om Opsigelse efter Reglerne (2)—(3). I Københavns Brandforsikring hjemler Vedtægterne Selskabet Ret til at opsig Forsikringen med 4 Ugers Varsel, naar offentlig Myndighed i Anledning af Overtrædelse af en ved eller i Henhold til Brandpoliti- eller Bygningslovgivningen givet Forskrift har forbudt Benyttelse af en Del af Bygningen eller dens Tilbehør eller paabudt Rettelse af Manglen, og Paa-læget ikke efterkommes. Formentlig maa Opsigelse ogsaa kunne ske, hvis Bygningen benyttes til Oplagring eller Tilvirkning af Sprængstoffer^s). I Købstædernes almindelige Brandforsikring og Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger er dette udtrykkelig hjemlet. I førstnævnte Selskab gælder desuden, at naar Selskabet har forbudt Brugen af Ildsted, Skorsten, Bageovn, Kølle, Varmeanlæg, Belysnings- eller Kraftanlæg eller lignende, der lider af en saadan Mangel, at Brug deraf er farlig, kan Forsikringen med 4 Ugers Varsel opsiges med den Virkning, at den ophører, hvis ikke Manglen afhjælpes inden Udløbet af nævnte Frist. Efter Vedtægterne for de yngre, for Landbygninger bestemte Selskaber medfører en Mangel af nævnte Art, som det hedder, efter Omstændighederne, at Forsikringen kan opsiges med 14 Dages Varsel.

For Forsikringer i Statsanstalten for Livsforsikring gælder ifølge § 20 i Loven derom tildels særlige Regler angaaende Opsigelse paa Grund af manglende Præmiebetaling.

Selskabets Adgang til at betinge sig Opsigelsesret udover, hvad Loven hjemler, begrænses ved forskellige Bestemmelser:

Ifølge § 10 kan Opsigelsesret udover, hvad Loven hjemler, ikke betinges for Tilfælde, hvor Forsikringstageren i god

^s) Jfr. ovenfor § 1 ved Note 8.

Tro har givet urigtig Oplysning ved Forsikringens Tegning. Udenfor Skadesforsikring er derfor Opsigelsesret for saadanne Tilfælde udelukket. Ved al Forsikring kan det derimod vedtages, at Selskabet skal have Opsigelsesret, hvis Forsikringstageren uagtsomt har givet urigtig Oplysning om et Forhold af Betydning, eller groft uagtsomt har undladt at give Oplysning. Opsigelsesret er dog ogsaa i saa Fald udelukket, naar Selskabet ved Forsikringens Tegning var eller burde være vidende om det rette Forhold, eller den Omstændighed, hvorom Selskabet er forblevet uvidende, var uden Betydning for det eller senere er ophørt at have saadan Betydning. Adgangen til at vedtage Opsigelsesret for Uagtsomhedstilfælde benyttes iøvrigt ikke. For Tilfælde, hvor en anden end Forsikringstageren har givet urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger, kan kun den Opsigelsesret vedtages, som Selskabet vilde have efter Loven eller kunde have efter Aftalen, hvis Oplysningerne var givet af Forsikringstageren. Og det samme gælder for Tilfælde, hvor det viser sig, at Beskrivelse i Policen af et Forhold, hvorom Oplysning ikke er indhentet fra Forsikringstageren eller nogen anden, var urigtig.

For Tilfælde af Fareforøgelse eller Overtrædelse af Sikkerhedsforskrifter kan ifølge §§ 50 og 51 Opsigelsesret udover, hvad Loven hjemler, ikke betinges ved Skadesforsikring. Og udelukket er efter § 52 Opsigelsesret som Følge af, at den sikrede eller nogen anden, naar en Forsikringsbegivenhed er indtraadt, eller umiddelbar Fare for dens Indtræden foreligger, har undladt at afværge eller begrænse Skaden eller at træffe Foranstaltninger til Sikring af Regresret for Selskabet.

Ved Syge- eller Ulykkesforsikring kan ifølge §§ 121 og 124 hverken Fareforøgelse eller den forsikredes Undladelse af at træffe Foranstaltninger til Forebyggelse af Forsikringsbegivenheden eller Formindskelse af dennes Omfang medføre Opsigelsesret for Selskabet. Formendtlig maa da det samme gælde en anden end den forsikredes Undladelse af at træffe Foranstaltninger som nævnt.

For Livsforsikring begrænser F. A. L. ikke Selskabets Ad-

gang til at betinge sig Opsigelsesret for de her omtalte Tilfælde. Men efter Loven om Statsanstalten for Livsforsikring kan saadan Ret kun betinges ved de Forsikringer, for hvilke Forsikringsbetingelser fastsættes af Finansministeren eller kan fastsættes af Anstaltens Bestyrelse⁹⁾).

Ved al Forsikring gælder ifølge § 17, at videregaaende Opsigelsesret som Følge af manglende Præmiebetaling end hjemlet i Loven kan ikke vedtages. Saa meget mere maa det da være udelukket at træffe Aftale om Opsigelsesret paa Grund af anteciperet Mora med Præmiebetalingen udover, hvad der følger af Konkurslovens § 16. Som Undtagelse fra denne Regel fastslaar dog § 28, at ved Skadesforsikring kan Selskabet betinge sig Ret til at opsiges Aftalen med 14 Dages Varsel, hvis Forsikringstageren kommer under Konkurs, eller han faar aabnet Forhandling om Tvangsakkord udenfor Konkurs. Men det siges udtrykkelig, at iøvrigt kan det ikke betinges, at Konkurs eller Aabning af Forhandling om Tvangsakkord udenfor Konkurs skal have Virkning paa Aftalen udover, hvad der følger af almindelige Regler¹⁰⁾).

At nævnte Undtagelsesbestemmelse, der næppe benyttes i Praxis, ikke omfatter Tilfælde, hvor Forsikringstageren er død, og hans Bo uden at være kommet under Konkurs behandles som Gældsfragaalsesbo, maa ses i Forbindelse med, at det ved Forsikringer, hvor den forsikrede Interesse er knyttet til en bestemt Genstand, kan vedtages, at Ejerskifte skal medføre Opsigelsesret for Selskabet eller Ophør af Forsikringen uden Opsigelse.

Hvad angaar Vedtagelser herom, hjemler Loven ingen Begrænsning af Aftalefriheden ved Forsikringer, der som Driftsforsikringer og lovpligtige Ansvarsforsikringer ikke har Interesse i, at selve Tingens Værdi bevares, til Genstand. Undtagen ved Søforsikring af Skib er derimod Aftalefriheden begrænset ved Forsikringer, der har denne Interesse til Genstand. Selvom det er betinget, at en saadan Forsikring

⁹⁾ Jfr. II Del § 2 Nr. 6.

¹⁰⁾ Efter disse kan Aabning af Forhandling om Tvangsakkord udenfor Konkurs ikke medføre Opsigelsesret for Selskabet.

skal ophøre i Tilfælde af Ejerskifte, gælder den nemlig ifølge § 54 med nævnte Undtagelse 14 Dage, ved Kreaturforsikring dog kun 3 Dage derefter i det Omfang, i hvilket den ny Ejer ikke har Krav paa Erstatning paa Grund af en af ham taget Forsikring.

Adgangen til at træffe Aftale om Opsigelsesret for Selskabet eller Ophør af Forsikringen uden Opsigelse i Tilfælde af Ejerskifte benyttes i vidt Omfang. Efter Sf. K. ophører ikke blot Kaskoforsikring, Forsikring af Kasko- eller Fragtinteresse og Forsikring af Skib under Bygning, men ogsaa Forsikring af Reders Rejsefragt, af Reders Tidsfragt, af Reders Udredning eller af Fangst og Fangstudrustning, naar Skibet ved Salg eller paa anden Maade overgaar til en ny Ejer, §§ 113, 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235. Kaskoforsikring af Luftfartøj ophører almindeligvis 14 Dage efter Ejerskifte, om ikke andet bestemmes. Aftale om Kaskoforsikring eller lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøj betragtes efter Forsikringsbetingelserne ikke som ophørt med Udløbet af 14 Dage fra Afhændelse, men som hvilende, idet et inden det Tidspunkt, til hvilket Aftalen tidligst kunde ophøre, i det afhændedes Sted erhvervet Motorkøretøj skal indgaa under Forsikringen. Men Forsikringen af det afhændede Køretøj ophører efter Forløbet af de 14 Dage. Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring skal det anmeldes, naar de forsikrede Genstande skifter Ejer, og Selskabet træffer derefter Bestemmelse om, paa hvilke Betingelser Forsikringen kan fortsættes. Om Ophør uden Opsigelse er der herefter ikke Tale. Noget andet er, at hvis Forsikringen angaar et Tingsindbegreb, vil ofte Tilhørsforholdet indgaa som Led i Individualiseringen af Risikoen, saaledes at den enkelte Genstand ophører at være forsikret, om den skifter Ejer. Opsigelsesret vedtages ogsaa ved Forsikring mod Driftstab som Følge af Brand. Ved Forsikring mod Vandledningsskade, Forsikring mod Svampe- eller Husbukkeskade, Glas- eller Maskinforsikring er ofte Opsigelsesret eller Ophør uden Opsigelse betinget. Aftale herom træffes derimod i Reglen ikke ved Forsikring mod Storm- eller

Haglskade eller ved Tyveriforsikring. Og ved gensidig Bygningsbrandforsikring eller ved Sø- eller anden Transportforsikring af Varer er naturligvis Ejerskifte aldrig Opsigelses- eller Ophørsgrund.

For andre Tilfælde end de omtalte begrænser Loven ikke Adgangen til at træffe Aftale om Opsigelsesret for Selskabet eller Ophør af Aftalen uden Opsigelse ved særlige Bestemmelser:

Ret til Opsigelse med et vist Varsel betinges ved mange Skadesforsikringsarter saavel som ved Syge- eller Ulykkesforsikring almindeligvis for Tilfælde, hvor Krav rejses i Anledning af, at en Forsikringsbegivenhed er indtraadt eller angives at være det. Dette gælder dog ikke ved Søforsikring, anden Transportforsikring af Varer, gensidig Bygningsbrandforsikring, Forsikring mod Storm- eller Haglskade eller Kreaturforsikring. Men efter Sf. K.s § 69 gælder ved Søforsikring, at hvis den sikrede forsætlig eller groft uagtsomt har fremkaldt en Forsikringsbegivenhed, kan Selskabet opsige Aftalen uden Varsel, medmindre den sikredes Handling eller Undladelse har haft til Formaal at afværge eller begrænse Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at den maa anses forsvarlig. Efter § 92 kan Selskabet ligeledes opsige Aftalen uden Varsel, hvis den sikrede svigagtig har givet urigtige Oplysninger eller fortiet en Omstændighed af Betydning for Erstatningsberegningen.

En i sin Nytte for Selskabet til Tilfælde af stor Skade begrænset Opsigelsesret hjemles for Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse ved Sf. K.s §§ 190 og 202, hvorefter Selskabet, naar en ulykkelig Hændelse er indtruffet, ved at betale hele Forsikringssummen med Tillæg af allerede paaløbne Omkostninger m. v., der omfattes af Forsikringen og skal erstattes, selvom Forsikringssummen overskrides derved, har Ret til at befri sig for ethvert Ansvar for Begivenheder, der indtræder, eller Omkostninger, der paaløber, efter at den sikrede har faaet Meddelelse om, at Selskabet vil benytte denne Ret. Foruden en Opsigelsesret hjemler Bestemmelsen, som man ser, Selskabet en Adgang til at begrænse sit

Ansvar for Følgerne af allerede indtraadte Forsikringsbegivenheder¹¹⁾). Udbetalingen af Erstatning efter Bestemmelsen medfører ikke Ret for Selskabet til Indtræden i, hvad der maatte være i Behold af Varerne.

En Krigsfare omfattende Søforsikring af Reders Interesse ophører efter Sf. K., naar Skibets Hjemland kommer i Krig, for Krigsfarens Vedkommende fra det Tidspunkt, da Krigstilstand indtræder, §§ 168, 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235. Er Skibet paa dette Tidspunkt til Søs eller i fjendtlig Havn, vedvarer dog Forsikringen, indtil Skibet er forankret eller fortøjet i ikke fjendtlig Havn, saafremt Skibets Fører, naar han faar Kundskab om Krigen, snarest mulig søger saadan Havn.

Naar Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse skal omfatte Krigsfare, betinger Selskabet sig almindeligvis, at hvis Danmark kommer i Krig, kan Forsikringen for Krigsfarens Vedkommende opsiges med en Uges Varsel og Opsigelse ske enten overfor den sikrede eller overfor Forsikringstageren, uanset om vedkommende har Policen i Hænde, idet dog den sikrede saavidt mulig skal underrettes.

Ved nogle Skadesforsikringsarter, saaledes Brandforsikring og Forsikring mod Husbukke- eller Svampeskade, er det almindeligt, at Selskabet betinger sig Ret til Eftersyn af Risiko. Bestemmelse herom maa formentlig medføre, at Selskabet kan opsiges Aftalen, om Adgang til Eftersyn nægtes. Dette fastslaas udtrykkelig i nogle gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter.

Navnlig ved Brandforsikring betinger Selskabet sig ofte Ret til Opsigelse, hvis enten Brandforsikring af de samme Genstande eller Driftstabsforsikring tages i andet Selskab. For førstnævnte Tilfælde hjemler saaledes de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter Opsigelsesret. Og efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser skal der i begge Tilfælde gøres Anmeldelse til Selskabet, der da træffer Bestemmelse om, paa hvilke Vilkaar Forsikringen kan fortsættes.

¹¹⁾ Jfr. ovenfor § 10 ved Note 4.

Søforsikring for en Rejse kan efter Sf. K.s § 48 opsiges med en Uges Varsel, hvis Rejsens Begyndelse utilbørlig udsættes, eller dens Udførelse utilbørlig forhales. Dette gælder dog ikke, hvis Udsættelsen eller Forhalingen sker uden Samtykke af den sikrede, og hvis Forsikringen angaar fremmed Interesse, og den Genstand, hvortil Interessen knytter sig, er i Forsikringstagerens Varetagt, tillige uden Samtykke af ham, § 98.

Søforsikring af Reders Interesse ophører, hvis Skibet benyttes til Smugleri eller andet ulovligt Formaal, med mindre dette ikke kan lægges den sikrede til Last, §§ 117, 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235. Hvis Forsikringen angaar fremmed Interesse, og den Genstand, hvortil Interessen knytter sig, er i Forsikringstagerens Varetagt, er Fortsættelse af Forsikringen yderligere betinget af, at Forholdet heller ikke kan lægges ham til Last, § 98.

Ved Generalforsikring af Varer medfører ifølge Sf. K.s § 200 Forsømmelse af Pligten til at give Meddelelse om hver enkelt Forsendelse, at Selskabet kan opsiges Aftalen til Ophør uden Varsel, for saa vidt angaar Forsendelser, om hvilke rettidig Anmeldelse ikke allerede er givet.

Den Pligt til at overtage Forsikringer, visse Selskaber har, maa gælde ogsaa i Tilfælde, hvor ny Forsikring begæres i Anledning af, at en tidligere Forsikring er opsagt af Selskabet eller ophørt uden Opsigelse.

Paa Grundlag af Omvurdering kan et gensidigt Bygningsbrandforsikringsselskab nedsætte Forsikringssummen.

7. En Søforsikring forlænges i visse Tilfælde, hvor Aftalen efter de almindelige Bestemmelser vilde ophøre:

(1) Angaaende al Søforsikring bestemmer F. A. L.s § 76, at hvis en Forsikring, om ikke denne Bestemmelse fandtes, af Grund som nærmere angivet vilde ophøre paa et Tidspunkt, da Skibet er paa Søen, bortfalder den først ved Udløbet af den Dag, da Skibet ankommer til første Bestemmessted. I den til § 76 svarende Bestemmelse i Sf. K.s § 41 udtrykkes Tanken noget nøjagtigere, idet det hedder, at Forsikringen vedvarer under den tilbageværende Del af Rejsen til

første Havn eller Plads, som Skibet er bestemt til at anløbe, og under Ophold der, dog ikke udover Midnat efter Stedets Tid paa den Dag, Skibet ankommer dertil. Og efter Sf. K.s § 41 forlænges Forsikringen ikke blot som efter F. A. L.s § 76, naar den vilde ophøre, medens Skibet er paa Søen, ifald Bestemmelsen ikke fandtes, men ogsaa naar den i saa Fald vilde ophøre, medens Skibet er i Nødhavn.

Som antydte angaar Forlængelsesreglen ikke alle Tilfælde, hvor Forsikringen vilde ophøre, om Reglen ikke fandtes. Efter F. A. L.s § 76 skal det være ifølge Aftalen eller ifølge Opsigelse af anden Grund end manglende Præmiebetaling, at Forsikringen i saa Fald vilde ophøre. Sf. K.s § 41 angaar Tilfælde, hvor Forsikringen vilde ophøre ifølge Aftalen eller ifølge Bestemmelse i Konventionen, men undtager foruden manglende Præmiebetaling en Række andre Ophørsgrunde. Forskellen mellem de to Bestemmelser i denne Henseende er dog mindre, end det ved første Øjekast kunde synes:

Sf. K.s § 41 undtager Ophør ifølge Opsigelse fra Forsikringstagerens eller den sikredes Side. Denne Undtagelse angaar Tilfælde, hvor Selskabet kommer under Konkurs, eller andet Forhold som omhandles i F. A. L.s §§ 26 og 27 foreligger, eller hvor Selskabet har misligholdt sine Forpligtelser ifølge Aftalen væsentlig, idet Forsikringstageren i saa Fald efter Konventionens Sprogbrug, der fremgaar f. Eks. af de til de sidstnævnte Lovregler svarende Bestemmelser i §§ 102 og 103, har Ret, ikke til at hæve Aftalen, men til at opsiges den uden Varsel. At heller ikke F. A. L.s § 76 gælder de nævnte Ophørsgrunde, følger af, at Ophøret efter Lovens Sprogbrug skyldes, ikke at Aftalen opsiges, men at den hæves. Det Ophør af Aftalen uden nogen derpaa rettet Erklæring af Forsikringstageren, som efter F. A. L.s §§ 26 og 27 eller Sf. K.s §§ 102 og 103 kan indtræde i Tilfælde af Selskabets Konkurs eller frivillige Likvidation, omfattes af Sf. K.s § 41, men ikke af F. A. L.s § 76.

Ophør paa Grund af Bortfald af Interessen undtages i Sf. K.s § 41 og falder udenfor F. A. L.s § 76, fordi Ophøret ikke skyldes Opsigelse.

Ophør ifølge Bortfald af Fare, der ikke er undtaget i Sf.K.s § 41, falder udenfor denne Bestemmelse, allerede fordi der efter Konventionens Sprogbrug, som det fremgaar af §§ 19 og 20, ikke foreligger Ophør af Aftalen, og udenfor F. A. L.s § 76 af samme Grund som Ophør ifølge Bortfald af Interessen.

Saadant Ophør uden Opsigelse, som Konventionen hjemler ved Forsikring af Reders Interesse, naar Skibet benyttes til Smugleri eller andet ulovligt Formaal, undtages i Sf.K.s § 41 og falder udenfor F. A. L.s § 76. Det samme gælder saadant Ophør uden Opsigelse, for saa vidt angaar Krigsfare, som Konventionen hjemler ved Forsikring af Reders Interesse, naar Forsikringen omfatter Krigsfare, og Skibets Hjemland kommer i Krig. Ophør uden Opsigelse som Følge af Ejerskifte omfattes af Sf.K.s § 41, men falder udenfor F. A. L.s § 76.

Ophør ifølge Opsigelse fra Selskabets Side, der efter Konventionens Bestemmelser ikke kræver Varsel, undtages i Sf.K.s § 41 og falder udenfor F. A. L.s § 76, idet Ophøret efter Lovens Sprogbrug skyldes, ikke at Aftalen opsiges, men at den hæves.

Ophør ifølge Opsigelse paa Grund af manglende Præmiebetaling eller Ophør uden Opsigelse af samme Grund undtager som nævnt baade Sf.K.s § 41 og F. A. L.s § 76. Ved Søforsikring af Reders Interesse gælder imidlertid efter Konventionen, at hvis Aftalen vilde ophøre, mens Skibet er paa Søen eller i Nødhavn, kan den bringes til at vedvare under den tilbageværende Del af Rejsen til første Havn eller Plads, som Skibet er bestemt til at anløbe, ved at, forinden Aftalen vilde ophøre, en saa stor Del af den skyldige Præmie betales, som Selskabet vilde have betinget sig for Forsikring til det Tidspunkt, til hvilket Aftalen kan bringes til at vedvare, §§ 112, 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235.

Ophør ifølge Opsigelse fra Selskabets Side, som kræver Varsel og ikke skyldes manglende Præmiebetaling, omfattes ligesom Ophør ifølge Aftalen af baade Sf.K.s § 41 og F. A. L.s § 76.

Ved Forsikring af Skib under Bygning er efter Sf. K.s § 41 Ophør ifølge Rederiets Overtagelse af Skibet undtaget. Efter § 174 faar dog Forlængelsesreglen Anvendelse, naar Overdragelse sker i Søen, og Skibet derefter vender tilbage til sin Byggehavn ¹²⁾). Til Rederiets Overtagelse af Skibet vedvarer Forsikringen, selvom aftalt Forsikringstid overskrides derved.

(2) Efter Sf. K.s §§ 111, 169, 175 og 222 vedvarer en Forsikring paa Tid af Skib, Kasko- eller Fragtinteresse eller søsat Skib under Bygning, hvis den ifølge Aftalen eller Konventionen, om ikke den her omtalte Forlængelsesregel fandtes, vilde ophøre paa et Tidspunkt, da Skibet er usødygtigt paa Grund af Skade, der omfattes af Forsikringen, til Skaden er repareret eller Skibet kondemneret, medmindre det, forinden Forsikringen vilde ophøre, meddeles Selskabet, at Forsikringen ikke ønskes forlænget. Fra denne Regel undtages dog de Ophørstilfælde, som undtages ogsaa i § 41, og Ophør ifølge Ejerskifte. Og hvis Reparation udsættes, eller Kondemnation ikke sker inden rimelig Tid, kan hver af Parterne opsigte Forsikringen med en Uges Varsel.

(3) Ifølge Sf. K.s §§ 136, 170, 175 og 223 vedvarer en Forsikring af Skib, Kasko- eller Fragtinteresse eller søsat Skib under Bygning, saa længe Frist som fastsat i Reglerne om Ret til Erstatning som for Totaltab løber. Vilde Forsikringen, om ikke denne Særbestemmelse fandtes, ophøre forinden, forlænges den altsaa, til Fristen afbrydes eller udløber. I Tilfælde af Afbrydelse kan der blive Tale om yderligere Forlængelse efter de under (1) eller (2) omtalte Regler.

8. Ved Bygningsbrandforsikring faar efter F. A. L.s § 87 Ophør af Aftalen af Grund som nærmere angivet først Retsvirkning overfor en Panthaver i Ejendommen, hvormed i denne Forbindelse menes en Indehaver af viljebestemt Pant, 14 Dage efter, at han fra Selskabet har faaet Meddelelse om Ophøret. Det siges udtrykkelig, at denne Beskyttelsesregel gælder ogsaa saadant medforsikret Løsøre, som efter §§ 37 og 38 i Loven om Tingslysning omfattes af Pant i fast Ejen-

¹²⁾ Jfr. ovenfor ved Note 3.

dom. Bestemmelse i Aftalen, hvorved Reglen fraviges, kan ikke paaberaabes af Selskabet, § 88.

De Ophørstilfælde, for hvilke Beskyttelsesreglen gælder, er Ophør ifølge „Aftale“, hvilket Udtryk maa omfatte ikke blot Forsikringsaftalen, men ogsaa senere Overenskomst mellem Parterne, samt delvist Ophør ved, at Forsikringssummen nedsættes, og Tilfælde, hvor Aftalen bringes til Ophør ved manglende Præmiebetaling eller Ejerskifte¹³⁾. Om Aftalen af saadan Grund opsiges eller ophører uden Opsigelse, maa være uden Betydning for Beskyttelsens Anvendelse.

Udenfor Beskyttelsesreglen falder Tilfælde, hvor Aftalen af anden Grund end manglende Præmiebetaling eller Ejerskifte i Henhold til Bestemmelse i Loven eller Aftalen ophæves, opsiges eller ophører uden Ophævelse eller Opsigelse.

Det vil ses, at Panthaverbeskyttelsen efter § 87 er ret ufuldkommen. I de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber, hvor jo manglende Præmiebetaling, Ejerskifte eller en Forsikringsbegivenheds Indtræden ikke kan medføre Ret til Opsigelse af Aftalen eller Ophør af denne uden Opsigelse, gælder Beskyttelsen efter Vedtægterne ofte ogsaa andre Ophørstilfælde end dem, § 87 angaar. At Ejerens Forsikring her ikke kan udslettes eller nedsættes paa hans Begæring uden Samtykke bl. a. af Panthavere, maa iøvrigt efter § 56 give disse Krav paa, at Erklæring fra Selskabet om Opsigelse eller Ophævelse af Forsikringen rettes ogsaa til dem. Ved de af andre Forsikringsselskaber overfor Kreditinstitutioner angaaende Pant i fast Ejendom udstedte Deklarationer er Beskyttelse i vidt Omfang sikret Panthavere ogsaa med Hensyn til Erstat-

¹³⁾ Efter Ordlyden angaar § 87 Tilfælde, hvor Selskabets Ansvar bringes til Ophør ved manglende Præmiebetaling eller Ejerskifte, men utvivlsomt maa Reglen gælde, ogsaa naar ikke blot Ansvar, men ogsaa Aftalen bringes til Ophør, saa meget mere, som det næppe forekommer, at ikke Aftalen, men kun Ansvar ophører som Følge af Ejerskifte. Er det i Tilfælde af manglende Præmiebetaling meddelt en Panthaver, at Ansvar er ophørt, er senere Meddelelse om, at nu ogsaa Aftalen er ophørt, næppe nødvendig.

ning for saadant Løsøre, som omfattes af Pant i fast Ejendom, ifølge Brandforsikring af Løsøre.

Skønt § 87 ikke som § 86 hjemler det, maa formentlig Selskabet i det Omfang, i hvilket det har betalt en Panthaver Erstatning, indtræde i hans Ret mod Ejeren af Ejendommen.

9. Ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøj hæfter Selskabet i ethvert Tilfælde af Aftalens Ophør overfor den skaderamte Trediemand for Skade, der indtræffer inden 14 Dage efter Ophøret, hvis ikke anden lovpligtig Forsikring er taget i den ophørte Forsikrings Sted. Undertiden forlænges endda nævnte Frist. Selskabet skal nemlig give Meddelelse om Ophøret til Politimesteren i den Politikreds, hvor Køretøjet er indregistreret eller Prøveskiltene er udleveret, eller, hvis Køretøjet ikke er dansk, til Chefen for Statspolitiet. Og er saadan Meddelelse ikke modtaget ved Forsikringens Ophør, regnes de 14 Dage fra den Dag, da Meddelelsen modtages. I det Omfang, i hvilket Selskabet erstatter Skade, der er indtruffet efter Aftalens Ophør, maa det indtræde i den skaderamte Trediemands Ret mod den for Skaden ansvarlige.

En lignende Ordning gælder ifølge Lovbek. Nr. 251 af 6. August 1937, § 39 ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Luftfartøj. Fristen er her 2 Maaneder. Selskabet hæfter dog ikke for Skade, der indtræffer, efter at Fartøjet er udslettet af Registeret eller har mistet saadan Tilladelse, som omhandles i § 15.

Ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Hunde er en Ordning som den omtalte upaakrævet paa Grund af det Ansvar for uforsikrede Hunde, Selskaberne har paataget sig. Den gælder heller ikke ved den til Jagttegn knyttede Jagtforsikring.

§ 16. Den sikredes Krav paa Forsikringsydelsen.

1. Vil den sikrede rejse Krav i Anledning af en Forsikringsbegivenhed, skal han ifølge F. A. L.s § 21 uden Ophold give Selskabet Meddelelse om dens Indtræden. Undertiden bestemmer Aftalen, at en Begivenhed, for hvis Følger Selskabet er ansvarligt, skal anmeldes, selvom Følger, der omfattes af Forsikringen, endnu ikke er indtraadt, saa det allerede af den Grund er uvist, om den sikrede vil rejse Krav. Efter Sf. K.s § 77 skal Meddelelse gives, ikke blot naar en Forsikringsbegivenhed er indtraadt, men ogsaa naar den kan befrygtes at være umiddelbart forestaaende.

Forsømmer den sikrede — forsætligt eller uagtsomt — at foretage Anmeldelse som bestemt i § 21 eller i Aftalen, kan Selskabet efter Omstændighederne paaberaabe sig Forsømmelsen som Grund for Indskrænkning af dets Ansvar i Anledning af Begivenheden. I saa Fald er nemlig Selskabet ikke ansvarligt i videre Omfang, end det vilde have været, om Anmeldelse var foretaget, hvilket navnlig faar Betydning, om Anmeldelse vilde have medført Forskrifter af den i §§ 52 og 124 nævnte Art eller andre Skridt fra Selskabets Side til Afværgelse eller Begrænsning af Begivenhedens Følger eller til Sikring af Regreskrav. Formentlig kan det derimod ikke medføre Ansvarsfrihed for fremtidige Begivenheder, om Anmeldelse vilde have medført Opsigelse af Forsikringen fra Selskabets Side. Ved Søforsikring af Varer eller Ladningsinteresse maa dog sikkert Selskabet stilles, som om det havde benyttet sin Ret efter § 190 eller § 202, jfr. § 190¹⁾, om det vilde have gjort det i Tilfælde af Anmeldelse.

Ogsaa i bevismæssig Henseende kan Forsømmelse af at

¹⁾ Jfr. ovenfor § 15 ved Note 11.

foretage Anmeldelse faa Betydning. Gøres det antageligt, at Selskabet er blevet afskaaret fra at oplyse Omstændigheder, der vilde ophæve eller begrænse dets Ansvar, afgøres det nemlig under Hensyn til de foreliggende Omstændigheder, om Erstatning skal ydes og i bekræftende Fald med hvilket Beløb.

Strengere Følger af, at den sikrede undlader Anmeldelse, kan efter § 21 vedtages ved Haglskade-, Tyveri-, Kreatur- og Garantiforsikring samt ved Skadesforsikring af Motorkøretøj²⁾, men ikke ved andre Forsikringsarter. Det lidet heldige Udtryk Skadesforsikring af Motorkøretøj maa antages ikke at omfatte Ansvarsforsikring deraf.

Aftalen kan tillægge en andens Forsømmelse af at foretage Anmeldelse samme Virkning, som den sikredes har efter § 21, men kun ved Haglskade-, Tyveri-, Kreatur- og Garantiforsikring samt ved Skadesforsikring af Motorkøretøj kan strengere Følger vedtages. Ved Søforsikring gælder ifølge Sf. K.s § 98, at naar Forsikringen angaar fremmed Interesse, og den Genstand, hvortil Interessen knytter sig, er i Forsikringstagerens Varetægt, har hans Undladelse af at foretage Anmeldelse under tilsvarende Betingelser samme Virkning som den sikredes Undladelse deraf.

Hvorvidt en andens Forsømmelse ogsaa uden Aftale derom kan have samme Virkning som den sikredes, er tildels afgjort ved § 33, hvorefter det, naar Anmeldelse er indleveret til Befordring med Post eller Telegraf eller, hvor andet forsvarligt Befordringsmiddel benyttes, er afgivet til Befordring dermed, ikke gaar ud over den sikrede, om Anmeldelsen forsinkes eller ikke kommer frem. Heri ligger nemlig umiddelbart, at Fejl fra Befordringsvirksomhedens Side ikke kan medføre Ansvarsbegrænsning for Selskabet. Og modsætningsvis følger formentlig af nævnte Bestemmelse, at Forsømmelse af en Person, der ifølge Stillingsfuldmagt eller andet Hverv for den

²⁾ F. Eks. ved Garantiforsikring kan det formentlig herefter vedtages, at hvis Anmeldelse ikke foretages inden en vis Frist, skal Selskabet være ansvarsfrit, selv om den sikrede først efter Fristens Udløb er blevet bekendt med Forsikringsbegivenhedens Indtræden, hvilket dog aabenbart er en for den sikrede utilfredsstillende Ordning.

sikrede har Pligt til at gøre Anmeldelse eller medvirke derved, har samme Virkning som Forsømmelse af den sikrede selv.

Lige med forsømt Anmeldelse maa det sikkert efter Omstændighederne regnes, om Anmeldelse ikke finder Sted, fordi den sikrede har forsømt at give en anden behørig Forskrift derom eller at træffe Foranstaltninger til Sikring af, at vedkommende faar Kundskab om Forsikringsbegivenhedens Indtræden. Særlige Foranstaltninger i saa Henseende kan dog oftest ikke kræves, og er saadanne Foranstaltninger truffet, som med Rimelighed kan kræves, gaar det formentlig ikke udover den sikrede, om de svigter. Det kan saaledes næppe medføre Ansvarsbegrænsning for Selskabet, om en Person, hvem det paahviler at underrette den sikrede om Forsikringsbegivenhedens Indtræden, forsømmer at opfylde sin Pligt dertil.

Forsømmelse af at foretage Anmeldelse medfører ikke Ansvarsbegrænsning, naar Selskabet havde Kundskab om Forsikringsbegivenhedens Indtræden, formentlig heller ikke naar Selskabet burde have været bekendt dermed, hvilket Tilfælde imidlertid kun sjældent vil foreligge.

2. Ifølge F. A. L.s § 22 skal den sikrede, hvis han vil rejse Krav mod Selskabet, give dette alle ham tilgængelige Oplysninger om Forhold, der kan være af Betydning for Bedømmelsen af Forsikringsbegivenheden, for Fastsættelse af det Beløb, Selskabet skal yde, eller for Regreskrav, Selskabet maatte have mod andre. Oplysningspligten omfatter altsaa ikke blot Omstændigheder, der tjener til Bevisliggørelse af den sikredes Krav, men ogsaa saadanne Omstændigheder, som Selskabet kan paaberaabe sig til Frigørelse for Ansvar. Særskilt paalægger § 44 den sikrede at give Oplysning om Forsikring af Interessen i andre Selskaber, hvad han iøvrigt maa have Pligt til allerede ifølge § 22.

Forsømmer den sikrede at give de af § 22 fordrede Oplysninger, faar Reglerne i § 21 om Følgerne af forsømt Anmeldelse tilsvarende Anvendelse. Forsømmelse af at give Oplysning om Forsikring af Interessen i andre Selskaber medfører

ifølge § 44, at Tab, Selskabet lider derved, skal erstattes af den sikrede.

Strengere Følger af, at den sikrede ikke opfylder sin Oplysningspligt, kan vedtages uden Begrænsning, for saa vidt angaar det i § 44 omhandlede Forhold, men iøvrigt kun for Tilfælde af svigagtig Hensigt, § 23. Og selv en Aftale om strengere Følger i Tilfælde heraf er ikke ubetinget bindende. Naar Aftalen, som det er almindeligt, hjemler Ansvarsfrihed for Selskabet, kan nemlig ifølge § 23 Retten under Hensyn tagen til de Omstændigheder, hvorunder det svigagtige Forhold fandt Sted, bestemme, at Forsikringsydelsen uanset Aftalen skal erlægges fuldtud eller delvis. Denne Regel begrænser ikke Selskabets Adgang til at benytte en for det omtalte Tilfælde eller for alle Tilfælde, hvor en Forsikringsbegivenhed er indtraadt, betinget Ret til at opsige Aftalen.

Aftalen kan tillægge en andens Forsømmelse af at give Oplysninger samme Virkning, som den sikredes har efter § 22, men strengere Følger kan ifølge § 23 ikke vedtages ved nogen Forsikringsart. Ved Søforsikring gælder ifølge Sf. K.s § 98, at naar Forsikringen angaar fremmed Interesse, og den Genstand, hvortil Interessen knytter sig, er i Forsikringstagerens Varetægt, har hans Undladelse af at give Oplysninger under tilsvarende Betingelser samme Virkning som den sikredes Undladelse deraf.

Ogsaa uden Aftale derom maa utvivlsomt Forsømmelse af en Person, der ifølge Stillingsfuldmagt eller andet Hverv for den sikrede har Pligt til at give Oplysninger, have samme Virkning som Forsømmelse af den sikrede selv.

Pligten efter § 22 angaar Oplysninger, der er den sikrede tilgængelige. Til Bevissikring kan det ved Aftalen være paalagt ham at fremskaffe visse Oplysninger, som da omfattes af Reglen i § 22:

Ved Søforsikring vil efter Sølovens § 40 en Forsikringsbegivenheds Indtræden ofte medføre Pligt til at afgive Søforklaring. Og efter Sf. K.s §§ 137, 175, 187—189, 202, 230 og 235 skal ved Søforsikring af Skib, Skib under Bygning, Varer, Ladningsinteresse, Reders Udredning eller Fangst og Fangst-

udrustning henholdsvis partiel Skade paa Skibet eller beskadiget Ladning, Udredning eller Fangst og Fangstudrustning besigtes, saa snart det med Rimelighed kan ske. Besigtelsen skal foregaa under de Former, hvorom den sikrede og Selskabet træffer Aftale. Kan saadan Aftale ikke træffes, skal den sikrede, hvis Skaden er af nogen Betydning, lade den besigte af retslig udmeldte Mænd eller iøvrigt under de paa Stedet brugelige Former. Saavidt mulig skal Besigtelsen for hver enkelt Skade paa Skib fastslaa dens Aarsag og Tidspunktet for dens Indtræden, angive dens Udstrækning og hvorledes den bedst kan repareres, og taksere Omkostningerne ved dens Reparation. Ved Besigtelse af beskadiget Ladning, Udredning eller Fangst og Fangstudrustning skal saavidt mulig Skadens Aarsag fastslaaes og dens Størrelse angives. Og ved Besigtelse af beskadiget Ladning efter dens Fremkomst til Bestemmelsesstedet, der skal finde Sted, selvom Varerne er besigtet forinden Fremkomsten, skal desuden Varernes Bruttoværdi i beskadiget og ubeskadiget Stand fastslaaes, hvilket iøvrigt ogsaa gælder ved Besigtelse andetsteds, naar Varerne ikke fremsendes til Bestemmelsesstedet, og desuagtet Erstatning ydes efter Reglerne om partiel Skade. Efter Sf. K.s § 80 skal Selskabet eller dets Repræsentant saavidt muligt varsles til Søforklaringer eller Besigtelser. Finder Varsling ikke Sted, faar Reglen om Følgerne af, at Anmeldelse af Forsikringsbegivenhedens Indtræden forsømmes, tilsvarende Anvendelse.

Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser for Brandforsikring skal der saa vidt mulig inden 14 Dage overgives Selskabet en Fortegnelse over de ved Branden ødelagte eller beskadigede Genstande samt, hvis Selskabet begærer det, en Fortegnelse over de ikke beskadigede Genstande.

3. Loven indeholder intet om, at den sikrede, hvis han vil fremsætte Krav i Anledning af en Forsikringsbegivenhed, skal gøre det inden en vis Frist. Almindeligvis har heller ikke Aftalen nogen Bestemmelse herom. Efter Sf. K.s § 83 skal dog den sikrede uden unødigt Ophold fremsende en med de fornødne Bevisligheder bilagt Opstilling over de Udgifter og Tab, som Havariet har medført for ham. Men denne Opstilling,

der benævnes Generalregning, vil ofte indeholde Poster, der er Selskabet uvedkommende.

Ifølge F. A. L.s § 30 kan Aftale om, at Selskabet er ansvarsfrit, om Krav i Anledning af en Forsikringsbegivenhed først fremsættes efter Udløbet af en vis Frist, ikke gøres gældende overfor den, der fremsætter saadant Krav inden 3 Maaneder efter, at han har faaet Kundskab om de Omstændigheder, der begrunder det. Forældelse efter Aftalen er med andre Ord betinget af en gennem 3 Maaneder fortsat Forsømmelse af at fremsætte Kravet. Efter Ordlyden af § 30 kommer det an paa, om den, der fremsætter Kravet, har udvist Forsømmelse. Har den sikrede i 3 Maaneder haft Kundskab om de paagældende Omstændigheder, maa dog Aftalen kunne paaberaabes, selvom Kravet fremsættes af en Fuldmægtig for den sikrede eller en Retsefterfølger af ham, der kun i kortere Tid har haft saadan Kundskab. Og hvorvidt andres Forsømmelse har samme Virkning som den sikredes, maa formentlig afgøres paa lignende Maade som ved Anvendelse af §§ 21 og 22.

4. Ogsaa uden Aftale derom maa Selskabet i det Omfang, i hvilket det er af Betydning og med Rimelighed kan ske, have Ret til at prøve Rigtigheden af de Oplysninger, der gives det, og iværksætte de i saa Henseende nødvendige Undersøgelser. Ved Syge- eller Ulykkesforsikring betinger Selskabet sig i Reglen Ret til at lade den forsikrede undersøge af en af det valgt Læge, ved Ulykkesforsikring undertiden ogsaa Ret til at faa hans Lig obduceret.

Ifølge F. A. L.s § 32 kan det ikke vedtages, at den sikrede eller Forsikringstageren skal føre Forhandlinger med Selskabet uden Bistand af andre. Og Aftale om, at den sikrede eller Forsikringstageren skal give personligt Møde ved Forhandlinger med Selskabet, kan ikke gøres gældende, naar dens Opfyldelse vilde være forbundet med uforholdsmæssigt Besvær eller uforholdsmæssig Bekostning.

For det Tilfælde, at Enighed mellem Parterne ikke opnaas, bestemmes det ofte i Forsikringsbetingelserne, at den sikrede skal gøre sit Krav retslig gældende inden en vis Frist. Vil Selskabet paaberaabe sig en saadan Bestemmelse, maa det

ifølge § 30 — f. Eks. i Forbindelse med Tilkendegivelse af sit Standpunkt — ved skriftlig Meddelelse minde den sikrede om Fristens Længde og om Følgerne af, at den ikke overholdes, og Forældelsen kan tidligst indtræde 6 Maaneder efter Mindelsen. Som Følge deraf sættes Fristens Længde i Reglen til 6 Maaneder.

Efter Forsikringsbetingelserne er Strid om en Erstatnings Størrelse i Reglen unddraget Domstolenes Afgørelse. Ved Skadesforsikring er det almindeligt, at hver af Parterne kan forlange Skaden opgjort og Omfanget af mulig Underforsikring fastslaaet af to Vurderingsmænd, af hvilke de hver vælger en, og om fornødent en Opmand, der udnævnes f. Eks. af Forsikringsraadet. Men ogsaa andre Ordninger forekommer. Ved Søforsikring kan saaledes ifølge Sf. K.s § 83 hver af Parterne fordre Erstatningsberegning foretaget af en dansk Dispachør, hvis Afgørelse kan forelægges Domstolene til Prøvelse. Om Skibet er kondemnabelt, afgøres ved Forsikring af Skib, Kaskointeresse eller Skib under Bygning efter §§ 129, 170 og 175 paa en ogsaa for Dispachøren og Domstolene bindende Maade ved Besigtelse af retslig udmeldte Mænd eller iøvrigt under de paa Stedet brugelige Former, idet dog Selskabet kan prøve Resultatet ved at indhente Tilbud paa Reparation og paa Køb af Skibet som nærmere bestemt i § 129. Og hvis Selskabet ved Forsikring af Varer forlanger beskadiget Ladning bortsolgt ved offentlig Auktion, skal ifølge § 189 Salgssummen lægges til Grund for Bestemmelsen af Varernes Værdi i beskadiget Stand. I Københavns Brandforsikring og Købstædernes almindelige Brandforsikring kan hver af Parterne begære Erstatningens Størrelse endelig fastsat ved retsligt Skøn efter Reglerne i Retsplejelovens Kapitel 19. Ved Ulykkesforsikring overlades det ofte Direktoratet for Ulykkesforsikring at fastslaa Invaliditetsgraden efter de for den sociale Ulykkesforsikring gældende Regler.

En Aftale, hvorefter fremtidige Tvistigheder er unddraget Domstolenes Afgørelse, kan ifølge F. A. L.s § 32 tilsidesættes af Retten, naar Bestemmelserne om, hvorledes den Myndighed, til hvilken Afgørelsen er henlagt, skal sammensættes

og virke, skønnes ikke at være betryggende for den sikrede.

Efter almindelige Regler maa den sikrede have en vis Bevisbyrde for, at hans Krav er berettiget. Hvad der fordres til Bevis herfor, er langt fra det samme i alle Tilfælde. Ved Livsforsikring paa Dødsfald er det tilstrækkeligt at oplyse, at Forsikringsbegivenheden er indtraadt indenfor Forsikringstiden. Rejses der ved Ulykkesforsikring Krav om Invaliditetserstatning, maa derimod ogsaa Invaliditetsgraden fastslaas. Efter Sf. K.s § 8 har den sikrede Bevisbyrden for Interessens Tilstedeværelse og Omfang. Ifølge § 81 maa han desuden godtgøre, at en indtruffen Skade omfattes af Forsikringen, og føre Bevis for dens Størrelse. Hvad angaar Skadens Omfang, maa man f. Eks. ved Brand- eller Tyveriforsikring ofte nøjes med den sikredes Angivelse af, hvilke Genstande han har mistet. Og Selskabet maa almindeligvis have Bevisbyrden for, at Skaden falder udenfor Forsikringen ifølge en særlig Undtagelsesbestemmelse i Loven eller Forsikringsbetingelserne.

Hvad angaar de almindelige Begrænsninger i Selskabets Ansvar, Loven hjemler, har Selskabet efter § 18 Bevisbyrden for, at Forsikringsbegivenheden er forsætlig eller groft uagtsomt fremkaldt af den sikrede, efter § 51 for, at den sikrede eller nogen, hvem det paahviler at paase en Sikkehedsforskrifts Overholdelse, har gjort sig skyldig i Forsømmelse i saa Henseende, efter § 52 for, at den sikrede forsætlig eller groft uagtsomt har overtraadt sin Pligt til at afværge eller begrænse Skaden eller til efter Omstændighederne at træffe Foranstaltninger til Sikring af Regreskrav for Selskabet, og efter § 124 for, at der foreligger en saadan Pligtovertrædelse af den forsikrede, som efter nævnte Bestemmelse kan medføre Ansvarsbegrænsning ved Syge- eller Ulykkesforsikring. Efter §§ 52 og 124 falder desuden kun Skade, der „kan antages“ foranlediget ved Overtrædelsen, udenfor Forsikringen. Naar en saadan Forsømmelse, som kommer i Betragtning efter § 51, er oplyst, haves Krav paa Forsikringsydelsen derimod kun, for saa vidt det maa anses godtgjort, at Forsikringsbegivenhedens Indtræden eller Skadens Omfang ikke skyldes Overtrædelsen. Men denne for den sikrede strenge Bevisbyrdsregel

lempes undertiden ved Forsikringsbetingelserne, saaledes ved en Række Bestemmelser i Sf. K.³⁾). Ufravigelighedsbestemmelserne i §§ 19, 51, 52 og 124 udelukker, at den Bevisbyrde, Loven i de omtalte Tilfælde lægger paa Selskabet, ved Aftalen kan overføres til den sikrede.

Vil Selskabet paaberaabe sig Reglerne om Risikooplysninger, har det Bevisbyrden for, at urigtig Oplysning er givet, eller at det groft uagtsomt er undladt at give Oplysning om et Forhold af Betydning for Selskabet. Selvom Bevis herfor føres, medfører Fejlen ifølge §§ 5 og 9 ingen Ansvarsfrihed, naar den bestaar i, at urigtig Oplysning er givet, og det „maa antages“ sket i god Tro, naar Selskabet var eller burde være vidende om det rette Forhold, eller naar den Omstændighed, hvorom Selskabet er forblevet uvidende, var uden Betydning for det eller senere er ophørt at have saadan Betydning. Men i saa Henseende har altsaa den sikrede Bevisbyrden. Omvendt har Selskabet, hvis det vil paaberaabe sig Reglen i § 4, Bevisbyrden for, at Svig eller Uredelighed foreligger, og for at udvist Svig vedrører en Omstændighed af Betydning for Selskabet, i hvilken sidste Henseende dog Beviskravet lempes, idet det er tilstrækkeligt, om Omstændigheden „maa antages“ at være af Betydning. I de Mellemtilfælde, der omhandles i § 6, er fuldstændig Ansvarsfrihed betinget af, at Selskabet „kan antages“ ikke at ville have overtaget Forsikringen, om det rette Forhold havde været oplyst. Hvis ikke dette kan antages, og det derfor maa antages, at Selskabet vilde have overtaget Forsikringen paa andre Vilkaar, faar Prorata- eller Kausalitetsreglen Anvendelse. Selskabet har Bevisbyrden for, at det vilde have begrænset sit Ansvar for egen Regning ved Genforsikring i videre Omfang. Ufravigelighedsbestemmelsen i § 10 udelukker, at Bevisbyrden for, at urigtig Oplysning er givet, eller at det groft uagtsomt er undladt at give Oplysning om et Forhold af Betydning for Selskabet, ved Aftalen overføres til den sikrede.

Naar Fareforøgelse gøres gældende som Ansvarsfrihedsgrund, har Selskabet efter §§ 45, 46 og 50, uanset om andet er aftalt, ved Skadesforsikring Bevisbyrden for, at der foreligger

³⁾ Jfr. ovenfor § 5 Nr. 2.

en Fareforøgelse, der fyldestgør Relevansbetingelserne efter § 45. Endvidere har Selskabet udenfor de i § 50, 2. Stk. omhandlede Tilfælde Bevisbyrden for, at den sikrede har hidført Fareforøgelsen med Vilje eller efter at være kommet til Kundskab om den uden gyldig Grund har undladt at underrette Selskabet, og i de i § 50, 2. Stk omhandlede Tilfælde Bevisbyrden for, at enten Forsikringstageren eller den sikrede har hidført Fareforøgelsen med Vilje eller undladt at underrette Selskabet som nævnt. Fuldstændig Ansvarsfrihed er endelig betinget af, at Selskabet ikke vilde have overtaget Forsikringen, om de ved Fareforøgelsen hidførte Forhold havde foreligget, da Aftalen blev indgaaet. Nogen Lempelse af Beviskravet i saa Henseende i Lighed med, hvad der gælder efter den tilsvarende Regel om Risikooplysninger, er altsaa ikke hjemlet. Vil den sikrede hævde, at Fareforøgelsen ikke opfylder Relevansbetingelserne efter § 49, at den med andre Ord er bortfaldet, er ophørt at have Betydning for Selskabet eller skyldes en Handling, der er foretaget til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at den maa anses forsvarlig, har han Bevisbyrden derfor. Ved Syge- eller Ulykkesforsikring gælder efter § 121 tilsvarende Regler.

For manglende Præmiebetaling har Selskabet ikke Bevisbyrden. Men at saadant Paakrav har fundet Sted, som efter § 14 er en Betingelse for Ansvarsfrihed, maa Selskabet have Bevisbyrden for.

Som ovenfor antydet har den sikrede Bevisbyrden for, at den paaberaabte Forsikringsbegivenhed er indtraadt efter Ansvarrets Begyndelse og før Aftalens Ophør. At Aftalen før sit normale Udløb er hævet, opsagt eller ophørt uden Ophævelses- eller Opsigelseserklæring, maa dog Selskabet have Bevisbyrden for.

5. Forsikringsydelsen kan ifølge F. A. L.s § 24 fordres betalt 14 Dage efter, at Selskabet har været i Stand til at indhente de Oplysninger, der er fornødne til Bedømmelse af Forsikringsbegivenheden og Fastsættelse af Ydelsens Størrelse. Undertiden vil de Oplysninger, den sikrede giver i Henhold til

§ 22, være tilstrækkelige, saaledes at Forfaldstiden indtræder 14 Dage efter, at Selskabet har modtaget dem. Er de ikke tilstrækkelige, begynder Fristen først at løbe, naar Selskabet enten har indhentet de Oplysninger, der er fornødne, eller dog har været i Stand til at indhente dem, altsaa med Rimelighed kunde have skaffet sig dem.

Angaaende Forskud paa Forsikringsydelsen gælder efter § 24, at naar det, forinden endelig Opgørelse har fundet Sted, er givet, at Selskabet skal betale en Del af det krævede Beløb, kan denne Del fordres betalt 14 Dage efter, at Selskabet har været i Stand til at indhente de i saa Henseende fornødne Oplysninger.

Forhalingsrente svares efter § 24 fra Forfaldstid med 1 pCt. aarlig under Danmarks Nationalbanks Diskonto. Som efter almindelige Regler maa det dog antages, at Krav paa Forhalingsrente er udelukket, for saa vidt det beror paa den sikredes Forhold, at Betaling ikke har fundet Sted. Den fastsatte Sats gælder ogsaa for Tid efter Paabegyndelse af Retsforfølgning, men er Satsen under 5 pCt., svares efter Lov om Gældsbreve Nr. 146 af 13. April 1938 § 62 Procesrente med 5 pCt. aarlig.

Bestemmelserne i § 24 fraviges ved flere Forsikringsarter:

Ved Søforsikring skelnes efter Sf. K.s § 90 mellem Tilfælde af partiel Skade og Tilfælde, hvor Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab skal ydes. Bestemmelserne for de sidstnævnte Tilfælde faar Anvendelse, ogsaa naar den sikrede i Stedet for Erstatning som for Totaltab kræver Opgør efter Reglerne om partiel Skade.

Erstatning for partiel Skade kan fordres betalt 14 Dage efter, at Erstatningsberegning foreligger. Foretages Beregningen af Dispachør, skal Sagens Dokumenter snarest mulig overgives ham, § 83. Foretager Selskabet selv Beregningen, skal det snarest mulig afslutte denne og meddele den til den sikrede.

Erstatning for Totaltab eller som for Totaltab kan fordres betalt 2 Maaneder efter, at de fornødne Bevisligheder er tilvejebragt. I de Tilfælde, hvor Ret til Erstatning som for Totaltab indtræder ved Udløbet af en bestemt Frist, er dog Selskabet pligtigt at betale 14 Dage efter Fristens Udløb eller, hvis

de fornødne Bevisligheder ikke foreligger ved Fristens Udløb, 14 Dage efter, at de er tilvejebragt.

Ved Forsikring af Skib eller Skib under Bygning kan den sikrede ifølge §§ 135 og 175 ved Udløbet af 2 Maaneders Fristen forlange Sikkerhed for Erstatning stillet, naar Skibet er forulykket og maa antages ikke at kunne bjærges for rimelig Bekostning, men Selskabet i Henhold til § 133 har erklæret at ville forsøge Bjærgning paa egen Risiko, og naar Skibet er kondemneret, men Selskabet i Henhold til § 139 har erklæret at ville flytte Skibet for at indhente Tilbud paa Reparation til Prøvelse af Kondemnationen. Ved Forsikring af Varer har den sikrede ifølge § 192 tilsvarende Ret, naar Varerne ikke kan bjærges for rimelig Bekostning, men Selskabet har erklæret at ville forsøge Bjærgning paa egen Risiko.

Passende Forskud kan ifølge § 89 fordres, for saa vidt angaar Udgifter, der omfattes af Forsikringen, og som enten er afholdt af den sikrede eller er umiddelbart forestaaende. Men iøvrigt kan Forskud paa Erstatning ikke kræves. Forskudsberegning skal foretages af dansk Dispachør, hvis en af Parterne ønsker det. Udbetaling af Forskud kan fordres 14 Dage efter, at Forskudsberegning foreligger, § 90. I Rente af ydet Forskud faar Selskabet 6 pCt. aarlig fra Forskudets Dato, § 89. Ydelse af Forskud er derfor en fordelagtig Pengeanbringelse for Selskabet.

Forhalingsrente svares ved Søforsikring med 6 pCt. aarlig, § 90. Det siges udtrykkeligt, at Renten løber fra den Dag, da Erstatning skulde have været betalt. Det medfører saaledes ikke Pligt til at betale Forhalingsrente, at f. Eks. Erstatning som for Totaltab af beslaglagt Skib kan fordres, naar dog den sikrede foretrækker endnu i nogen Tid at afvente, om ikke Skibet frigives. I de Tilfælde, hvor den sikrede kan forlange Sikkerhed for Erstatning stillet ved Udløbet af 2 Maaneders Fristen, svares Forhalingsrente fra dette Tidspunkt, om Erstatning kommer til Udbetaling, §§ 135, 175 og 192. —

Ved Bygningsbrandforsikring skal Erstatningen i Reglen anvendes til Istandsættelse eller Genopførelse af den skaderamte Bygning, saaledes at den ikke uden videre kan fordres

udbetalt, før det er fastslaaet, at behørig Istandsættelse eller Genopførelse har fundet Sted.

I Københavns Brandforsikring gælder nævnte Regel kun udenfor Voldene, men med denne Undtagelse fastslaas Istandsættelses- eller Genopførelsespligten i de særlige Love om de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber og i disses Vedtægter for alle Bygninger, der ikke var bestemt til Nedrivning. Dog kan Reglen ikke gælde, hvis Istandsættelse eller Genopførelse f. Eks. paa Grund af Byggeliniebestemmelser⁴⁾ vilde være retstridig. Og efter Indstilling af Selskabet kan Justitsministeren, for Landbrugsbygninger dog kun med Tilslutning af Landbrugsministeren⁵⁾, give Tilslutning til, at Reglen fraviges, hvis Panthavere og andre i Ejendommen berettigede samtykker deri. Men normalt vil saadan Tilladelse blive betinget af, at et Beløb afkortes i Erstatningen, hvilket maa ses i Forbindelse med, at et Fradrag for nedsat Anvendelighed ofte vil være berettiget, naar Bygningen ikke ønskes istandsat eller genopført. Tilladelse maa indhentes ikke blot, naar det Krav, Reglen stiller, søges helt frafaldet, men lige saa vel naar den ny Bygning ønskes opført paa en anden Ejendom end den, hvortil den skaderamte Bygning hørte, eller i en fra denne væsentlig forskellig Skikkelse. For Købstæderne bestemmer dog Lov Nr. 210 af 1. Aug. 1912, § 2, at naar Kommunen med Henblik paa Gadeudvidelse kræver afstaaet en Del af den Ejendom, hvortil den skaderamte Bygning hørte, og Ejeren foretrækker at afstaa hele Ejendommen, har han Ret til at anvende Forsikringserstatningen til Opførelse af en Bygning paa et andet Sted af Byens Grund, saaledes at Udbetaling af Erstatningen sikkert ikke kan nægtes ham, om han benytter nævnte Ret. Endog naar den ny Bygning ønskes opført paa en Ejendom, hvortil den skaderamte Bygning hørte, og i væsentlig samme Skikkelse som denne, men udenfor Brandtomten, kræves i Reglen Tilladelse af Justitsministeren og Samtykke af Panthavere og andre, om ikke Flytningen nødvendiggøres af Reglerne om Bygningers

⁴⁾ Jfr. Lov Nr. 275 af 28. Nov. 1928.

⁵⁾ Lov om Landbrugsejendomme Nr. 106 af 3. April 1925, § 2.

Mindsteafstand fra en Nabos Bygning eller Grund, men Tilladelsen vil i saadanne Tilfælde ikke blive betinget af, at et Beløb afkortes i Erstatningen ⁶⁾).

For saa vidt angaar Erstatning, en Panthaver eller anden Indehaver af Ret i Ejendommen har Krav paa, skønt Ejerens Ret til Erstatning er bortfaldet, maa det være udelukket at foretage Afkortning eller betinge Udbetalingen af nogens Samtykke, fordi Istandsættelse eller Genopbygning ikke har fundet Sted, og det siges udtrykkelig i de yngre Selskabers Vedtægter, at kun for Landbrugsejendommens Vedkommende er ministeriel Tilladelse til Udbetaling af saadan Erstatning nødvendig.

Uanset Bestemmelserne om Istandsættelses- eller Genopførelsespligt kan i Reglen indtil Halvdelen af Erstatningen faas udbetalt som Forskud mod Sikkerhed for, at Beløbet anvendes paa rette Maade.

Finder offentlig Undersøgelse Sted i Anledning af Branden, foretages ingen Udbetaling, før Undersøgelsen er sluttet, og Selskabet er gjort bekendt med det fremkomne.

Efter Dansk Tarifforenings Standardbetingelser skal Erstatning for Brandskade paa en Bygning anvendes til Istandsættelse eller Genopførelse, hvis ikke enhver, der har tinglyst Ret i Ejendommen, samtykker i, at denne Regel fraviges. Foreligger fornødent Samtykke hertil ikke, udbetales Erstatningen først, naar Istandsættelse eller Genopførelse har fundet Sted eller efter Selskabets Skøn er sikret.

Ogsaa ved Stormskadeforsikring skal Erstatningen i Reglen anvendes til Istandsættelse af den skaderamte Bygning. Dog gælder dette ikke ved den Stormskadeforsikring, der indgaar som Led i Kombineret Grundejerforsikring.

Ved Tyveriforsikring vedtages almindeligvis en længere Respittid end fastsat i § 24, hvilket skyldes Muligheden af, at stjaalne Genstande kommer tilbage.

Angaaende Forfaldstid for Kravet paa Forsikringsydelsen ved Livsforsikring henvises til II Del, § 2, Nr. 2. i. f.

Ifølge § 24 kan det ikke vedtages, at Forfaldstiden skal

⁶⁾ Jfr. U. f. R. 1940, 929 (Ass. Soc. Resp.).

være afhængig af nogen Beslutning af Selskabet eller af, at dette er dømt til at betale.

6. Efter F. A. L.s § 29 forældes Kravet paa Forsikringsydelsen — som ogsaa ethvert andet Krav ifølge Forsikringsaftalen — 2 Aar efter Udgangen af det Kalenderaar, i hvilket Forsikringshaveren faar Kundskab om Kravet og om, at det er forfaldet, og senest 5 Aar efter Forfaldstid. Har Kravet særligt skriftligt Grundlag, forældes det dog som efter Lov Nr. 274 af 22. December 1908 kun efter D. L. 5—14—4. Ogsaa Reglerne i Loven af 1908 om Afbrydelse eller Udskydning af Forældelse finder Anvendelse. At efter § 30 tidligere Forældelse end fastsat i § 29 kan aftales, er omtalt ovenfor.

Da det næppe kan være Meningen, at den sikrede skal være i Stand til at udskyde Forældelsen ved at forsømme at give Oplysninger som bestemt i § 24, maa ved Anvendelse af § 29 Forfaldstid anses indtraadt, naar Kravet vilde være forfaldet, om den sikrede ikke havde forsømt at give Oplysninger. Efter de gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter forældes i Reglen et Krav, der er betinget af Istandsættelse eller Genopførelse, naar ikke denne har fundet Sted inden Udløbet af 5 Aar fra Skadens Indtræden.

At efter § 30 tidligere Forældelse end fastsat i § 29 kan aftales, er omtalt ovenfor.

§ 17. Selskabets Krav paa Præmie.

1. For Præmie hæfter, ogsaa naar Forsikringen udelukkende eller delvis angaar fremmed Interesse, Forsikringstageren og kun han. Efter almindelige Regler kan dog Forsikringstagerens Forpligtelse ved hans Død overgaa paa hans Arvinger eller paa hans i uskiftet Bo hensiddende Ægtefælle. Og ved gensidig Bygningsbrandforsikring, der jo tegnes uden Begrænsning i Tid og vedvarer uanset Ejerskifte, og som selv i Tilfælde heraf ikke kan faas udslettet uden Samtykke af Panthavere og andre i Ejendommen berettigede, kan en ny Ejer altid indtræde i Forsikringsforholdet i den tidligere Ejers Sted. Uanset om den ny Ejer overtager Forpligtelsen til at betale Præmie, har Selskabet legal Panteret i Ejendommen ogsaa for Præmie for Tiden efter Ejerskiftet. I nogle af Selskaberne medfører det Præmieforhøjelse, om ikke den nye Ejer inden en vis Frist indsender Policen til Paategning om Ejerskiftet¹⁾).

Ved Livsforsikring kan ifølge F. A. L.s § 98 kun første Præmie kræves betalt. De private Selskaber betinger sig dog i Reglen Ret til Præmie for et Aar, selvom Præmieperioden er kortere. Loven om Statsanstalten for Livsforsikring hjemler ikke denne Ret til at indtale nogen Præmie²⁾).

2. Angaaende Ugyldighed af Forsikringstagerens Løfte om at betale Præmie gælder de almindelige Regler om Løfters Ugyldighed. For en Række af de Tilfælde, hvor Aftalen er uforbindende for Selskabet, fastslaar imidlertid Sf. K., at Ret til aftalt Præmie desuagtet have, og dette maa antages at

¹⁾ Dog ikke, hvis den nye Ejer er den tidligere i uskiftet Bo hensiddende Ægtefælle.

²⁾ II Del § 2 Nr. 3.

skulle gælde, selvom Selskabet paaberaaber sig Ugyldigheden af sit Forsikringstilsagn :

Selvom Aftalen er uforbindende for Selskabet ifølge de til F. A. L.s § 4 svarende Bestemmelser i Sf. K.s § 28 om visse Tilfælde af Svig eller Uredelighed fra Forsikringstagerens Side, har Selskabet efter § 29 Ret til den aftalte Præmie. Hvis Forsikringen angaar fremmed Interesse, og den er taget med den sikredes Viden, har Selskabet ogsaa Ret til den aftalte Præmie, selvom Aftalen er uforbindende for Selskabet paa Grund af Svig fra den sikredes Side, der i nævnte Tilfælde under tilsvarende Betingelser har samme Virkning som Svig fra Forsikringstagerens Side, § 95.

Skal Ansaret efter Aftalen begynde paa et Tidspunkt, der vides eller kan antages at ligge forud for Forsikringens Tegning, gælder ifølge § 29, hvad tildels, men ogsaa kun tildels følger allerede af Reglen om Svig eller Uredelighed, at Ret til aftalt Præmie haves, selvom Aftalen er uforbindende for Selskabet, fordi Forsikringstageren ved Forsikringens Tegning vidste eller burde vide, at en Forsikringsbegivenhed var indtraadt, eller fordi han vidste eller burde vide, at en Forsikringsbegivenhed sandsynligvis var indtraadt eller vilde indtræde, og han ikke har givet Selskabet behørig Oplysning herom. Hvis Forsikringen angaar fremmed Interesse, og Ansaret skal begynde paa et Tidspunkt, der ligger forud for Forsikringens Tegning, haves ifølge § 97, omend ikke altid, saa dog undertiden ogsaa Ret til aftalt Præmie, selvom Aftalen er uforbindende for Selskabet, fordi den sikrede paa Tegningens Tid vidste eller burde vide, at en Forsikringsbegivenhed var indtraadt. Naar den sikrede havde Kundskab om Forsikringen, med andre Ord denne er taget med hans Vidende, men han ikke har givet Oplysning om Forsikringsbegivenhedens Indtræden inden Forsikringens Tegning, haves nævnte Ret altid, saaledes ikke blot hvis han vidste, at Forsikringsbegivenheden var indtraadt, men ogsaa hvis han kun burde vide det. Var derimod den sikrede paa Grund af manglende Kundskab om Forsikringen ude af Stand til at give Oplysning om Forsikringsbegivenhedens Ind-

træden inden Forsikringens Tegning, haves Ret til aftalt Præmie kun, hvis han efter at have faaet Kundskab om Forsikringen har undladt at give Oplysning om Forsikringsbegivenhedens Indtræden uden unødigt Ophold, men da baade naar han vidste, at Forsikringsbegivenheden var indtraadt, og naar han kun burde vide det.

Naar ved Overforsikring Aftalen er uforbindende for Selskabet, fordi Forsikringen er taget i svigagtig Hensigt, har Selskabet ifølge § 13 Ret til den aftalte Præmie. Angaar Forsikringen fremmed Interesse, haves nævnte Ret ogsaa, selvom Aftalen er uforbindende for Selskabet paa Grund af svigagtig Hensigt hos den sikrede, § 94.

Naar ved Dobbeltforsikring samtlige Aftaler er uforbindende for Selskabet, fordi Dobbeltforsikringen er taget i svigagtig Hensigt, har Selskabet ifølge § 16 Ret til de aftalte Præmier. Angaar Dobbeltforsikringen fremmed Interesse, haves Ret til de aftalte Præmier ogsaa, selvom Aftalerne er uforbindende for Selskabet paa Grund af svigagtig Hensigt hos den sikrede, § 94.

Ved Generalforsikring af Varer haves ifølge § 200 Ret til Præmie for en bestemt Forsendelse, selvom Aftalen, for saa vidt angaar den, er uforbindende for Selskabet, fordi Forsikringstageren har forsømt at give Meddelelse om Forsendelsen.

Er den Interesse, Forsikringen angaar, ikke lovlig, har Selskabet ifølge § 5 altid Ret til den aftalte Præmie, hvis Forsikringstageren var i ond Tro. Var Forsikringstageren i god Tro, haves nævnte Ret kun, hvis han efter at have faaet Kundskab om, at Interessen ikke var lovlig, har undladt at underrette Selskabet derom uden unødigt Ophold. Angaar Forsikringen fremmed Interesse, haves dog ifølge § 93 Ret til aftalt Præmie ogsaa, hvis den sikrede havde Kundskab om Forsikringen og om, at Interessen ikke er lovlig, men har undladt at give Oplysning herom inden Forsikringens Tegning, eller i Tilfælde af manglende Kundskab hos den sikrede enten om Forsikringen eller om, at Interessen ikke er lovlig, hvis han har undladt at give Oplysning herom uden

unødigt Ophold efter at have faaet den Kundskab som nævnt, han manglede ved Forsikringens Tegning. —

Naar Ret til aftalt Præmie ikke haves paa Grund af, at Forsikringstagerens Løfte er ugyldigt, kan erlagt Præmie fordres tilbagebetalt. I Svigstilfælde haves dog næppe Ret til Tilbagebetaling, idet det vil være usikkert, om det erlagte Beløb overstiger et passende Vederlag for den Risiko, Selskabet har baaret ifølge Muligheden af, at Svigen ikke blev opdaget³⁾. Efter § 17 i Loven om Statsanstalten for Livsforsikring medfører da ogsaa Svig, at Godtgørelse af Forsikringens Kapitalværdi ikke kan kræves.

Efter Sf. K.s § 38 svares Ristornogebyr af Præmie, der tilbagebetales eller ikke erlægges.

3. Om Retten til Præmie, naar Aftalen ophører forinden Udløbet af den Tid, for hvilken den er afsluttet, er fravigelige Regler givet i F. A. L.s § 16. Disse Regler gælder dog ikke ved Livsforsikring⁴⁾.

Skyldes Ophøret af Aftalen, at Selskabet opsiger den i Henhold til en Bestemmelse i Loven, hvorefter jo manglende Præmiebetaling og, ved Skadesforsikring, Overtrædelse af Sikkerhedsforskrift, urigtig Risikoplysning eller Fareforøgelse kan medføre Opsigelsesret for Selskabet, har dette ifølge § 16 Ret til det Præmiebeløb, som skulde have været betalt, saafremt Forsikringen havde været tegnet alene for den forløbne Tid⁵⁾. Det samme gælder, hvis Aftalen ophører uden Opsigelse paa Grund af manglende Præmiebetaling⁶⁾.

I alle andre Tilfælde af Aftalens Ophør haves efter § 16 Ret til saa stor en Del af Præmien, som svarer til den forløbne Tid, hvilket kan være mindre end det Beløb, Selskabet

³⁾ Usikkerheden af, hvad der er et passende Vederlag for den i Teksten nævnte Risiko, synes paa den anden Side at medføre, at — om ikke andet er bestemt — maa Krav paa ikke erlagt Præmie selv i Svigstilfælde nægtes Selskabet, naar det gør Ugyldigheden af sit Forsikringstilsagn gældende.

⁴⁾ Jfr. angaaende Kautionsforsikring U. f. R. 1936, 925 (Ass. Soc. Resp.).

⁵⁾ Jfr. Sf. K.s §§ 29, 37, 44 og 48.

⁶⁾ Jfr. Sf. K.s § 37.

vilde have haft Ret til, om førstnævnte Regel kom til Anvendelse, idet der ofte ydes Rabat paa Præmie, naar Forsikring tages for længere Tid. Efter Sf. K. gælder førstnævnte Regel ogsaa i de her omtalte Tilfælde⁷⁾. Naar Forsikringen ophører paa Grund af Skibets Benyttelse til Smugleri eller andet ulovligt Formaal, haves dog Ret til den aftalte Præmie.

Efter begge de nævnte Regler haves, som man ser, ingen Ret til Præmie, naar Aftalen ophører, forinden Selskabets Ansvar er begyndt.

I de Tilfælde, hvor en Aftale om Søforsikring, der efter de almindelige Regler vilde ophøre, forlænges ifølge F. A. L.s § 76 eller Sf. K.s §§ 41, 111, 136, 169, 170 174, 175, 222 eller 223, kan Selskabet kræve Præmietillæg. Dette gælder dog ikke, hvis Forlængelsen skyldes, at Selskabet ved Erklæring om at ville forsøge Bjærgning har bragt Frist efter Reglerne om Ret til Erstatning som for Totaltab af Skib, Kasko eller Fragtinteresse eller Skib under Bygning til at løbe, Sf. K.s §§ 136, 170, 175 og 223. I andre Tilfælde kan efter Sf. K. Præmietillæg i Forhold til Forlængelsen kræves⁸⁾.

Som Forlængelse, der berettiger til Præmietillæg, maa det utvivlsomt anses, om en Tingsforsikring, der efter Aftalen skulde ophøre paa Grund af Ejerskifte, i Henhold til F. A. L.s § 54 kommer til at gælde en vis Tid derefter, fordi den ny Ejer ikke er sikret gennem en af ham taget Forsikring. Derimod medfører det formentlig ikke Ret til Præmietillæg, om Selskabet ved Bygningsbrandforsikring eller ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøj eller Luftfartøj hæfter overfor henholdsvis en Panthaver eller en skaderamt Trediemand, skønt Aftalen er ophørt.

Har Forsikringstageren erlagt Præmie, hvortil Ret ikke haves paa Grund af Aftalens Ophør, kan Tilbagebetaling fordrres. Efter Sf. K.s § 38 svares Ristornogebyr af Præmie, der

⁷⁾ Jfr. Sf. K.s §§ 48, 69, 92, 104 og 113.

⁸⁾ For saa vidt angaar Forsikring af Skib under Bygning, fastslaas dog dette ikke udtrykkelig i § 174, hvilket formentlig beror paa, at Bestemmelsen om Ret til Præmietillæg her omfatter ogsaa det Tilfælde, at Skibet foretager mere end 3 Prøveture.

tilbagebetales eller ikke erlægges, naar Aftalens Ophør ikke skyldes Selskabets Forhold eller Opsigelse fra dets Side.

4. Om Retten til Præmie, naar Selskabets Forsikrings-tilsagn er uden Indhold, fordi den Interesse eller den Fare, Forsikringen angaar, ikke eksisterer, eller fra et vist Tidspunkt bliver uden Indhold, fordi Interessen eller Faren bortfalder eller, hvis Forsikringen angaar en fremtidig Interesse eller Fare, denne ikke kommer til Eksistens, maa efter Forholdets Natur i Reglen gælde det samme, som naar Aftalen henholdsvis er uforbindende for Selskabet eller ophører. Hvis Forsikringstageren paa Grund af ond Tro ikke skuffes i berettigede Forventninger, maa dog Selskabet have Ret til den aftalte Præmie. Det maa vistnok ogsaa antages, at naar Interessen bortfalder som Følge af en Forsikringsbegivenhed, har Selskabet Ret til fuld Præmie for den løbende Periode. Men Assurandør-Societetet har udtalt, at det ved Tyveriforsikring af Lagervarer er Sædvane, at Præmiebetaling ophører, naar den sikrede ikke mere har Lager⁹⁾, og at naar Interessen bortfalder ved Salg af de forsikrede Genstande, kan det ikke anses stemmende med god Forsikringsskik at kræve fuld Præmie for et paabegyndt Forsikringsaar¹⁰⁾.

Ved Søforsikring gælder efter Sf. K. Regler, der paa flere Punkter afviger fra, hvad der ellers vilde gælde:

Naar Interessen ikke eksisterer, gælder ifølge §§ 5 og 93 Regler, ganske svarende til dem, der er givet for Tilfælde, hvor Interessen ikke er lovlig. Ifølge §§ 6 og 93 faar disse Regler ogsaa tilsvarende Anvendelse, naar Interessen bortfalder, forinden Selskabets Ansvar er begyndt, samt naar Forsikringen angaar en fremtidig Interesse, og denne ikke kommer til Eksistens.

Angaaende Tilfælde, hvor Interessen bortfalder, efter at Ansvaret er begyndt, siges det udtrykkelig i § 7, at Forsikringen ophører. Men den efter Sf. K. normale Følge heraf, at Ret til den Præmie haves, som skulde have været betalt,

⁹⁾ U. f. R. 1930, 942.

¹⁰⁾ U. f. R. 1940, 930. Jfr. angaaende Bortfald af Ansvarsforsikring ved Død. U. f. R. 1939, 186 og 1940, 929 (Ass. Soc. Resp.).

om Forsikringen havde været tegnet alene for Tiden indtil Ophøret, indtræder kun, naar Forsikringen er paa Tid, og Bortfald af Interessen skyldes en Begivenhed, der ikke omfattes af Forsikringen. I andre Tilfælde har Selskabet uanset Interessens Bortfald Ret til den aftalte Præmie.

Opgives Rejse, for hvilken Forsikringen er tegnet, eller udsættes Interessen af anden Grund ikke for nogen Fare, har Selskabet ifølge § 19 ingen Ret til Præmie. Modsætningsvis ligger heri, at Ret til den aftalte Præmie haves, selvom Faren bortfalder, efter at Ansvarer er begyndt.

Betydningen af Sf. K.s Afvigelser fra, hvad der ellers vilde gælde i Tilfælde af Interessens eller Farens Bortfald, formindskes ved, at Søforsikring, i Modsætning til mange andre Forsikringer, normalt tegnes ikke for længere Tid, men kun for en Rejse eller et enkelt Aar.

Ved lovpligtig Ansvarsforsikring af Motorkøretøj gælder ifølge Bekg. Nr. 314 af 22. December 1927, at naar Køretøjet afmeldes endelig, eller Prøveskiltene tilbageleveres, ophører Forsikringen fra det Tidspunkt, da Underretning derom modtages af Selskabet. Dette har Ret til det Præmiebeløb, der skulde have været betalt, om Forsikringen havde været tegnet alene for den forløbne Tid.

Som det udtrykkelig siges i sidstnævnte Bestemmelse, for saa vidt angaar det her omhandlede Tilfælde, kan erlagt Præmie, hvortil Ret ikke haves paa Grund af Interessens eller Farens Bortfald, fordres tilbagebetalt.

Efter Sf. K.s § 38 svares Ristornogebyr af Præmie, der tilbagebetales eller ikke erlægges i de her omtalte Tilfælde.

5. Delvist Bortfald af Retten til aftalt Præmie er i Sf. K. hjemlet for nogle Tilfælde, hvor Interessen eller Faren er eller bliver mindre end forudsat ved Forsikringens Tegning:

Udsættes kun en Del af Interessen for nogen af Forsikringen omfattet Fare, har Selskabet ifølge § 20 Ret til det Præmiebeløb, der skulde have været betalt, om Forsikringen havde været tegnet alene for den paagældende Del.

Ophører en Krigsfare omfattende Forsikring af Reders Interesse, for saa vidt angaar Krigsfare, fordi Skibets Hjem-

land kommer i Krig, har Selskabet Ret til det Præmiebeløb, der skulde have været betalt, om Forsikringen, for saa vidt angaar Krigsfare, havde været tegnet alene for Tiden indtil Ophøret, §§ 168, 169, 175, 207, 220, 222, 225 og 235.

Er Overforsikring taget uden svigagtig Hensigt og, hvis Forsikringen angaar fremmed Interesse, uden svigagtig Hensigt hos den sikrede, har Selskabet Ret til den aftalte Præmie i Tilfælde, svarende til dem, hvor saadan Ret haves, selvom Interessen ikke er lovlig eller ikke eksisterer, §§ 14 og 94. Men i andre Tilfælde haves kun Ret til saa stor en Del af den aftalte Præmie, som svarer til Forsikringsværdien, der jo anses som Forsikringssum.

Er Dobbeltforsikring taget uden svigagtig Hensigt og, hvis den angaar fremmed Interesse, uden svigagtig Hensigt hos den sikrede, vil de nævnte Overforsikringsregler være anvendelige paa de enkelte Forsikringer, for saa vidt de er Overforsikringer. Men med de mulig heraf følgende Nedsættelser har Selskabet i Almindelighed Ret til de aftalte Præmier. Ifølge §§ 18 og 94 kan dog Forsikringstageren under visse Betingelser fordre — yderligere — Nedsættelse af samtlige Forsikringssummer og Præmier efter Forholdet mellem Forsikringsværdien og det samlede Beløb af Forsikringssummerne. Betingelserne er, at de forskellige Forsikringer i deres Helhed angaar samme Interesse og samme Farer og Skader, at Dobbeltforsikringen er taget i god Tro, og at Begæringen om Nedsættelse fremsættes uden unødigt Ophold, efter at Forsikringstageren er kommet til Kundskab om Dobbeltforsikringsforholdet. Ved Rejsforsikring maa Begæringen desuden fremsættes, inden Selskabets Ansvar er begyndt. Og fremsættes Begæringen ved Tidsforsikring efter Ansvarets Begyndelse, gælder Nedsættelsen kun den tilbageværende Del af Forsikringstiden. Angaar Forsikringen fremmed Interesse, kan endelig Nedsættelse ikke fordres, naar der foreligger Forhold fra den sikredes Side, svarende til, hvad der medfører, at Ret til aftalt Præmie haves, selvom Interessen ikke er lovlig eller ikke eksisterer, eller selvom der foreligger en ikke i svigagtig Hensigt taget Overforsikring.

Efter § 38 svares Ristornogebyr af Præmie, der tilbagebetales eller ikke erlægges, ogsaa i de her omtalte Tilfælde.

Regler som de omtalte kan det være naturligt at følge ogsaa ved anden Transportforsikring end Søforsikring. Ved Forsikringsarter, hvor Forsikringsværdien bestemmes efter de almindelige Regler i F. A. L. s §§ 37 og 38, passer derimod de nævnte Over- og Dobbeltforsikringsregler ikke. Og udenfor Søforsikring vil udtrykkelig Hjemmel for Nedsættelse af Præmien paa Grund af delvist Bortfald af Interessen eller Faren sjældent foreligge. Som tidligere omtalt kan dog ved gensidig Bygningsbrandforsikring Omvurdering føre til Nedsættelse af Forsikringssum og Præmie, og efter de ældre gensidige Bygningsbrandforsikringsselskabers Vedtægter medfører hel eller delvis Nedbrydning eller Ødelæggelse f. Eks. ved Brand af en forsikret Bygning, at Præmien bortfalder eller nedsættes i Tiden, indtil Istandsættelse eller Genopførelse har fundet Sted.

Ved Forsikring paa Tid af Skib, Kasko- eller Fragtinteresse eller Fragt fastsættes Bestemmelser om Nedsættelse af Præmien under Oplægning af Skibet i Policen.

Selvom Forpligtelse dertil ikke er fastslaaet i Aftalen, vil Selskabet ofte gaa med til at nedsætte Præmien paa Grund af Formindskelse af Forsikringsbehovet. Assurandør-Societetet har udtalt, at det ikke er stemmende med god Forsikringsskik at fastholde Forsikringstageren ved en ifølge en aabenbar Fejltagelse taget Dobbeltforsikring¹¹⁾ eller at fastholde Forsikring af en Fjerkræbestand mod Tyveri i et Tilfælde, hvor Bestanden var gaaet ned fra ca. 1000 til ca. 40 Stk.¹²⁾

Ogsaa udenfor Skadesforsikring kan Formindskelse af Forsikringsbehovet gøre det naturligt, at Selskabet gaar med til at nedsætte Forsikringen eller helt ophæve den. Assurandør-Societetet har udtalt, at man efter god Forsikringspraksis ikke vil kræve, at en i uskiftet Bo hensiddende Enke skal vedstaa en af hendes Mand taget, ved hans Død endnu ikke ikrafttraadt 10-aarig Sygeforsikring af ham selv, Hustruen og to

¹¹⁾ U. f. R. 1945, 206.

¹²⁾ U. f. R. 1945, 209.

Børn, naar hendes økonomiske Forhold er saaledes forringede, at hun kan blive nydende Medlem af en anerkendt Sygekasse¹³⁾).

6. At Ansvarsfrihed paa Grund af manglende Præmiebetaling ikke medfører Præmiefritagelse, fremgaar af F. A. L.s § 16, der for Tilfælde, hvor manglende Præmiebetaling har Opsigelse af Aftalen eller Ophør af den uden Opsigelse til Følge, udtrykkelig hjemler Selskabet Ret til det Præmiebeløb, som skulde have været betalt, saafremt Forsikringen havde været tegnet alene for den forløbne Tid. Forsikringstageren har ogsaa tilstrækkeligt Værn i Reglerne om Genindtræden af Ansaret, naar Præmie betales, og om Ophør af Aftalen uden Opsigelse.

Heller ikke delvis Ansvarsfrihed efter Proratareglen paa Grund af urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger eller som Følge af Fareforøgelse kan medføre Begrænsning af Retten til Præmie. Selskabet yder jo fuldt Vederlag for den aftalte Præmie, naar ikke den særlige Regel om undladt Genforsikring faar Anvendelse. Og Ansvarsfrihed ifølge denne Regel ophører, naar Fejlen i Risikooplysningerne rettes.

I Tilfælde af delvis Ansvarsfrihed efter Kausalitetsreglen paa Grund af urigtige eller ufuldstændige Risikooplysninger eller som Følge af Fareforøgelse vil Forsikringen ofte være lidet tilfredsstillende for den sikrede. Men ogsaa i saadanne Tilfælde maa Selskabet sikkert have Ret til den aftalte Præmie. Hvis ny Forsikring af Interessen tegnes til Afhjælpning af Manglen ved den tidligere, maa det dog have Formodningen for sig, at Retten til fremtidig Præmie for den tidligere Forsikring skal bortfalde. Og det kan næppe forringe Forsikringstagerens Stilling i saa Henseende, om den ny Forsikring tegnes, fordi Selskabet paa Begæring har Pligt til at overtage den.

Naar Fejl i Risikooplysninger eller Fareforøgelse efter F. A. L.s §§ 6, 45 eller 145 medfører fuldstændig Ansvarsfrihed, maa det vistnok antages, at Forsikringstageren kan nægte at betale Præmie. Allerede som Følge af Reglerne om,

¹³⁾ U. f. R. 1936, 924.

at Ansaret genindtræder, hvis Fejlen eller Fareforøgelsen ophører at have Betydning for Selskabet, eller hvis Fareforøgelsen ophører, kan derimod erlagt Præmie næppe fordres tilbagebetalt. Skyldes Ansvarsfriheden Fejl i Risikooplysninger, gør yderligere den Betragtning sig gældende, at det vil være usikkert, om det erlagte Beløb overstiger et passende Vederlag for den Risiko, Selskabet har baaret ifølge Muligheden af, at Fejlen ikke blev opdaget¹⁴⁾. Efter § 17 i Loven om Statsanstalten for Livsforsikring kan Dækning for denne Risiko for Tiden, indtil Fejlen kom for Dagen, søges i Forsikringens Kapitalværdi.

Som Afvigelse fra det anførte gælder efter Sf. K.s § 29, at Ret til den aftalte Præmie haves ogsaa, naar Selskabet er fuldstændig ansvarsfrit paa Grund af Fejl i Risikooplysninger.

7. Naar Præmiens Størrelse er fastsat i Aftalen, kan Selskabet eller Forsikringstageren ikke kræve henholdsvis Forhøjelse eller Nedsættelse af den ifølge Ændring i Selskabets Tarif. For gensidig Bygningsbrandforsikring, der jo ikke begrænses i Tid fremefter, betales imidlertid tariffmæssig Præmie. Ogsaa anden gensidig Forsikring tegnes ofte til den Præmie, der til enhver Tid gælder efter Tarifen¹⁵⁾. Ved Glasforsikring er det, selv naar Selskabet er et Aktieselskab, undertiden vedtaget, at Præmien reguleres opad eller nedad, naar Tarifen forandres som Følge af — større — Ændring i Glaspriser.

Bestemmelser om Adgang til Præmieforhøjelse i Tilfælde af Fareforøgelse vedrørende den enkelte Forsikring forekommer ved gensidig Bygningsbrandforsikring, men ellers i Reglen ikke.

Ved fleraarig Kasko- eller Ansvarsforsikring af Motorkøretøj gives i Reglen 30 pCt. Rabat paa Præmie for et Aar, naar det foregaaende Aar er forløbet uden Skade. Ved Anvendelse af denne Regel bortses dog fra Skade ved Brand eller Eksplosion saavel som fra den til Faren herfor svarende Del af Præmien.

¹⁴⁾ Jfr. ovenfor ved Note 3.

¹⁵⁾ Jfr. herved U. f. R. 1944, 1047.

Er Ansvarsforsikring af et Motorkøretøj for de paabudte eller højere Beløb tegnet sammen med anden Forsikring, skal ifølge Bekg. Nr. 314 af 22. Dec. 1927, § 16 Policen særskilt angive Præmien for Ansvarsforsikringen. Naar blot denne Præmie betales, kan Følgerne af manglende Præmiebetaling næppe indtræde med Hensyn til Ansvarsforsikringen. Reglen gælder ikke, naar Forsikringen er tegnet af et fremmed Selskab, og den angaar et udenlandsk Motorkøretøj.

8. Om Præmien skal betales under et eller i Rater, bestemmes ved Aftalen. I sidstnævnte Tilfælde svarer i Reglen den enkelte Rate til en bestemt Del af Forsikringstiden.

Efter F. A. L.s § 12 forfalder første Præmie, saasnart Aftalen er sluttet. Naar Ansvaret først begynder paa et senere Tidspunkt, fraviges denne Regel dog ofte. Ved Søforsikring paa Tid gælder saaledes efter Sf. K.s § 33 den Begrænsning i Reglen, at første Præmie tidligst forfalder en Uge før Ansvarets Begyndelse.

En senere Præmie forfalder efter F. A. L.s § 12 paa Periodens første Dag. Fornyes Forsikringen i Henhold til Aftale eller efter den særlige Regel om Brandforsikring i § 84, gælder det samme Fornyelsespræmien eller dens enkelte Rater.

Angaaende Selskabets Adgang til at bringe Krav paa Præmie i Modregning henvises til § 3 Nr. 6. Ved Søforsikring kan Forsikringstageren efter Sf. K.s § 32, naar Erstatnings- eller Forskudsberegning foreligger, overfor Selskabets Krav paa Præmie bringe Erstatnings- eller Forskudsbeløbet i Modregning, selvom det endnu ikke er forfaldet.

Efter almindelige Regler maa det antages, at Præmie er Bringeskyld. Har Selskabet ladet tidligere Præmier eller Præmierater afhente, maa dog almindeligvis de fremtidige være Henteskyld, medmindre det er tilkendegivet Forsikringstageren, at de ikke vil blive afhentet.

Om Udpantningsret, legal Panteret og Konkursprivilegium for Præmien ved gensidig Bygningsbrandforsikring henvises til Dansk Selskabsret VI § 21.

Krav paa Præmie forældes efter Reglerne i § 29, der er omtalt tidligere ¹⁶⁾.

¹⁶⁾ Jfr. ovenfor § 16 Nr. 6.

SAGREGISTER

<i>Ansvarsforsikring</i> : 11 ff, 28, 42, 44, 47, 69, 88 ff, 99, 101, 104, 117, 119, 120, 123, 124, 155, 159, 160, 164, 166, 167, 169, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 196, 206, 211, 220, 221, 223, 233, 234, 242, 244, 262, 268 f.	<i>Hundeansvarsforsikring</i> : 11, 13, 95, 97, 116, 173, 177, 196, 242.
<i>Cykeltyveriforsikring</i> : 82, 86, 115, 138, 215.	<i>Husbukkeskade, Forsikring mod</i> : 24, 38, 47, 81, 82, 139, 151, 169, 172, 176, 179, 222, 234.
<i>Dobbeltforsikring</i> : 26, 167, 260, 265 f.	<i>Indbo, Forsikring af</i> : 27, 31 f, 77, 82, 83, 84, 85, 114, 151.
<i>Driftstab, Forsikring mod</i> : 24, 28, 44, 48, 55, 56, 97 f, 102, 124, 128, 156, 158, 176, 180, 205, 207, 222, 233, 234, 236.	<i>Indbrudstyveri, Forsikring mod</i> : 11, 48, 59, 63, 71, 82 ff, 101, 114, 116, 117, 151, 169, 171 176, 178, 185, 215, 222.
<i>Ejerskifte</i> : 28 ff, 78.	<i>Jagtskade, Forsikring mod</i> : 13 ff, 95, 97, 166, 228, 242.
<i>Fareforøgelse</i> : 22, 24 f, 116, 201 ff, 212 ff, 229 ff, 252, 261, 267 f.	<i>Kautionsforsikring</i> : 47, 87 f, 95, 154, 196 f, 198, 199, 261.
<i>Franchisebestemmelser</i> : 22 f, 55, 56, 68, 127, 158, 163, 170, 183,	<i>Kreaturforsikring</i> : 31, 47, 86 f, 115, 117, 118, 134, 139, 145, 169, 173, 174, 176, 179, 199, 221, 234, 235, 244.
<i>Glasskade, Forsikring mod</i> : 11, 38, 48, 79, 81, 114, 139, 144, 202, 209, 234, 268.	<i>Kreditforsikring</i> : 24, 47, 88, 154, 196 f, 198, 199.
<i>Haglskade, Forsikring mod</i> : se Stormskade.	<i>Lovpligtig Forsikring</i> : 10 ff, 94 ff, 99, 101, 104, 119, 120, 159, 164, 166, 167, 173, 174, 177, 196, 211, 220, 223, 233, 234, 242, 262, 264.
	<i>Luftfartøj, Forsikring af</i> : 11, 13, 18, 48, 71, 94, 96 f, 105, 112, 135 f, 143, 145, 150, 166, 169, 174, 206, 226, 234, 242, 262,

- Maskinforsikring*: 24, 48, 86, 115, 139, 152, 169, 176, 180, 234.
Modregning: 42 f, 119, 269.
Motorkøretøj: 11, 18, 69, 70, 78, 82, 86, 94 ff, 105, 110 ff, 117, 135 f, 143, 145, 150, 164 ff, 167, 169, 173, 177, 180, 184, 196, 203, 206, 223, 234, 242, 244, 262, 264, 268 f.
Overforsikring: 26, 170, 171, 184 f, 260, 265 f.
Panteret: 28, 30 ff, 36 ff, 44, 100, 101, 102, 106, 120, 173, 176, 195, 196, 209 f, 219 f, 240 ff, 255 f, 258, 262.
Panthaver: se Panteret.
Pauschalforsikring: 57, 169, 212.
Regres: 13, 20, 22 f, 54, 88, 100, 104, 117, 146, 154, 158 ff, 183, 184, 196, 232, 243, 245, 250.
Rudera: 75, 76, 145, 152, 158, 168, 183, 184.
Rørskade, Forsikring mod: 81, 114, 151, 172.
Storm- og Haglskade, Forsikring mod: 11, 41 f, 47, 78, 79, 98, 114, 138, 151, 169, 172, 173, 176, 179, 180, 234, 235, 244, 256.
Svampeskade, Forsikring mod: 24, 38, 47, 81, 82, 114, 124, 139, 151, 176, 179, 222, 234, 236.
Sygeforsikring: 102, 116, 121, 122, 160, 201, 204, 221, 232, 235, 248, 250, 252.
Ulykkesforsikring: 13, 46, 102, 121, 122, 160, 169, 201, 204, 221, 232, 235, 248, 249, 250, 252.
Underforsikring: 22 f, 77, 136, 158, 162, 170, 171, 177 ff, 186, 249.
Vandledningsskade, Forsikring mod: 48, 80, 81, 94, 98, 101, 114, 151, 169, 172, 176, 178, 185, 215, 234.
Varetægt, Skade paa Ting i sikredes: 91 ff, 101, 102, 103, 105, 120, 153, 159, 198, 205 ff, 210, 237, 246.